

Plan-MER Bestemmingsplan Laar – Nieuw Laar

Deel A - Rapport

Plan-MER

Bestemmingsplan

Laar – Nieuw Laar

Deel A - Rapport

Rapportnummer: P183326.014

Naam opdrachtgever: Gemeente Sint-Michielsgestel
Postbus 10.000
5270 GA Sint-Michielsgestel

Opstellers: [REDACTED]

Status: definitief bij ontwerp bestemmingsplan

Datum: 7 december 2022

Vestigingen te Nijmegen, Vught, Baexem en Voerendaal

St. Stevenskerkhof 2
6511 VZ Nijmegen
T (024) 322 45 79

info@pouderoyentonnaer.nl
pouderoyentonnaer.nl

Op onze dienstverlening zijn de
DNR 2011 van toepassing die u vindt op
pouderoyentonnaer.nl

Inhoud

Samenvatting	6
1 Inleiding.....	25
1.1 Aanleiding voor het bestemmingsplan.....	25
1.2 Bestemmingsplan met verbrede reikwijdte	28
1.3 M.e.r.-plicht.....	30
1.4 M.e.r-procedure	32
1.5 Begrenzing plangebied	33
1.6 Consultatie.....	35
1.7 Leeswijzer	35
2 Beleidskaders.....	36
2.1 Inleiding	36
2.2 Bestemmingsplan Buitengebied Sint-Michelsgestel	36
2.3 Aanpak Urgentiegebieden Noord-Brabant.....	39
2.4 Structuurvisie buitengebied	40
2.5 Gebiedsvisie Laar - Nieuw Laar.....	41
2.6 Landschapsvisie Laar – Nieuw Laar	44
2.7 Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant	45
2.8 Natuurbeleid.....	55
2.9 Geurbeleid	60
2.10 Beleidsregel Wet geluidhinder gemeente Sint-Michielsgestel.....	64
3 Beleidskeuzen voor het bestemmingsplan	65
3.1.1 Bestemmingswijze veehouderijen.....	65
3.1.2 Bestemmingswijze woningen	66
3.1.3 Bestemmingswijze niet-agrarische bedrijven	66
3.1.4 Bestemmingswijze recreatie.....	67
4 Referentiesituatie	68
4.1 Inleiding	68
4.2 Vergunde situatie (uitgangssituatie gebiedsvisie).....	70

4.3	Feitelijke, planologisch legale situatie (referentie voortoets Wnb bestemmingsplan - plantoets).....	71
4.4	Feitelijke situatie met correctie IOV (referentie MER).....	73
4.5	Overige bedrijvigheid	73
4.6	Huidige waarden en kenmerken binnen het plangebied	74
4.6.1	Ruimtelijke en functionele structuur	74
4.6.2	Verkeer	76
4.6.3	Natuur.....	76
4.6.4	Landschap.....	83
4.6.5	Bodem en water	85
4.6.6	Cultuurhistorie en archeologie	87
4.6.7	Leefbaarheid en gezondheid	89
5	Variantenstudie en alternatieven	92
5.1	Inleiding	92
5.2	Variantenstudie	93
5.2.1	Varianten Laar 31 (H).....	97
5.2.2	Varianten Nieuw Laar 5a (S)	97
5.2.3	Variantenstudie geur	97
5.2.4	Variantenstudie ammoniak en stikstof.....	100
5.2.5	Variantenstudie fijn stof	102
5.2.6	Variantenstudie geluid	103
5.2.7	Variantenstudie energieverbruik	105
5.3	Alternatievenafweging	105
5.4	Toegepaste modellen	106
6	Milieueffecten	108
6.1	Inleiding	108
6.2	Verkeer en parkeren.....	108
6.2.1	Algemeen.....	108
6.2.2	Nieuwe woningen en nieuwe/uitgebreide bedrijfsbestemmingen	108
6.2.3	Uitbreiding veehouderijen Laar 31 en Nieuw Laar 5a	110
6.3	Stikstof en Natura2000 gebieden.....	113
6.3.1	Kaders stikstof en Natura2000	113
6.3.2	Natura 2000 gebieden	114
6.3.3	Milieugebruiksruimte stikstof (ammoniak)	115
6.3.4	Milieugebruiksruimte stikstof (stikstofoxiden)	118

6.3.5	Effecten scenario's.....	119
6.3.6	Betekenis voor het bestemmingsplan	124
6.4	Geur.....	125
6.4.1	Kaders geur.....	125
6.4.2	Milieugebruiksruimte geur	128
6.4.3	Ontwikkeling geuremissie.....	129
6.4.4	Referentiesituaties	130
6.4.1	Effecten consoliderend scenario	132
6.4.2	Effecten realistisch en maximaal scenario (ontwikkelscenario's).....	137
6.4.3	Betekenis voor het bestemmingsplan	146
6.5	Fijn stof en endotoxinen.....	147
6.5.1	Kaders fijn stof en endotoxinen.....	147
6.5.2	Milieugebruiksruimte fijn stof en endotoxinen	150
6.5.3	Effecten scenario's.....	151
6.5.4	Betekenis voor het bestemmingsplan	154
6.6	Geluid	155
6.6.1	Kaders geluid	155
6.6.2	Milieugebruiksruimte geluid.....	157
6.6.3	Effecten scenario's.....	157
6.6.4	Toets wegverkeerslawaai op nieuwe woningen.....	162
6.6.5	Betekenis voor het bestemmingsplan	163
6.7	Gezondheid.....	164
6.8	Externe veiligheid	170
6.9	Flora en fauna.....	172
6.10	Klimaatadaptatie en verduurzaming	176
6.11	Overige milieuaspecten	178
7	Effectvergelijking	179
7.1	Beoordelingsschaal.....	179
7.2	Effectscores	179
7.2.1	Verkeer	179
7.2.2	Natuur (gebieden en soorten)	180
7.2.3	Geur.....	180
7.2.4	Fijnstof en endotoxinen.....	184
7.2.5	Geluid	184
7.2.6	Gezondheid.....	185
7.2.7	Klimaatadaptatie en verduurzaming	185
7.2.8	Overige milieuaspecten	186

7.2.9	Totaal overzicht effectscores.....	187
8	Leemten in kennis	189
8.1	Aangeleverde gegevens Laar 31 en Nieuw Laar 5a	189
8.2	Nieuwe versie Aeries Calculator v2022	189
8.3	Rendementen gecombineerde luchtwassers	189
9	Monitoring en evaluatie	191
10	Conclusies en aanbevelingen	192

Samenvatting

1. Aanleiding

In het gebied Laar - Nieuw Laar liggen negen agrarische bouwvlakken, waarvan zeven met de aanduiding intensieve veehouderij en één met de aanduiding niet-grondgebonden bedrijf. Met name door de direct omwonenden van de agrarische bedrijven wordt overlast in de vorm van geur, fijn stof, vliegen, vrachtverkeer en geluid ervaren.

Partijen in het Brabantberaad, een samenwerkingsverband waarin gemeenten, GGD, BML, ZLTO en de provincie Noord-Brabant in vertegenwoordigd zijn, hebben afgesproken de overlast in de urgentiegebieden aan te pakken. De maatregelen dienen reëel en uitvoerbaar te zijn en te worden beschreven in een verbeterplan. Veehouders en burgers dienen zelf bij te dragen aan het opstellen van een verbeterplan en de uitvoering van de maatregelen. De gemeente Sint-Michielsgestel heeft het gebied Laar-Nieuw Laar aangemerkt als urgentiegebied vanwege de overlast situatie.

Om tot een oplossing te komen is de Gebiedsvisie Laar-Nieuw Laar opgesteld. De gebiedsvisie is op 23 november 2017 door de raad van de gemeente Sint-Michielsgestel vastgesteld. In deze visie zijn de ambities opgenomen voor de gewenste toekomstige ruimtelijke en functionele ontwikkelingen in het gebied en is te zien als verbeterplan in het kader van de aanpak van urgentiegebieden in Noord-Brabant. Conform de gebiedsvisie zijn zes intensieve veehouderijen inmiddels feitelijk gestopt en met een bestemmingsplanwijziging wordt de functie intensieve veehouderij definitief op deze locaties beëindigd. Tegelijkertijd wordt de landschappelijke gebiedskwaliteit ontwikkeld met als leidraad het 'Landschapsplan Laar-Nieuw Laar'. Ter financiering hiervan wordt op enkele locaties woningsplitsing en de realisering van Ruimte voor Ruimte woningen toegestaan. De twee varkenshouderijen Laar 31 33-35 (hierna: Laar 31) en Nieuw Laar 5a blijven in het gebied. Aan deze bedrijven wordt onder strenge randvoorwaarden eenmalig uitbreidingsruimte geboden.

In de periode 2019 t/m 2022 is het plan verder uitgewerkt. De uitwerking van het gebiedsplan in een bestemmingsplan heeft flinke vertraging opgelopen, door onder andere wijzigende wet- en regelgeving en jurisprudentie over stikstof en geur, de onderhandelingen over Ruimte voor Ruimte woningen, wijzigingen in de plannen van de blijvende veehouderijen, individuele wensen van de stoppende veehouders en burgers in het gebied, het niet bereiken van overeenstemming met buurtbewoners en een toenemende weerstand tegen het plan, uitwerking van de landschappelijke inrichting van het gebied en afstemming met de provincie over het provinciaal beleid.

Daarbij vonden in deze periode politieke verschuivingen plaats op landelijk, provinciaal en gemeentelijk niveau en is de maatschappelijke discussie over intensieve veehouderij actueler dan ooit ten gevolge van de stikstof- en klimaatcrisis, de Zembla-uitzendingen over geurhinder en boerenprotesten. In de tussentijd is ook de Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant (IOV) gewijzigd en de Ontwerp Omgevingsverordening Noord-Brabant gepubliceerd.

2. Bestemmingsplan met verbrede reikwijdte en m.e.r-plicht

Het bestemmingsplan Laar – Nieuw Laar is opgenomen in de 18e tranche van de Crisis- en Herstelwet. De Crisis- en Herstelwet kent een experimenteerbepaling om nu al in de geest van de Omgevingswet te werken. In het kader hiervan wordt gesproken over een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte. Het bestemmingsplan biedt het planologisch kader voor een uitbreiding in varkens. Op Laar 31 is de uitbreiding groter dan de drempelwaarde van 900 fokzeugen in C14 van de Bijlage in het Besluit m.e.r. , waardoor sprake is van een m.e.r.-plichtig bestemmingsplan.

3. Notitie reikwijdte en detailniveau (NRD)

Voor het PlanMER is een Notitie reikwijdte en detailniveau (hierna: NRD) opgesteld. Deze notitie beschrijft de opzet en inhoud van het op te stellen MER. De NRD heeft ter inzage gelegen van 18 januari 2019 tot en met 28 februari 2019. Op dinsdag 29 januari 2019 heeft een inloopavond plaatsgevonden en is door de gemeente informatie gegeven. Vanuit de (wettelijke) overleginstaties en de bewoners zijn zienswijzen ingediend op de NRD. Na de inspraakperiode is, met inachtneming van de ingediende adviezen en zienswijzen, de NRD vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Sint-Michielsgestel.

4. De procedure

De gemeente legt het ontwerp bestemmingsplan samen met het MER ter inzage. Iedereen wordt in de gelegenheid gesteld om binnen 6 weken een zienswijze naar voren te brengen. De gemeente vraagt weer de wettelijke adviseurs en enkele betrokken overheids- en maatschappelijke organisaties (waaronder provincie, waterschap en GGD) om een advies uit te brengen. De Commissie m.e.r. wordt gevraagd het MER te toetsen. De Commissie m.e.r. toetst de kwaliteit en juistheid van het MER en beoordeelt of alle essentiële informatie aanwezig is om het besluit over de vaststelling van het bestemmingsplan te kunnen nemen. De gemeente stelt een zienswijzennota op, waarin wordt beschreven hoe de inspraak en adviezen worden meegenomen in het definitief vast te stellen bestemmingsplan en indien nodig een aanvulling op het MER.

5. Het planvoornemen

Locaties waar de intensieve veehouderij beëindigd wordt of al beëindigd is en waar een bestemmingswijziging plaatsvindt zijn:

1. Laar 11: Beëindiging van de varkenshouderij. Behoud van de agrarische bestemming met vormverandering van het geldend agrarisch bouwvlak, waarbij uitsluitend het houden van 30 schapen en 1.000 m² caravanstalling zijn toegestaan.
2. Laar 19: Beëindiging van de pluimveehouderij. Laar 19 krijgt bedrijfsbestemming voor de bestaande caravanstalling en eierverkoop.
3. Laar 27: Beëindiging van de varkenshouderij. Bedrijfswoning krijgt woonbestemming voor 2 wooneenheden.
4. Oud Laar 17: Beëindiging van de varkenshouderij. Bedrijfswoning krijgt woonbestemming.
5. Schellekesveld 2: Beëindiging van de varkenshouderij. Bedrijfswoning krijgt woonbestemming met kleinschalige bedrijvigheid tot een maximale omvang van 1.000 m² en 200 m² bijgebouwen.
6. Plein 13-15: Een dubbele woonbestemming op Plein 15 (rijksmonument) vanwege woningsplitsing van de bedrijfswoning. Het resterend gedeelte van het agrarisch bouwvlak (Plein 13) blijft behouden, maar hier wordt geen veehouderij meer toegestaan (akkerbouw).

Locaties waar de intensieve veehouderij wordt voortgezet en uitgebreid:

1. Laar 31-33-35 en Nieuw laar 11 (genaamd: Laar 31): Uitbreiding van de varkenshouderij met gewijzigde mestverwerkingsinstallatie met algenkweek. Het bouwbedrijf wijzigt niet.
2. Nieuw Laar 5a: het bouwvlak wordt vergroot ten behoeve van de realisatie van een nieuwe vleesvarkensstal. De feitelijke situatie komt overeen met de vergunde situatie.

Het bestemmingsplan biedt het planologisch kader voor:

- 30 nieuwe woonbestemmingen bestaande uit:
 - 16 nieuwe Ruimte voor Ruimte woningen: Nieuweweg 4 stuks, Schellekensveld 3 stuks, Laar 6 stuks en Oud Laar 3 stuks
 - 2 nieuwe woningen op Laar. Dit zijn woningverplaatsingen na sloop Laar 29a en 29b.
 - 5 woningsplitsingen (Plein 15, Plein 26, Oud Laar 9, Laar 27, Laar 32/32a)
 - 6 bedrijfswoningen van gestopte veehouderijen die een woonbestemming krijgen (Schellekensveld 2, Plein 15, Plein 26, Oud Laar 17, Laar 27, Laar 32/32a) en 1 bedrijfswoning van gestopte veehouderij die een bedrijfsbestemming krijgt (Laar 11).
- Op Plein 30 en Groenstraat 28 wordt de bedrijfsbestemming uitgebreid en op Laar 19 wordt een bedrijfsbestemming toegekend. In totaal is dit een extra oppervlak van circa 0,88 ha.
- Op Schellekensveld 7 wordt voorzien in een uitbreiding van de mini-camping van 10 naar 35 standplaatsen en 220 m² bijgebouwen. Het campingterrein zelf wordt niet uitgebreid.

Overige ontwikkelingen in het bestemmingsplan die geen milieueffecten hebben:

- Op Laar 32a wordt een kleinschalige nevenactiviteit toegestaan voor statische opslag.
- Laar 29a en Laar 29b: agrarisch bouwvlak en woonbestemming wordt groenbestemming.
- Laar 29: nevenactiviteit t.b.v. hoveniersactiviteiten.
- Groenstraat 28 en Plein 30: bouwvlakvergroting bestaand niet-agrarisch bedrijf.
- Nieuw Laar 16: aanduiding voor bestaande mini-camping.
- Groenstraat 27 en Plein 29: bouwvlakvergroting bestaande burgerwoning.

6. Referentiesituaties

Omdat de feitelijke situatie niet meer hetzelfde is als de situatie ten tijde van de vaststelling van de gebiedsvisie zal in dit MER de vergunde situatie in 2018-2019 inzichtelijk worden gemaakt. De vergunde situatie maakt de potentiële (her)ontwikkelingsruimte binnen het plangebied inzichtelijk. In de feitelijke situatie staan inmiddels alle stoppende intensieve veehouderijen leeg. Laar 31 en Nieuw Laar 5a hebben nog niet-gerealiseerde vergunde ruimte. Laar 31 moet in 2024 de 70% luchtwassers vervangen om te kunnen voldoen aan de Brabantse staleisen voor ammoniak in de Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant (IOV). Dit is een autonome ontwikkeling. Nieuw Laar 5a voldoet al aan de Brabantse staleisen.

Totale referentiesituaties	Ammoniak (kg NH₃/jr)	Geur (OU_E/sec)	Fijn stof (kg PM₁₀ /jr)
Referentie 1: Vergund 2018/2019	10.615	121.616	745
Referentie 2: Feitelijke situatie	5.730	88.202	365
Referentie 3: Feitelijke situatie met correctie IOV	4.580	111.815	396
Referentie MER			

7. Variantenstudie en te beschouwen alternatieven / scenario's

In een MER worden redelijkerwijs te beschouwen alternatieven onderzocht. Daarbij moeten in ieder geval de maximale mogelijkheden van het plan meegenomen worden. Voorafgaand aan de alternatiefontwikkeling zijn varianten voor de uitbreidende veehouderijen Laar 31 en Nieuw Laar 5a onderzocht: 1. een dubbel emissiearm systeem (een brongericht emissiearm stalsysteem gecombineerd met een luchtwasser) en 2. een verhoogde uittredesnelheid.

De toepassing van brongerichte emissiearme stalsystemen in combinatie met een luchtwasser levert te weinig milieuwinst tegen te hoge investeringskosten om te kunnen spreken van een redelijkerwijs te beschouwen alternatief. Het verhogen van de uittredesnelheid heeft een wezenlijk verlagend effect op de geurbelasting in de directe omgeving. De (standaard)snelheid van 4 m/s kan beschouwd worden als worstcase situatie.

Aan dit MER wordt ten aanzien van de veehouderijen Laar 31 en Nieuw Laar 5a ook een consoliderend scenario toegevoegd, waarbij alleen de vergunde situatie wordt toegestaan. Beide veehouderijen kunnen in dit scenario alleen de nog niet-gerealiseerde vergunde ruimte benutten.

Dit resulteert in de volgende te onderzoeken scenario's:

- Consoliderend scenario: gebaseerd op de omgevingsvergunning van Laar 31 en Nieuw Laar 5a inclusief de niet-gerealiseerde, vergunde ruimte.
- Realistisch scenario: beide bedrijven ontwikkelen volgens plan o.b.v. 7 m/s.
- Maximaal scenario: beide bedrijven ontwikkelen volgens plan o.b.v. 4 m/s.

8. Milieueffecten

8.1 Verkeer

De wegen binnen het gebied zijn lokale verharde wegen zonder doorgaande functie (geen ontsluiting op een weg van hogere orde of verbinding tussen woonkernen). In het plangebied liggen ook een aantal onverharde en halfverharde wegen ter ontsluiting van landbouwgronden. Het verkeer binnen in het plangebied grotendeels uit bestemmingsverkeer.

De verkeersbewegingen van de gestopte veehouderijen zijn weggevallen. Dit zijn hooguit enkele vrachtwagens per etmaal en enkele tientallen vrachtwagens per week. Bij enkele gestopte veehouderijen valt ook de seizoensgebonden aanvoer en afvoer weg. De ontwikkelscenario's geven alleen vanwege de mestverwerkingsactiviteit op Laar 31 een beperkte toename van (vracht)verkeer. De aantallen varkens worden weliswaar uitgebreid, maar dit leidt niet tot een toename van verkeersbewegingen. Dit is vanwege het benutten van schaalvoordelen en bulktransporten.

Maximale extra verkeersgeneratie door wonen, bedrijvigheid (geen veehouderij) en recreatie bedraagt **714 lichte verkeersbewegingen per weekdagemaal**:

- Wonen: maximaal 198 lichte verkeersbewegingen per weekdagemaal.
- Bedrijf: maximaal 502 lichte verkeersbewegingen per weekdagemaal
- Recreatie: maximaal 14 lichte verkeersbewegingen

De verkeersgeneratie van Laar 31 en Nieuw Laar 5a is bepaald op basis van beschikbare akoestische onderzoeken en gegevens in de omgevingsvergunning. De verkeersaantallen voor Laar 31 komen in de vergunde situatie hoger uit dan in de ontwikkelscenario's. Dit geeft een vertekend beeld. Op basis van de beschikbare gegevens zijn de verkeersaantallen voor het consoliderend scenario herleid en daardoor indicatief en globaal (ruime overschatting). De verkeersgeneratie ten aanzien van mestverwerking is verrekend op basis van 20% (ongeveer 7.700 m³ mestverwerking toegestaan i.p.v. de vergunde 40.000 m³ mestverwerking). De verkeersgeneratie in het ontwikkelscenario is een actuele, concrete opgave van de veehouder en wordt beschouwd als een realistische opgave.

Cumulatieve verkeersbewegingen Laar 31 en Nieuw Laar 5a per etmaal			
	Feitelijke situatie	Consoliderend scenario	Realistisch en maximaal scenario
Totaal zware voertuigen	34	58	42
Totaal lichte voertuigen	44	62	44
Incidenteel zwaar verkeer seizoensgebonden	max. 42	max. 42	max. 42

Parkeren

De nieuwe woningen in het gebied woningen worden via een eigen oprit direct ontsloten op de bestaande wegen. Op basis van parkeerkengetallen moet er fysieke ruimte aanwezig zijn voor 3 voertuigen. Om te waarborgen dat daadwerkelijk wordt voorzien in de aanleg en het behoud van voldoende parkeergelegenheid is hiervoor in de regels een bepaling opgenomen. Parkeren ten behoeve van de bedrijfsbestemming kan geheel op eigen terrein plaatsvinden.

Parkeren vindt in het huidige situatie plaats op het erf van de veehouderijen Laar 31 en Nieuw Laar5a en dit blijft ongewijzigd. Hiervoor is voldoende ruimte op eigen terrein, ook voor opstelplaatsen van vrachtwagens.

8.2 Stikstof

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek ligt op ca. 7 km afstand. Op circa 14 km liggen de Natura 2000-gebieden Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen en Kampina & Oisterwijkse Vennen. Voor het zeer kleinschalig houden van vee is in het gebied uitbreidingsruimte voor ammoniak aanwezig. Voor Laar 31 en Nieuw Laar 5a is uitbreiding alleen mogelijk binnen het eigen emissieplafond of door aankoop van ammoniakrechten. De uitbreidingsruimte binnen het plangebied is voldoende voor NOx-emissies van tijdelijke bouw- en aanlegactiviteiten en een toename van verkeer voor wonen en bedrijfsbestemmingen. Voor stookinstallaties zoals een WKK-installatie is de uitbreidingsruimte beperkt.

De veehouderijen Laar 31 en Nieuw Laar 5a hebben een rechtsgeldige Wnb-vergunning. Deze worden één op één ingepast in het bestemmingsplan en vormen het stikstofemissieplafond voor het bestemmingsplan. Uit jurisprudentie volgt dat voor intern salderen geen natuurvergunning nodig is. Op Laar 31 wordt alleen intern gesaldeerd. Op basis van de provinciale beleidsregels voor saldering mag de niet-gerealiseerde, vergunde ruimte onder voorwaarden gebruikt worden en daardoor is per saldo geen sprake van een toename in stikstofdepositie op Natura2000 gebieden en is voor Laar 31 geen nieuwe Wnb-vergunning nodig.

Voor de beoogde situatie op Nieuw Laar 5a wordt intern én extern gesaldeerd. Hiervoor zijn ammoniakrechten aangekocht, zodat de benodigde Wnb-vergunning verleend kan worden. Als de Wnb-vergunning voor de uitbreiding onherroepelijk is op moment van vaststelling van het bestemmingsplan dan kan deze ook één op één ingepast worden. Zolang dit niet het geval is wordt de huidige omgevingsvergunning van 2020 met vvgb in het bestemmingsplan ingepast.

Stikstofdepositie ontwikkelscenario's t.o.v. de feitelijke situatie (berekend op hectare met hoogste verschil)

Natuurgebied	Feitelijke	Realistisch	Maximaal	Feitelijke	Realistisch	Maximaal
	situatie	scenario	scenario	situatie	scenario	scenario
	L31	L31	L31	NL5a+O12	NL5a	NL5a
Vlijmens ven,	0,17	0,19	0,19	0,04	0,03	0,03
Moerputten & Bossche Broek		+0,02	+0,02		-0,01	-0,01

De ontwikkelscenario's gaan ten opzichte van de feitelijke situatie gepaard met een toename van de stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden en op het Natuurnetwerk. Een uittredesnelheid van 7 m/s of 4 m/s maakt voor de stikstofdepositie op Natura2000 gebieden geen verschil.

Zonder een stikstofplafondregeling in het bestemmingsplan is niet uit te sluiten dat een toename van de stikstofdepositie leidt tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken van beschermde natuurgebieden. Voor Laar 31 is het plan uitvoerbaar door middel van één op één inpassing van de al aanwezige onherroepelijke Wnb-vergunning. Nieuw Laar 5a heeft nog nieuwe Wnb-vergunning nodig en moet hiervoor extern salderen. Voor één op één inpassing moet de Wnb-vergunning onherroepelijk zijn voorafgaand aan het vaststellen van het bestemmingsplan.

8.3 Geur

Gemeenten kunnen op grond van de Wet geurhinder en veehouderij binnen een bepaalde bandbreedte variëren met de bescherming van geurgevoelige objecten door af te wijken van de wettelijke waarden. Omgekeerd vraagt een omgeving ook om bescherming tegen geurhinder.

Geurverordening

Op 19 februari 2017 heeft de gemeenteraad van Sint-Michielsgestel een gemeentelijke geurverordening voor het hele grondgebied vastgesteld, waarin wordt afgeweken van de wettelijke geurnormen en minimum afstanden. De verordening is in werking getreden op 17 maart 2017. De geurnormen zien toe op voorgrondbelasting van geur (individuele geurbelasting ten gevolge van één veehouderij). De verordening is bedoeld als toetsingskader voor vergunningen, zoals voor de twee blijvende iv-bedrijven Laar 31 en Nieuw Laar 5a. Binnen het plangebied gelden twee geurnormen: 7 Ou voor bebouwingsconcentraties en 10 Ou voor het buitengebied. De zoning is opgenomen op een bijbehorende kaart.

Voor bedrijfswoningen bij veehouderijen en voormalige bedrijfswoningen waarvan op of na 19 maart 2000 de veehouderij beëindigd is geldt onder voorwaarden buiten de bebouwde kom een afwijkende afstand van 40 meter. Deze afwijkende vaste afstand is niet van toepassing is op Laar 31 en Nieuw Laar 5a, waardoor de wettelijke vaste afstand van 50 meter buiten de bebouwde kom van toepassing is.

Alle nieuwe RvR-woningen, woningsplitsingen en te herbestemmen bedrijfswoningen liggen op meer dan 50 meter van de rand van het bouwblok met functieaanduiding intensieve veehouderij van Laar 31 en Nieuw Laar 5a.

Voorgrondbelasting geur uit stallen Laar 31 en Nieuw Laar 5a planvoornemen

Geurgevoelig object	Type	Geurnorm [Ou]	planvoornemen	
			Voorgrondbelasting Laar 31	Voorgrondbelasting Nieuw Laar 5a
RVR 01-nieuw	RVR	10	0,6	0,5
RVR 02-nieuw	RVR	10	0,6	0,5
RVR 03-nieuw	RVR	10	0,6	0,5
RVR 04-nieuw	RVR	10	0,7	0,5
RVR 05-nieuw	RVR	7	2,9	2,9
RVR 06-nieuw	RVR	7	2,6	2,7
RVR 07-nieuw	RVR	7	1,5	0,8
RVR 08-nieuw	RVR	7	1,6	0,8
RVR 09-nieuw	RVR	7	1,8	0,8
RVR 10-nieuw	RVR	7	3,7	1,4
RVR 11-nieuw	RVR	7	1,6	0,8
RVR 12-nieuw	RVR	10	2,1	1,0
RVR 13-nieuw	RVR	7	3,4	1,4
RVR 14-nieuw	RVR	7	2,9	1,2
RVR 15-nieuw	RVR	7	1,7	0,8
RVR 16-nieuw	RVR	10	2,0	0,9
RVR 17-nieuw op kavel	RVR	>50m	4,7	1,7
RVR 18-nieuw	RVR	10	3,0	3,2
Laar 27	A wordt W	> 50m	4,5	1,6
Bij Laar 27 splitsing	A wordt W	> 50m	4,8	1,7
Laar 32- stopper 2002	A wordt W	> 50m	4,7	1,7
Laar 32A splitsing	A wordt W	> 50m	4,0	1,5
Schellekesveld 2	A wordt W	> 50m	4,0	4,9
Plein 15	A wordt W	> 50m	0,9	0,5
Bij Plein 15 splitsing	A wordt W	> 50m	1,0	0,5
Oud Laar 17	A wordt W	> 50m	2,3	1,0
Laar 19	A wordt W	> 50m	1,5	0,8
Laar 11	A wordt B	> 50m	2,6	1,1

Relevante overbelaste woningen in bestaande situatie

Laar 29	W	7	5,3	
Laar 34	W	7	6,5	
Laar 36	W	7	5,8	
Laar 38	W	7	5,4	
Nieuw Laar 8	W	7		4,1
Nieuw Laar 25	W	7		6,3

A = Agrarisch, W = Wonen, B = Bedrijf, RvR = Ruimte voor Ruimte woning

* Geurbelasting is berekend met V-stacks vergunningen v2022

* Geurbelasting door mestverwerking planvoornemen Laar 31 maximaal +0,3 Ou/m³

De 10 Ou geurcontour van rundveehouderij Werststeeg 35 overlapt het bestemmingsvlak wonen van de RvR woningen aan de Nieuweweg, waardoor deze contour op de verbeelding is overgenomen met de aanduiding 'geurgevoelige objecten uitgesloten'. Hiermee is gewaarborgd dat de veehouderij niet in zijn ontwikkelingsmogelijkheden beperkt wordt.

Op alle nieuwe geurgevoelige objecten die het bestemmingsplan mogelijk maakt wordt voldaan aan de geurnormen en vaste afstanden conform de geurverordening van 2017. In de vergunde situatie zijn wel een aantal bestaande burgerwoningen overbelast, wat betekent dat beide veehouderijen in hun ontwikkelingsmogelijkheden beperkt worden door deze bestaande, overbelaste woningen. Het toevoegen van nieuwe geurgevoelige objecten aan het plangebied levert ten aanzien van geur geen extra beperkingen op voor de ontwikkelingsmogelijkheden van beide veehouderijen.

Beleidsregel geur en ruimtelijke plannen

Voor ruimtelijke plannen zijn door de gemeente Sint-Michielsgestel, als vertaling van het criterium 'aanvaardbaar woon- en leefklimaat', geurnormen vastgelegd in de 'Beleidsregel geur en ruimtelijke plannen 2017'. Deze beleidsregel is vastgesteld op 19 februari 2017. De beleidsregel bevat geurnormen voor zowel voorgrond- als achtergrondbelasting en minimale afstanden. Bij het beoordelen van ruimtelijke ontwikkelingen en plannen worden, als vertaling van 'een aanvaardbaar woon- en leefklimaat' onderstaande toetswaarden en afstanden gehanteerd.

Gebied	Achtergrondbelasting		Voorgrondbelasting		
	Goed	Slecht	Goed	Afweegbaar	Slecht
Woonkernen	0 – 5 ou	>5 ou	0 – 2 ou	nvt	>2 ou
Bedrijventerreinen	0 – 10 ou	>10 ou	0 – 2 ou	2 – 5 ou	>5 ou
Bebouwingsconcentraties	0 – 10 ou	>10 ou	0 – 5 ou	5 – 7 ou	>7 ou
Buitengebied	0 – 10 ou	>10 ou	0 – 7 ou	7 – 10 ou	>10 ou

Gebied	Geurgevoelige objecten behorende bij andere veehouderijen, of op of na 19 maart 2000 gestopt onderdeel uit te maken van een veehouderij		Overige geurgevoelige objecten	
	Goed	Slecht	Goed	Slecht
Woonkernen	>50 m	<50 m	>100 m	<100 m
Bedrijventerreinen	>50 m	<50 m	>100 m	<100 m
Bebouwingsconcentraties	>25 m	<25 m	>50 m	<50 m
Buitengebied	>25 m	<25 m	>50 m	<50 m

Voor bedrijfswoningen en voormalige bedrijfswoningen waarvan op of na 19 maart 2000 de veehouderij beëindigd is stelt de beleidsregel geen geurnormen, maar een minimale vaste afstand van 25 meter buiten de bebouwde kom. In het bestemmingsplan betreft dit alle woningsplitsingen en te herbestemmen bedrijfswoningen van gestopte veehouderijen. Deze liggen allemaal op meer dan 25 meter van de bouwvlakken met functieaanduiding intensieve veehouderij van Laar 31 en Nieuw Laar 5a.

Voor woningen die gebouwd zijn op de kavel van een veehouderij die op of na 19 maart 2000 beëindigd is en samenhangen met de sloop van de bedrijfsgebouwen van de veehouderij stelt de beleidsregel geen geurnormen, maar een minimale vaste afstand van 50 meter buiten de bebouwde kom. In het bestemmingsplan betreft dit RVR017 en deze voldoet ook ruim aan de minimale afstand.

Ontwikkeling geuremissie binnen het plangebied

	Vergunde 2018/2019	Feitelijke situatie	Planvoornemen
Geur OU	Totaal 121.616	Totaal 88.202	Totaal 89.784

Toets achtergrondbelasting geur uit stallen aan Beleidsregel geur en ruimtelijke plannen 2017

Geurgevoelig object	Toetswaarde beleidsregel	Achtergrondbelasting planvoornemen	
	OU / meters	OU *	Leefklimaat beleidsregel
RVR 01-nieuw	0-10	3,94	goed
RVR 02-nieuw	0-10	4,08	goed
RVR 03-nieuw	0-10	3,69	goed
RVR 04-nieuw	0-10	3,65	goed
RVR 05-nieuw	0-10	7,84	goed
RVR 06-nieuw	0-10	7,14	goed
RVR 07-nieuw	0-10	3,58	goed
RVR 08-nieuw	0-10	3,73	goed
RVR 09-nieuw	0-10	3,86	goed
RVR 10-nieuw	0-10	5,69	goed
RVR 11-nieuw	0-10	3,10	goed
RVR 12-nieuw	0-10	3,80	goed
RVR 13-nieuw	0-10	5,16	goed
RVR 14-nieuw	0-10	4,59	goed
RVR 15-nieuw	0-10	3,25	goed
RVR 16-nieuw	0-10	3,67	goed
RVR 17-nieuw op kavel veehouderij	> 50 m	6,84	>50m
RVR 18-nieuw	0-10	8,17	goed
Laar 27	>25m	6,59	>25m
Bij Laar 27	>25m	7,03	>25m
Laar 32	>25m	7,04	>25m
Laar 32A	>25m	7,47	>25m
Schellekesveld 2	>25m	11,45	>25m
Plein 15	>25m	2,56	>25m
Bij Plein 15	>25m	2,66	>25m
Oud Laar 17	>25m	4,22	>25m
Laar 19	>25m	3,08	>25m
Laar 11	>25m	4,38	>25m

* Geurbelasting is berekend met V-stacks gebied v2022

* Geurbelasting door mestverwerking planvoornemen Laar 31 maximaal +0,3 Ou/m³

Toets voorgrondbelasting geur uit stallen aan Beleidsregel geur en ruimtelijke plannen 2017

Geur gevoelig object	Voorgrondbelasting geur uit stallen			
	Toetswaarde beleidsregel OU / meters		Laar 31	Nieuw Laar 5a
	Goed	Afweegbaar	OU *	OU *
RVR 01-nieuw	0-7	7-10	0,6	0,5
RVR 02-nieuw	0-7	7-10	0,6	0,5
RVR 03-nieuw	0-7	7-10	0,6	0,5
RVR 04-nieuw	0-7	7-10	0,7	0,5
RVR 05-nieuw	0-5	5-10	2,9	2,9
RVR 06-nieuw	0-5	5-10	2,6	2,7
RVR 07-nieuw	0-5	5-10	1,5	0,8
RVR 08-nieuw	0-5	5-10	1,6	0,8
RVR 09-nieuw	0-5	5-10	1,8	0,8
RVR 10-nieuw	0-5	5-10	3,7	1,4
RVR 11-nieuw	0-5	5-10	1,6	0,8
RVR 12-nieuw	0-7	7-10	2,1	1,0
RVR 13-nieuw	0-5	5-10	3,4	1,4
RVR 14-nieuw	0-5	5-10	2,9	1,2
RVR 15-nieuw	0-5	5-10	1,7	0,8
RVR 16-nieuw	0-7	7-10	2,0	0,9
RVR 17-nieuw op kavel veehouderij	>50 m	-	4,7	1,7
RVR 18-nieuw	0-7	7-10	3,0	3,2
Laar 27	>25m	-	4,5	1,6
Bij Laar 27	>25m	-	4,8	1,7
Laar 32	>25m	-	4,7	1,7
Laar 32A	>25m	-	4,0	1,5
Schellekesveld 2	>25m	-	4,0	4,9
Plein 15	>25m	-	0,9	0,5
Bij Plein 15	>25m	-	1,0	0,5
Oud Laar 17	>25m	-	2,3	1,0
Laar 19	>25m	-	1,5	0,8
Laar 11	>25m	-	2,6	1,1

* Geurbelasting is berekend met V-stacks vergunning v2020

* Geurbelasting door mestverwerking planvoornemen Laar 31 maximaal +0,3 Ou/m³

Het planvoornemen voldoet ten aanzien van de voorgrondbelasting en achtergrondbelasting van geur uit stallen en door mestverwerking ter plaatse van de nieuwe gevoelige bestemmingen (Ruimte voor Ruimte woningen, woningsplitsingen en te herbestemmen bedrijfswoningen) aan de toetswaarden in de Beleidsregel geur en ruimtelijke plannen 2017 gemeente Sint-Michielsgestel.

Verbetering geursituatie ter plaatse van bestaande woningen

De gemeente Sint-Michelsgestel hanteert voor een goed woon- en leefklimaat in bebouwingsconcentraties en buitengebied een maximale achtergrondbelasting van 10 OU. Dit is tevens de gezondheidkundige advieswaarde voor geur in het buitengebied. In de vergunde situatie 2018/2019 waren bestaande burgerwoningen overbelast en een aantal zijn dat nog steeds in de feitelijke situatie. In het realistisch scenario wordt de overbelaste situatie ter plaatse van een aantal van deze bestaande woningen opgelost en onder de 10 OU gebracht (o.a. Laar 29a, Nieuw Laar 8 en Schellekesveld 7). Alleen bij Nieuw Laar 15 en Nieuw Laar 25 blijft de achtergrondbelasting nog boven de 10 OU, maar hier is wel sprake van een verbetering.

Achtergrondbelasting geur uit stallen en classificatie woon- en leefklimaat

Geurgevoelig object		Vergunde situatie 2018/2019		Feitelijke situatie (met en zonder staleisen IOV) Ref 2 en 3		Realistisch scenario		Maximaal Scenario		
		Ref 1								
		Geur v2010 [OU]	Leef-klimaat	Geur v2010 [OU]	Leef-klimaat	Geur v2022 [OU]	Leef-klimaat	Geur v2010 [OU]	Leef-klimaat	Geur v2022 [OU]
Laar 27	A wordt W	20,08	t.slecht	14,37	matig	6,59	r.goed	10,46	r.goed	8,72
Bij Laar 27	A wordt W	21,50	t.slecht	15,06	matig	7,03	r.goed	10,87	r.goed	9,13
Laar 32	A wordt W	15,69	matig	13,24	matig	7,04	goed	9,51	r.goed	8,99
Laar 32A	A wordt W	15,60	matig	13,61	matig	7,47	goed	9,61	r.goed	9,49
Schellekesveld 2	A wordt W	30,20	slecht	16,00	matig	11,45	r.goed	15,08	matig	12,67
Plein 15	A wordt W	5,19	goed	4,41	goed	2,56	z.goed	4,64	goed	3,39
Bij Plein 15	A wordt W	5,45	goed	4,76	goed	2,66	goed	4,89	goed	3,59
Oud Laar 17	A wordt W	10,82	r.goed	7,79	r.goed	4,22	goed	6,81	goed	5,65
Laar 19	A wordt W	7,10	goed	5,06	goed	3,08	goed	5,12	goed	3,95
Laar 11	A wordt B	18,47	matig	7,79	r.goed	4,38	goed	7,89	r.goed	5,55
Schellekesveld 14	W	8,83	r.goed	7,58	r.goed	6,05	goed	7,72	r.goed	7,18
Schellekesveld 7	W	15,97	matig	11,04	r.goed	8,5	r.goed	10,47	r.goed	9,99
Laar 29	W	22,49	t.slecht	16,98	t.slecht	7,74	r.goed	11,98	r.goed	9,98
Laar 34	W	17,98	matig	17,15	t.slecht	9,49	r.goed	11,07	r.goed	11,92
Laar 36	W	14,71	matig	13,77	matig	9,63	r.goed	11,93	r.goed	11,65
Laar 38	W	13,94	matig	13,21	matig	8,96	r.goed	11,29	r.goed	10,81
Laar 42	W	12,14	matig	11,76	matig	7,52	goed	10,34	r.goed	8,81
Laar 45	W	10,48	r.goed	9,89	r.goed	6,59	goed	8,64	r.goed	7,61
Nieuw Laar 8	W	17,12	matig	16,52	matig	11,77	r.goed	13,37	matig	12,87
Nieuw Laar 15	W	14,98	matig	14,44	matig	10,55	r.goed	15,46	matig	14,21
Nieuw Laar 16	W	16,14	matig	15,38	matig	10,65	r.goed	12,84	r.goed	11,76
Nieuw Laar 18	W	11,89	r.goed	11,23	r.goed	8,02	r.goed	10,75	r.goed	9,12
Nieuw Laar 25	W	22,96	t.slecht	21,36	t.slecht	17,20	r.goed	17,50	matig	16,74
Laar 10 - BK	W	6,93	goed	4,40	goed	2,63	goed	4,76	goed	3,52

A = Agrarisch, W = Wonen, B = Bedrijf, RvR = Ruimte voor Ruimte woning
v2010 = V-stacks Gebied versie 2010 v2022 = V stacks Gebied versie 2022
Coördinaten woningen zijn vanwege de gebiedsgerichte benadering van dit PlanMER gebaseerd op middelpunt van het BAG-object. Voor vergunningverlening / -aanvraag dient de aanvrager te toetsen op dichtstbijzijnde gevel van de woning.

achtergrond-belasting (ou)	kans op geurhinder	beoordeling leefklimaat
0 - 3.0	< 5 %	zeer goed
3.1 - 7.4	5 - 10 %	goed
7.5 - 13.1	10 - 15 %	redelijk goed
13.2 - 20.0	15 - 20 %	matig
20.1 - 28.3	20 - 25 %	tamelijk slecht
28.4 - 38.5	25 - 30 %	slecht
38.6 - 50.7	30 - 35 %	zeer slecht
>50.7	>35 %	extreem slecht

8.4 Fijn stof en endotoxinen

De achtergrondconcentratie fijn stof (PM₁₀) ligt volgens de Grootchalige Concentratiekaart Nederland (GCN) in vrijwel het hele plangebied rond de 16 -17 µg/m³. De achtergrondconcentraties liggen in het hele plangebied ruim onder de grenswaarde van 40 µg/m³ en daalt volgens de GCN in het jaar 2025 tot de gezondheidkundige WHO-advieswaarde van 15 µg/m³.

De indicatieve, cumulatieve bijdrage vanuit veehouderijen is inzichtelijk gemaakt. Hieruit volgt dat de bijdrage vanuit veehouderijen binnen het plangebied klein is ten opzichte van de heersende achtergrondconcentratie (bijdrage ligt in de range van 0-1 µg/m³).

In het plangebied is geen sprake van een (dreigende) normoverschrijding. Hier wordt ruimschoots voldaan aan de grenswaarden uit de Wet milieubeheer en de gezondheidkundige advieswaarden worden benaderd. Er is in het plangebied voldoende milieugebruiksruimte aanwezig ten aanzien van PM₁₀ en NO₂/NO_x. Er is ter plaatse van het plangebied sprake van een goed woon- en leefklimaat en gezien de lage achtergrondconcentratie is er geen sprake van een verhoogd gezondheidsrisico ten gevolge van fijnstof (PM₁₀) door de bestaande veehouderijen.

Ontwikkeling Fijnstof emissie binnen plangebied

PM10 emissie (kg/jaar)	Vergunde situatie 2018/2019	Feitelijke situatie	Consoliderend scenario	Realistisch en maximaal scenario
	Totaal 790	Totaal 333	Totaal 374	Totaal 309

Op Laar 31 is naast varkenshouderij ook mestverwerking vergund en onderdeel van het planvoornemen. Uit onderzoek blijkt dat de bijdrage fijn stof ten opzichte van de stalemissies te verwaarlozen is.

Fijn stof - Endotoxinen

Voor het MER is de analyse op basis van de werkwijze uit het rapport 'Emissies van endotoxinen uit de veehouderij (fase 3a)' uitgevoerd. Daarbij zijn de afstandsgrafieken toegepast voor varkens. De gemeente Sint-Michielsgestel past in de praktijk dit toetsingskader endotoxinen toe, echter dit is geen landelijke wet- en regelgeving. Op basis van het voorlopig toetsingskader mag in bestaande situaties waar woningen binnen de endotoxinen-risicocontour van één of meerdere veehouderijen liggen, de fijn stof emissie van de veehouderij niet toenemen. De indicatieve individuele en cumulatieve risicocontouren (30 EU/m³) liggen rondom Laar 31 en Nieuw Laar 5a. Er is sprake van cumulatie tussen de individuele contouren. Er liggen geen nieuwe of bestaande woningen binnen de individuele en de cumulatieve risico-contouren. Er zijn voor de bestaande en nieuwe woningen geen verhoogde gezondheidsrisico's ten gevolge van endotoxinen uit stallen.

Verkeer en Besluit- en regeling NIBM

In het kader van een goede ruimtelijke ordening is onderzocht wat de luchtkwaliteit is ter plaatse van de voorgenomen ontwikkelingen en of er sprake is van een dreigende normoverschrijding. In het besluit NIBM staat vermeld dat een project NIBM is bij een toename van maximaal 3% van de grenswaarde (zijnde 1,2 µg/m³) voor de jaargemiddelde concentratie NO₂ en PM₁₀. Wanneer een project als NIBM kan worden beschouwd, vormt de luchtkwaliteit in beginsel geen belemmering

voor de doorgang van dat project. Met de 'Regeling niet in betekenende mate' bijdragen zijn categorieën aangewezen die in elk geval NIBM bijdragen aan de concentraties in de buitenlucht. Deze gevallen kunnen zonder toetsing aan de grenswaarden voor het aspect luchtkwaliteit uitgevoerd worden. Een effect op de luchtkwaliteit hoeft pas aangetoond te worden als de bouw van 1.500 woningen of 66.667 m² kantoor plaatsvindt. Het bestemmingsplan ziet toe op slechts 21 nieuwe woningen en 8.800 m² extra bedrijfsbestemming met een beperkte toename van verkeer.

Worstcase (inclusief seizoensgebonden vrachtverkeer op Laar 31) is er sprake van 756 extra verkeersbewegingen per weekdagemaal, waarvan 24 extra vrachtverkeer. Uit de NIBM-tool van InfoMil volgt dat er voldoende marge is om te kunnen oordelen dat het extra verkeer ten gevolge van het plan ten aanzien van verkeer 'niet in betekenende mate' (NIBM) bijdraagt.

8.5 Geluid

Op basis van milieuzonering is er in de huidige situatie voldoende afstand tussen de milieubelastende activiteiten van beide veehouderijen en de bestaande woningen binnen het plangebied. Dit geeft aan dat gezien de afstanden en ligging van functies ten aanzien van geluid enige milieugebruiksruimte aanwezig is. Uit de akoestische onderzoeken van beide veehouderijen blijkt dat de berekende geluidbelasting op omliggende woningen in de feitelijke situatie ruim binnen de richtwaarden blijft.

Geluid door veehouderijen Laar 31 en Nieuw Laar 5a

In de ontwikkelscenario's hebben alleen Laar 31 en Nieuw Laar 5a nog relevante verkeersbewegingen. In het realistisch scenario en het maximaal scenario neemt het aantal lichte verkeersbewegingen niet toe ten opzichte van de feitelijke situatie. Het aantal zware verkeersbewegingen nemen ten opzichte van de feitelijke situatie toe ten gevolge van de mestverwerkingsactiviteiten op Laar 31 en bedraagt met +10 vrachtwagens per (week)dag een toename van ongeveer 30% ten opzichte van de feitelijke situatie.

De enige geluidsbron binnen de inrichtingen die wijzigt in de ontwikkelscenario's zijn de ventilatoren. De ventilatoren worden in het realistisch scenario achter de luchtwasser geplaatst vanwege de verhoogde uittredesnelheid. Dit betekent dat een toename van de geluidbelasting niet uitgesloten kan worden. Hoe groot de toename ten opzichte van de feitelijke situatie zal zijn is niet berekend. Beide veehouderijen hebben een akoestisch onderzoek laten uitvoeren en hieruit blijkt dat aan de geluidsnormen voor industrielawaai en indirecte hinder voldaan wordt.

Geluid op nieuwe woningen door wegverkeer

Ten aanzien van de 4 RvR woningen aan de Nieuweweg (RVR01, RVR02, RVR03 en RVR04) moet een hogere waarde verleend worden conform artikel 110a, lid 5 van de Wet geluidhinder. Ten aanzien van 2 RvR woningen aan Laar (RVR11 en RVR15) is het bouwvlak achter de 48 dB contour gelegd.

8.6 Gezondheid

Hoewel er al het nodige onderzoek is uitgevoerd, bestaan er ook nog veel vragen over de relatie tussen veehouderijen en de gezondheid van omwonenden. In de afgelopen jaren is er in Nederland groot onderzoek uitgevoerd onder de naam Veehouderij en gezondheid omwonenden (VGO).

Onderzocht is of het wonen in de buurt van veehouderijen effect kan hebben op de gezondheid van de omwonenden. Hieruit komen een aantal positieve en een aantal negatieve gezondheidseffecten naar voren. De VGO-onderzoeken I, II en III hebben invloed op het beleid voor veehouderijen. Het Kabinet zet onder andere in op een maatschappelijk innovatieprogramma voor duurzame veehouderij. Ook zullen nieuwe fijn stof beperkende maatregelen versneld erkend worden. Om de ammoniakemissie uit stallen terug te dringen wordt aanscherping van de reductie-eisen voorgesteld. Gemeenten hebben ondersteuning in de belangenafweging gekregen in de vorm van de 'Handreiking veehouderij en volksgezondheid'.

De gezondheidseffecten door veehouderijen worden verminderd door de gestopte veehouderijen (herbestemming en intrekken van vergunningen) en in de ontwikkelsenario's door de verbetermaatregelen bij de twee blijvende varkenshouderijen. Door specifiek de dieraantallen, diersoorten en stalsystemen met de verhoogde uittredesnelheid vast te leggen wordt omschakeling naar bijvoorbeeld risicovollere diersoorten zoals geiten en pluimvee voorkomen en is ook een toename van emissies en immissies niet meer mogelijk.

Bij ruimtelijke besluiten – moet altijd worden afgewogen of er sprake is van een 'goede ruimtelijke ordening'. Eén van de leidende principes is dat een aanvaardbaar woon- en leefklimaat geborgd moet zijn. Gezondheid is hier een belangrijk onderdeel van. Het is uit voorzorg niet gewenst om gevoelige objecten te bouwen binnen 2 km rond geitenhouderijen met meer dan 50 geiten, uit voorzorg om gezondheidsrisico's te voorkomen. Binnen een straal van 2 km zijn geen geitenhouderijen aanwezig. Het leefklimaat ter plaatse van de nieuwe woningen is afzonderlijk beoordeeld bij de aspecten geur, luchtkwaliteit, endotoxinen en geluid.

8.7 Externe veiligheid

Aan de hand van de provinciale risicokaart is de aanwezigheid van risicobronnen beoordeeld. Hieruit blijkt dat het plangebied buiten invloedsgebieden van Bevi-bedrijven, wegen en spoorwegen ligt. De beoogde herontwikkeling van het plangebied heeft geen negatieve gevolgen voor de inzet van hulpdienstverleningen en zelfredzaamheid van personen binnen het plangebied.

De mestvergistingsinstallatie op Laar 31 veroorzaakt gezien de ruime afstand tussen vergisters en woningen en de aanwezigheid van een overdrukbeveiliging geen verhoogde veiligheidsrisico's voor de omgeving.

Midden in het plangebied ligt een hogedruk aardgasleiding. In het bestemmingsplan is de 'veiligheidszone – leiding' op de verbeelding opgenomen. Ter plaatse is de bouw van kwetsbare objecten niet toegestaan. De bouw van beperkt kwetsbare objecten is hier ook niet toegestaan, met uitzondering van de herbouw van bestaande beperkt kwetsbare objecten op dezelfde locatie. De nieuwe RvR-woningen zijn buiten de veiligheidszone gesitueerd.

8.8 Flora en fauna

In zijn algemeenheid is bij ruimtelijke ingrepen sprake van directe, indirecte, tijdelijke en permanente effecten planten en dieren. De Wnb kent drie algemene beschermingsregimes waarin de voorschriften van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en twee verdragen (Bern en Bonn) zijn

geïmplementeerd en waarin aanvullende voorschriften zijn gesteld voor de dier- en plantensoorten die niet onder die specifieke voorschriften vallen, maar wel bescherming behoeven:

- Vogels: Dit zijn alle vogels in de zin van de Vogelrichtlijn en vogelsoorten waarvan het nest jaarrond is beschermd.
- Internationaal beschermde soorten: dit zijn alle dieren en planten genoemd in de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn.
- Overige beschermde soorten: dit zijn soorten genoemd in de bijlage bij de Wnb. Hieronder vallen onder meer de 'algemene' soorten. Vrijwel al deze soorten zijn door de provincie vrijgesteld voor ruimtelijke ingrepen.

Provincies hebben de bevoegdheid om bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen voor nationaal beschermde soorten. Er is dan geen ontheffing nodig voor werkzaamheden. Voor soorten die ook niet in de bijlagen van de Wnb worden genoemd, fungeert de zorgplichtbepaling als vangnet. Eventuele schade aan in het wild levende planten en dieren dient beperkt te worden middels het nemen van mitigerende maatregelen. Als mitigatie niet voldoende is om schade te voorkomen is het verplicht de resterende schade te compenseren.

Binnen het plangebied is in 2018 en 2022 een quickscan flora en fauna uitgevoerd. Het plangebied is geschikt als broed- en foerageergebied voor diverse vogelsoorten en het gebied kan leefgebied vormen voor algemeen voorkomende zoogdieren.

Uit de quickscan volgt dat mogelijk steenuilterritoria aanwezig zijn. Hiertoe is nader onderzoek uitgevoerd om uit te wijzen of steenuilen nestelen en foerageren in het plangebied en welke mitigerende maatregelen genomen dienen te worden om negatieve effecten op steenuil te verzachten of voorkomen. Als vervolg op dit steenuilenonderzoek is een mitigatie- en compensatieplan steenuil opgesteld.

Uit de quickscan volgt ook dat het plangebied geschikt is als fourageergebied voor vleermuizen. Er is nader onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen op Laar 11 en Laar 27. Tijdens de veldbezoeken zijn foeragerende gewone dwergvleermuizen aangetroffen. De geplande werkzaamheden hebben geen effect op het foerageergebied van gewone dwergvleermuizen. In de omgeving van het plangebied is en blijft voldoende even geschikt foerageergebied voor vleermuizen aanwezig. Tijdens het onderzoek is een territorium van een baltsende gewone dwergvleermuis waargenomen binnen het plangebied. Het is niet uit te sluiten dat een paarverblijfplaats van een gewone dwergvleermuis aanwezig is. Vermoedelijk bevindt de paarverblijfplaats zich in het gedeelte van de boerderij Laar 11 dat in gebruik genomen wordt als woonhuis. Indien bij het splitsen van de boerderijwoning één of beide van deze werkzaamheden zal worden uitgevoerd is het noodzakelijk dat een ontheffing van de Wet natuurbescherming wordt verkregen en dienen maatregelen te zijn genomen. Bij Laar 27 kunnen deze paarverblijfplaatsen voorkomen in de stallen en het woonhuis. Ook hier geldt dat bij (sloop)werkzaamheden het noodzakelijk is dat een ontheffing van de Wet natuurbescherming wordt verkregen en dienen maatregelen te zijn genomen. Binnen het plangebied is een vliegroute van de gewone dwergvleermuis ten westen van de woning aangetroffen. De voorgenomen plannen hebben echter geen effect op de vliegroute.

Ter plaatse van Laar 31 is in 2021 een afzonderlijk flora en faunaonderzoek gedaan naar de aanwezigheid van beschermde soorten in de te slopen stallen. Uit dit onderzoek volgt dat er geen beschermde soorten of verblijfplaatsen van beschermde soorten zijn aangetroffen en dat er geen aanleiding is om een aanvullend flora- en faunaonderzoek uit te voeren. Ter plaatse van Nieuw Laar 5a is geen quickscan uitgevoerd aangezien er geen sloopwerkzaamheden plaatsvinden en de beoogde uitbreiding plaatsvindt op landbouwgrond.

8.9 Klimaatadaptatie en verduurzaming

Binnen het plangebied zijn geen grootschalige duurzame energiebronnen aanwezig en deze maken ook geen onderdeel uit van het plan. De nieuwbouw woningen worden gasloos uitgevoerd, maximaal geïsoleerd en mogelijk voorzien van zonnepanelen. Meekoppel-mogelijkheden binnen het gebied zijn niet onderzocht voor de ontwikkelscenario's.

De mestverwerking en –vergisting met wkk en algenkweek op Laar 31 kan beschouwd worden als een verduurzamingsmaatregel. Ook wordt er duurzame energie opgewekt door nog te plaatsen zonnepanelen. Laar 31 is in het ontwikkelscenario grotendeels zelfvoorzienend op het gebied van energie (warmte en elektriciteit). Hier staat echter wel een uitbreiding in varkens tegenover, wat weer zorgt voor een toename energieverbruik, maar ook verbruik van grondstoffen en water en productie van afvalstoffen. Voor Nieuw Laar 5a geen verduurzamingsmaatregelen benoemd. Ten aanzien van duurzaamheid zou het verbetereffect ten aanzien van duurzaamheid groter zijn als de drijfmest van Nieuw Laar 5a via pijpleidingen afgevoerd zou worden naar de mestverwerkingsinstallatie van Laar 31 en dat opgewekte stroom en warmte terug geleverd zou worden. Gezien de ligging van de stallen en mestverwerking is dit uitvoerbaar, echter dit maakt geen onderdeel uit van de beoogde plannen.

Hemelwaterberging

Volgens het gemeentelijke rioleringsplan moet bij een toename verhard oppervlak van meer dan 250 m² (daken, bestrating) compenserende waterberging gerealiseerd worden. Norm is 60 mm per m² verhard oppervlak. Per nieuwe woning moet 30 m³ hemelwater op de eigen kavel geborgen worden. Hiervoor staat in de planregels een voorwaardelijke verplichting opgenomen. Bij de woningsplitsingen is geen sprake van bestaande verhard oppervlak, dus is geen compenserende waterberging nodig. Veehouderijen Laar 31 en Nieuw Laar 5a hebben beiden in de beoogde plannen een voldoende grote waterberging opgenomen, waardoor schoon hemelwater afgekoppeld wordt en kan infiltreren en/of vertraagd wordt afgevoerd naar het oppervlaktewater.

8.10 Overige effecten

De aanleiding en focus van dit MER ligt bij de ontwikkelscenario's voor veehouderijen Laar 31 en Nieuw Laar 5a, met name in relatie tot het leefklimaat ter plaatse van bestaande en nieuwe woningen. De emissie gerelateerde aspecten zijn daarom het meest relevant voor dit. Overige milieuaspecten zijn landschap, bodem, water, cultuurhistorie en archeologie. Voor deze aspecten is geen sprake van geen nadelige milieueffecten. Ten aanzien van landschap is sprake van een verbetering ten gevolge van de landschappelijke inpassingsplannen die zijn opgesteld voor de ontwikkellocaties en die gewaarborgd worden in het bestemmingsplan.

9 Vergelijking milieueffecten

Totale effectscores t.o.v. referentie (feitelijke situatie met autonome ontwikkeling)

Criterion	Consoliderend scenario	Realistisch scenario	Maximaal scenario
Verkeer			
Verkeersbewegingen Laar 31	-	-	-
Verkeersbewegingen Nieuw Laar 5a	0	0	0
Verkeersbewegingen totaal plangebied	+	+	+
Natuur (gebieden en soorten)			
Stikstofdepositie op Natura2000	0/-	0/-	0/-
Stikstofdepositie op Wav-gebieden en overige natuur	-	-	-
Verdroging in natuurgebieden	0	0	0
Soortenbescherming flora en fauna	0	-	-
Ecologische waarde binnen het plangebied	0	+	+
Geur			
Geuremissie	-	-	-
Leefklimaat bestaande woningen	0	+	0
Leefklimaat te herbestemmen (bedrijfs)woningen	0	++	+
Leefklimaat locaties nieuwe woningen	0	+	0/+
Fijnstof en endotoxinen			
Fijnstof emissie	0/-	0/+	0/+
Bedrijfsvoering – bijdrage fijn stof concentratie	0	0	0
Bedrijfsvoering – bijdrage endotoxinen concentratie	0	0	0
Verkeer – bijdrage fijn stof	0	-	0
Verkeer – bijdrage fijn stof met stoppers	+	+	+
Geluid			
Industrielawaai Laar 31	0/-	0/-	0/-
Industrielawaai Nieuw Laar 5a	0	-	0/-
Industrielawaai locaties stoppers	+	+	+
Indirecte hinder Laar 31	0	0/+	0/+
Indirecte hinder Nieuw Laar 5a	0	0	0
Indirecte hinder wegvallen verkeer stoppers	0/+	0/+	0/+
Klimaatadaptatie en verduurzaming			
Verduurzaming	0	0/+	0/+
Klimaatadaptatie	0	0	0
Gezondheid			
Veehouderij en gezondheid totaal plangebied	0/+	+	0/+
- ammoniak en gezondheid	0	-	-
- geur en gezondheid	0	+	0/+
- fijn stof en gezondheid	0	0	0
- endotoxinen en gezondheid	0	0	0
Externe veiligheid	0	0	0
Overige milieuaspecten			
Bodem en water	0	0	0
Landschap	+	+	+
Cultuurhistorie en archeologie	0	0	0

10 Leemten in kennis

Voor Laar 31 is namens Heivar BV een ProjectMER aangeleverd in december 2021. Voor Nieuw Laar 5a is namens J. Schoenmakers een aanmeldnotitie m.e.r.-beoordeling ingediend met concept aanvraag omgevingsvergunning ingediend in april/juni 2021. Deze stukken zijn gericht op vergunningverlening en bevatten voor dit planMER niet de volledige informatie. Ook zijn nog onjuistheden en discrepanties vastgesteld in de stukken van beide veehouders.

Sinds 20 januari 2022 is Aerius Calculator versie 2021 beschikbaar. Aerius Calculator versie 2022 verschijnt volgens aankondigingen op 26 januari 2023. Dit betekent dat voor definitieve besluitvorming, waaronder vaststelling van het bestemmingsplan, de stikstofberekeningen geactualiseerd moeten worden en uitgevoerd moeten zijn in versie 2022. Het kan zijn dat in de nieuwe versie afwijkende berekeningsresultaten ontstaan. Verder is het stikstofbeleid actueel en in ontwikkeling. Het is niet uit te sluiten dat de beleidsregels voor salderen nog worden gewijzigd.

Naar aanleiding van de evaluatie van de geurregelgeving door de bestuurlijke werkgroep Verdaas is onderzoek verricht naar de rendementen van gecombineerde luchtwassers. Naar aanleiding van die onderzoeksresultaten zijn de ingeschatte geurrendementen van deze luchtwassers verlaagd van 85% naar 30-45% geurreductie en zijn de geuremissiefactoren naar boven bijgesteld. De berekende geurbelasting is hierdoor veel hoger dan de geurbelasting waarvan ten tijde van de vergunningverlening is uitgegaan. Ook zijn er concrete aanwijzingen dat de ammoniakrendementen ook niet volledig behaald worden. De Commissie Geurhinder en Veehouderij (Commissie Biesheuvel) heeft o.a. geadviseerd meer inzicht te bieden in de effectiviteit van luchtwassers en hierbij de geurproductie in de stal te betrekken. In opdracht van het ministerie en de provincie Noord-Brabant voert de WUR een onderzoek uit naar de mogelijkheden om de rendementen van combiluchtwassers te verbeteren.

11 Monitoring en evaluatie

De gemeente heeft nog geen concrete invulling gegeven aan de wijze van borging, monitoring en evaluatie van de verbetermaatregelen: de verhoogde uittredesnelheden van Laar 31 en Nieuw Laar 5a. Dit zal ingevuld moeten worden in het definitieve bestemmingsplan.

12 Conclusies

Uit de beoordeling van de milieueffecten volgt dat het aspect geur bepalend is voor verbeteringen ten gevolge van de veehouderijen Laar 31 en Nieuw Laar 5a ten opzichte van de huidige feitelijke situatie. De verbeteringen voor de verkeers- en milieuaspecten zijn mede het gevolg van de andere inmiddels gestopte veehouderijen.

In het consoliderend scenario (Laar 31 en Nieuw Laar 5a vergund) is ter plaatse van de nieuwe woonbestemmingen sprake van een goed of afweegbaar leefklimaat conform de gemeentelijke beleidsregel. In het realistisch scenario is sprake van een goed woon- en leefklimaat ter plaatse van alle nieuwe woonbestemmingen voor zowel de voorgrond- als achtergrondbelasting. In het maximaal scenario is dit niet het geval voor de voorgrondbelasting. De verhoogde uittredesnelheid in het realistisch scenario is noodzakelijk om de ontwikkelingen van beide veehouderij aan te kunnen merken als verbetermaatregelen conform de doelen uit de gebiedsvisie Laar – Nieuw Laar. Het maximaal scenario geeft een kleine verbetering van het leefklimaat ter plaatse van de bestaande woningen.

Het realistisch scenario is dus alleen uitvoerbaar onder de voorwaarde dat de verhoogde uittredesnelheid het hele jaar door aantoonbaar gehaald wordt en dit afdoende gewaarborgd is in het bestemmingsplan. De ontwikkelscenario's voor Laar 31 en Nieuw Laar 5a zijn niet noodzakelijk om de beoogde Ruimte voor Ruimte woningen, woningsplitsingen en te herbestemmen bedrijfspwoningen planologisch mogelijk te maken. Deze zijn ook in het consoliderende scenario inpasbaar. Alleen ten aanzien van geur dient de gemeente op basis van de eigen beleidsregel voor geur en ruimtelijke ontwikkelingen een extra afweging te maken over de aanvaardbaarheid.

Tenslotte vormt het aspect stikstof in relatie tot de Wet natuurbescherming nog een aandachtspunt voor het bestemmingsplan. Ten opzichte van de feitelijke situatie is bij Laar 31 en Nieuw Laar 5a sprake van een kleine toename in stikstofdepositie op Natura2000 gebieden. Dit komt omdat beide veehouders latente vergunde ruimte inzetten voor interne saldering en waarbij Nieuw Laar 5a ook extern saldeert. Voor Laar 31 wordt de onherroepelijke Wnb-vergunning ingepast in het bestemmingsplan, waarbinnen intern gesaldeerd kan worden. Voor de uitbreiding van Nieuw Laar 5a is (nog) geen onherroepelijke Wnb-vergunning aanwezig om één op één in te passen. Tot die tijd wordt de bestaande omgevingsvergunning van 2020 met vvgb ingepast. Voor de uitbreiding dient in dat geval met een omgevingsvergunning (buitenplans) afgeweken te worden van het bestemmingsplan.

1 Inleiding

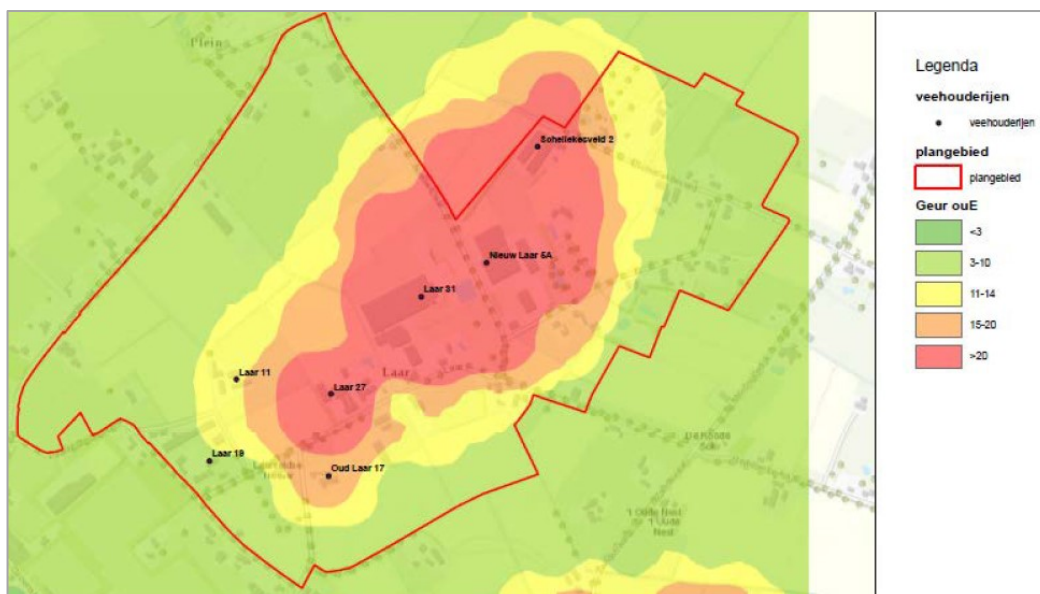
1.1 Aanleiding voor het bestemmingsplan

In het gebied Laar - Nieuw Laar, gelegen aan de oostzijde van kern Berlicum, liggen negen agrarische bouwvlakken, waarvan zeven met de aanduiding intensieve veehouderij en één met de aanduiding niet-grondgebonden bedrijf. Met name door de direct omwonenden van de agrarische bedrijven wordt overlast in de vorm van geur, fijnstof, ongedierte (vliegen), (vracht)verkeer en geluid ervaren.

De gemeente Sint-Michielsgestel heeft het gebied Laar-Nieuw Laar aangemerkt als urgentiegebied vanwege de overbelaste situatie door met name geurhinder en de beleving van overlast door bewoners. Het gebied is één van de urgentiegebieden die naar aanleiding van het Brabantberaad door de betrokken gemeenten zijn aangewezen.

Partijen in het Brabantberaad, een samenwerkingsverband waarin gemeenten, GGD, BML, ZLTO en de provincie Noord-Brabant in vertegenwoordigd zijn, hebben afgesproken de overlast in de urgentiegebieden aan te pakken. De maatregelen dienen reëel en uitvoerbaar te zijn en te worden beschreven in een verbeterplan. Veehouders en burgers dienen zelf bij te dragen aan het opstellen van een verbeterplan en de uitvoering van de maatregelen.

Om tot een oplossing te komen voor de overbelaste situatie in het gebied hebben bewoners, ondernemers, provincie en andere (in)direct betrokken partijen via een gebiedsproces een gebiedsvisie opgesteld. De gebiedsvisie is op 23 november 2017 door de raad van de gemeente Sint-Michielsgestel vastgesteld. In deze visie zijn de ambities opgenomen voor de gewenste toekomstige ruimtelijke en functionele ontwikkelingen in het gebied, zodat het woon-, werk- en leefklimaat in het gebied wordt verbeterd. De gebiedsvisie is te zien als verbeterplan in het kader van de aanpak van urgentiegebieden in Noord-Brabant.

Figuur 1: Uitsnede kaart achtergrondbelasting geur Gebiedsvisie Laar – Nieuw Laar (geurkaarten in bijlage B-6)

Conform de gebiedsvisie Laar-Nieuw Laar zullen zes intensieve veehouderijen definitief worden beëindigd en de landschappelijke gebiedskwaliteit worden ontwikkeld. Ter financiering hiervan wordt op enkele locaties woningsplitsing en de realisering van Ruimte voor Ruimte woningen toegestaan. Slechts twee intensieve veehouderijbedrijven (varkenshouderijen) blijven in het gebied gevestigd. Aan deze bedrijven wordt onder strenge randvoorwaarden enige uitbreidingsruimte geboden in agrarisch bouwvlak en dierenaantallen, zodat geïnvesteerd kan worden in toepassing van Best Beschikbare Technieken en verdergaande verduurzaming van het bedrijf, waardoor de totale milieubelasting als gevolg van emissies van geur, fijnstof en ammoniak in het gebied kan worden verbeterd. De gebiedsvisie is uitgewerkt in het (ontwerp)bestemmingsplan, waar onderhavig PlanMER op toe ziet.

Gedurende het gebiedsproces is het landschapsplan 'Laar-Nieuw Laar' vastgesteld, waarin een leidraad wordt geboden voor toekomstige ontwikkelingen in het gebied. Enerzijds als streefbeeld en inspiratiebron, anderzijds ook als toetsingskader voor particuliere initiatieven en handvaten voor uitvoering. In het bestemmingsplan dient de uitwerking van het landschapsplan te worden vastgelegd. Dit betreft onder meer de nieuwe situering van de Wambergse beek en (groene) knooppunten en het opleggen van voorwaardelijke verplichtingen bij de erven van de blijvende en stoppende agrarische bedrijven.

Uitgangspunten raad voor vertaling gebiedsvisie in het bestemmingsplan

In het raadsbesluit van november 2017 zijn de uitgangspunten voor de verdere uitwerking van de gebiedsvisie in een bestemmingsplan op hoofdlijnen geformuleerd.

Besloten is hierbij de stoppende iv-bedrijven te faciliteren bij het beëindigen van hun bedrijf en de twee blijvende intensieve veehouderijbedrijven (Laar 31-33-25 en Nieuw Laar 5a) uitbreidingsruimte te geven om de realisatie van verbeterde bedrijfstechnieken ten behoeve van een vermindering van de overlast (geur, fijnstof, ammoniak) in het gebied te kunnen financieren.

De raad heeft hieraan in november 2017 de volgende voorwaarden verbonden:

- Het maximum aantal te houden varkens in het gebied mag niet meer bedragen dan 12.878:
 - groei Laar 31-33-35 met maximaal 1.778 varkens (ca 25%, nieuw totaal max. 9000 stuks);
 - groei Nieuw Laar 5a met maximaal 1.125 varkens (ca 41%, nieuw totaal max. 3.878 stuks);
- de groei van een bedrijf is alleen toegestaan bij een volledige medewerking aan het plan zoals omschreven in het raadsvoorstel en de gebiedsvisie, inclusief het toepassen van de op dit moment in de markt aanwezige best beschikbare technieken voor het gehele bedrijf (tenminste 85% reductie in zowel geur als ammoniak en vergelijkbare reductie in fijnstof);
- indien een bedrijf besluit om niet mee te werken aan het bedoelde plan dan is er geen uitbreiding toegestaan. Daarmee blijft het aantal dieren binnen dat bedrijf dus beperkt op het huidige aantal dieren;
- één en ander sluitend wordt vastgelegd in een overeenkomst met betrokken ondernemers.

De voortzettende veehouderijen Laar 31 en Nieuw Laar 5a moeten bij uitbreiding parkeervakken voor vrachtwagens aanleggen. Daarnaast voorziet het plan in de aanleg van wandelpaden en extensief recreatieve voorzieningen en de landschappelijke inpassing van de verschillende deelontwikkelingen. Hiermee wordt invulling gegeven aan het opgestelde landschapsplan voor Laar – Nieuw Laar.

Herijking uitgangspunten van de raad in 2018

Een belangrijk onderdeel van het raadsbesluit uit november 2017 is dat de groei van de twee blijvende veehouderijen alleen is toegestaan bij het toepassen van technieken om o.a. de geur uit stallen met minimaal 85% te reduceren. Op dat moment waren er gecombineerde luchtwassers beschikbaar met een geurverwijderingsrendement van 85%. Naar aanleiding van de evaluatie van de landelijke geurregelgeving in 2015 en 2016, is er onderzoek verricht naar de rendementen van combiluchtwassers m.b.t. de verwijdering van geur. De gemiddelde geurverwijdering van de onderzochte combiluchtwassers bedroeg slechts 40-45%. Door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat zijn daarom met ingang van 20 juli 2018 de emissiefactoren gewijzigd naar 30-45% geurverwijdering van gecombineerde luchtwassers. Dit betekent dat 85% reductie van de geuremissie, zoals vastgelegd in het raadsbesluit uit november 2017, niet meer haalbaar is. De raad heeft op 13 december 2018 besloten het raadsbesluit van november 2017 op het punt van reductie van geur als volgt aan te passen: *“de groei van een bedrijf alleen wordt toegestaan bij volledige medewerking aan het plan zoals omschreven in het raadsvoorstel en de gebiedsvisie, inclusief het toepassen van op dit moment in de markt aanwezige best beschikbare technieken voor het gehele bedrijf, zijnde een gecombineerd luchtwassysteem met een maximaal geurverwijderingsrendement of een hiermee gelijkwaardige technologie”*.

In de periode 2019 t/m 2022 is het plan verder uitgewerkt. De uitwerking van het gebiedsplan in een bestemmingsplan heeft flinke vertraging opgelopen, door onder andere wijzigende wet- en regelgeving en jurisprudentie over stikstof en geur, de concretisering van de planvorming, onderhandelingen over het aantal Ruimte voor Ruimte woningen en de situering hiervan, wijzigingen in de plannen van de blijvende veehouderijen, individuele wensen van stoppende veehouders en burgers in het gebied, het niet bereiken van overeenstemming met buurtbewoners, toenemende weerstand bij omwonenden, verdere uitwerking van de landschappelijke inrichting van het gebied en onderhandelingen met de provincie over het mogen afwijken van het provinciaal beleid.

Daarbij vonden in de tussentijd politieke verschuivingen plaats op landelijk, provinciaal en gemeentelijk niveau. Ook is de maatschappelijke discussie over intensieve veehouderij actueler geworden en verhard ten gevolge van de stikstof- en klimaatcrisis, boerenprotesten en door recente ontwikkelingen ten aanzien van geurhinder door veehouderijen mede ten gevolge van de Zemblauitzendingen. In de tussentijd is de Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant (IOV) gewijzigd en de Ontwerp Omgevingsverordening Noord-Brabant gepubliceerd.

Gedurende deze periode is een deel van dit MER al tot stand gekomen, waaronder de uitwerking van de referentiesituatie en de variantenstudie voor de uitbreidende veehouderijen Laar 31 en Nieuw Laar 5a. De referentiesituaties zijn sindsdien niet gewijzigd. De wijzigingen in de plannen van de blijvende veehouderijen hebben geen invloed op de conclusies van de variantenstudie en de daaruit volgende alternatievenafweging. Daarom is het niet noodzakelijk om de variantenstudie in hoofdstuk 5 aan de definitieve plannen aan te passen. Gevolg hiervan is wel dat de dieraantallen en emissies in de varianten afwijken van de alternatieven.

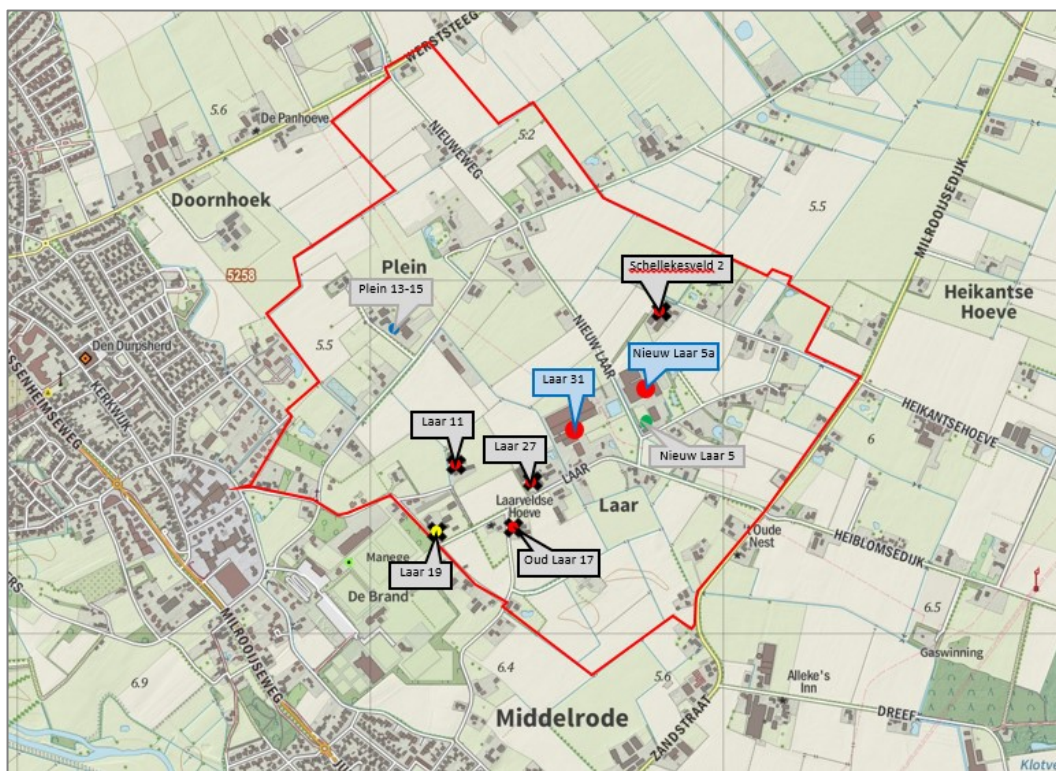
De milieueffecten van de alternatieven zijn gebaseerd op de definitieve plannen van beide veehouders:

- Nieuw Laar 5a: de beoordeelde m.e.r.-aanmeldingsnotitie met concept aanvraag omgevingsvergunning van april 2021;
- Laar 31: het beoordeelde project-MER en concept aanvraag omgevingsvergunning van december 2021.

1.2 Bestemmingsplan met verbrede reikwijdte

Het bestemmingsplan Laar – Nieuw Laar is opgenomen in de 18e tranche van de Crisis- en Herstelwet¹. De Crisis- en Herstelwet kent een experimenteerbepaling om nu al in de geest van de Omgevingswet te werken. In het kader van de nieuwe Omgevingswet wordt daarom gesproken over een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte.

De verbrede reikwijdte zal in dit bestemmingsplan invulling krijgen door het vastleggen van milieueisen en randvoorwaarden met betrekking tot de uitbreiding van de twee blijvende intensieve veehouderijen. Dit om te borgen dat de uitbreiding van deze bedrijven gepaard gaat met de best beschikbare technieken om de uitstoot van geur, fijn stof en ammoniak te verminderen en de overlast voor omwonenden zo ver als redelijker wijze mogelijk is terug te dringen.

Figuur 2: Aanduiding veehouderijen binnen het plangebied, incl. feitelijk reeds beëindigde veehouderijen

¹ Besluit van 8 maart 2019 tot wijziging en aanvulling van het Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet (Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet achttiende tranche), Staatsblad 2019, 121.

Veehouderijen waarvan het bouwvlak wordt vergroot voor uitbreiding:

Laar 31-33-35 en Nieuw laar 11 (genaamd: Laar 31)

Uitbreiding van de varkenshouderij, mestverwerking en algenkweek.

Dit bedrijf heeft een project-MER opgesteld.

Vergund, maar niet gerealiseerd en onderdeel van het plan (gewijzigd t.o.v. vergund):

- mestverwerkingsinstallatie met algenkweek.

Vergund en feitelijk aanwezig en wijzigt niet in het plan:

- bouwbedrijf.

Nieuw Laar 5a: het bouwvlak wordt vergroot ten behoeve van de realisatie van een nieuwe vleesvarkensstal. De feitelijke situatie komt overeen met de vergunde situatie. De vigerende vergunning bevat zeer beperkte latente ruimte (= vergunde, niet gerealiseerde dierplaatsen).

Locaties waar de intensieve veehouderij beëindigd wordt of al beëindigd is en waar een bestemmingswijziging plaatsvindt:

- Laar 11: Beëindiging van de varkenshouderij. Behoud van de agrarische bestemming met vormverandering van het geldend agrarisch bouwvlak, waarbij uitsluitend het houden van 30 schapen en 1.000 m² caravanstalling is toegestaan en geen verdere veehouderijactiviteiten meer mogelijk zijn.
- Laar 19: Beëindiging van de pluimveehouderij. Laar 19 krijgt bedrijfsbestemming t.b.v. bestaande caravanstalling en eierverkoop.
- Laar 27: Beëindiging van de varkenshouderij. Bedrijfswoning krijgt woonbestemming voor 2 wooneenheden.
- Oud Laar 17: Beëindiging van de varkenshouderij. Bedrijfswoning krijgt woonbestemming.
- Schellekesveld 2: Beëindiging van de varkenshouderij. Bedrijfswoning krijgt woonbestemming met kleinschalige bedrijvigheid (maximaal milieucategorie 2) tot een maximale omvang van 1.000 m² alsmede maximaal 200 m² aan bijgebouwen.
- Plein 13-15: Een dubbele woonbestemming op Plein 15 (rijksmonument) vanwege woningsplitsing van de (voormalige) bedrijfswoning. Het resterend gedeelte van het agrarisch bouwvlak (Plein 13) blijft behouden, maar hier wordt geen veehouderij meer toegestaan (alleen akkerbouw).

Het bestemmingsplan biedt het planologisch kader voor:

- 30 nieuwe woonbestemmingen bestaande uit:
 - 16 nieuwe Ruimte voor Ruimte woningen:
 - Nieuweweg: 4
 - Schellekesveld: 3
 - Laar: 6
 - Oud Laar: 3
 - 2 nieuwe woningen op Laar. Dit zijn woningverplaatsingen na sloop Laar 29a en 29b.
 - 5 woningsplitsingen (Plein 15, Plein 26, Oud Laar 9, Laar 27, Laar 32/32a)
-

- 6 bedrijfswoningen van gestopte veehouderijen die een woonbestemming krijgen (Schellekensveld 2, Plein 15, Plein 26, Oud Laar 17, Laar 27, Laar 32/32a) en 1 bedrijfswoning van gestopte veehouderij krijgt een bedrijfsbestemming (Laar 11).
- Op Plein 30 en Groenstraat 28 wordt de bedrijfsbestemming uitgebreid en op Laar 19 wordt een bedrijfsbestemming toegekend. In totaal is dit een extra oppervlak van ongeveer 0,88 ha. Er verdwijnt in het plangebied ook oppervlak bedrijfsbestemming, maar dit wordt buiten beschouwing gelaten.
- Op Schellekensveld 7 wordt voorzien in een uitbreiding van de mini-camping van 10 naar 35 standplaatsen en 220 m² bijgebouwen. Het campingterrein zelf wordt niet uitgebreid.

Overige ontwikkelingen in het bestemmingsplan die geen milieueffecten hebben:

- Op Laar 32a wordt een kleinschalige nevenactiviteit toegestaan voor statische opslag.
- Laar 29a en Laar 29b: agrarisch bouwvlak en woonbestemming wordt groenbestemming.
- Laar 29: nevenactiviteit t.b.v. hoveniersactiviteiten.
- Groenstraat 28 en Plein 30: bouwvlakvergroting bestaand niet-agrarisch bedrijf.
- Nieuw Laar 16: aanduiding voor bestaande mini-camping.
- Groenstraat 27 en Plein 29: bouwvlakvergroting bestaande burgerwoning.

1.3 M.e.r.-plicht

Voor ontwikkelingen met mogelijke belangrijke nadelige milieugevolgen moet een zogenaamde m.e.r.-procedure doorlopen worden. Het doel is het milieubelang volwaardig en vroegtijdig in de plan- en besluitvorming in te brengen.

m.e.r. = milieueffectrapportage = de procedure

MER = milieueffectrapport = het product

Welke verplichtingen gelden ten aanzien van een milieueffectrapportage is vastgelegd in de Wet Milieubeheer en in het Besluit m.e.r. Vanuit twee sporen kan sprake zijn van verplichtingen:

1. De voorgenomen activiteit komt voor in het Besluit m.e.r.;
2. Voor de voorgenomen activiteit moet een passende beoordeling worden opgesteld, omdat niet op voorhand kan worden uitgesloten dat er significant negatieve effecten zijn op Natura2000-gebieden.

Een milieueffectrapportage is gekoppeld aan een plan of een besluit, bijvoorbeeld een structuurvisie, een bestemmingsplan of een vergunning. Het voorgenomen planologisch beleid legt de mogelijkheid tot uitbreiding van veehouderijen opnieuw vast en is kaderstellend voor latere m.e.r.-(beoordelings)plichtige besluiten voor veehouderijen met een omvang boven de m.e.r.-drempel (zie navolgend tekstkader).

M.E.R.-(BEOORDELINGS)PLICHTIGE PLANNEN EN PROJECTEN

Op grond van het Besluit m.e.r. zijn veehouderijbedrijven:

- **m.e.r.-plichtig** als sprake is van de oprichting, uitbreiding en/of wijziging van een installatie voor het fokken, mesten of houden van pluimvee of varkens, in gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op meer dan: 85.000 mesthoenders, 60.000 hennen, 3.000 mestvarkens of 900 (opfok)zeugen (categorie C14).

- **m.e.r.-(beoordelings-)plichtig** als sprake is van: de oprichting, uitbreiding en/of wijziging van een installatie voor het fokken, mesten of houden van dieren, in gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op: 40.000 stuks pluimvee; 2.000 mestvarkens; 750 zeugen; 3.750 gespeende biggen; 5.000 pelsdieren; 1.000 voedsters of 6.000 vlees- en opfokkonijnen; 200 melk-, kalf- of zoogkoeien ouder dan 2 jaar; 340 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar; 340 stuks melk-, kalf- en zoogkoeien ouder dan 2 jaar en vrouwelijk jongvee tot 2 jaar; 1.200 vleesrunderen; 2.000 schapen of geiten; 100 paarden of pony's; 1.000 struisvogels (categorie D14).

Het bestemmingsplan biedt het planologisch kader voor een uitbreiding in varkens boven de drempelwaarden van C14, waardoor sprake is van een m.e.r.-plichtig bestemmingsplan en dit PlanMER is opgesteld. *Op Laar 31 wordt ruimte geboden voor een uitbreiding die de C14 drempelwaarde voor zeugen overschrijdt. Voor de omgevingsvergunning dient initiatiefnemer een 'project-MER' op te stellen. Op Nieuw Laar 5a wordt ruimte geboden voor een uitbreiding die alleen de D14 drempelwaarden overschrijdt en daarmee is sprake van een m.e.r.-beoordelingsplichtige omgevingsvergunning en dient initiatiefnemer een 'Aanmeldnotitie m.e.r.' op te stellen.*

Het bestemmingsplan biedt ook het planologisch kader voor m.e.r.-beoordelingsplichtige activiteiten:

- *D11.2 De aanleg, wijziging of uitbreiding van een stedelijk ontwikkelingsproject.*
Drempelwaarden:
 - 100 ha of meer;
 - 2.000 woningen of meer;
 - een bedrijfsvloeroppervlak van 200.000 m² of meer.

Het bestemmingsplan voorziet in 30 nieuwe woonbestemmingen die het planologisch kader bieden voor: 18 Ruimte voor Ruimte woningen, 5 woningsplitsingen en 7 bedrijfswoningen van gestopte veehouderijen die een (burger)woonbestemming krijgen. Verder worden op drie locaties een bedrijfsbestemming toegekend/uitgebreid met een totaal oppervlak van ongeveer 0,88 ha. De drempelwaarden van D11.2 worden niet overschreden.

- *D10 De aanleg, wijziging of uitbreiding van permanente kampeer- en caravanterreinen*
Drempelwaarden (alleen de relevante):
 - 250.000 bezoekers of meer per jaar,

Het bestemmingsplan voorziet op Schellekensveld 7 in uitbreiding van de mini-camping met 25 standplaatsen en daardoor een toename van het aantal bezoekers. Het kampeerterrein wordt niet uitgebreid. De drempelwaarden van D10 worden niet overschreden.

Ook het uitvoeren van een Passende beoordeling kan een aanleiding vormen voor de verplichting om een MER op te stellen. De kaderstellende activiteiten kunnen mogelijk significante gevolgen hebben voor Natura 2000-gebieden. Uit een zogenaamde Voortoets en mogelijk daarop volgende Passende beoordeling moet blijken of significante gevolgen uit te sluiten zijn op de Natura 2000-gebieden.

M.E.R.-PLICHT BIJ PASSENDE BEOORDELING

De Wet natuurbescherming en de m.e.r.-plicht zijn aan elkaar gekoppeld. Wanneer een plan wettelijk of bestuursrechtelijk verplicht is (zoals een bestemmingsplan) én hiervoor moet een Passende beoordeling worden gemaakt, dan geldt automatisch een m.e.r.-plicht. Een Passende beoordeling is vereist wanneer een wettelijk of bestuursrechtelijk verplicht plan significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied. In dat geval moeten MER en Passende beoordeling worden geïntegreerd in één rapportage.

Naast veehouderij worden in het bestemmingsplan geen andere activiteiten planologisch mogelijk gemaakt die kaderstellend kunnen zijn voor later te nemen m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten. De focus van het op te stellen MER zal liggen op de mogelijke milieueffecten die samenhangen met de planologische ontwikkelingsmogelijkheden die geboden worden aan de blijvende veehouderijen en de milieueffecten ten gevolge van de sanering van de overige veehouderijen in het gebied en de daarmee samenhangende ruimte- voor-ruimte woningen, woningsplitsingen en nieuwe woonbestemmingen.

M.E.R.-PLICHT VOOR INDIVIDUELE ACTIVITEITEN BLIJFT GEHANDHAAFD

Een misverstand is dat, na het doorlopen van een m.e.r. voor de ruimtelijke procedure, geen MER meer nodig zou zijn voor de individuele activiteiten. Dit is niet het geval: de m.e.r.-plicht blijft onverkort van kracht! Als bijvoorbeeld een veehouderij wil uitbreiden, dan wordt de vergunningaanvraag getoetst op de m.e.r.(beoordelings)-plicht.

Onderzoek op gebiedsniveau, niet op locatie-/inrichtingsniveau

In een planMER wordt het hele plangebied en de effecten van ontwikkelingen binnen het bestemmingsplan beschouwd. De focus ligt:

- op de ontwikkelingen die in het bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt;
- op de aspecten waarop een (wezenlijk) effect verwacht wordt.

Het effectenonderzoek wordt gedaan op het niveau van het gebied en niet op locatie-/inrichtingsniveau. Er is daarom in een planMER sprake van een zeker abstractieniveau. De effectenbeschouwing geeft geen gedetailleerde analyse op locatieniveau. Dit gebeurt in procedures voor de individuele ontwikkelingen. In dit PlanMER staan de gecumuleerde effecten voor de omgeving door de combinatie van activiteiten en functies in en rondom het plangebied centraal. In het ProjectMER voor de omgevingsvergunning van Laar 31 en de Aanmeldnotitie m.e.r. voor Nieuw Laar 5a staat de inrichting van het individuele bedrijf centraal. Vanwege de samenhang en onderlinge afhankelijkheden zijn de milieuonderzoeken daar waar nodig op elkaar afgestemd.

1.4 M.e.r-procedure

De gemeente is verantwoordelijk voor het doorlopen van de bestemmingsplanprocedure inclusief het opstellen van een MER t.b.v. het bestemmingsplan. De veehouders zijn verantwoordelijk voor de vergunningaanvraag inclusief het opstellen van een MER of een m.e.r.-beoordeling, gekoppeld aan de aanvraag voor een omgevingsvergunning. Het startdocument van de m.e.r.-procedure is de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). Het eindproduct van de procedure is het voorliggende milieueffectrapport (MER).

De m.e.r.-procedure bestaat uit de volgende stappen:

- Openbare kennisgeving van het voornemen;
- Raadpleging van de betrokken bestuurlijke organen en adviseurs over de reikwijdte en het detailniveau van de m.e.r.;
- Bieden van de mogelijkheid om zienswijzen in te dienen;
- Advies Commissie m.e.r. over reikwijdte en detailniveau (optioneel);
- Opstellen milieueffectrapport (MER);
- Openbaar maken MER en opsturen aan wettelijke adviseurs & Commissie m.e.r.;
- Bieden van de mogelijkheid om zienswijzen op het MER in te dienen;
- Toetsingsadvies Commissie m.e.r.;
- Besluit nemen inclusief motivatie hoe de m.e.r. in de planvorming is betrokken en bekendmaking besluit;
- Evaluatie van effecten tijdens en na realisatie.

De gemeente publiceert dit MER samen met het ontwerp van het bestemmingsplan en legt beide ter inzage. Iedereen kan in deze periode een reactie geven op het planMER en het ontwerpbestemmingsplan. De Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna: Commissie m.e.r.) is een onafhankelijk instantie die het MER op volledigheid en juistheid toets en een toetsingsadvies uitbrengt. De gemeente geeft in het bestemmingsplan aan, hoe omgegaan wordt met de inspraakreacties op het planMER en het toetsingsadvies van de Commissie m.e.r.. Voor het bestemmingsplan is de uitgebreide m.e.r.-procedure verplicht, zie hiervoor navolgend schema.

1.5 Begrenzing plangebied

Het plangebied betreft een zone ten oosten van de kernen Berlicum en Middelrode in de gemeente Sint-Michielsgestel en heeft een omvang van ca. 1,67 km². Het plangebied wordt globaal begrensd door de Werststeeg in het noorden, de bebouwde kom en sportpark de Brand in het westen, de Zandstraat en Milrooijsedijk in het zuiden en de Nieuwe Weg en Schellekesveld in het oosten.

Het plangebied voor dit bestemmingsplan met verbrede reikwijdte is groter dan het gebied waarvoor de gebiedsvisie Laar-Nieuw Laar is vastgesteld. Een aantal Ruimte voor Ruimte woningen en de vast te leggen contouren voor geur, fijnstof en ammoniak liggen buiten het gebied van de gebiedsvisie Laar-Nieuw Laar.

1.6 Consultatie

Notitie reikwijdte en detailniveau

Voor het bestemmingsplan is een Notitie reikwijdte en detailniveau (hierna: NRD) opgesteld. Deze notitie beschrijft de opzet en inhoud van het op te stellen MER advies in omtrent de reikwijdte en het detailniveau voor het MER. Bij het bepalen van de reikwijdte en detailniveau van dit MER raadpleegt het bevoegd gezag minstens de wettelijk voorgeschreven bestuursorganen (artikel 7.11b Wet milieubeheer).

De NRD heeft ter inzage gelegen van 18 januari 2019 tot en met 28 februari 2019. Iedereen kon een zienswijze geven op de inhoud van de NRD en aangeven wat in het milieueffectrapport moet worden onderzocht. De wettelijke adviseurs en enkele betrokken overheids- en maatschappelijke organisaties (zoals provincie, waterschap en GGD) zijn apart gevraagd een advies over de NRD uit te brengen. Op dinsdag 29 januari 2019 heeft een inloopavond plaatsgevonden en is door de gemeente informatie gegeven over de NRD, de voorgenomen opzet en inhoud van het MER en om vragen te beantwoorden. Vanuit de (wettelijke) overleginstanties en de bewoners zijn zienswijzen ingediend op de NRD. Deze zienswijzen bevatten waardevolle aanvullingen voor het planMER. De Nota van Zienswijzen is bijgevoegd in Deel B (Bijlage B-1). Na de inspraakperiode is, met inachtneming van de ingediende adviezen en zienswijzen, de NRD vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Sint-Michielsgestel. In de toelichting van het bestemmingsplan wordt aangegeven of en hoe de ingebrachte zienswijzen over de reikwijdte en het detailniveau van het MER zijn verwerkt in het milieuonderzoek.

Het MER en het bestemmingsplan

De gemeente legt het ontwerp bestemmingsplan samen met het MER ter inzage. Iedereen wordt in de gelegenheid gesteld om binnen 6 weken een zienswijze naar voren te brengen. De gemeente vraagt weer de wettelijke adviseurs en enkele betrokken overheids- en maatschappelijke organisaties (waaronder provincie, waterschap en GGD) om een advies uit te brengen. De Commissie m.e.r. wordt gevraagd het MER te toetsen. De Commissie m.e.r. toetst de kwaliteit en juistheid van het MER en beoordeelt of alle essentiële informatie aanwezig is om het besluit over de vaststelling van het bestemmingsplan te kunnen nemen. Op basis van de zienswijzen en ontvangen adviezen stelt de gemeente een zienswijzennota op, waarin wordt beschreven hoe de inspraak en adviezen worden meegenomen in het definitief vast te stellen bestemmingsplan en mogelijk een aanvulling op het MER. Ook wordt beschreven op welke wijze de milieugevolgen worden geëvalueerd. In het MER wordt hiertoe een evaluatieprogramma opgenomen.

1.7 Leeswijzer

Het MER is opgebouwd uit Deel A en Deel B. Deel A is het rapport met onderbouwing. Bijlagen, zoals een verklarende woordenlijst en kaarten, zijn opgenomen in deel B. Voorliggende rapportage betreft Deel A.

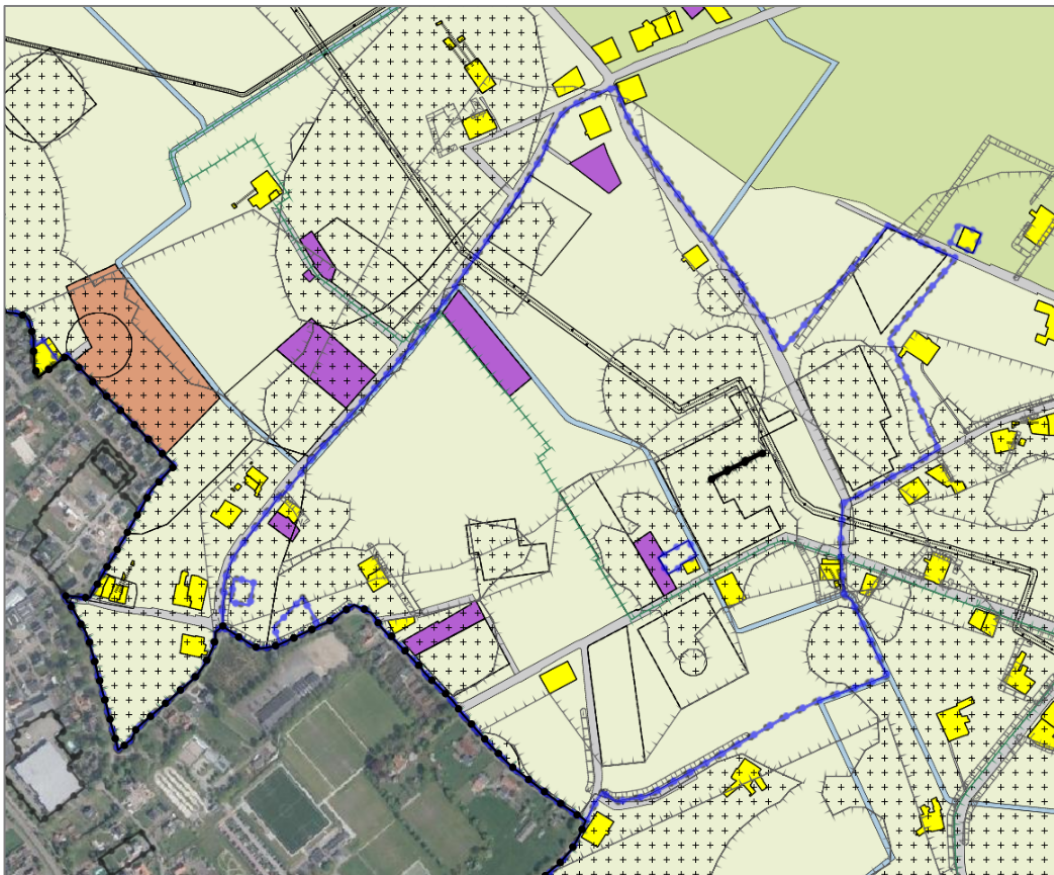
2 Beleidskaders

2.1 Inleiding

In bijlage B wordt relevant beleid en regelgeving behandeld op Europees, landelijk, provinciaal, regionaal en gemeentelijk niveau. In deze paragraaf wordt ingegaan het ruimtelijk beleid en milieubeleid dat voor het bestemmingsplan ‘Laar-Nieuw Laar’ het meest relevant is.

2.2 Bestemmingsplan Buitengebied Sint-Michelsgestel

Binnen het plangebied vigeren verschillende bestemmingsplannen. Binnen het grootste deel van het plangebied is het onherroepelijke bestemmingsplan ‘Buitengebied Sint-Michielsgestel’ (vastgesteld op 16 december 2010, onherroepelijk 25 januari 2013) van toepassing.

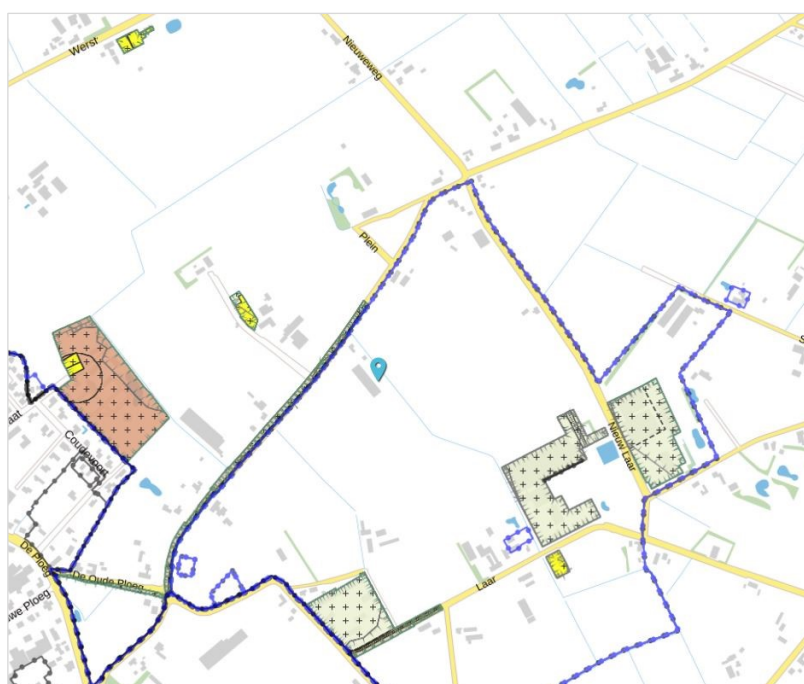

Figuur 4: Uitsnede verbeelding bestemmingsplan ‘Buitengebied Sint-Michielsgestel’

Dit bestemmingsplan is echter voor een aantal locaties binnen het plangebied gedeeltelijk herzien met het onherroepelijke bestemmingsplan ‘Actualisatie Buitengebied’, vastgesteld op 16 juli 2015 (zie volgende Tabel 1 en Figuur 5 voor de verbeelding).

Tabel 1: Herziene locaties bestemmingsplan 'Actualisatie Buitengebied', vastgesteld op 16 juli 2015

Locatie	Herziening
Laar 31-33-35 en Nieuw Laar 11 (hierna: Laar 31)	Agrarisch bouwvlak met functieaanduiding 'intensieve veehouderij' en maatvoeringsaanduiding 'maximum aantal wooneenheden: 2'.
Nieuw Laar 5/5a	Functieaanduiding 'intensieve veehouderij'.
Schellekensveld 7/7a	Gesplitste woonbestemming (als gevolg van de uitspraak van Raad van State dd. 24 augustus 2016 is deze voorgenomen splitsing vernietigd)
Laar 19	Agrarisch bouwvlak met functieaanduiding 'caravanstalling' en 'specifieke vorm van bedrijf – eiergroothandel';
Laar 34	Woonbestemming
Plein 17	Woonbestemming

Figuur 5: Uitsnede verbeelding bestemmingsplan 'Actualisatie Buitengebied'

Daarnaast is voor de locatie Plein ong. (tegenover Plein 11) het bestemmingsplan 'Actualisatieplan Buitengebied – Fase 2' van toepassing. Dit plan is op 17 december 2015 vastgesteld. Hierin is de bestemming van de betreffende locatie gewijzigd van een (niet-agrarische) bedrijfsbestemming in de bestemming 'Agrarisch'. In dit bestemmingsplan was voor de locatie Laar 29a ook voorzien in een woonbestemming. Deze bestemmingswijziging is echter met de uitspraak van de Raad van State over dit bestemmingsplan (dd. 24 augustus 2016) vernietigd. Zie volgend Figuur 6 voor de verbeelding.

Figuur 6: Uitsnede bestemmingsplan 'Actualisatieplan Buitengebied – Fase 2'

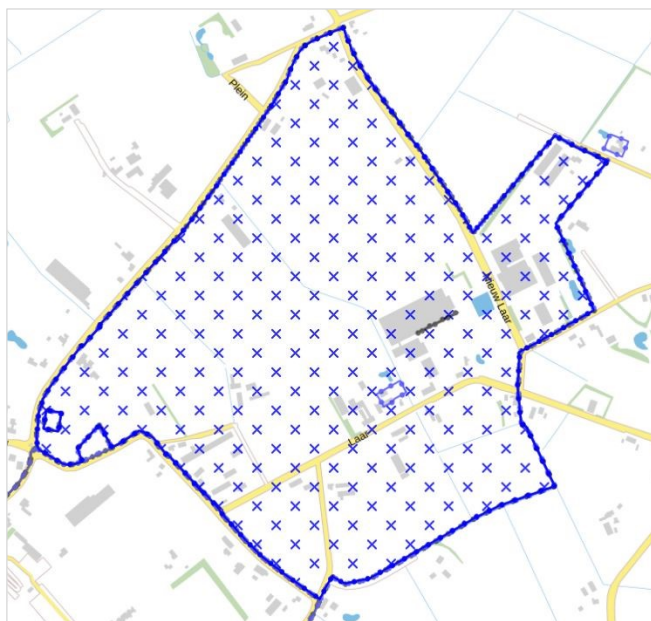
Op 12 januari 2017 is door de raad het bestemmingsplan 'Ruimte voor Ruimte ontwikkeling Groenstraat – Laar' vastgesteld. In het kader van een Ruimte voor Ruimte ontwikkeling worden met dit bestemmingsplan één solitaire woning aan de Groenstraat en 3 geclusterde, vrijstaande woningen aan het Laar toegestaan met een toegestane maximale inhoud van 1.000 m³.

Figuur 7: Uitsnede bestemmingsplan 'Ruimte voor Ruimte ontwikkeling Groenstraat – het Laar'

Vorbereidingsbesluit

Voor het merendeel van het plangebied zijn in het kader van opgestelde gebiedsvisie een tweetal voorbereidingsbesluiten genomen (dd. 9 maart 2017 en 8 februari 2018) om ongewenste ruimtelijke ontwikkelingen (in tegenspraak met de gebiedsvisie) te kunnen voorkomen.

Figuur 8: Uitsnede begrenzing voorbereidingsbesluit (= gebied Gebiedsvisie Laar-Nieuw Laar)

Op 14 juni 2018 is door de raad het bestemmingsplan 'Buitengebied, tweede actualisatie' vastgesteld. In dit bestemmingsplan is voor enkele locaties binnen het plangebied een juridisch-planologische regeling opgenomen ten behoeve van het behoud van de gebiedskarakteristieke paraplu hooibergen. Dit betreft onder meer: Nieuw Laar 16, Nieuw Laar 25, Plein 31 en Schellekesveld 14. Daarnaast is in dit bestemmingsplan voor het gehele buitengebied, dus ook het plangebied een geconsolideerde versie van de juridische regeling opgenomen.

Ten aanzien van het plan:

Het bestemmingsplan 'Laar - Nieuw Laar' vervangt binnen het plangebied de hiervoor beschreven bestemmingsplannen en ziet hoofdzakelijk toe op de wijzigingen in het kader van de gebiedsvisie Laar-Nieuw Laar. In paragraaf 1.2 zijn de wijzigingen opgesomd. De verbrede reikwijdte zal in dit bestemmingsplan invulling krijgen door het vastleggen van milieueisen en randvoorwaarden met betrekking tot de uitbreiding van de twee blijvende intensieve veehouderijen. Dit om te borgen dat de uitbreiding van deze bedrijven gepaard gaat met de best beschikbare technieken om de uitstoot van geur, fijn stof en ammoniak te verminderen en de overlast voor omwonenden zo ver als redelijker wijze mogelijk is terug te dringen.

2.3 Aanpak Urgentiegebieden Noord-Brabant

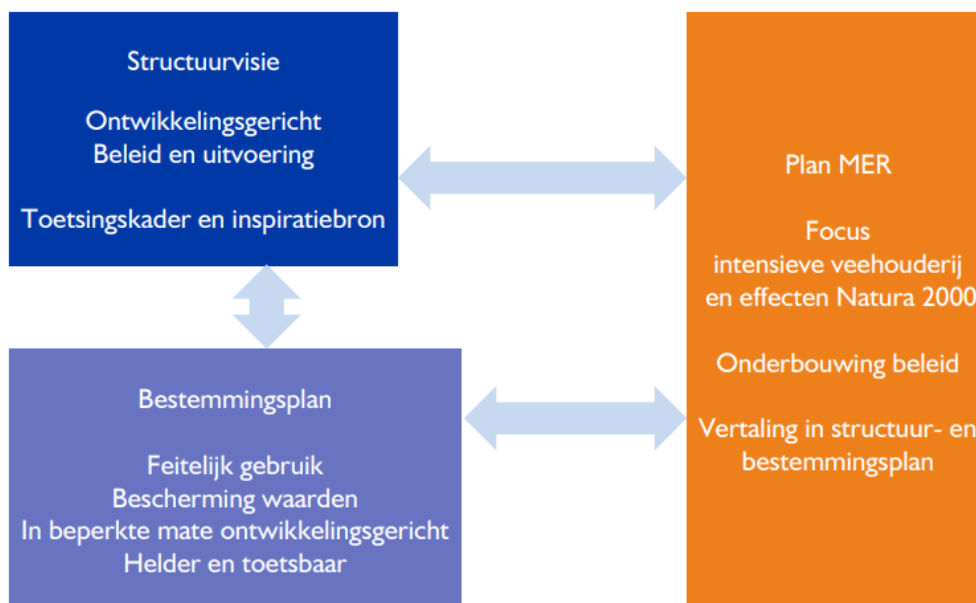
De partners in het Brabant Beraad hebben in januari 2014 afspraken gemaakt die er toe moeten leiden dat er in 2020 geen overbelaste situaties meer zijn in relatie tot de veehouderij. Gemeenten wijzen de gebieden aan waar actie nodig is. Dit zijn de zogeheten urgentiegebieden. Urgentiegebieden worden gevormd door één of meer overbelaste situaties zoals onder meer door een te hoge belasting met geur en/of fijn stof. De beleving van omwonenden met betrekking tot het leefklimaat en de gezondheidsrisico's speelt ook een belangrijke rol. Afgesproken is dat burgers en boeren met elkaar het gesprek aan gaan om te bespreken wat de overlast is en hoe deze aangepakt kan worden. De gemeenten bepalen zelf de inhoud van verbeterplannen.

Ten aanzien van het plan:

De gemeente Sint-Michielsgestel heeft het gebied Laar-Nieuw Laar aangemerkt als urgentiegebied vanwege de overbelaste situatie door geurhinder, fijnstof en de beleving van overlast door bewoners. In dit MER wordt ingegaan op gebieden en woningen met een hoge geurbelasting en/of fijnstof belasting ten gevolg.

2.4 Structuurvisie buitengebied

Op 13 oktober heeft de gemeenteraad van Sint-Michielsgestel besloten tot vaststelling van de 'Structuurvisie Sint-Michielsgestel 2025'. De structuurvisie is op 16 december 2011 in werking getreden. De structuurvisie bevat de hoofdlijnen van de ruimtelijke ontwikkeling en de hoofdzaken van het ruimtelijke beleid voor de gemeente tot 2025 en geeft richting aan de door het gemeentebestuur gewenste ontwikkelingen in het buitengebied en bevat beleidskeuzes op basis van actuele ontwikkelingen in het landelijke gebied. Het doel van de structuurvisie is om de wensen op een hoog abstractieniveau weer te geven. Het is een strategisch document en het biedt een ruimtelijk afwegingskader voor toekomstige plannen. In de structuurvisie komen thema's aan de orde zoals: wonen, werken, recreatie, groene kwaliteit, bereikbaarheid en leefbaarheid in de kernen en duurzame ontwikkeling.

Figuur 9: Samenhang tussen structuurvisie, milieueffectrapportage en bestemmingsplan

Figuur 10: Uitsnede verbeelding structuurvisie Sint-Michielsgestel

Ten aanzien van het plan:

Het plangebied is in de structuurvisie aangeduid als ‘waardevol landschap’. Rust en ruimte staan hier voorop. De bestaande cultuurhistorische, landschappelijke en natuurlijke kwaliteiten worden hier gekoesterd. Het bestemmingsplan leidt tot een afname van de milieuhinder in het gebied en versterking van de landschapskwaliteit en wordt daarmee passend geacht binnen de gemeentelijke structuurvisie.

2.5 Gebiedsvisie Laar - Nieuw Laar

Met de op 23 maart 2017 vastgestelde gebiedsvisie wordt gestreefd naar een integrale oplossing voor de overbelaste situatie in het urgentiegebied Laar – Nieuw Laar, waarbij voor de blijvende bedrijven een haalbaar toekomstperspectief kan worden geboden, maar waarbij tevens sprake is van een goed woon-, werk- en leefklimaat, waarbij de in het gebied beleefde overlast wordt beperkt. In de visie zijn een 4-tal speerpunten geformuleerd:

- 1) Vermindering overlast iv door:
 - Permanente beëindiging iv-bedrijven in ruil voor nieuwe functies en/of bouw mogelijkheden (met landschappelijke inpassing):
 - Woningsplitsing;
 - Kleinschalige bedrijfsactiviteiten (milieucategorie 1 en 2);
 - Ruimte voor Ruimte – regeling

Beëindiging van een bestaande intensieve veehouderij locatie leidt tot een directe afname van geur, fijnstof en ammoniak. Daarnaast verdwijnt hiermee ook potentiële ontwikkelruimte voor een iv uit het gebied. Een goede landschappelijke inpassing van nieuwe functies alsmede sloop van oude stallen kan de gebiedskwaliteit versterken. Daarnaast kunnen nieuwe functies leiden tot verbetering van de leefbaarheid.

Maatregelen bij doorgaande intensieve veehouderij bedrijven: de bestaande bedrijven dienen te investeren in vermindering van emissie van geur, fijnstof en ammoniak. Om deze investeringen mogelijk te maken wordt in ruil een uitbreiding toegestaan van het bouwvlak en het aantal dieren. Het maximum aantal gehouden varkens in het gebied mag het huidige aantal echter niet overschrijden, te weten 12.878 stuks.

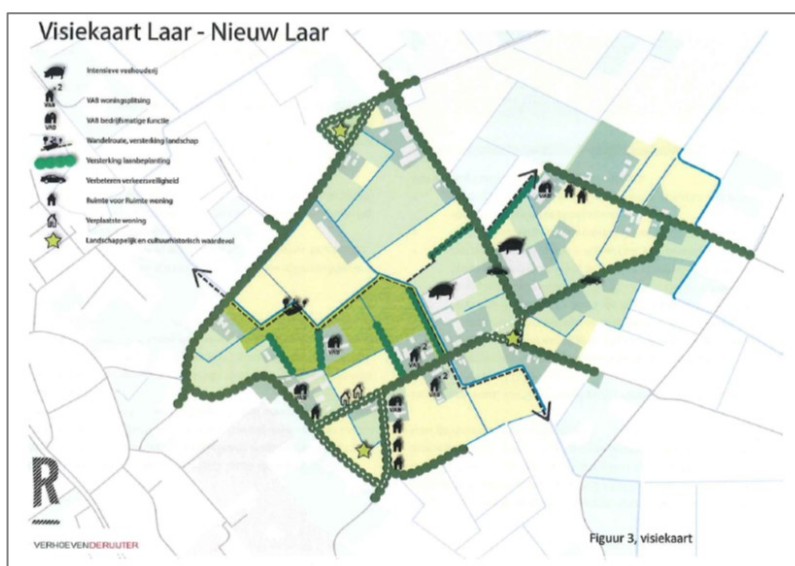
2) Verfraaiing van het landschap;

er is een landschapsplan opgesteld, waarin voorbeelden en handreikingen zijn opgesteld voor versterking van de landschapskwaliteiten van het gebied bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen (zie navolgende paragraaf);

3) Verbetering van de verkeersveiligheid;

bestaande bedrijven dienen goed bereikbaar te blijven voor toeleveranciers en afnemers, terwijl bewoners veilige routes naar de kern, scholen, sportpark en bos wensen. Dit kan worden bereikt door wijziging van de transportroute van een transportbedrijf, aanleg van parkeerstroken ter hoogte van bedrijfspercelen, mogelijk inrijverbod ter hoogte van Nieuw Laar – Schellekesveld en/of gedeeltelijke afsluiting voor gemotoriseerd verkeer en eventueel aanvullende maatregelen.

Bovenstaande speerpunten hebben uiteindelijk geleid tot een integrale visiekaart, waarin de verschillende maatregelen zijn geïntegreerd om te komen tot een beter woon-, werk- en leefklimaat in het gebied.

Figuur 11: Uitsnede visiekaart gebiedsvisie

Naar aanleiding van het gebiedsproces hebben een 6-tal agrarische ondernemers zich bereid verklaard hun planologische en milieurechten in te leveren in ruil voor de individueel afgesproken functie-wijzigingen. Twee ondernemers hebben aangegeven hun intensieve veehouderij bedrijf door te zetten: Laar 31 en Nieuw Laar 5a. Over de hiervoor te hanteren randvoorwaarden (met name met betrekking tot de maximaal toegestane omvang van bouwvlak, de bebouwing en het aantal dieren alsmede de vereiste landschappelijke inpassing en gebruik van innovatieve technieken (algenteelt)) is in het gebiedsproces en de gebiedsvisie geen consensus bereikt.

Op 23 november 2017 heeft de raad besloten:

- 1) de afspraken rond de stoppers te faciliteren en te effectueren;
- 2) dat het maximum aantal varkens in het gebied niet meer dan het huidige aantal mag bedragen: 12.878 stuks.
 - het bedrijf Laar 31-33-35 mag onder de afgesproken voorwaarden groeien naar maximaal 9.000 varkens (toename van 1.778 varkens, ca. +25%);
 - het bedrijf aan de Nieuw Laar 5 – 5a mag groeien naar maximaal 3.787 varkens (toename van 1.125 varkens, ca. +41%).
 - aan bovenstaande uitbreidingen wordt uitsluitend meegewerkt, indien door de bedrijven volledig wordt meegewerkt aan het plan zoals omschreven in de gebiedsvisie en het raadsvoorstel, inclusief het toepassen van de op dit moment in de markt aanwezige best beschikbare technieken voor het gehele bedrijf (tenminste 85% reductie in zowel geur als ammoniak en vergelijkbare reductie in fijnstof);
 - indien een bedrijf niet meewerkt aan het bedoelde plan dat wordt er geen uitbreiding toegestaan en blijft het toegestane aantal dieren beperkt tot het huidige aantal vergunde dieren;
- 3) het landschapsplan Laar – Nieuw Laar vast te stellen;
- 4) met uitzondering van de verbreding van Nieuw Laar de verkeersmaatregelen te effectueren;
- 5) de percelen Laar 29a en 29b niet te verkopen aan het bedrijf Laar 31-33-35.

Herijking uitgangspunten van de Raad 2018

Een belangrijk onderdeel van het raadsbesluit uit november 2017 is dat de groei van de twee blijvende veehouderijen alleen is toegestaan bij het toepassen van technieken om o.a. de geur uit stallen met minimaal 85% te reduceren. Op dat moment waren er zogenaamde combiluchtwassers beschikbaar met een geurverwijderingsrendement van 85%. Naar aanleiding van de evaluatie van de landelijke geurregelgeving in 2015 en 2016, is er onderzoek verricht naar de rendementen van combiluchtwassers m.b.t. de verwijdering van geur. De gemiddelde geurverwijdering van de onderzochte combiluchtwassers bedroeg slechts 40-45%. Door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat zijn daarom met ingang van 20 juli 2018 nieuwe emissienormen vastgesteld. De nieuwe emissiefactoren zijn terug gebracht naar maximaal 45% geurverwijdering van combiluchtwassers en maximaal 30% bij enkelvoudige luchtwassers. Dit betekent dat 85% reductie van de geuremissie zoals vastgelegd in het raadsbesluit uit november 2017 op dit moment (december 2018) niet meer haalbaar is.

De gevolgen van deze gewijzigde emissiefactoren zijn middels een scenario-onderzoek in beeld gebracht, voor de huidige vergunde situatie en een aantal ontwikkelscenario's.

Naar aanleiding van de resultaten van dat scenario-onderzoek heeft de raad op 13 december 2018 in meerderheid besloten het raadsbesluit van november 2017 op het punt van reductie van geur als volgt aan te passen: *“de groei van een bedrijf alleen wordt toegestaan bij volledige medewerking aan het plan zoals omschreven in het raadsvoorstel en de gebiedsvisie, inclusief het toepassen van op dit moment in de markt aanwezige best beschikbare technieken voor het gehele bedrijf, zijnde een gecombineerd luchtwassersysteem met een maximaal geurverwijderingsrendement of een hiermee gelijkwaardige technologie”*.

Ten aanzien van het plan:

Ter borging van de gemaakte afspraken in het kader van de gebiedsvisie en het gebiedsproces wordt deze visie in het bestemmingsplan doorvertaald. Daarnaast zal de gemeente individuele overeenkomsten met betrokken partijen afsluiten.

Op Laar 31-33-35 worden in de beoogde situatie 7.360 varkens gehouden (i.p.v. de maximale 9.000 varkens conform de gebiedsvisie). Op Nieuw Laar 5a worden in de beoogde situatie maximaal 3.210 varkens gehouden (i.p.v. de maximale 3.787 varkens conform de gebiedsvisie. Dit betekent dat het beoogde plan maximaal 10.570 varkens binnen het plangebied toestaat (het maximum aantal varkens in het gebied mag volgens de gebiedsvisie niet meer bedragen dan 12.878 varkens). Beide varkenshouderijen passen gecombineerde luchtwassers toe waarbij gerekend wordt met een maximaal geurverwijderingsrendement van 30-45%. Om de geurbelasting in de omgeving te verlagen worden op Laar 31 emissiepunten verhoogd en de uittredesnelheid van de emissiepunten verhoogd tot 7 m/s. Hierdoor wordt een grotere verspreiding van geëmitteerde stoffen in de buitenlucht bewerkstelligt.

2.6 Landschapsvisie Laar – Nieuw Laar

De bestaande landschapsstructuur van het gebied bestaat uit een 4-tal elementen:

- 1) Wegenstructuur met daarlangs de laanbomen (onderbrekingen rond Plein en langs de Groenstraat) als groen raamwerk;
- 2) 3 knooppunten in de wegenstructuur;
 - Nabij Plein, oud restant van een de oude ‘kampen’;
 - Dierenweide nabij 2 splitsingen Laar – Nieuw Laar;
 - Nabij Laar – Oud Laar, open driehoekige ruimte.
- 3) Groene erven (veelal goed verzorgd) als aanvulling op de laanbeplanting; bij de 3 grootste bedrijven ontbreekt het groen qua volume en hoogte;
- 4) Open ruimtes tussen de beplante wegen.

Met het landschapsplan wordt getracht de gebiedskwaliteit als uitloopegebied van de kern te versterken door behoud van het contrast tussen kleinschalig en grootschaliger en tussen besloten en meer open. Hiertoe zijn een 7-tal maatregelen voorgesteld:

- 1) Behoud en versterken laanbeplanting van zomereik, linde of berk (aan weerszijden van de weg met onderlinge afstand van 8 tot 12 m);
- 2) Beter herkenbaar maken 3 bestaande kruispunten:
 - Nabij Plein (open houden driehoek met versterking omliggende boombeplanting);
 - Laar/Nieuw Laar (open houden bestaande dierenweide, versterking omliggende laanbeplanting);
 - Laar/ Oud Laar (open houden driehoek, versterking omliggende boombeplanting met name aan de zuidwestzijde en eventuele nieuwe RvR kavels clusteren in een nieuw erf met landelijke uitstraling);
- 3) Versterken groene karakter van de erven aan de hand van set van spelregels;

- 4) Behoud groene karakter van de randen van de open ruimtes door het robuust inplanten van bovenmaatse bedrijfsgebouwen:
 - Nieuw Laar 5/5a:
 - zicht van bestaande stal substantieel verminderen (vooral vanaf Nieuw Laar en vanaf het oosten Schellekensveld);
 - verschil maken tussen voorerf (kleinschaliger) en achtererf (meer robuuste inrichting);
 - Laar 31/33/35:
 - Zicht van bestaande stal aanzienlijk verminderen (vooral vanuit het noordwesten, noorden en oosten);
 - verschil maken tussen voorerf (kleinschaliger) en achtererf (meer robuuste inrichting).
- 5) Behoud en versterken van de openheid van de agrarische percelen door duurzaam agrarische functie veilig te stellen (bv door extensieve begrazing);
- 6) Verbeteren van de bewandelbaarheid door aanleg van een wandelpad, in aansluiting op bestaande structuren;
- 7) Opwaardering Wambergische beek tot een herkenbaar doorgaand landschapselement, aansluitend op de 'herstelde Wambergische Loop' langs de komgrens van Berlicum.

Ten aanzien van het plan:

Ter borging wordt de landschapsvisie in het plan doorvertaald. Daarnaast heeft de gemeente individuele overeenkomsten afgesloten ten behoeve van de vereiste landschappelijke inpassing op eigen percelen. De opwaardering van de Wambergische beek wordt niet betrokken in dit bestemmingsplan.

2.7 Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant

Van Reconstructieplan naar Verordening ruimte en Interim Omgevingsverordening

In april 2005 hebben Provinciale Staten zeven reconstructieplannen vastgesteld, waaronder het gebied Maas en Meijerij waartoe de gemeente Sint-Michielsgestel behoort. Het buitengebied is in het Reconstructieplan verdeeld in extensiveringsgebieden, verwevingsgebieden en landbouwontwikkelingsgebieden. Het beleid voor de intensieve veehouderij zoals dat in de reconstructieplannen is vastgesteld is deels overgenomen in de provinciale Verordening Ruimte en op een aantal onderdelen aangescherpt, mede naar aanleiding van de behandeling van het burgerinitiatief over de negatieve gevolgen en schaalvergroting in de intensieve veehouderij.

De Verordening ruimte is voor het eerst in april 2010 vastgesteld. Sinds 2010 zijn er verordeningen vastgesteld in 2011, 2012 en 2014. De in maart 2014 vastgestelde verordening verschilde wezenlijk van de voorgaande versies, waarbij de naam wijzigde naar Verordening ruimte 2014. In juli 2015 is de Verordening ruimte 2014 geheel opnieuw vastgesteld in een geconsolideerde versie. Bij de laatste wijziging van de regels in juli 2017 is de naam gewijzigd in Verordening ruimte Noord-Brabant.

In de provinciale Structuurvisie ruimtelijke ordening staat welke ruimtelijke doelen de provincie wil bereiken en heeft de provincie ruimtelijke keuzes gemaakt. De provincie onderscheidt vier ruimtelijke structuren: de groenblauwe structuur, het landelijk gebied, de stedelijke structuur en de infrastructuur. Met de herziening van de Structuurvisie Ruimtelijke Ordening en de Verordening Ruimte, is het onderscheid tussen verwevingsgebieden en landbouwontwikkelingsgebieden komen te vervallen. Landbouwontwikkelingsgebieden hebben vanuit de provinciale optiek geen functie meer. De functie van extensiveringsgebied is wel behouden. Daarvoor is een aparte aanduiding opgenomen: “Beperkingen veehouderij”.

Daarnaast is het provinciale ruimtelijk beleid gebaseerd op het uitgangspunt dat ontwikkelruimte verdiend moet worden met stappen in verduurzaming. Dit uitgangspunt geldt voor alle veehouderijen, dus niet alleen op de intensieve veehouderijen. Om de gewenste transitie naar een zorgvuldige veehouderij te ondersteunen, worden voorwaarden gesteld aan ontwikkelingen van veehouderijen. De criteria voor de stappen in verduurzaming zijn ingevuld met een maatlat, de Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij (BZV). De basis voor die systematiek wordt gelegd door de huidige omvang van alle veehouderijen vast te leggen, zowel qua omvang van het bouwperceel als omvang van de oppervlakte van gebouwen.

Op 25 oktober 2019 hebben Provinciale Staten de Interim omgevingsverordening Noord-Brabant (hierna: IOV) vastgesteld. De IOV betreft een samenvoeging van verschillende regelingen op provinciaal niveau met betrekking tot de fysieke leefomgeving, waaronder de Verordening ruimte. De IOV is een eerste stap op weg naar een definitieve omgevingsverordening. Volgens de huidige planning treedt de Omgevingswet op 1 januari 2022 in werking. De definitieve omgevingsverordening wordt naar verwachting in november 2020 vastgesteld en wordt vervolgens tegelijk met de Omgevingswet van kracht. In de definitieve omgevingsverordening worden, in tegenstelling tot de IOV, ook beleidswijzigingen verwerkt.

De Interim omgevingsverordening Noord-Brabant (hierna: IOV) heeft een beleidsneutraal karakter, vervangt zes provinciale verordeningen en heeft de status van:

- Milieuverordening
- Verordening natuurbescherming
- Verordening ruimte
- Verordening water
- Verordening wegen
- Verordening Ontgronden

Op 14 februari 2020 hebben Provinciale Staten een eerste regelwijziging van de IOV vastgesteld. Deze wijziging ging om wijziging van de datum waarop specifieke veehouderijen verouderde stalsystemen moeten aanpassen aan Brabantse emissie-eisen, in het kader van de (voormalige) Verordening natuurbescherming Noord-Brabant. Op 7 juli 2020 is een tweede regelwijziging in ontwerp vastgesteld. Deze wijziging verschuift onder andere de datum, waarop veehouderijen (die in juli 2017 voldeden aan het Beh) hun verouderde stalsystemen aangepast moeten hebben, van 1 januari 2022 naar 1 januari 2024. Veehouders krijgen hierbij de keuze om op bedrijfsniveau aan de emissiereductie-eisen te voldoen of op stalniveau.

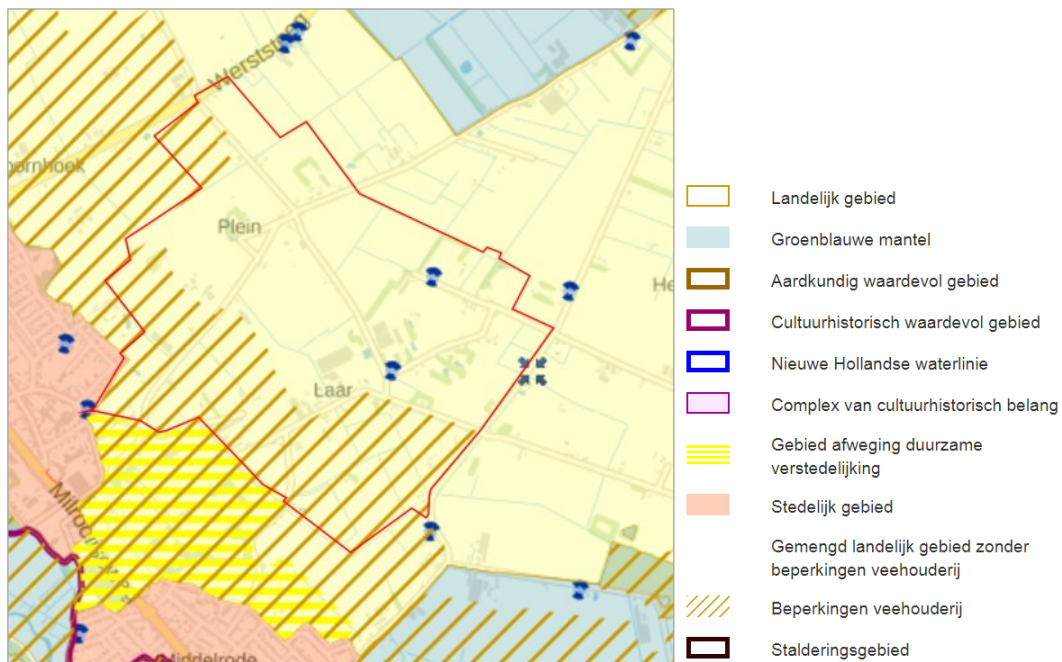
De IOV is bepalend voor de regeling en wijze van bestemmen van agrarische bedrijven. Hierin staan regels waarmee een gemeente rekening moet houden bij het ontwikkelen van bestemmingsplannen. De verordening bevat instructieregels aan gemeenten welke moeten worden toegepast bij een nieuw bestemmingsplan, waaronder de basisprincipes voor een evenwichtige toedeling van functies.

Basisprincipes voor een evenwichtige toedeling van functies en bevordering ruimtelijke kwaliteit

- *Zorgplicht voor een goede omgevingskwaliteit:* door een evenwichtige toedeling van functies zorgen voor een goede omgevingskwaliteit en een veilige, gezonde leefomgeving.
- *Zorgvuldig ruimtegebruik:* de toedeling van functies moet in beginsel plaatsvinden binnen bestaand stedelijk gebied of bestaande bouwpercelen, behalve als er feitelijk of vanuit kwalitatieve overwegingen onvoldoende ruimte is en de uitbreiding op basis van de overige instructieregels aan gemeenten is toegestaan.
- *Toepassing van de lagenbenadering:* dit omvat de effecten op:
 - de ondergrond, zoals de bodem, het grondwater en archeologische waarden;
 - de netwerklaag, zoals infrastructuur, natuurnetwerk, energienetwerk, waterwegen.
 - de bovenste laag zoals cultuurhistorische en landschappelijke waarden, de omvang van de functie en de bebouwing, de effecten op bestaande en toekomstige functies, de effecten op volksgezondheid, veiligheid en milieu.
- *Meerwaardecreatie:* een evenwichtige benadering van de economische, ecologische en sociale aspecten die in een gebied en bij een ontwikkeling zijn betrokken, waaronder:
 - de mogelijkheid om opgaven en ontwikkelingen te combineren waardoor er meerwaarde ontstaat;
 - de bijdrage van een ontwikkeling aan andere opgaven en belangen dan die rechtstreeks met de ontwikkeling gemoeid zijn.

Kwaliteitsverbetering van het landschap

Elke ontwikkeling buiten bestaand stedelijk gebied moet bijdragen aan de zorg voor behoud en bevordering van de ruimtelijke kwaliteit. Dit betekent dat ruimtelijke ontwikkelingen in landelijk gebied gepaard moeten gaan met een fysieke verbetering van de landschappelijke kwaliteit. Dit moet financieel, juridisch en feitelijk geborgd worden in het plan. De verbetering omvat onder andere een verplichte landschappelijke inpassing, wegnemen van verharding en sloop van bebouwing.

Figuur 12: Uitsnede kaart voor gemeenten- cultuur, stedelijk- en landelijk gebied; Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant

De volgende thema's zijn voor het plangebied met name van belang:

- a. Gemengd landelijk gebied;
- b. Ontwikkelingsmogelijkheden en beperkingen veehouderij;
- c. Niet-agrarische ontwikkelingen buiten bestaand stedelijk gebied: wonen, Ruimte voor Ruimte en niet-agrarische bedrijvigheid.

Ad a) Gemengd landelijk gebied

In het gemengd landelijk gebied is verstedelijking afweegbaar en stimuleert de provincie het mengen van functies voor een sterke plattelandseconomie. Hierbij is vooral de ontwikkeling van landbouw van belang, naast andere vormen van bedrijvigheid, natuur, landschap, recreatie en wonen. Functies die niet passen bij het gewenste ontwikkelingsperspectief moeten in het bestemmingsplan worden uitgesloten. Een stedelijke ontwikkeling is mogelijk mits sprake is van aansluiting bij bestaand stedelijk gebied en rekening wordt gehouden met de aanwezige ruimtelijke kwaliteiten en structuren.

Ad b) Ontwikkelingsmogelijkheden en beperkingen veehouderij

In de IOV zijn afzonderlijke regels opgenomen voor de ontwikkeling van veehouderijbedrijven. Deze regels zijn tevens opgenomen als rechtstreeks werkende regels, zodat deze bij iedere nieuwe aanvraag voor een omgevingsvergunning betrokken dienen te worden, ook als het geldende bestemmingsplan nog niet op de provinciale regels is aangepast.

Voor veehouderijen is in de verordening het volgende systeem uitgewerkt:

Hoofdregeel: de bebouwing wordt op de muur begrensd, er wordt geen uitbreiding toegelaten van bestaande bouwblokken en er is geen omschakeling of VAB-vestiging van veehouderijen mogelijk. Dit betekent dat iedere ontwikkeling van veehouderijen - ook binnen toegekende bouwblokken - wordt stil gelegd.

Uitzondering: aan alle veehouderijen buiten het gebied Beperking veehouderij kan ontwikkelingsruimte geboden worden (uitbreiding bebouwing binnen het vigerende bouwblok, uitbreiding bouwblokken tot maximaal 1,5 hectare en omschakeling naar een veehouderij tot ten hoogste 1,5 hectare), mits dit bijdraagt aan de ontwikkeling van een zorgvuldige veehouderij. Hieraan zijn diverse voorwaarden verbonden, zoals een zorgvuldige dialoog en normen voor geur op gebiedsniveau. Grondgebonden veehouderijen die gelegen zijn in de zone "Beperkingen veehouderij" kunnen wel uitbreiden tot een bouwblok van maximaal 1,5 hectare.

De beleidsregels voor de veehouderij komen voort uit de vastgestelde denklijn 'Ontwikkelruimte moet je verdienen en is niet onbegrensd' (maart 2013). Er is daarbij besloten dat alleen nog ontwikkelruimte wordt geboden aan veehouderijen, als daarmee de ontwikkeling naar een zorgvuldige veehouderij in gang wordt gezet. GS hebben nadere regels opgesteld over de inzet van maatregelen die bijdragen aan de ontwikkeling naar zorgvuldige veehouderij. Deze nadere regels staan inmiddels bekend als de Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij (BZV) (versie 2.0; vastgesteld door GS op 25 september 2017, geconsolideerde versie 9 februari 2018).

Een verdere verruiming van het bouwperceel tot een maximale omvang van 2 hectare kan worden toegestaan voor bedrijven die afhankelijk zijn van de opslag van ruwvoer. Harde voorwaarde hierbij is dat het bestemmingsplan er voor zorgt dat deze verruiming alleen benut wordt voor het oprichten van voorzieningen ten behoeve van ruwvoeropslag.

Daarnaast kan een verruiming boven 1,5 ha worden toegestaan, indien sprake is van één van navolgende uitzonderingssituaties:

1. Het bedrijf heeft een veebezetting van ten hoogste 2 GVE per hectare en kan blijvend beschikken over voldoende grond.
2. De uitbreiding boven de 1,5 hectare draagt bij aan het oplossen van een zogenaamd *knelpunt*. Hieraan zijn strenge voorwaarden verbonden, waaronder dat er elders een bedrijf feitelijk en juridisch wordt opgeheven, waardoor ook een overbelaste situatie wordt opgeheven. De vergroting van het bouwperceel mag niet groter zijn dan het bouwperceel dat wordt opgeheven met een maximum van 2,5 hectare.
3. De derde uitzondering betreft een situatie waarin een bedrijf vanwege een *innovatief bedrijfsconcept* meer ruimte nodig heeft. Hierbij wordt advies voorgeschreven van een deskundigen commissie.
4. Een vierde uitzondering betreft zogenaamde *voorloper bedrijven*. Als een bedrijf dusdanige maatregelen treft dat hij een blijvende score behaalt op de BZV van 8,5, kan het daarmee eenmalig ontwikkelingsruimte verdienen van 0,5 hectare. De maximaal toelaatbare omvang van een bouwperceel bedraagt daarmee 2 hectare. Het gaat dan vooral om maatregelen die de ondernemer treft om de inpasbaarheid van het bedrijf in diens omgeving te verbeteren, zoals het terugdringen van emissies en volksgezondheid.

In de IOV wordt het gebruik van etagehallen verboden, behalve in geval van legkippen. Daarnaast worden randvoorwaarden gesteld aan de toename van de bestaande bebouwingsoppervlakte van dierenverblijven (ook binnen het agrarisch bouwperceel) of het in gebruik nemen van bebouwing die eerder niet voor de veehouderij in gebruik was. Een dierenverblijf betreft een gebouw van het houden van landbouwhuisdieren, inclusief de daarbij behorende voorzieningen.

Bij ontwikkelingen die voorzien in een uitbreiding van (vestiging of omschakeling naar) een veehouderij gelden de volgende randvoorwaarden:

- 1) Er dient te worden geborgd dat ter plaatse alleen een veehouderij is toegestaan, waar maatregelen worden getroffen en in stand gehouden die invulling geven aan een zorgvuldige veehouderij¹. Hiertoe dient een veehouderij ten minste 7,25 punten te behalen overeenkomstig de bij de nadere regels horende BZV versie 2.0, waarbij geldt dat ten minste 0,2 punten behaald moet worden via de pijler Certificaten en minimaal 0,6 punten via de pijler Inrichting & Omgeving.

¹ Een zorgvuldige veehouderij is in de Verordening gedefinieerd als 'een veehouderij, die door het treffen van maatregelen, onder andere gericht op landschap, het verder sluiten van kringlopen op lokaal niveau, emissiebeperking en gezondheid voor mens en dier, ruimtelijk en maatschappelijk optimaal is ingepast in zijn omgeving'.
- 2) De ontwikkeling dient vanuit een goede leefomgeving en gelet op de algemene zorgplicht voor ruimtelijke kwaliteit inpasbaar te zijn in de omgeving.
- 3) De kans op cumulatieve geurhinder (achtergrondbelasting) op geurgevoelige objecten in het buitengebied dient niet meer dan 20% te bedragen, tenzij er – indien blijkt dat de achtergrondbelasting hoger is dan voorgenomen percentages – maatregelen worden getroffen door de veehouderij die tot een daling leiden van de achtergrondbelasting, welke ten minste de eigen bijdrage compenseert.

De geurgebiedsnorm is opgenomen om ervoor te zorgen dat er op gebiedsniveau, geen nieuwe overbelastingen voor geurhinder ontstaan en om bij te dragen aan een afname van de belasting waar deze cumulatief te hoog is. Door voor het aspect geurhinder onder voorwaarde van een proportionele bijdrage aan de afname van geurhinder ontwikkelingen toe te staan neemt de overbelasting af.

- 4) De toelichting op een bestemmingsplan dient een verantwoording te bevatten over dat er een zorgvuldige dialoog is. Deze dialoog is er specifiek op gericht om in een vroegtijdig stadium (nog voordat het concrete plan vastligt) kennis te nemen van eventuele bezwaren, wensen en belangen van omwonenden zodat die bij de uitwerking kunnen worden betrokken. Het gaat er om dat inzicht bestaat in de wensen van de omgeving in relatie tot de mogelijkheden die de ondernemer heeft. De gemeente beslist of de dialoog op een (voldoende) zorgvuldige wijze is gevoerd.

Aanduiding Beperking veehouderij

Er zijn in de IOV uitzonderingsbepalingen op de maximale bouwblok omvang van 1,5 ha verwerkt opgenomen: voor knelgevallen en grondgebondenheid. De voormalige functie van extensiveringsgebied is behouden. Hiervoor is de aanduiding ‘Beperkingen veehouderij’ opgenomen. Alleen grondgebonden veehouderijen kunnen in de zone “Beperkingen veehouderij” uitbreiden (tot een bouwblok van maximaal 1,5 hectare). In voorgaand Figuur 12 is te zien dat een deel van het plangebied aangeduid is als Beperking veehouderij.

Staldering

De provincie Noord-Brabant wil een betere spreiding van de veestapel en tegelijkertijd leegstand van stallen voorkomen. Om dit te realiseren is de zogenaamde ‘staldering’ in het leven geroepen. De stalderingsregels werken rechtstreeks door in gemeentelijke bestemmingsplannen. Door deelname aan de stalderingsregeling kunnen stallen ten behoeve van de hokdierhouderij worden uitgebreid. Aan de andere kant ontvangen stoppende hokdierhouderijen een vergoeding voor het slopen van (oude) stallen. Staldering betekent dat voor de bouw van een nieuw dierenverblijf 120% van de toename aan oppervlakte dierenverblijf elders gesaneerd moet worden door sloop of herbesteding. In geval van herbesteding is dit percentage 200%. Dit geldt voor al het vee dat in gebouwen wordt gehouden, met uitzondering van de melkveehouderij.

Er zijn zes deelregio’s in Midden en Oost-Brabant benoemd. De gemeente Sint-Michielsgestel is in één regio ingedeeld met de gemeenten ’s-Hertogenbosch, Boxtel, Vught, Haaren, Bernheze, Schijndel, Sint Oedenrode en Veghel. Zie volgend Figuur 13.

Figuur 13: De zes deelregio’s waar staldering van toepassing is (Bron: provincie Noord-Brabant, 2017)

Regels voor mestverwerking

Op een bouwperceel voor een veehouderij is alleen mestbewerking mogelijk van ter plaatse geproduceerde mest. Om hierover geen misverstand te laten bestaan, is dit expliciet in de IOV opgenomen. Op het perceel van veehouderijen is de mestbewerking van elders geproduceerde mest in beginsel niet mogelijk. Hierop zijn twee uitzonderingen:

1. voor de mestvergisting van samenwerkende melkrundveehouders tot een maximale capaciteit van 25.000 ton/jaar;
2. als nevenfunctie op een veehouderij in gemengd landelijk gebied onder de voorwaarde dat mest uit pijpleidingen wordt aangevoerd dat ten minste 50% van het volume van de mest wordt omgezet in loosbaar water en dat de ontwikkeling inpasbaar moet zijn in de omgeving. Deze uitzondering geldt niet voor veehouderijen gevestigd binnen de groenblauwe mantel.

Onder dezelfde voorwaarden als onder voorgaand punt 2 is op basis van de IOV ook vestiging van een niet-agrarisch bedrijf voor mestbewerking in gemengd landelijk gebied mogelijk.

Ad c) Niet agrarische ontwikkelingen buiten bestaand stedelijk gebied

Het voorliggende plan voorziet met name in de ontwikkeling van woonfuncties, Ruimte voor Ruimte woningen en niet-agrarische bedrijfsfuncties. In de IOV zijn specifieke regels opgenomen met betrekking tot niet-agrarische ontwikkelingen in het buitengebied. De regels zijn erop gericht om een kader te geven voor de aard en omvang van de ontwikkelingen, waarbinnen de gemeente haar eigen ruimtelijke afweging kan maken. Algemeen uitgangspunt is dat gebruik dient te worden gemaakt van bestaande bebouwing en de mogelijkheden uit het geldende bestemmingsplan.

De provincie handhaaft het beleid dat is gericht op het bundelen van verstedelijking. Het grootste deel van de woningbouw, bedrijventerreinen, voorzieningen en infrastructuur moeten plaatsvinden in het bestaand stedelijk gebied. Nieuw ruimtebeslag buiten deze gebieden (in zoekgebieden voor verstedelijking) kan alleen plaatsvinden als inbreiding of herstructurering niet mogelijk is.

Woonfuncties (art. 3.69 IOV)

Een bestemmingsplan kan voorzien in de vestiging of splitsing van een of meer woonfuncties in cultuurhistorisch waardevolle bebouwing (waaronder karakteristieke boerderijen). Voorwaarde is dat met deze vestiging of splitsing het belang van het behoud of herstel van deze waardevolle bebouwing gediend is. Splitsing van een gebouw of perceel in twee of meer (woon)bestemmingen betekent feitelijk nieuwvestiging. De Interim Omgevingsverordening bepaalt dat dit expliciet mogelijk is. Het bestemmingsplan verschaft inzicht in de cultuurhistorische waarde van de bebouwing.

Onder voorwaarden is bestemmingswijziging mogelijk van een voormalige bedrijfswoning naar burgerwoning. In het algemeen is er geen sprake van een voormalige bedrijfswoning indien op het perceel nog een agrarische of niet-agrarische functie wordt uitgeoefend. In zo'n geval is publiekrechtelijke afsplitsing van de bedrijfswoning in beginsel niet wenselijk. Indien de bedrijfswoning feitelijk door derden wordt bewoond, biedt de Wet Plattelandswoning de mogelijkheid om burgerbewoning van de bedrijfswoning toe te staan. De bestemming blijft dan echter bedrijfswoning. Soms is maatwerk gewenst, bijvoorbeeld in geval van een tweede bedrijfswoning die niet langer nodig is. Ook kan het vanwege een historisch gegroeide situatie wenselijk zijn om een eerste bedrijfswoning om te zetten naar burgerwoning. In alle gevallen waarbij er sprake is van publiekrechtelijke afsplitsing van een bedrijfswoning is het noodzakelijk dat het bestemmingsplan uitsluit dat ter plaatse een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling plaatsvindt.

Een dergelijke vestiging komt in strijd met de uitgangspunten van zorgvuldig ruimtegebruik en het verbod op nieuwvestiging. Een bestemmingsplan moet de vestiging van een andere functie dan wonen daarom uitsluiten. Uiteraard zijn aan huis gebonden beroepen en bedrijven, passend binnen de woonbestemming wel mogelijk.

Er mag verder geen splitsing in meerdere woonfuncties plaatsvinden en overtollige bebouwing moet worden gesloopt. De gemeente bepaalt in het bestemmingsplan welke bebouwing overtollig is. In het algemeen geldt dat als er geen concrete gebruiksfunctie voor bebouwing aanwezig is gerelateerd aan de woonfunctie, dat er dan sprake is van overtollige bebouwing. In het geval er tevens sprake is van cultuurhistorisch waardevolle bebouwing is het beleid gericht op behoud van de bebouwing.

Ruimte voor Ruimte woningen (art 3.80 IOV)

Het doel van deze regeling is om aanzienlijke milieu- en ruimtelijke kwaliteitswinst te behalen door in ruil voor de beëindiging van een veehouderij, het inleveren van fosfaatrechten en de sloop van bedrijfsgebouwen de bouw van woningen op een passende locaties toe te staan. De regeling is een afwijking van de regel dat geen nieuwe (burger-)woningen mogen komen in het buitengebied.

Binnen gemengd landelijk gebied kan worden voorzien in één of meerdere ruimte-voor-ruimte-kavels, ieder ten behoeve van de bouw van één woning, onder de voorwaarde dat:

- er sprake is van een aanzienlijke milieu- en ruimtelijke kwaliteitswinst;
- de Ruimte voor Ruimte-kavel op een planologisch aanvaardbare locatie in een bebouwingsconcentratie ligt;
- een goede landschappelijke inpassing van de te bouwen woning is verzekerd;
- er geen sprake is van (een aanzet voor) een stedelijke ontwikkeling.

Een aanzienlijke milieu- en ruimtelijke kwaliteitswinst betekent dat per ruimte-voor-ruimte-kavel is aangetoond dat aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- één of meer varkens- en/of pluimveehouderijen zijn in het geheel beëindigd, waarbij alle bedrijfsgebouwen ten dienste van de veehouderij, behalve de bedrijfswoning, zijn gesloopt (tenminste 1.000 m² met een minimum van 200 m² op iedere beëindigingslocatie);
- de veehouderijen zijn voorafgaand aan de beëindiging gedurende een periode van drie jaar onafgebroken in bedrijf geweest;
- de veehouderijen zijn gevestigd binnen de aanduiding Gebied beperkingen veehouderij of op een locatie die vanwege omliggende waarden en functies niet geschikt is voor de uitoefening van een veehouderij;
- op de beëindigingslocatie een minimum van 700 kg aan geregistreerde fosfaatrechten aanwezig is;
- de fosfaatrechten moeten vanaf het moment van beëindiging van de bedrijfsvoering tot aan het moment van uit de markt nemen geregistreerd staan op naam van de veehouderij die wordt beëindigd;
- de omgevingsvergunning milieu op iedere beëindigingslocatie is ingetrokken;
- een passende herbestemming is gelegd op iedere beëindigingslocatie waarbij in ieder geval het houden van vee en het bouwen van nieuwe bedrijfsgebouwen is uitgesloten;
- in redelijkheid niet op andere wijze is voorzien in de beëindiging van de veehouderij.

Niet-agrarische bedrijvigheid (art. 3.73 IOV)

Vestiging van een niet- agrarische functie op een bestaand bouwperceel is toegestaan als dit past binnen de ontwikkelingsrichting van het gebied, ook op langere termijn (een gebiedsgerichte benadering t.a.v. de activiteiten en functies die passen in de omgeving, de effecten op o.a. mobiliteit, agrarische ontwikkeling, leefbaarheid en leegstand elders en de bijdrage aan het versterken van de omgevingskwaliteit. Het gaat om kleinschalige bedrijvigheid die passend is in een gemengde omgeving, waarvan het niet doelmatig is deze te vestigen op een bedrijventerrein (dit betreft bedrijvigheid in milieucategorie 1 en 2).

Het bouwperceel mag niet gesplitst worden en overtollige bebouwing moet worden gesloopt. Het niet-agrarisch bedrijf mag niet toezien op een kantoor met baliefunctie, lawaaisport of mestbewerking. In het bestemmingsplan moet gewaarborgd worden dat de functie, ook op langere termijn, past binnen de ontwikkelingsrichting en moet regels bevatten over een bij de omgeving passende omvang en publieksaantrekkende werking en welke specifieke gebruiksactiviteit is toegestaan. Opslag en stalling moet plaatsvinden in gebouwen en de ontwikkeling moet verplaatst worden naar een passende locatie als deze niet langer past binnen de maximaal toegestane omvang.

Ten aanzien van het plan:

Het plangebied ligt in gemengd landelijk gebied en een deel is aangewezen als Beperkingen veehouderij. Binnen het plangebied ligt geen Natuurnetwerk Brabant, geen stiltegebied en geen grondwaterbeschermingsgebied. Het plangebied is ook niet aangewezen als cultuurhistorisch of aardkundig waardevol gebied.

De omgevingsverordening bevat instructieregels en rechtstreeks werkende regels. Deze provinciale belangen zijn door vertaald in het bestemmingsplan. Bij de ruimtelijke ontwikkelingen die zijn opgenomen in het bestemmingsplan is toepassing gegeven aan het principe van zorgvuldig ruimtegebruik en wordt voldaan aan de regels in de IOV.

Regels voor veehouderijen en niet-agrarische ontwikkelingen zijn overeenkomstig de IOV opgenomen. Het bestemmingsplan staat alleen mestbewerking van ter plaatse geproduceerde mest toe. De uitzonderingen in de IOV zijn niet overgenomen in het bestemmingsplan. Alle in de planregeling opgenomen ontwikkelingsmogelijkheden (gebruik en bouwen) dienen gepaard te gaan met een kwaliteitsverbetering van het landschap.

Een aantal (voormalige) bedrijfswoningen worden omgezet naar burgerwoningen. Dit zijn stoppende en reeds gestopte veehouderijen. Het bestemmingsplan sluit de vestiging van een andere functie dan wonen uit. Aan huis gebonden beroepen en bedrijven, passend binnen de woonbestemming, zijn zoals gebruikelijk wel toegestaan. In het bestemmingsplan zijn ook woningsplitsingen opgenomen, waaronder de woningsplitsing van een Rijksmonument (Plein 15) en een splitsing i.c.m. omzetten van een bedrijfswoning naar een burgerwoning.

Het bestemmingsplan voorziet in 18 Ruimte voor Ruimte woningen in ruil voor het beëindigen van intensieve veehouderijen, waarbij sprake is van een aanzienlijke milieu- en ruimtelijke kwaliteitswinst conform de voorwaarden van de Interim Omgevingsverordening. De ruimte-voor-ruimte kavels liggen op planologisch aanvaardbare locaties, worden goed landschappelijk ingepast en zijn geen aanzet voor stedelijke ontwikkeling.

2.8 Natuurbeleid

Wet natuurbescherming (Wnb)

In Nederland is de bescherming van natuurwaarden sinds 1 januari 2017 geregeld in de Wet natuurbescherming. Deze wet regelt de bescherming van soorten, gebieden en houtopstanden en vervangt daarmee de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en Boswet.

Gebiedsbescherming

Alleen de Natura2000 gebieden worden in de Wet natuurbescherming worden beschermd. De bescherming van 'Beschermden Natuurmonumenten', zoals deze in de Natuurbeschermingswet 1998 was opgenomen, is komen te vervallen. Een aparte beschermde status van beschermden natuurmonumenten is niet nodig vanwege de bescherming die andere instrumenten bieden, bijna alle beschermden natuurmonumenten liggen in Natuur Netwerk Nederland. Bij de besluitvorming rond plannen en projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden is het beschermingskader van toepassing dat de Wet natuurbescherming aan deze gebieden geeft. Artikel 2.8 van de Wet natuurbescherming bevat de procedures die moeten worden gevolgd bij besluitvorming over deze plannen en projecten.

De vaststelling van het bestemmingsplan door de Gemeenteraad van Sint-Michielsgestel vindt plaats volgens de plantoetsing aan artikel 2.7 Wnb: *“Een bestuursorgaan stelt een plan dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, en dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, uitsluitend vast indien is voldaan aan artikel 2.8, met uitzondering van het negende lid. Daartoe maakt het bestuursorgaan alvorens het plan vast te stellen een Voortoets/Passende Beoordeling van de gevolgen voor het gebied waarbij rekening wordt gehouden met de instandhoudingsdoelstelling van dat gebied. Een besluit wordt alleen genomen indien het bestuursorgaan zich op grond van de Voortoets/Passende Beoordeling ervan heeft verzekerd dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zullen worden aangetast”*.

Met name stikstofdepositie ten gevolge van ammoniakemissie door veehouderijen heeft grote negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden. Om grip te krijgen op de kritische depositieruimte kan een depositiegrens per veehouderijbedrijf worden vastgelegd. Dit kan gedaan worden door het vastleggen van een aanwezige onherroepelijke Wnb-vergunning (alleen Wnb-vergunningen die niet met toepassing van het PAS zijn verleend). Zonder toereikende Wnb-vergunning dient de feitelijke situatie die vergund is met een milieuvergunning vastgelegd te worden.

Ten aanzien van het plan:

Voor de plantoetsing een Voortoets/Passende Beoordeling uitgevoerd. Hierin is in kaart gebracht wat de effecten (kunnen) zijn van het bestemmingsplan op de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden en welke verzachtende (mitigerende) maatregelen eventueel genomen kunnen worden om deze natuurlijke kenmerken niet aan te tasten (significant negatieve gevolgen).

In het bestemmingsplan is een stikstofregeling opgenomen, op basis waarvan een toename van de stikstof-/ammoniakemissie en stikstofdepositie niet is toegestaan. Deze regeling zorgt ervoor dat voor ontwikkelingen die binnen de gebruiksregel passen (geen toename van de emissie van stikstof) passen, geen aparte procedures nodig zijn. Bijvoorbeeld als er wordt ontwikkeld in combinatie met het toepassen van technieken om de emissies extra te beperken.

Voor ontwikkelingen die dit zogenaamde stikstofplafond overschrijden, is een aparte procedure noodzakelijk, zodat de mogelijk negatieve effecten op de omliggende natuurgebieden nader beoordeeld kunnen worden. Op deze manier zijn negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden uit te sluiten.

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek (Habitatrichtlijngebied) ligt op ca. 7 km afstand ten westen van het plangebied. Op circa 14 km liggen ten westen en zuidwesten de Natura 2000-gebieden Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen (habitatrichtlijngebied) en Kampina & Oisterwijkse Vennen (Vogel- en Habitatrichtlijngebied). Gezien de afstand van het plangebied tot Natura 2000-gebieden zijn alleen (mogelijke) effecten door stikstofdepositie relevant.

Soortenbescherming

De Wet natuurbescherming bevat ook de regels ter bescherming van inheemse dier- en plantensoorten. Op het gebied van soortenbescherming is het uitgangspunt van de Wet natuurbescherming dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan; het 'nee, tenzij-principe'.

De Wet natuurbescherming kent een apart beschermingsregime voor soorten van de Vogelrichtlijn, een apart beschermingsregime voor soorten van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn en een apart beschermingsregime voor andere soorten, die vanuit nationaal oogpunt beschermd worden. Elk van deze beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden.

De Wet natuurbescherming kent de volgende drie categorieën beschermde soorten:

1. Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels beschermd volgens het beschermingsregime van de Europese Vogelrichtlijn;
2. Soorten, niet vogels zijnde, van de Europese Habitatrichtlijn bijlage IV onderdeel a, het Verdrag van Bern bijlage II en het Verdrag van Bonn bijlage I, voor zover hun natuurlijke verspreidingsgebied zich in Nederland bevindt;
3. 'Andere soorten', waaronder soorten die vanuit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

De drie beschermingsregimes kennen elk hun eigen verbodsbepalingen. De verbodsbepalingen voor vogels en overige Europese soorten (categorie 1 en 2) zijn letterlijk overgenomen uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Voor de andere, 'nationaal' beschermde soorten (categorie 3) gelden verbodsbepalingen die geïnspireerd zijn op de Habitatrichtlijn, maar in sommige opzichten minder streng zijn. Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen via een ontheffing of vrijstelling moet aan drie criteria zijn voldaan:

1. Er mag alleen van de verbodsbepalingen worden afgeweken als er geen andere bevredigende oplossing voor de handeling mogelijk is.
2. Er moet sprake zijn van een in de wet genoemd belang. De wet geeft voor de verschillende beschermingsregimes aan wat die belangen zijn, zoals ruimtelijke ontwikkeling, volksgezondheid of openbare veiligheid.
3. Er mag geen afbreuk worden gedaan aan de staat van instandhouding van de soort.

Als aan deze drie vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen is bovendien vrijstelling mogelijk, bijvoorbeeld in de vorm van een provinciale verordening of een gedragscode.

Voor alle in het wild levende planten en dieren, ook niet beschermde soorten, kent de Wet natuurbescherming een zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Dit betekent dat voorafgaand aan handelingen inzichtelijk moet zijn welke natuurwaarden aanwezig zijn, de kwetsbaarheid hiervan en de mogelijke gevolgen die de handeling hiervoor kan hebben. Bij de uitvoering van de handelingen dienen negatieve gevolgen zoveel mogelijk te worden voorkomen, dan wel beperkt of ongedaan te worden gemaakt. De zorgplicht is altijd van toepassing.

Ten aanzien van het plan:

Op de locaties binnen het plangebied waar ruimtelijke ingrepen zijn beoogd is een flora en fauna onderzoek en aanvullend steenuilen- en vleermuizenonderzoek uitgevoerd.

Interim Omgevingsverordening (Verordening natuurbescherming Noord-Brabant)

De Wet natuurbescherming geeft invulling aan de afspraken tussen Rijk en provincies uit het Bestuursakkoord Natuur. De provincie heeft hierbij bevoegdheden gekregen. De invulling van deze bevoegdheden is voor onder ander de onderdelen gebiedsbescherming, houtopstanden en soortenbescherming in de IOV opgenomen (voormalige Verordening natuurbescherming Noord-Brabant). De verordening stelt (extra) technische eisen aan stallen, die qua emissiereductie verder gaan dan de vereisten uit Besluit Huisvesting. Nieuwe stallen worden getoetst aan de streefwaarden die in de bijlagen bij de verordening zijn genoemd en de toepassing van stallen/technieken met een ammoniakemissie per dier die ligt onder die streefwaarden. Veehouderijen met verouderde stalsystemen moeten vanaf 1 januari 2024 gemiddeld voldoen aan de vereisten uit de provinciale verordening. Vanaf 1 januari 2028 moeten alle verouderde stallen aangepast zijn. Een verouderd stalstelsel is een systeem dat niet voldoet aan de gestelde emissie-eisen en ouder is dan 15 of 20 jaar. De emissie-eisen zijn opgenomen in bijlage 2 bij de Interim omgevingsverordening. Deze bijlage bevat een lijst met emissiefactoren en reductiepercentages voor de emissie vanuit stallen, inclusief de mest die in de stal is opgeslagen.

Voor varkensbedrijven zijn er technieken (emissiearme stallen, luchtwassers) beschikbaar en toepasbaar die leiden tot extra emissiereductie. Varkensbedrijven kunnen zo uitbreiden met het aantal dierplaatsen zonder dat er sprake hoeft te zijn van een toename van de ammoniakemissie. Voor met name melkveebedrijven zijn dergelijke technieken nu nog niet of slechts beperkt beschikbaar, waardoor er minder mogelijkheden zijn om via de inzet van techniek het aantal dierplaatsen uit te breiden zonder een toename van de ammoniakemissie. Voor pluimveebedrijven zijn er nog knelpunten met betrekking tot de toepasbaarheid/werking van luchtwassers.

De belangrijkste uitgangspunten op dit moment zijn:

- Veehouderijen moeten vanaf 1 januari 2024 voldoen aan de IOV-eisen. Ze hebben zelf de keuze of ze gemiddeld op bedrijfsniveau willen voldoen of op dierplaatsniveau. Stallen die op dat moment nog niet verouderd zijn hoeven nog niet aangepast te worden, maar wel op

het moment dat ze 20/15 jaar oud zijn. Indien gekozen wordt om op bedrijfsniveau te voldoen moet bij de volgende aanscherping (2028) weer op bedrijfsniveau voldaan worden.

- Verouderde stallen (20/15 jaar oud) en nieuwe stallen moeten direct voldoen aan de dan geldende IOV-eisen.
- Bedrijven die op 1 januari 2020 al moesten voldoen aan de eisen uit de IOV (bedrijven die op 1 juli 2017 niet voldeden aan het Besluit emissiearme huisvesting en/of bedrijven die deelnamen aan de Stoppersregeling in het kader van het Actieplan ammoniak en veehouderij en nu een doorstart maken) krijgen geen uitstel, maar moeten direct voldoen aan de IOV-eisen. Deze bedrijven mogen wel op bedrijfsniveau gaan voldoen in plaats van op dierplaatsniveau. Indien gekozen wordt om op bedrijfsniveau te voldoen moet bij de volgende aanscherping (2024 en 2028) weer op bedrijfsniveau voldaan worden.

In Tabel 2 staan de streefreducties en eisen (voor de meest relevante veehouderijtypen).

Tabel 2: Reductiepercentages ammoniakemissie per diercategorie (bron: IOV bijlage 2)

Diercategorie	Streefreductie ammoniakemissie	Eisen t/m 2023	Eisen vanaf 2024 -2028	Eisen vanaf 2028
Melkrundvee				
- Beweiden	40-55%	43%	51%	51%
- Opstallen	70%	46%	62%	70%
Zoogkoeien	0%	0%	0%	0%
Vleesrundvee 8 tot 24 mnd				
- <100 dieren	0%	0%	0%	0%
- >100 dieren	70%	0%	50%	70%
Varkens	85%	85%	85%	85%
Vleeskalveren	85%	50%	70%	85%
Legkippen	85%	K 90% S 78% V 85%	K 90% S 85% V 85%	K 90% S 85% V 85%
Vleeskuikens	85%	70%	82%	85%

Ten aanzien van het plan:

Een groot deel van de veehouderijen binnen het plangebied zullen voor 2024 één of meerdere stallen moeten aanpassen om te voldoen aan de IOV-eisen. De verwachting is dat een deel van deze bedrijven de veehouderij-activiteiten zal beëindigen. De bedrijven die investeren in emissiearme stalsystemen zullen deze veelal gepaard laten gaan met een uitbreiding. Uitbreiden van dierenverblijven is binnen het bestemmingsplan onder voorwaarden mogelijk.

Wet ammoniak en veehouderij

Op 1 mei 2007 is de gewijzigde Wet ammoniak en veehouderij (Wav) in werking getreden. De Wav is bedoeld ter bescherming van de zeer kwetsbare gebieden tegen de effecten van ammoniakdepositie. Provinciale Staten wijzen deze zeer kwetsbare gebieden aan op basis van criteria die in de wet staan vermeld. De Wav bevat regels met betrekking tot de ammoniakemissie uit dierenverblijven. Het bevoegd gezag moet die regels toepassen bij beslissingen over de verlening van milieuvergunningen voor veehouderijen.

De wet geeft regels voor veehouderijen die in een zeer kwetsbaar gebied of in een zone van 250 meter rondom zo'n kwetsbaar gebied liggen. Hoofdlijn hierbij is dat vestiging in deze zones niet mogelijk is en dat uitbreiding slechts mogelijk is binnen een bedrijfsemisatieplafond. Alleen voor verzuring gevoelige gebieden, of delen daarvan, die zijn gelegen in het Natuurnetwerk Nederland (NNN) kunnen als zeer kwetsbaar gebied worden aangewezen (art. 2, lid 2 Wav). Alle voor verzuring gevoelige gebieden, die in Beschermd Natuurmonumenten of Natura 2000-gebieden liggen, moeten worden aangewezen als zeer kwetsbaar gebied, op voorwaarde dat ze binnen het NNN liggen. Provinciale Staten zijn hiertoe verplicht (art. 2, lid 3 Wav).

Ten aanzien van het plan:

Het plangebied ligt op circa 1 km afstand van het dichtstbij gelegen Wav-gebied. Dit betekent dat de Wet ammoniak en veehouderij geen beperkende werking heeft voor de veehouderijen binnen het plangebied.

Natuur Netwerk Nederland (NNN) en Natuur Netwerk Brabant (NNB)

Om de natuur in Nederland tot een goed functionerend ecologisch netwerk te maken, is het NNN (voorheen Ecologische Hoofdstructuur, EHS) begrensd en aangelegd als netwerk van bestaande en nieuwe natuur. Het wettelijke kader voor het aanwijzen (begrenzen) en beschermen van het NNN zijn de Structuurvisie Infrastructuur & Ruimte (SVIR) en Besluit Algemene Regels Ruimtelijke Ordening (Barro). Op basis van dit rijksbeleid geldt de verplichting om de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNB in stand te houden en te beschermen. Het NNN wordt op provinciaal niveau uitgewerkt in provinciale structuurvisies ende provinciale omgevingsverordening en natuurbeheerplannen. Op het NNN / NNB is ook de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) van toepassing.

Het Natuur Netwerk Brabant (NNB) is het Brabantse deel van het Natuur Netwerk Nederland (NNN). Het NNB bestaat uit:

- bestaande natuur- en bosgebieden;
- gerealiseerde nieuwe natuur. Dit zijn gronden die met subsidie uit het Natuurbeheerplan zijn gerealiseerd als nieuwe natuur en waar de landbouwfunctie of een andere niet-natuurbestemming is verdwenen;
- nog niet gerealiseerde nieuwe natuur. Dit zijn meestal agrarische gronden die in het Natuurbeheerplan zijn aangewezen als nieuwe natuur, maar waar de gewenste natuurfunctie nog niet is gerealiseerd. De oude functie of bestemming is nog aanwezig;
- ecologische verbindingzones.

Het provinciale beleid is erop gericht om het netwerk in 2027 gereed te hebben. Dit wordt in het algemeen bereikt door:

- het concreet aanwijzen van de gebieden die tot het NNB behoren en het vastleggen van de natuurdoelen (bepalen);
- voor zover nodig functiewijziging van landbouwgrond en ander niet-natuurgebruik naar natuurgebied door aankoop of particulier natuurbeheer (deelname);
- inrichten van deze gebieden zodat de natuurkwaliteit (omschreven in natuurdoelen) ontwikkeld kan worden (inrichting);
- realiseren van de natuurkwaliteit door een duurzaam beheer en eventueel aanvullend omgevingsbeleid (uitvoering).

De instructieregels in de IOV bevatten de kern voor de bescherming van het Natuur Netwerk Brabant (NNB). Bij het opstellen van een bestemmingsplan zijn gemeenten verplicht aansluiting te zoeken bij de wezenlijke ecologische kenmerken en waarden die in het natuurbeheerplan zijn beschreven. Zolang er geen sprake is van een significante aantasting, is er vanwege het NNB geen grond om een activiteit tegen te houden. Wel wordt de activiteit uiteraard nog getoetst aan ander (ruimtelijk) beleid of regelgeving. Naast behoud en ontwikkeling van ecologische waarden en kenmerken streeft de provincie binnen het NNB ook behoud na van cultuurhistorische waarden en andere wezenlijke kenmerken zoals rust en stilte. Op provinciaal niveau zijn de cultuurhistorische waarden en kenmerken vastgelegd op de Cultuurhistorische Waardenkaart van Noord-Brabant en waar nodig vertaald in de IOV. Zolang de natuurdoelen in een gebied nog niet zijn gerealiseerd, kunnen bestaande functies en gebruiksactiviteiten worden voortgezet. Bestaand planologisch gebruik wordt gerespecteerd.

Ten aanzien van het plan:

Het plangebied maakt geen deel uit van het NNB. Het dichtstbijzijnde gebied wat deel uitmaakt van het NNB ligt circa 1 kilometer ten noordoosten en zuidoosten. Gezien de relatief grote afstand tussen het plangebied en het NNB beperken de mogelijke effecten ten gevolge van de activiteiten in het gebied Laar-Nieuw Laar zich tot stikstofdepositie.

2.9 Geurbeleid

Wet geurhinder een veehouderij

Bij het verlenen van vergunningen voor veehouderijen en in de ruimtelijke ordening moet rekening worden gehouden met geuroverlast van veehouderijen. De op 1 januari 2007 in werking getreden Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) vormt hiervoor het beoordelingskader. Deze wet geeft aan hoe bij een aanvraag voor een milieuvergunning de geuremissies uit veehouderijstallen en de geurbelasting op geurgevoelige objecten moet worden meegenomen. Daarnaast heeft deze wet consequenties voor de wijze waarop in ruimtelijke plannen het aspect geurbelasting door veehouderijen een rol speelt.

Voor veehouderijbedrijven met dieren waarvoor geen geuremissiefactoren zijn vastgesteld (geen intensieve veehouderij, zoals melkrundveebedrijven) geldt een vaste minimum afstand die in acht genomen dient te worden. Deze afstand bedraagt ten aanzien van geurgevoelige objecten binnen de bebouwde kom 100 meter en voor geurgevoelige objecten buiten de bebouwde kom 50 meter. Voor veehouderijen met dieren waarvoor wel geuremissiefactoren zijn vastgesteld (intensieve veehouderij) wordt de norm niet uitgedrukt in een afstandsnorm, maar in een geurcontour, die een grillige vorm kan hebben.

De geuremissiefactoren zijn vastgelegd in de Regeling geurhinder en veehouderij. Op 20 juli 2018 is de Regeling geurhinder en veehouderij (hierna: Rgv) gewijzigd in verband met een onderzoek naar de effectiviteit van gecombineerde luchtwassersystemen. Bepaalde typen luchtwassers verwijderen minder geur dan gedacht. De emissiefactoren voor gecombineerde luchtwassers en één biologische luchtwasser zijn hierop verhoogd (o.b.v. 30% en 45% reductie i.p.v. 85% reductie).

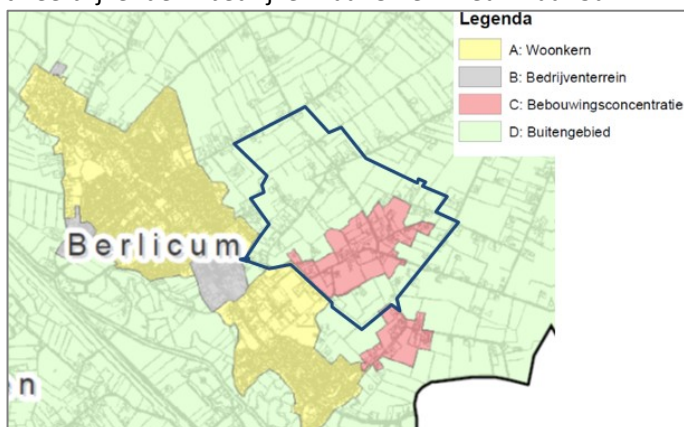
De Wgv stelt eisen aan de maximale geurbelasting die de veehouderij mag veroorzaken op een gevoelig object zoals een woning. De geuremissie en -belasting worden uitgedrukt in zogenaamde Odour Units (OU's). De in de wet opgenomen "standaard waarden" voor de maximale geurbelasting zijn maximaal 14 OU/m³ voor geurgevoelige objecten buiten de bebouwde kom en maximaal 3 OU/m³ voor geurgevoelige objecten binnen de bebouwde kom (dit bij 98% percentiel, oftewel 98% van de tijd). Als veehouderijen een geurbelasting hebben die hoger is dan de geurnorm, hoeven ze niet aan de norm te voldoen. Via de zogenaamde 50% regeling moet een uitbreiding van het aantal dieren wel gepaard gaan met een gedeeltelijke afname van de geurbelasting. Eerder opgebouwde rechten t.a.v. de maximale geurbelasting zijn in die regelgeving op deze wijze beschermd.

Gemeenten kunnen op grond van de Wet geurhinder en veehouderij binnen een bepaalde bandbreedte variëren met de bescherming van geurgevoelige objecten door af te wijken van de wettelijke waarden. Omgekeerd vraagt een omgeving ook om bescherming tegen geurhinder. Sinds 2014 is dit provinciaal vastgelegd in de (voormalige) Verordening ruimte van de provincie Noord-Brabant (nu: IOV). Hiermee kan beoordeeld worden of er sprake is van een goed of aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Voor alle normen en afstanden geldt dat deze alleen bij ontwikkelingen van veehouderijen of nieuwe ruimtelijke functies aan de orde zijn als toetsingscriterium. Er is in de huidige wet- en regelgeving geen verplichting opgenomen voor bedrijven om aan de geurnormen te gaan voldoen.

Verordening geurhinder en veehouderij gemeente Sint-Michielsgestel

Op 19 februari 2017 heeft de gemeenteraad van Sint-Michielsgestel een gemeentelijke geurverordening voor het hele grondgebied vastgesteld, waarin wordt afgeweken van de wettelijke geurnormen en minimum afstanden. De verordening is in werking getreden op 17 maart 2017. De onderbouwing van de (aangescherpte) geurnormen is uitgewerkt in een geurgebiedsvisie.

De geurnormen zien toe op voorgrondbelasting van geur (individuele geurbelasting ten gevolge van één veehouderij). De verordening is bedoeld als toetsingskader voor vergunningen, zoals voor de twee blijvende iv-bedrijven Laar 31 en Nieuw Laar 5a.

Figuur 14: Uitsneden kaart bij Verordening geurhinder en veehouderij

In de geurverordening zijn de volgende afwijkende geurnormen en afstanden opgenomen:

- A. Woonkernen 2,0 Ou.
- B. Bedrijventerreinen 5,0 Ou.
- C. Bebouwingsconcentraties 7,0 Ou.
- D. Buitengebied 10,0 Ou.

A: Woonkern en B: Bedrijventerrein

- (voormalige) bedrijfswoning bij veehouderij: > 50 m
- overige geurgevoelige objecten: > 100 m

C: Bebouwingsconcentraties en D: Buitengebied:

- (voormalige) bedrijfswoning bij veehouderij: > 25 m
- overige geurgevoelige objecten: > 50 m

Beleidsregel geur en ruimtelijke plannen

Voor ruimtelijke plannen zijn door de gemeente Sint-Michiëlsgestel, als vertaling van het criterium 'aanvaardbaar woon- en leefklimaat', geurnormen vastgelegd in de 'Beleidsregel geur en ruimtelijke plannen 2017'. Op 19 februari 2017 heeft de gemeenteraad van Sint-Michiëlsgestel de beleidsregel vastgesteld en deze is in werking getreden op 17 maart 2017. Het bestemmingsplan moet aan deze beleidsregel getoetst worden.

De beleidsregel bevat geurnormen voor bedrijven met dieren waarvoor geuremissiefactoren zijn vastgesteld (o.a. varkens, pluimvee) en afstanden voor bedrijven met dieren waarvoor geen emissiefactoren (o.a. paarden, melkrundvee).

De geurnormen in de beleidsregel zien toe op zowel de voorgrondbelasting (gelijk aan de normering in de geurverordening) als de achtergrondbelasting van geur (cumulatieve geurbelasting ten gevolge van meerdere veehouderijen). Bij het beoordelen van ruimtelijke initiatieven en plannen worden, als vertaling van het criterium 'een aanvaardbaar woon- en leefklimaat' uit stallen van veehouderijen, onderstaande waarden gehanteerd als toetswaarden die gelden ter plaatse van geurgevoelige objecten. Bij deze beoordeling worden alleen de dieren mee berekend waarvoor in de Regeling geurhinder en veehouderij een emissiefactor vastgesteld is:

Gebied	Achtergrondbelasting		Voorgrondbelasting		
	Goed	Slecht	Goed	Afweegbaar	Slecht
Woonkernen	0 – 5 ou	>5 ou	0 – 2 ou	nvt	>2 ou
Bedrijventerreinen	0 – 10 ou	>10 ou	0 – 2 ou	2 – 5 ou	>5 ou
Bebouwingsconcentraties	0 – 10 ou	>10 ou	0 – 5 ou	5 – 7 ou	>7 ou
Buitengebied	0 – 10 ou	>10 ou	0 – 7 ou	7 – 10 ou	>10 ou

Bij het beoordelen van ruimtelijke initiatieven en plannen worden in geval van bedrijven met dieren waarvoor geen emissiefactoren in de Regeling geurhinder en veehouderij zijn vastgesteld gelden de hieronder genoemde afstanden als 'een aanvaardbaar woon- en leefklimaat'. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen bedrijfswoningen behorend bij een veehouderij (of waarvan de veehouderij is beëindigd op of na 19 maart 2000) en overige geurgevoelige objecten:

Gebied	Geurgevoelige objecten behorende bij andere veehouderijen, of op of na 19 maart 2000 gestopt onderdeel uit te maken van een veehouderij		Overige geurgevoelige objecten	
	Goed	Slecht	Goed	Slecht
Woonkernen	>50 m	<50 m	>100 m	<100 m
Bedrijventerreinen	>50 m	<50 m	>100 m	<100 m
Bebouwingsconcentraties	>25 m	<25 m	>50 m	<50 m
Buitengebied	>25 m	<25 m	>50 m	<50 m

Binnen het plangebied ligt de zone bebouwingsconcentraties en de zone buitengebied. De veehouderijen binnen het plangebied kunnen ook een externe werking hebben en geurbelasting veroorzaken op de zone woonkern en de zone bedrijventerrein.

Het plan maakt nieuwe geurgevoelige objecten mogelijk. Volgens de beleidsregel kan overwogen kan worden om gemotiveerd van de toetswaarde af te wijken. Een nadere motivering is dan wel noodzakelijk. Het plan voorziet ook in uitbreiding van dieren waarvoor geuremissiefactoren zijn vastgesteld. Hierbij kan ook worden afgeweken van de toetswaarde voor de achtergrondbelasting, bijv. in het geval als:

- de bijdrage van de veehouderij aan de overschrijding van de achtergrondbelasting niet significant is;
- de aanvraag leidt tot een proportionele afname van de achtergrondbelasting welke tenminste de eigen bijdrage aan de overschrijding compenseert.

Ten aanzien van het plan:

Met onderhavig bestemmingsplan worden iv-bedrijven beëindigd en burgerwoningen toegevoegd. Daarnaast voorziet het bestemmingsplan in een bouwblokvergroting voor varkenshouderij Laar 31 en Nieuw Laar 5a. In ruil voor deze uitbreidingsmogelijkheid moet dit bedrijf bedrijfsspecifieke maatregelen nemen om de geurbelasting te verlagen en het huidige woon- en leefklimaat te verbeteren. Het bestemmingsplan moet voldoen aan de Beleidsregel geur en ruimtelijke plannen 2017, zodat sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

Aangezien enkele nieuwe Ruimte voor Ruimte woningen zijn geprojecteerd op locaties waar momenteel geen sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat omdat de cumulatieve geurbelasting niet voldoet aan de toetswaarden in de beleidsregel, kunnen deze woningen uitsluitend worden gerealiseerd als bij de voortzettende veehouderijen de noodzakelijke reducerende maatregelen daadwerkelijk worden genomen. In dit bestemmingsplan verbrede reikwijdte is daarom in de juridische regeling een voorwaardelijke bepaling opgenomen.

Voor andere functies dan veehouderij stellen de Wgv, de geurverordening en beleidsregel geurhinder en de IOV geen directe eisen ten aanzien van geur.

2.10 Beleidsregel Wet geluidhinder gemeente Sint-Michielsgestel

Deze beleidsregel uit 2007 ziet toe op de voorkeursgrenswaarden en de ten hoogste toelaatbare geluidsbelasting. De Wet geluidhinder (Wgh) heeft tot doel het voorkomen en beperken van geluidhinder. Met name bij het maken van bestemmingsplannen moet de aandacht worden gericht op geluidsgevoelige bestemmingen en dienen daarvoor geldende grenswaarden in acht te worden genomen. Voor verschillende typen geluidsbelastingen worden in de Wgh grenswaarden aangegeven waarbij een ondergrens (voorkeurs)grenswaarde en een bovengrens (de wettelijk maximaal toelaatbare geluidbelasting) gelden. In principe moet er altijd naar worden gestreefd de (voorkeurs)grenswaarde aan te houden. Er zijn uitzonderingen mogelijk, zolang de wettelijke maximale grenswaarden niet overschreden worden.

Bij een bestemmingsplanprocedure wordt akoestisch onderzoek uitgevoerd gericht op het treffen van maatregelen t.b.v. het realiseren van de (voorkeurs)grenswaarden voor woningen en andere geluidsgevoelige bestemmingen. Daar waar toepassing van maatregelen, gericht op het terugbrengen van de verwachte geluidsbelasting van de gevel van de betrokken woningen of andere geluidsgevoelige bestemmingen tot de daarvoor geldende (voorkeurs)grenswaarde, onvoldoende doeltreffend zal zijn, dan wel overwegende bezwaren ontmoet van stedenbouwkundige, verkeers- of vervoerskundige, landschappelijke of financiële aard, zal gebruik worden gemaakt van de ten hoogste toelaatbare geluidsbelasting voor woningen en andere geluidsgevoelige bestemmingen. B&W zullen van deze ten hoogst toelaatbare geluidsbelasting slechts onder voorwaarden gebruik maken. De voorwaarden zijn afhankelijk van de vraag welke geluidsbron het betreft, of het woningen dan wel om andere geluidsgevoelige bestemmingen gaat, welk van de twee het eerste aanwezig was en onder welke omstandigheden de woningen of geluidsgevoelige bestemmingen dan wel de geluidsbron wordt gerealiseerd. Deze voorwaarden zijn in de beleidsregel nader gespecificeerd.

Op grond van de wijziging van de Wet geluidhinder, kan voor de gemeente Sint Michielsgestel worden gesteld dat bij het vaststellen van een bestemmingsplan voor het aspect wegverkeerslawaaï akoestisch onderzoek moet worden uitgevoerd waarbij voor woningen een voorkeursgrenswaarde van 48 dB in acht moet worden genomen en waarbij buitenstedelijk de hoogst toelaatbare gevelbelasting op nieuwe woningen 53 dB bedraagt en op vervangende nieuwbouw buiten de bebouwde kom en nieuwe bedrijfswoningen 58 dB.

Ten aanzien van het plan:

Uit akoestisch onderzoek naar wegverkeerslawaaï ter plaatse van de kavels voor de nieuwe woningen blijkt dat ten aanzien van 2 RvR woningen aan Laar (RVR11 en RVR15) en 4 RvR woningen aan de Nieuweweg (RVR01, RVR02, RVR03 en RVR04) een hogere waarde verleend moet worden conform artikel 110a, lid 5 van de Wet geluidhinder en de beleidsregel.

3 Beleidskeuzen voor het bestemmingsplan

3.1.1 Bestemmingswijze veehouderijen

Alle voorzieningen dienen in het bestemmingsvlak te zijn gesitueerd, met uitzondering van de verharde ontsluiting naar de openbare weg. De bewerking van ter plaatse geproduceerde mest maakt deel uit van de agrarische bedrijfsvoering. Binnen het agrarische bestemmingsvlak is bewerking van mest die is geproduceerd op dezelfde bedrijfslocatie van de veehouderij dan ook rechtstreeks toegestaan. De bewerking van niet ter plaatse geproduceerde mest (of mestbewerking voor derden) wordt in dit bestemmingsplan niet toegestaan.

De varkenshouderijen Laar 31 en Nieuw Laar 5a worden op dierniveau vastgelegd in het bestemmingsplan (diercategorie, dieraantallen, stalsystemen / Rav-codes).

Vanwege het verschil in de ontwikkelingsmogelijkheden en mogelijke omgevingseffecten (milieu-impact) van de diverse type agrarische bedrijven wordt omschakelen naar geiten en pluimvee niet toegestaan.

Omschakeling van bestaande veehouderijen naar grondgebonden veehouderij is onder voorwaarden in dit bestemmingsplan mogelijk. Hiertoe is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen. Daarbij wordt steeds naar de meest recente inzichten op het gebied van volksgezondheid gekeken.

De voorwaarden waaronder uitbreiding voor agrarische bedrijven mogelijk is staan in Tabel 3.

Tabel 3: Voorwaarden voor uitbreiding bebouwing binnen het bestemmingsvlak Agrarisch bedrijf

Uitbreiding bebouwing (binnen bestemmingsvlak)	Voorwaarden agrarische bedrijven
Niet-veehouderij	Bebouwingsuitbreiding binnen het agrarisch bestemmingsvlak is hier rechtstreeks toegestaan.

Voor uitbreiding van het oppervlak van dierenverblijven binnen het agrarisch bestemmingsvlak geldt dat in het kader van een zorgvuldige veehouderij voldaan dient te worden aan de randvoorwaarden zoals opgenomen in de IOV, waaronder de Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij (BZV) en specifiek voor hokdierbedrijven de 'stalderingsregeling'.

Veehouderij

Om te voldoen aan de Wet natuurbescherming wordt in het bestemmingsplan een gebruiksregeling opgenomen waarmee een toename van de ammoniakemissie en stikstofdepositie niet is toegestaan. Voor ontwikkelingen die het zogenaamde stikstofplafond overschrijden, is een aparte procedure nodig waarin de mogelijk negatieve effecten op de omliggende natuurgebieden worden getoetst.

Uitbreiding bebouwing (binnen bestemmingsvlak) Voorwaarden agrarische bedrijven

Omdat gezondheid nog niet naar concrete normen te vertalen is, zijn in het bestemmingsplan geen mogelijkheden voor omschakelingen naar diersoorten waarbij gezondheid ter discussie staat opgenomen, te weten: pluimvee en geiten. Omschakeling naar grondgebonden veehouderij is wel binnen voorwaarden mogelijk binnen dit bestemmingsplan en worden onder andere getoetst op het algemene aspect “goed woon- en leefklimaat”.

3.1.2 Bestemmingswijze woningen

De diverse bestaande burgerwoningen in het gebied zijn overeenkomstig de generieke regeling voor burgerwoningen in het buitengebied van de gemeente overgenomen.

3.1.3 Bestemmingswijze niet-agrarische bedrijven

Bedrijven zonder functionele binding met het buitengebied horen in principe thuis binnen de bebouwde kom of op een bedrijventerrein. De bestaande niet-agrarische bedrijven zijn daarom positief bestemd, maar met de uitbreiding van de bedrijven wordt terughoudend omgegaan.

Uitgangspunt van het bestemmingsplan is dat voorkomen wordt dat de ruimtelijke impact van de bestaande niet-agrarische bedrijven op het landschap en de leefbaarheid groeit. De bestaande niet-agrarische bedrijven zijn daarom positief bestemd en conform de huidige functie vastgelegd. Eventuele verdere uitbreiding van bebouwing wordt binnen dit bestemmingsplan niet toegestaan. Nieuwe niet-agrarische bedrijven zijn alleen zeer kleinschalig en onder strikte voorwaarden mogelijk.

Om ongewenste toename van verkeer te voorkomen, is in de bestemmingsplanregeling een voorwaarde opgenomen dat een ontwikkeling niet tot onevenredige toename van verkeer mag leiden.

De mogelijkheden voor omschakeling naar andere typen bedrijvigheid zijn beperkt. Omschakeling naar een ander type niet-agrarisch bedrijf kan via een afwijking onder voorwaarden worden toegestaan onder de voorwaarde dat het bestemmingsvlak en de oppervlakte bedrijfsbebouwing niet wordt vergroot en het nieuw te vestigen type bedrijf niet leidt tot meer milieuhinder voor de omgeving. Het nieuwe bedrijf mag uitsluitend tot milieucategorie 1 of 2 behoren. Als het bestaande bedrijfsbestemmingsvlak groter is dan 5.000 m² is de niet-agrarische functieverandering alleen via wijziging mogelijk en geldt hierbij als aanvullende voorwaarde dat het nieuwe bestemmingsvlak dient te worden verkleind tot 5.000 m². (Uitzondering: Voor agrarisch verwante bedrijven geldt een maximale omvang van het bestemmingsvlak 1,5 ha).

3.1.4 Bestemmingswijze recreatie

Voor recreatie geldt dat de toegestane bebouwing van bestaande locaties in de bestaande regels is vastgelegd. Verdere uitbreiding van deze bebouwing is conform de bestaande regeling niet toegestaan. Verder geldt dat de ontwikkelingsruimte voor kleinschalig kamperen en overnachten minimaal is.

De mini-camping op Schellekensveld 7 breidt uit van 10 naar 35 standplaatsen en gaat moderniseren met 220 m² bijgebouwen voor sanitair en gemeenschappelijke ruimte (bestaand: 20 m² bijgebouw). Hiervoor is door initiatiefnemer een afzonderlijke ruimtelijke onderbouwing aangeleverd en deze is als bijlage bij de toelichting gevoegd.

4 Referentiesituatie

4.1 Inleiding

In een milieueffectrapport worden de milieueffecten van de alternatieven vergeleken met een referentiesituatie. Dit is in een MER de situatie die in de toekomst ontstaat als het plan niet doorgaat. De referentiesituatie wordt gevormd door de feitelijke situatie rekening houdend met autonome ontwikkelingen. Niet-gerealiseerd gebruik en illegale situaties horen vanzelfsprekend niet bij de referentiesituatie, maar bij het voornemen. De effecten op de Natura 2000-gebieden worden beoordeeld ten opzichte van de feitelijke, planologisch legale situatie ten tijde van de vaststelling van het bestemmingsplan en indien aanwezig een onherroepelijke, rechtsgeldige Wnb-vergunning die één op één in het bestemmingsplan ingepast kan worden (= referentie Wnb).

Referentie MER = huidige situatie + autonome ontwikkelingen

Referentiesituatie: situatie in het plangebied tijdens de planperiode (10 jaar) zonder de ontwikkelingen in het bestemmingsplan

Huidige situatie: bestaande / feitelijke situatie in het plangebied

Autonome ontwikkelingen: ontwikkelingen in het plangebied anders dan de ontwikkelingen die deel uitmaken van het bestemmingsplan

Vergunde situatie als potentiële (her)ontwikkelingsruimte

Omdat de feitelijke situatie niet meer hetzelfde is als de situatie ten tijde van de vaststelling van de gebiedsvisie voor het urgentiegebied Laar-Nieuw Laar, zal in dit MER de vergunde situatie in 2018-2019 inzichtelijk worden gemaakt.

De vergunde situatie (gecorrigeerd o.b.v. het Besluit emissiearme huisvesting / Actieplan ammoniak en veehouderij) maakt de potentiële (her)ontwikkelingsruimte binnen het plangebied inzichtelijk. Als het bestemmingsplan geen doorgang vindt kan op de locaties van de stoppende veehouderijen op basis van een iv-aanduiding en vigerende vergunningen een doorstart worden gemaakt met de intensieve veehouderij, mits voldaan wordt aan het Besluit emissiearme huisvesting. Door de vergunde situatie te vergelijken met de alternatieven wordt het (theoretisch) effect van het 'herbestemmen' van de stoppende veehouderijen in het kader van de Gebiedsvisie Laar-Nieuw Laar inzichtelijk gemaakt.

Feitelijke situatie

De feitelijke situatie is gewijzigd ten opzichte van 2018-2019. De besluitvorming omtrent het ontwerp bestemmingsplan was aanvankelijk gepland voor eind 2019, aangezien de stoppende varkenshouderijen in het gebied per 1 januari 2020 hun niet-emissiearme varkensstallen leeg moesten hebben staan, vanwege het aflopen van de gedoogregeling in het kader van het Actieplan

ammoniak en veehouderij. Deze planning is verschoven, met als gevolg dat inmiddels alle (beoogde) stoppende intensieve veehouderijen leeg staan.

De varkenshouderij op Schellekensveld 2 heeft een aanvraag om een omgevingsvergunning ingediend ter aanpassing van de varkensstallen aan het Besluit emissiearme huisvesting, als vangnet voor het geval dat de gewenste Ruimte voor Ruimte woningen geen doorgang vinden.

Autonome ontwikkelingen

Ten aanzien van de autonome ontwikkelingen wordt gekeken naar de situatie in 2030.

Autonome ontwikkelingen zijn voorziene ontwikkelingen, waarover al besluitvorming heeft plaatsgevonden. Voor de veehouderijen in het plangebied zijn het voldoen aan Besluit emissiearme huisvesting (stoppen voor 2020 of voldoen aan eisen per 2020) en aan de provinciale Verordening natuurbescherming Noord-Brabant (eisen 2022-2028) de relevante autonome ontwikkelingen. De milieubelasting en milieuruimte voor de veehouderijen in het plangebied wordt daarbij mede bepaald door de ontwikkeling van veehouderijen buiten het plangebied.

Voor de veehouderijen binnen het plangebied zijn de volgende referentiesituaties uitgewerkt:

Tabel 4: Totale emissies referentiesituaties

<i>Totale referentiesituaties</i>	<i>Ammoniak (kg NH₃/jr)</i>	<i>Geur (OU_E/sec)</i>	<i>Fijn stof (kg PM₁₀/jr)</i>
Vergund uitgangssituatie 2018/2019	10.615	121.616	745
Feitelijk, planologisch legaal	5.730	88.202	365
Feitelijk met correctie IOV - Referentie MER	4.580	111.815	396

Par. 4.2 Vergunde situatie in 2018/2019

Deze situatie wordt uitgewerkt om de potentiële (her)ontwikkelingsruimte in het plangebied inzichtelijk te maken. De (milieu)vergunde situatie wordt bepaald aan de hand van de gegevens uit vergunningen en meldingen van veehouderijbedrijven, rekening houdend met planologisch legaal gebruik volgens het vigerende bestemmingsplan. De vergunde situatie wordt gecorrigeerd op basis van goedgekeurde bedrijfsontwikkelingsplannen (BOP) in het kader van het Actieplan ammoniak en veehouderij (gedoogregeling).

Par. 4.3 Feitelijke, planologisch legale situatie (referentie Wnb voor het bestemmingsplan):

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft bepaald dat de feitelijke, planologisch legale situatie ten tijde van de vaststelling van het plan de referentie vormt bij toetsing van een bestemmingsplan aan de Wet natuurbescherming.

Par. 4.4 Feitelijke, legale situatie met correctie IOV (referentie MER):

De huidige vergunde situatie wordt gecorrigeerd voor niet gerealiseerde en reeds beëindigde dierplaatsen en andere veehouderijactiviteiten, rekening houdend met planologisch legaal gebruik volgens het vigerende bestemmingsplan. Vervolgens wordt gecorrigeerd voor de Verordening natuurbescherming Noord-Brabant (IOV). Een deel van de veehouderijen moeten, veelal vanaf 2020 en/of 2022-2024, één of meerdere stallen aanpassen aan de Brabantse reductieverplichting voor de ammoniakemissie uit stallen.

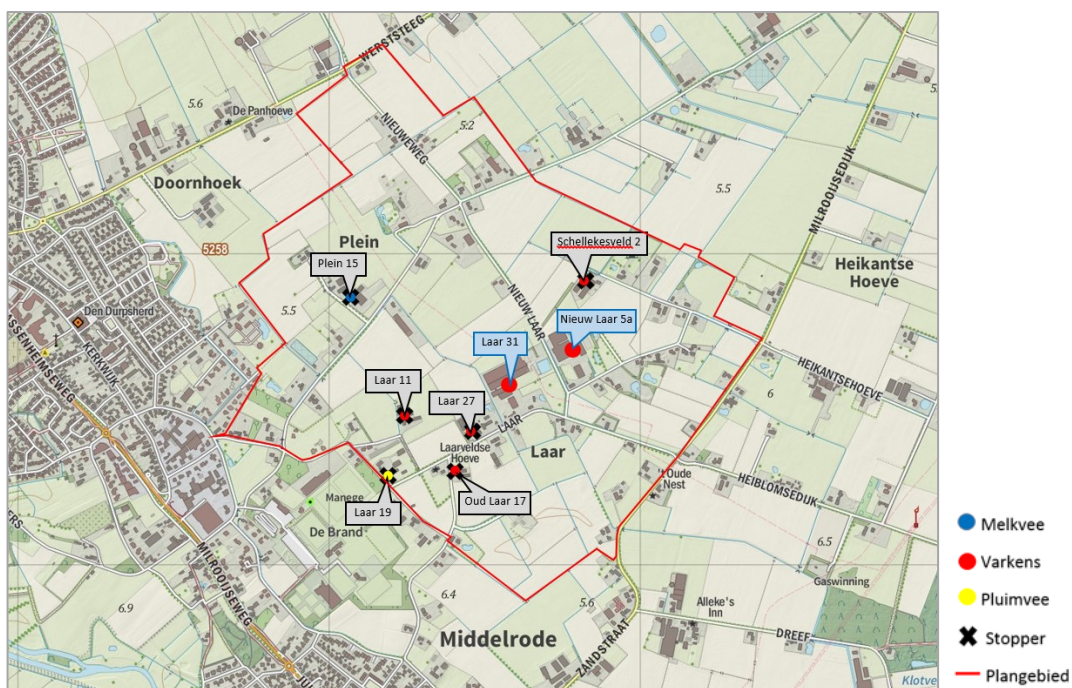
In Bijlage 4 zijn de nadere gegevens van de veehouderijen in het gebied opgenomen. In paragraaf 4.5 worden de overige bedrijvigheid en functies in het plangebied (die mogelijke milieugevolgen kunnen hebben) beschreven.

In paragraaf 4.6 wordt nader ingegaan op de referentiesituatie van het gebied (de in de huidige situatie aanwezige waarden en kenmerken in het gebied) voor de volgende aspecten:

- Ruimtelijke en functionele structuur
- Natuur (gebieden en soorten)
- Landschap
- Bodem en Water
- Cultuurhistorie en archeologie
- Leefbaarheid en gezondheid

4.2 Vergunde situatie (uitgangssituatie gebiedsvisie)

De (milieu)vergunde situatie wordt meegenomen als referentiesituatie, omdat dit de uitgangssituatie is waarvoor de gebiedsvisie is vastgesteld, maar ook de potentiële (her)ontwikkelingsruimte in het plangebied inzichtelijk maakt. De vergunde situatie is gecorrigeerd voor de varkenshouderijen die deelgenomen hebben aan het Actieplan ammoniak en veehouderij d.m.v. toepassen van stoppersmaatregelen, aangezien dit een gedoogregeling was tot 2020.

Figuur 15: Aanduiding met adressen veehouderijen in het plangebied

Tabel 5: Vergunde situatie * Gecorrigeerd o.b.v. BOP Actieplan ammoniak en veehouderij

Locatie	Ammoniak (kg NH ₃ /jr)	Geur (OU _E /sec)	Fijn stof (kg PM ₁₀ /jr)	Toelichting
Laar 31	3.584,58	46.861	180	Vergund 2017: varkens, 40.000 m ³ mestverwerking en algenkweekvijver (uitsluitend eigen mest verwerken conform IOV: ca. 7.700 m ³)
Nieuw Laar 5a	1.220,7	42.923	194	Vergund 2020 situatie 2, varkens
Laar 11 *	635	7.590	50	BOP Actieplan ammoniak varkens
Laar 27 *	1.423	6.272	86	BOP Actieplan ammoniak varkens
Schellekensveld 2 *	1.471	15.106	72	BOP Actieplan ammoniak varkens
Oud Laar 17 *	414	2.116	14	BOP Actieplan ammoniak varkens
Laar 19	693	748	185	Pluimvee
Nieuw Laar 5	163	-	-	Paarden
Plein 13-15	1.011	-	9	Melkrundvee
Totaal vergund	10.615	121.616	745	

De varkenshouderijen Laar 11, Schellekensveld 2 en Oud Laar 17 staan sinds januari 2020 leeg, omdat de stallen niet voldoen aan het Besluit emissiearme huisvesting. Het beëindigen van deze veehouderijen maakt onderdeel uit van het totale gebiedsplan. Deze bedrijven kunnen nog doorstarten als ze de stallen aanpassen. Deze beslissing is afhankelijk van de besluitvorming omtrent het plan. Besluitvorming omtrent het bestemmingsplan stond aanvankelijk gepland voor 2019. Deze datum is aanzienlijk opgeschoven, waardoor betreffende veehouderijen inmiddels leeg staan in afwachting van de besluitvorming over het bestemmingsplan.

4.3 Feitelijke, planologisch legale situatie (referentie voortoets Wnb bestemmingsplan - plantoets)

Bij de vaststelling van een bestemmingsplan moeten de effecten van dat bestemmingsplan op Natura 2000-gebieden worden beoordeeld. Een Passende beoordeling kan achterwege blijven voor een plan dat niet resulteert in een toename van stikstofdepositie t.o.v. de referentiesituatie in de zin van de artikel 2.7 lid 1 en artikel 2.8 van de Wnb. Om te beoordelen of een Passende beoordeling achterwege kan blijven wordt een zogenaamde Voortoets uitgevoerd.

De Raad van State op 29 mei 2019 heeft geoordeeld dat de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) in strijd met de Habitatrictlijn is vastgesteld (*ABRvS 29 mei 2019, ECLI:NL:RVS:2019:1603 en ECLI:NL:RVS:2019:1604*). Het PAS was niet van toepassing op een bestemmingsplan. Als een bestemmingsplan voorziet in een ruimtelijke ontwikkeling die leidt tot een toename van stikstofdepositie op een Natura 2000-gebied waar de kritische depositiewaarde is bereikt, moet deze passend worden beoordeeld. Dit systeem is door de PAS-uitspraak niet veranderd. Niettemin werd soms bij een bestemmingsplan, in plaats van een passende beoordeling, verwezen naar het PAS. Namelijk in gevallen waaraan een Wnb-vergunning vooraf ging, die met toepassing van het PAS was verleend. Deze onderbouwing houdt sinds de PAS-uitspraak geen stand meer. Deze zogeheten één-op-één-inpassing van een onherroepelijke Wnb-vergunning in een bestemmingsplan is gelet op de uitspraak niet toegestaan als deze is verleend op basis van het PAS-beoordelingskader.

Het is vaste rechtspraak dat de feitelijke, planologisch legale situatie ten tijde van de vaststelling van het bestemmingsplan de referentiesituatie voor deze beoordeling vormt. In de Voortoets moeten de effecten van de maximale planologische mogelijkheden van een plan op Natura 2000-gebieden worden afgezet tegen de effecten op de Natura 2000-gebieden in de feitelijke, planologisch legale situatie ten tijde van vaststelling van het bestemmingsplan (*ABRvS 1 juni 2016, ECLI:NL:RVS:2016:1515 en 8 februari 2017, ECLI:NL:RVS:2017:298*).

Bij het bepalen van de referentiesituatie Wnb voor een bestemmingsplan is niet van belang of de situatie ook milieurechtelijk legaal is. Het is evenmin van belang of een omgevingsvergunning voor bouwen is verleend of dat voor het gebruik al een Nbwet-/Wnb-vergunning is verleend. Bovendien wordt bij het bepalen van de referentiesituatie in het planspoor geen link gelegd met de data van aanwijzing van de Natura 2000-gebieden.

Tabel 6: Feitelijke, planologisch legale situatie (Referentie Wet natuurbescherming bestemmingsplan)

<i>Locatie</i>	<i>Ammoniak (kg NH₃/jr)</i>	<i>Toelichting</i>
Laar 31	3.572,13	Niet gerealiseerd: 15 dekberen, mestverwerking en algenteeltvijver
Nieuw Laar 5a	983,8	Niet gerealiseerd: 37 rundvee (vergund situatie 1) of 105 fokzeugen + 27 rundvee (vergund situatie 2)
Laar 11	0	Geen vee meer aanwezig
Laar 27	0	Geen vee meer aanwezig
Schellekensveld 2	0	Geen vee meer aanwezig
Oud Laar 17	0	Geen vee meer aanwezig
Laar 19	0	Geen vee meer aanwezig
Nieuw Laar 5	0	Geen aanduiding paardenhouderij meer in bestemmingsplan
Plein 13-15	0	Melkveehouderij beëindigd, paard hobbymatig, akkerbouw
<i>Totaal voortoets Wnb</i>	<i>4.556</i>	

Zowel Laar 31 als Nieuw Laar 5a beschikken over een onherroepelijke Wnb-toestemming die verleend is onder de voormalige Natuurbeschermingswet:

- Laar 31 heeft een onherroepelijke Natuurbeschermingswetvergunning (verleend 3 juni 2016, kenmerk Z/006005-30767-PRO). Deze Nbwet-vergunning is verleend met toepassing van externe saldering.
- Nieuw Laar 5a heeft een onherroepelijke omgevingsvergunning van 26 maart 2020 met een verklaring van geen bedenkingen (VVGB) in het kader van de Wet natuurbescherming, verleend met toepassing van artikel 2.2aa van het Besluit omgevingsrecht (3 december 2019). Deze vergunning ziet toe op twee situaties (zogenaamde of/of vergunning) en is voor een klein deel niet gerealiseerd.

4.4 Feitelijke situatie met correctie IOV (referentie MER)

Voor het beoordeling van de daadwerkelijke milieueffecten in het MER, moet ten aanzien van de in paragraaf 4.3 beschreven feitelijke, planologisch legale situatie ook de zekere toekomstige ontwikkelingen betrokken worden. Voor de veehouderijen in het plangebied zijn dit de eisen van de Verordening natuurbescherming, inmiddels onderdeel van de Interim Omgevingsverordening (IOV). De IOV stelt reductie-eisen voor de ammoniakemissie uit stallen. Iedere stal moet afzonderlijk voldoen aan deze eisen. Intern salderen is niet toegestaan. Voor de autonome ontwikkeling wordt uitgegaan van de strengste reductie-eis vanaf 1 januari 2028. Bij varkens wordt er vanuit gegaan dat een gecombineerde luchtwasser met 85% ammoniakreductie wordt toegepast. Dit gaat gepaard met (ten hoogste) 45% geurreductie en 80% reductie van fijn stof.

De varkenshouderij Nieuw Laar 5a heeft luchtwassers die 85% en 95% ammoniak reduceren en voldoet al aan de IOV. De varkenshouderij op Laar 31 heeft luchtwassers die 70% en 85% ammoniak reduceren. De luchtwassers 70% moeten uiterlijk 2028 vervangen worden Als autonome ontwikkeling is uitgegaan van biologische gecombineerde luchtwassers 85%.

Tabel 7: Feitelijke, planologisch legale situatie met correctie IOV (referentie MER)

<i>Locatie</i>	<i>Ammoniak (kg NH₃/jr)</i>	<i>Geur (OU_E/sec)</i>	<i>Fijn stof (kg PM₁₀ /jr)</i>	<i>Diersoort – ammoniakreductie % Eisen Beh en IOV</i>
Laar 31	1.951	46.706	148	Varkens - 85%
Nieuw Laar 5a	983,8	41.495	185	Varkens - 85%
<i>Totaal referentie MER</i>	<i>2.935</i>	<i>88.201</i>	<i>333</i>	

4.5 Overige bedrijvigheid

Voor de bestaande (niet-veehouderij) bedrijven in het plangebied wordt de huidige bestemming overgenomen in het nieuwe bestemmingsplan. Op de locaties Groenstraat 28 en Plein 30 is de feitelijke situatie niet in overeenstemming met het bestemmingsplan en is een correctie van de begrenzing van het bestemmingsvlak nodig.

- Laar 19: caravanstalling en eiergroothandel (bedrijfsbestemming)
- Groenstraat 31: bloemenkwekerij (agrarische bestemming).
- Groenstraat 33: hoveniersbedrijf (bedrijfsbestemming)
- Groenstraat 28: installatiebedrijf (bedrijfsbestemming)
- Plein 8: grondverzet- en loonbedrijf (bedrijfsbestemming)
- Plein 13: akkerbouwbedrijf (agrarische bestemming)
- Plein 30: Adviesbureau (bedrijfsbestemming) met hobbymatig paarden
- Koesteeg 7B: schildersbedrijf (bedrijfsbestemming met aanduiding opslag)
- Nieuw Laar 16: mini-camping (agrarische bestemming)
- Schellekensveld 7: camping (agrarische bestemming)

In het plangebied zijn verder kleinschalige (neven)activiteiten aanwezig. Dit zijn activiteiten zonder verkeersaantrekkende werking en zonder significante milieueffecten. Dit is en blijft geborgd in het bestemmingsplan en kan daarom buiten beschouwing gelaten worden in het MER.

In het gebied vinden op verschillende locaties niet-agrarische bedrijfsactiviteiten en kleinschalige (neven)activiteiten plaats. Sommige bedrijvigheid is verwant aan de agrarische sector of het buitengebied (zoals kwekerij en hovenier). Andere bedrijven hebben geen functionele relatie met het buitengebied (zoals installatiebedrijf of adviesbureau). Ook worden er op verschillende locaties hobbymatig dieren gehouden, met name paarden en pony's.

Figuur 17: Locaties binnen het plangebied (bron: Gebiedsvisie Laar-Nieuw Laar); onderste foto rechterzijde van de weg veehouderij Nieuw Laar 5a en linkerzijde van de weg veehouderij Laar 31 (bron: Google Streetview)

Door het plangebied loopt een gasleiding, zie navolgende afbeelding.

Figuur 18: Ligging gasleiding (bron: Risicokaart Brabant)

4.6.2 Verkeer

De wegen binnen het gebied zijn lokale verharde wegen zonder doorgaande functie (geen ontsluiting op een weg van hogere orde of verbinding tussen woonkernen). In het plangebied liggen ook een aantal onverharde en halfverharde wegen ter ontsluiting van landbouwgronden.

Het verkeer binnen in het plangebied grotendeels uit bestemmingsverkeer. Voor de veehouderijen in en rondom het plangebied vinden dagelijks zware transportbewegingen plaats voor met name aan- en afvoer van voer, vee, melk, mest. Verder rijden er landbouwvoertuigen van en naar de landbouwgronden in het plangebied. Door het beëindigen van de veehouderijactiviteiten op vijf intensieve veehouderijen en één melkveehouderij is de verkeersgeneratie in de feitelijke situatie al afgenomen ten opzichte van de vergunde situatie en de uitgangssituatie waarvoor de gebiedsvisie Laar-Nieuw Laar is vastgesteld. Het zware vracht- en landbouwverkeer heeft in het verleden geleid tot geluidhinder en verkeersonveilige situaties. In de feitelijke situatie betreft dit nog de verkeersgeneratie van Laar 31 (varkenshouderij en bouwbedrijf als nevenactiviteit en een vergunning voor mestverwerking) en Nieuw laar 5a (alleen varkenshouderij).

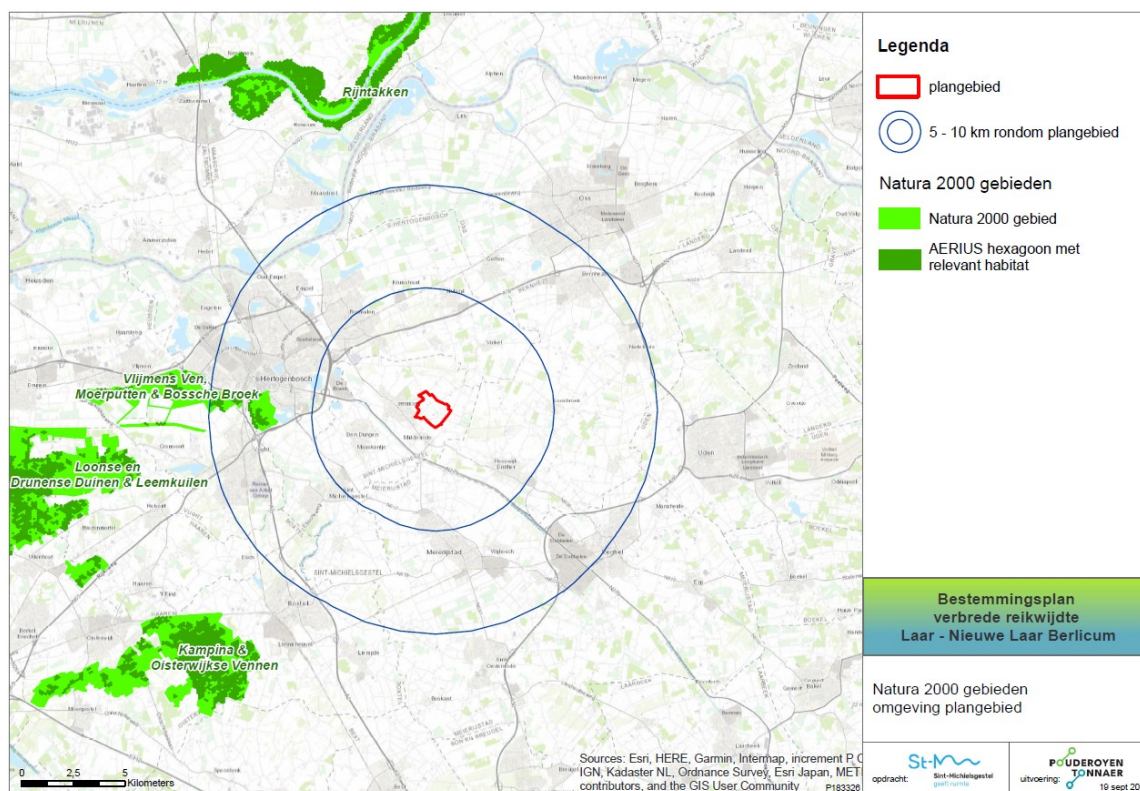
Verder genereert de bedrijvigheid aan de Groenstraat (bloemenkwekerij en hovenier) en Plein (akkerbouw en grondverzet- en loonbedrijf) extra verkeer binnen het plangebied. Ten aanzien van deze bedrijven zijn geen wijzigingen voorzien in het bestemmingsplan. De twee campings binnen het plangebied hebben een beperkte omvang en daarbij is de verkeersgeneratie (kampeer) seizoengebonden en bestaat daarbij vooral uit lichte verkeersbewegingen.

4.6.3 Natuur

Natura2000

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek (Habitatrichtlijngebied) ligt op ca. 7 km afstand ten westen van het plangebied. Op circa 14 km liggen ten westen en zuidwesten de Natura 2000-gebieden Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen (habitatrichtlijngebied) en Kampina & Oisterwijkse Vennen (Vogel- en Habitatrichtlijngebied).

Gezien de afstand van het plangebied tot Natura 2000-gebieden zijn alleen (mogelijke) effecten door stikstofdepositie relevant en kan afkomstig zijn van NH₃- en NO_x-emissies. Overige effecten zoals verstoring voor Natura2000 gebieden is op voorhand uit te sluiten gezien de grote afstand.

Figuur 19: Ligging Natura 2000 gebieden (bron: Kaartbank Brabant)

Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek

Het Vlijmens Ven, de Moerputten en het Bossche Broek vormen samen één gebied ten zuidwesten van 's-Hertogenbosch. Hier gaat het beekdal van de Dommel over in het laagveengebied van de "Naad van Brabant". Door de ligging in deze overgangszone zijn in het gebied basen minnende water- moeras- en graslandvegetaties aanwezig. Het Vlijmens Ven is een kwelgebied waar kranwier-vegetaties wordt aangetroffen in sloten. De Moerputten is een natuurreserveat met een groot areaal aan blauwgrasland en elzenbroekbos. Het Bossche Broek is een moerassig gebied in de benedenloop van de Dommel, waar blauwgraslanden aanwezig zijn. Het hele Natura 2000-gebied is aangewezen als leefgebied voor twee soorten pimperlblaauwtjes, zeer zeldzame vlindersoorten. Deze vlinders vormen de kern van de instandhoudingsdoelstellingen. Een onnatuurlijk waterpeil en de vermessing op agrarische gronden heeft negatieve effecten voor het leefgebied van het pimperlblaauwtje.

Naast de habitatoorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd, komt in het gebied meer bijzondere fauna voor. Vooral voor vogels is Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek waardevol (o.a. watersnip, grutto, Kievit, kwartelkoning, roodborsttapuit en blauwborst). Het hele Natura 2000-gebied is van belang voor weidevogels. Verder is het gebied van belang voor trekkende zwanen en ganzen. In grote delen van het Natura 2000-gebied leven dassen en is specifiekere delen leven bijzondere soorten als pimperlblaauwtje, bittervoorn, heikikker, rugstreeppad, levendbarende hagedis en kamsalamander.

Tabel 8: Instandhoudingsdoelstellingen Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek

<i>Habitattypen</i>		<i>Doelstelling</i>		
		<i>Oppervlak</i>	<i>Kwaliteit</i>	<i>Opmerking</i>
H3140	Kranswierwateren	Uitbreiding	Verbetering	Afhankelijk van beheer
H6410	Blauwgraslanden	Uitbreiding	Verbetering	Verdroging, vermessing en verzuring veroorzaken lokaal afname van de kwaliteit
H6510A	Glanshaver- en	Uitbreiding	Verbetering	Bij voortzetting huidige beheer is uitbreiding te verwachten
H6510B	vossenstaart-hooilanden			
H7140A	Overgangs- en trilveen	Behoud	Behoud	Verdroging, vermessing en verzuring veroorzaken lokaal afname van de kwaliteit

<i>Habitatsoorten</i>		<i>Doelstelling</i>		
		<i>Oppervlak</i>	<i>Kwaliteit</i>	<i>Opmerking</i>
H1059	Pimpernelblauwtje	Uitbreiding	Verbetering	Uitbreiding tot duurzame populatie
H1061	Donker pimpernelblauwtje	Uitbreiding	Verbetering	Uitbreiding tot duurzame populatie
H1145	Grote modderkruiper	Uitbreiding	Verbetering	Uitbreiding
H1149	Kleine modderkruiper	Behoud	Behoud	Behoud
H1831	Drijvende waterweegbree	Behoud	Behoud	Behoud

In de huidige situatie zijn alle habitattypen en leefgebieden in Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek afhankelijk van beheer. Bij het ontbreken van overstromingsdynamiek en door de hoge stikstofdepositie kan zonder beheer niet meer worden voldaan aan de randvoorwaarden die deze habitattypen aan hun omgeving stellen. Een afname van stikstofdepositie is noodzakelijk.

Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen

De Loonse en Drunense Duinen is een groot stuifzandgebied. In dit gebied zijn dikke pakketten dekzand afgezet. Deze dekzanden zijn in de loop der tijd begroeid geraakt met bos, maar door houtkap en overbeweiding kon het zand weer gaan stuiven en ontstonden de huidige Loonse en Drunense duinen. Het stuifzandgebied wordt omringd door uitgestrekte naald- en eikenbossen die aan de zuidkant aansluiten op een beekdal met alluviale bossen, moeras en vennen. Enkele kilometers ten zuiden liggen de Leemkuilen met gegraven plassen omgeven door moerasbos.

Tabel 9: Instandhoudingsdoelstellingen Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen

<i>Habitattypen</i>		<i>Doelstelling</i>		
		<i>Oppervlak</i>	<i>Kwaliteit</i>	<i>Opmerking</i>
H2310	Stuifzandheiden met struikheide	Uitbreiding	Verbetering	Onderdruk door betreding, verbossing en vergrassing.
H2330	Zandverstuivingen	Uitbreiding	Verbetering	Bepert sprake van vergrassing
H3130	Zwakgebufferde vennen	Behoud	Behoud	Sprake van (versnelde) verlanding
H6410	Blauwgraslanden	Uitbreiding	Verbetering	Niet aanwezig, maar met potenties
H9160A	Eiken-haagbeukbossen	Behoud	Behoud	Kwaliteitsverbetering door beheer

H9190	Oude eikenbossen	Behoud	Behoud	Kwaliteit onder druk door recreatie
H91E0C	Vochtige alluviale bossen	Uitbreiding	Verbetering	Uitbreiding en kwaliteitsverbetering door beheer en inrichtingsmaatregelen
		<i>Doelstelling</i>		
<i>Habitatsoorten</i>		<i>Oppervlak</i>	<i>Kwaliteit</i>	<i>Opmerking</i>
H1166	Kamsalamander	Uitbreiding	Verbetering	Uitbreiding. Populatie neemt toe.
H1831	Drijvende waterweegbree	Behoud	Behoud	Behoud. In 2010 voor het laatst waargenomen, als zaadbank aanwezig.
H1831	Drijvende waterweegbree	Behoud	Behoud	Behoud. In 2010 voor het laatst waargenomen, als zaadbank aanwezig.

Emissie van verzurende en vermestende stoffen in combinatie met verdroging en een gebrek aan natuurlijke dynamiek vormen het grootse knelpunt voor de instandhoudingsdoelstellingen van de habitattypen. Een afname van stikstofdepositie in het Natura 2000-gebied is noodzakelijk.

Kampina & Oisterwijkse Vennen

De Kampina & Oisterwijkse Vennen bestaat uit licht glooiend zandlandschap met bossen, vennen, bijzondere graslanden en heide. Beekdalen doorsnijden het landschap. De Kampina is vooral van belang vanwege de vennen, natte heide en de fraaie overgangen naar schraallanden (Smalbroeken). Deze unieke natuur is grotendeels afhankelijk van water. Het gebied is daarom aangewezen als Natte Natuurparel. Er leven zeldzame planten- en diersoorten, zoals de drijvende waterweegbree, kamsalamander en taigarietgans.

Tabel 10: Instandhoudingsdoelstellingen Kampina & Oisterwijkse Vennen

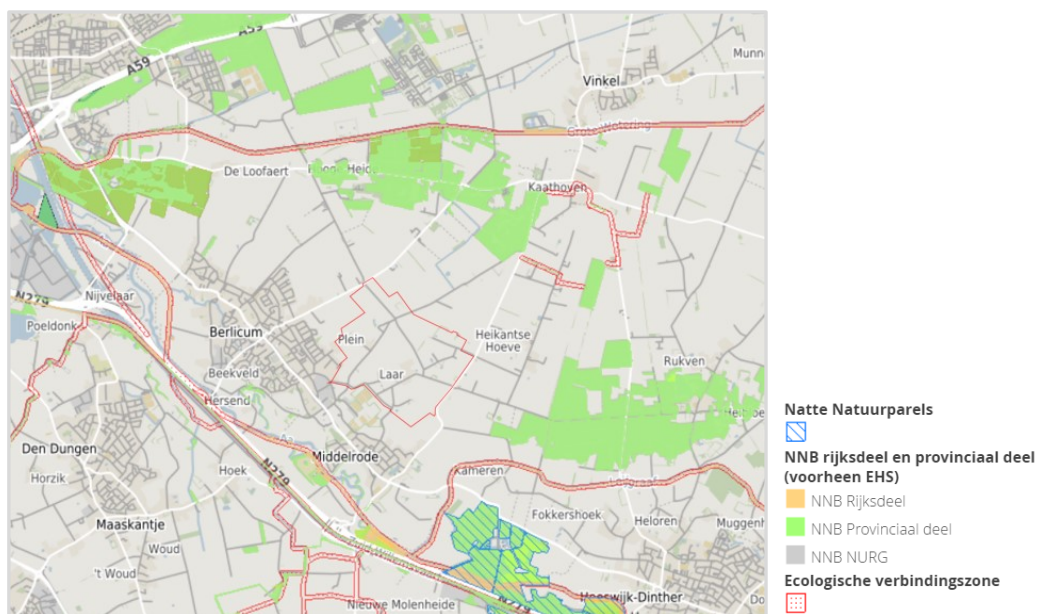
		<i>Doelstelling</i>		
<i>Habitattypen</i>		<i>Oppervlak</i>	<i>Kwaliteit</i>	<i>Opmerking</i>
H2310	Stuifzandheiden met struikheide	Uitbreiding	Verbetering	Matig ontwikkeld, onder druk door vergrassing, verbossing en betreding
H2330	Zandverstuivingen	Uitbreiding	Verbetering	Matig ontwikkeld, kleine oppervlakte.
H3110	Zeer zwak gebufferde vennen	Uitbreiding	Verbetering	Goed ontwikkeld, met potentie voor herstel.
H3130	Zwak gebufferde vennen	Uitbreiding	Verbetering	Goed tot matig ontwikkeld met potentie voor herstel.
H3160	Zure vennen	Behoud	Verbetering	Goed tot matig ontwikkeld
H4010A	Vochtige heiden	Uitbreiding	Verbetering	Matig ontwikkeld. Kwaliteitsverbetering door beheer.
H4030	Droge heiden	Uitbreiding	Verbetering	Goed en matig ontwikkeld. Kwaliteitsverbetering door beheer.
H6410	Blauwgraslanden	Behoud	Verbetering	Niet stabiel. Klein oppervlak, bosopslag en mogelijk verzuring.
H7110B	Actieve hoogvenen	Uitbreiding	Verbetering	Kleine oppervlakte.
H7150	Pioniersvegetaties met snavelbiezen	Uitbreiding	Behoud	Goed tot matig ontwikkeld.

H9190	Oude eikenbossen	Behoud	Behoud	Klein areaal. Kwaliteit onder druk door opslag naaldhout.
H91E0C	Vochtige alluviale bossen	Behoud	Verbetering	Matig ontwikkeld.
<i>Doelstelling</i>				
<i>Habitatsoorten</i>				
		<i>Oppervlak</i>	<i>Kwaliteit</i>	<i>Opmerking</i>
H1082	Gestreepte waterroofkever	Uitbreiding	Verbetering	Kwetsbaar.
H1149	Kleine modderkruiper	Behoud	Behoud	Stabiel.
H1166	Kamsalamander	Uitbreiding	Verbetering	Maatregelen verbeterde oppervlakte en kwaliteit.
H1831	Drijvende waterweegbree	Uitbreiding	Verbetering	Matige toename.
<i>Doelstelling</i>				
<i>Broedvogels</i>				
		<i>Oppervlak</i>	<i>Kwaliteit</i>	<i>Opmerking</i>
A004	Dodaars	Behoud	Behoud	Sterke afname.
A276	Roodborsttapuit	Behoud	Behoud	Stabiel.
<i>Doelstelling</i>				
<i>Niet broedvogels</i>				
		<i>Oppervlak</i>	<i>Kwaliteit</i>	<i>Opmerking</i>
A039	Taigarietgans	Behoud	Behoud	Afname.

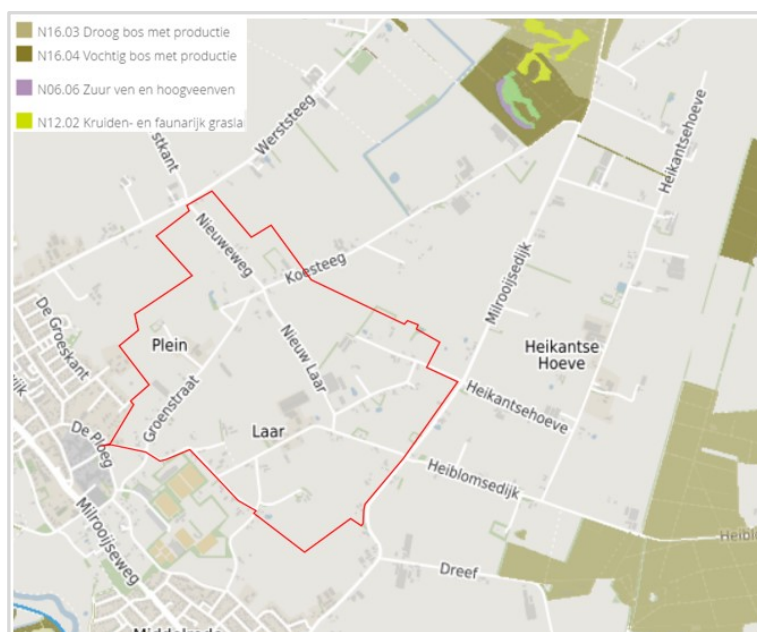
De voornaamste bedreigingen voor soorten in Kampina & Oisterwijkse Vennen zijn verdroging en stikstofdepositie. Een overmaat aan stikstofdepositie leidt tot verzuring van de bodem en het ondiepe grondwater en heeft een negatief effect op planten en dieren. In delen van Kampina & Oisterwijkse Vennen is herstel van de waterstructuur en een actief beheer nodig. Een afname van stikstofdepositie is in het hele Natura 2000-gebied nodig. Met name optische verstoring en geluid (recreatie) is relevant voor de vogelsoorten.

Natuurnetwerk Brabant (NNB)

Het Natuurnetwerk bestaat uit bestaande en nieuwe natuurgebieden die door ecologische verbindingzones met elkaar verbonden zijn. Het plangebied maakt geen deel uit van het NNB. Het dichtstbijzijnde gebied wat deel uitmaakt van het NNB ligt circa 1 kilometer ten noordoosten en zuidoosten. Gezien de relatief grote afstand tussen het plangebied en het NNB beperken de mogelijke effecten ten gevolge van de activiteiten in het gebied Laar-Nieuw Laar zich tot stikstofdepositie.

Figuur 20: Ligging Natuurnetwerk Brabant (bron: Kaartbank Brabant)

Figuur 21: Natuurbeheertypen Natuurnetwerk Brabant (bron: Kaartbank Brabant)

Het NNB ten oosten van het plangebied bestaat uit beheertype N16.03 Droog bos met productie en N16.04 Vochtig bos met productie. Dit bos bestaat uit verschillende bosopstanden. Dit bostype is veelal aangelegd op voormalige landbouwgronden.

Ook het NNB ten noorden van het plangebied bestaat deels uit Droog bos met productie en deels uit Vochtig bos met productie. Hiernaast is ook de volgende beheerstypen aanwezig:

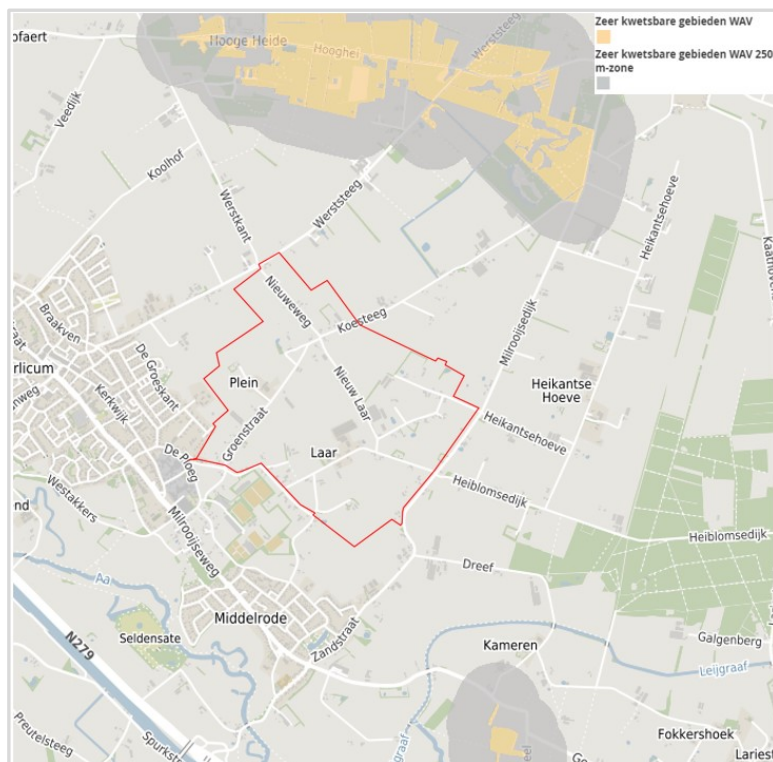
- N10.02 Vochtig hooiland aanwezig, ontstaan door de ontginning van moerassen of natte bossen en door langdurig gebruik als hooiland. Vochtige hooilanden zijn bloemrijk

graslanden en zijn van belang als leefgebied voor veel bijzondere soorten, maar zijn door ontginning, ontwatering en bemesting zeldzaam geworden.

- N06.06 Zuur ven en hoogveenven aanwezig. Deze vennen omvatten door regenwater gevoede, stilstaande wateren. Het water is (matig) zuur en voedselarm. Zuur ven of hoogveenven is van belang gezien de zeldzaamheid van hieraan gebonden soorten en wordt bedreigd door slechte luchtkwaliteit en verdroging.
- N12.02 Kruiden- en faunarijck grasland aanwezig en dit type is oa. van belang voor vlinders en andere insecten, vogels en zoogdieren.

Zeer kwetsbare gebieden Wet ammoniak en veehouderij (Wav-gebieden)

Het plangebied ligt op circa 1 km afstand van het dichtstbij gelegen Wav-gebied. Dit betekent dat de Wet ammoniak en veehouderij geen beperkende werking heeft voor de veehouderijen binnen het plangebied. Deze gebieden zijn voor verzuring gevoelige gebieden en maken ook onderdeel uit van het Natuurnetwerk.

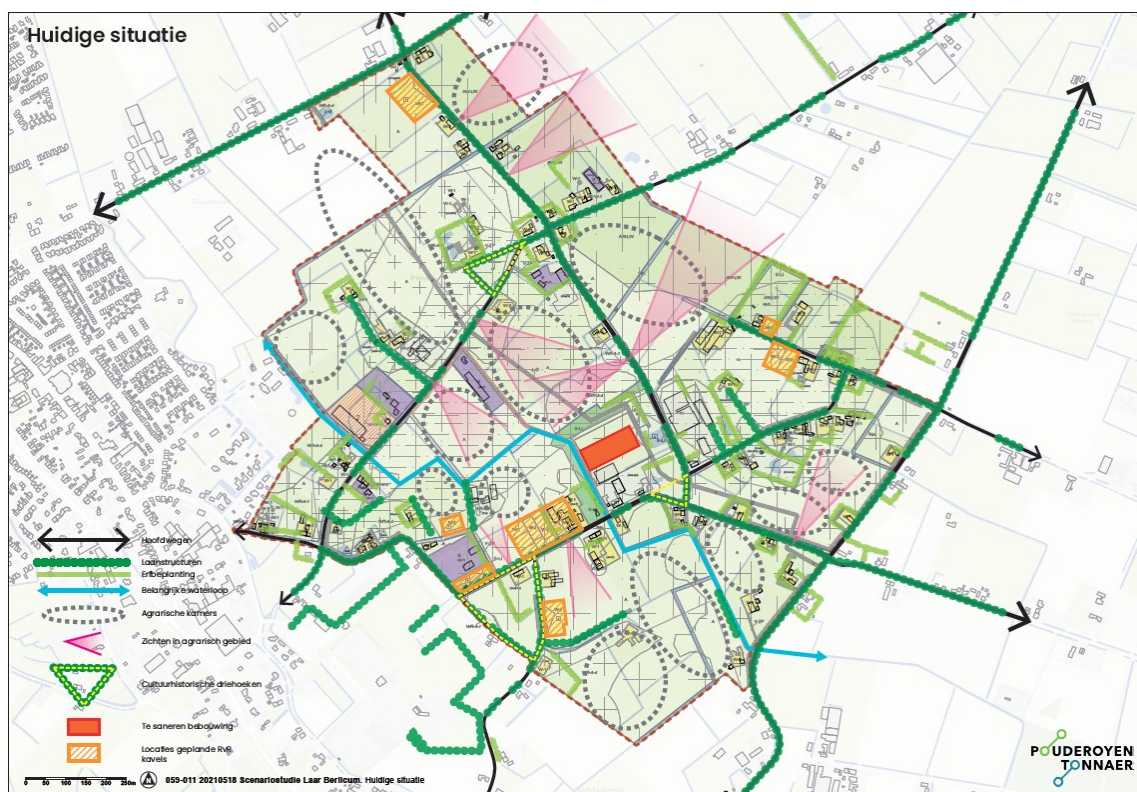

Figuur 22: Ligging zeer kwetsbare gebieden Wav (bron: Kaartbank Brabant)

4.6.4 Landschap

Het landschap in het gebied Laar- Nieuw Laar is de laatste 150 jaar ingrijpend veranderd. De grootschalige openheid van de oude bouwlanden is verdwenen door de uitbreiding van de kernen Berlicum en Middelrode. De kleinschalige percelering die van oorsprong in de noordoostkant van het gebied voor kwam, heeft plaats gemaakt voor grotere en beter te bewerken landbouwkavels. Daarbij is de beplanting aan de perceelsranden veelal verdwenen. Vrijwel alle gebouwen zijn in de tweede wereldoorlog verwoest. Wat er nu staat is bijna allemaal van na die periode. De hoeveelheid bebouwing en de maatvoering van gebouwen is bovendien veel groter. De loop van de Wambersche Beek is verlegd, zodat deze waterloop past binnen de nieuwe verkaveling van het gebied. En hoewel het wegenpatroon bijna overal zijn oorspronkelijk verloop nog heeft, zijn de wegen zelf breder geworden en verhard.

Dat het landschap ingrijpend veranderd is, wil niet zeggen dat het daarmee niet van waarde is of onaantrekkelijk oogt. Vooral tegen de dorpsrand is het kleinschalig, besloten en erg groen door de vele beplante erven en het dichte patroon van met bomen omzoomde lanen. Verder van de dorpsrand af wordt het landschap steeds grootschaliger met fraaie vergezichten. In het hele gebied geven de beplante wegen het landschap structuur, maat en schaal en bieden ze tegenwicht aan de grootschaligere agrarisch gebruikte ruimtes die tussen die wegen in liggen. Het contrast tussen de door beplanting en erven besloten wegen en de open ruimtes is een belangrijke kwaliteit van het gebied. Ook de erven zijn fraai, met veel opgaand groen wat vaak een mooie tegenhanger vormt voor de op het erf aanwezige bebouwing. De bebouwing zelf is niet monumentaal, maar wel aantrekkelijk met over het algemeen een ‘gebiedseigen’ architectuur.

Figuur 23: Huidige landschappelijk inpassing binnen het plangebied

Door de dynamiek in het gebied staat de landschappelijke kwaliteit onder druk:

- Door de toename van de hoeveelheid bebouwing komt de openheid, landelijkheid en het groene karakter in het geding.
- Wanneer bebouwing erg groot is (met name moderne stallen) past die niet meer in de maat en schaal van het landschap en worden de gebouwen storende elementen.
- Bedrijfsbeëindiging gaat gepaard met de afbraak van stallen en schuren. Vaak komt daar (minder) nieuwe bebouwing voor terug. Op zich is dat een positieve ontwikkeling, mits die nieuwe bebouwing en de bijhorende erfinrichting passend zijn voor het gebied. Bedrijfsbeëindiging kan ook gepaard gaan met het verlies van de functie van de bijhorende agrarische gronden, vooral wanneer die gronden te klein zijn om een nieuwe rol te krijgen in de agrarische bedrijfsvoering. Geen agrarisch gebruik kan leiden tot ander gebruik, braak liggende percelen, versnippering en verrommeling van het buitengebied. Dit komt met name de open ruimtes in het landschap niet ten goede.
- Toename van verkeer (en toename van zwaar verkeer) vermindert de kwaliteit als woongebied en maakt wandelen en fietsen minder aantrekkelijk.

Vooral in de noordelijke hoek van het plangebied (Plein en Nieuw Laar vanaf Laar tot Plein) staat de kwaliteit van het landschap onder druk omdat de beplanting langs de wegen hier grote openingen vertoont én omdat robuuste erfbeplantingen ontbreken rond de erven met de meest grootschalige bebouwing. Maar ook tegen de dorpsrand (rond Oud Laar en de kruising De Oude Ploeg – Groenstraat) dreigen ontwikkelingen de kwaliteit van het landschap in negatieve zin te beïnvloeden. Hier zijn het vooral het toekomstig gebruik van vrijkomende bebouwing, het duurzaam open houden van kleinere agrarische percelen en de bouw van burgerwoningen die voor een uitdaging zorgen.

Figuur 24: Knelpunten in het landschapsbeeld (Bron: Landschapsplan Laar- Nieuw Laar)

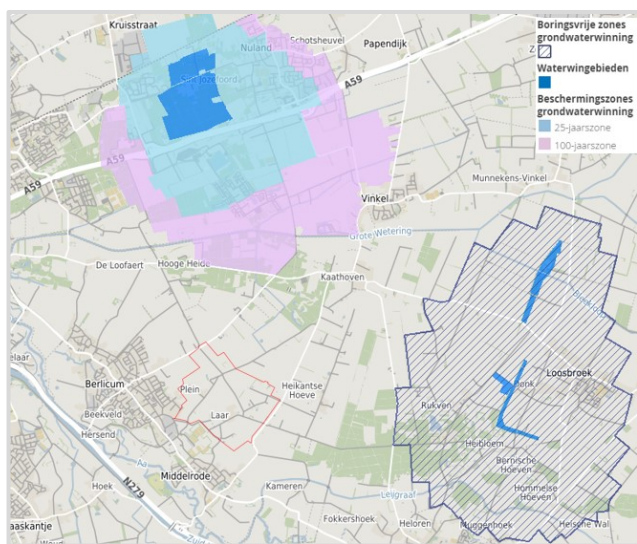
De erven ondersteunen het groene raamwerk van beplante wegen. Ze zijn op een enkele uitzondering na fraai, vaak met zorg ingericht en voorzien van mooie uitgegroeide boombeplanting die een goed tegenwicht vormen voor de bebouwing op het erf. Bij de drie grootste bedrijven in het gebied is de verhouding groen/bebouwing zoek. Hier is te veel bebouwing en veel te weinig groen. Het groen dat er staat is niet robuust genoeg om tegenwicht te bieden aan de grote bouwmassa's: het ontbreekt aan volume en hoogte.

Op basis van de bestaande kwaliteiten van het gebied, de kansen en knelpunten en de veranderingen die te verwachten zijn, is een landschapsvisie voor het gebied Laar-Nieuw Laar ontwikkeld. Deze visie zet in op het behoud en verder ontwikkelen van de identiteit van het landschap van Laar – Nieuw Laar. Deze landschapsvisie wordt in het bestemmingsplan doorvertaald. In de bijlagen bij de regels van het bestemmingsplan zijn voor de te ontwikkelen locaties landschappelijke inpassingsplannen of een uitwerking van de landschappelijke kaders opgenomen.

4.6.5 Bodem en water

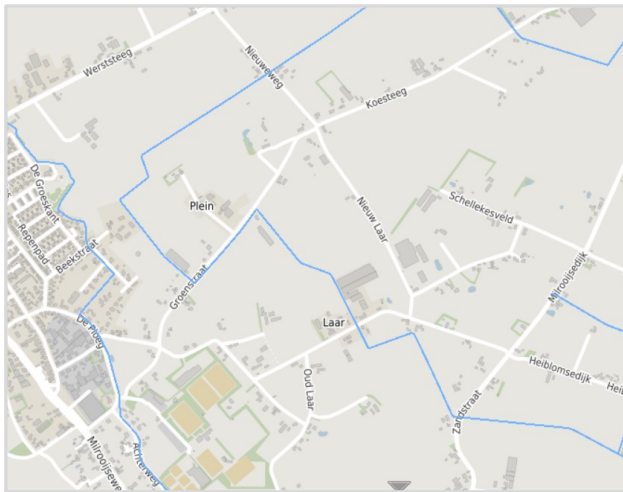
Binnen het plangebied liggen geen beschermingszones voor grondwateronttrekkingen. Deze liggen op een afstand van circa 1 km en meer. Deze beschermingszones liggen rondom NNB en Natte natuurparels.

Het plangebied ligt ook niet in een beschermingszone rondom een waterwingebied. Ten noorden van het plangebied ligt op ca. 1,4 km een beschermingszone voor grondwaterwinning rondom waterwingebied Nuland. Ten oosten ligt op ca. 1,9 km afstand een boringsvrije zone rondom waterwingebied Loosbroek.

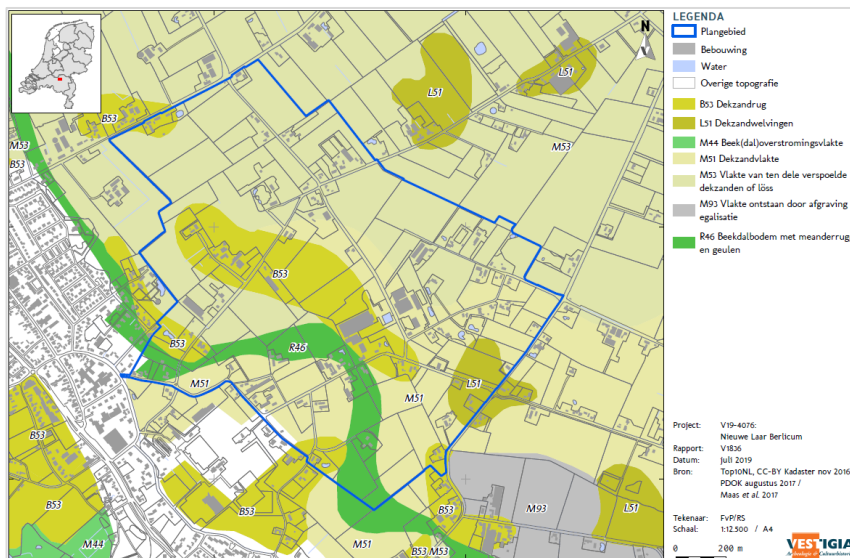
Figuur 25: Grondwaterbeschermingsgebieden (Bron: Kaartbank Brabant)

Binnen het gebied liggen kleinere waterlopen waaronder de Wambergse Beek. Deze waterloop lijkt in de huidige situatie op een willekeurige kavelsloot, heeft geen 'natuurlijk' verloop en heeft een diepe ligging en steile taluds. Deze waterloop heeft echter de potentie om tot een aantrekkelijk landschapselement te worden ontwikkeld.

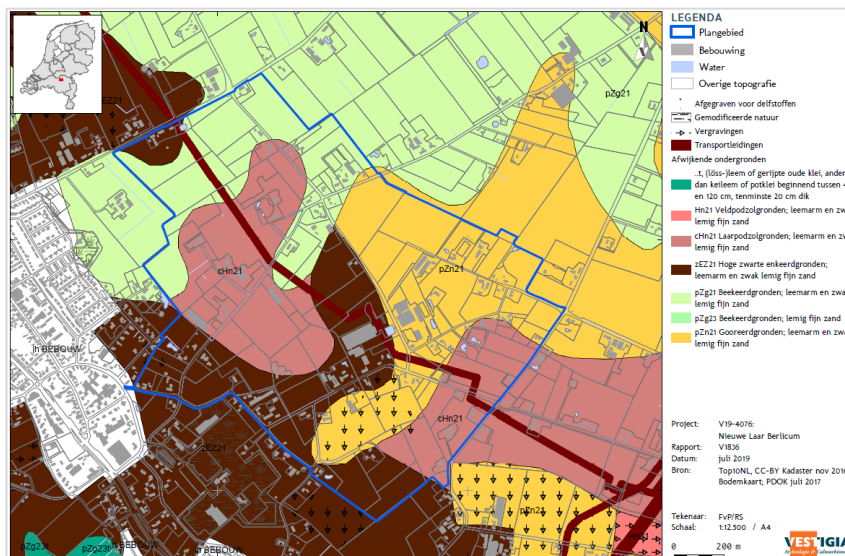

Figuur 26: Weergave ligging Wambergse Beek (bron: Kaartbank Brabant)

Het plangebied ligt geohydrologisch gezien in een dekzandgebied dat aan de zijde van Berlicum doorsneden wordt door een beekdal. In het beekdal is sprake van een min of meer natuurlijke grondwaterhuishouding. Het grondwater op de (hogere) zandgronden wordt sterk door de landbouw beïnvloed.

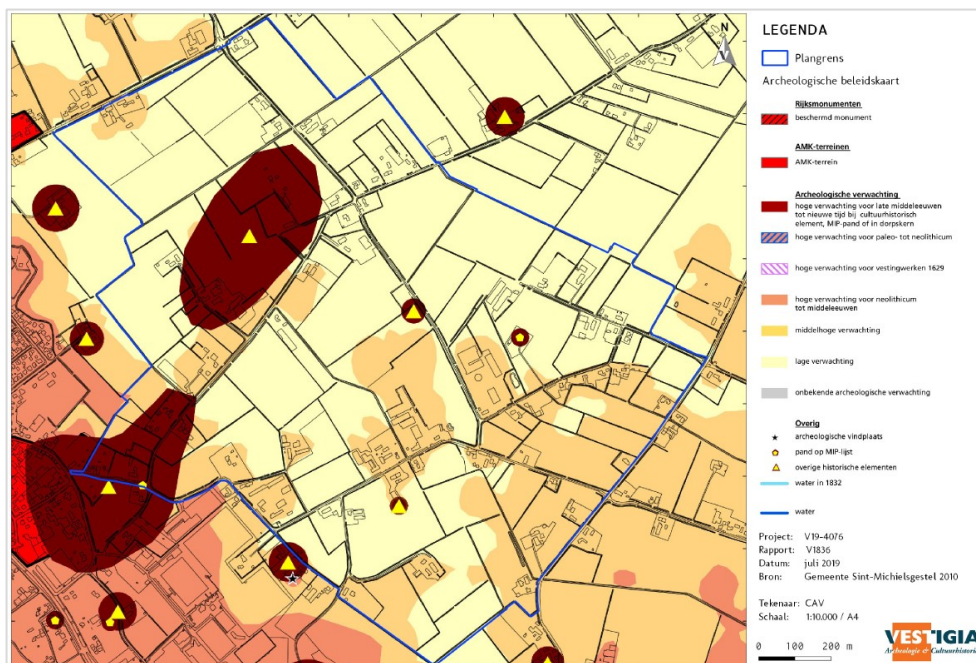
Figuur 27: Geomorfologische waarden plangebied

Figuur 28: Bodemkaart plangebied

4.6.6 Cultuurhistorie en archeologie

Op de archeologische beleidskaart van de gemeente Sint-Michielsgestel (2010) heeft geldt voor een groot deel van het plangebied een lage archeologische verwachting. Ook zijn er binnen het plangebied enkele zones met een middelhoge archeologische verwachting. Daarnaast zijn er enkele gebieden met een hoge archeologische verwachting. Deze verwachting is gebaseerd op de aanwezigheid van een cultuurhistorisch element, een object uit de database van het Monumenten Inventarisatie Project (MIP) of een historische dorpskern.

Figuur 29: Archeologische beleidskaart Sint-Michielsgestel, 2010

In het plangebied zijn volgens de MIP-objectendatabase 4 gemeentelijke momenten aanwezig:

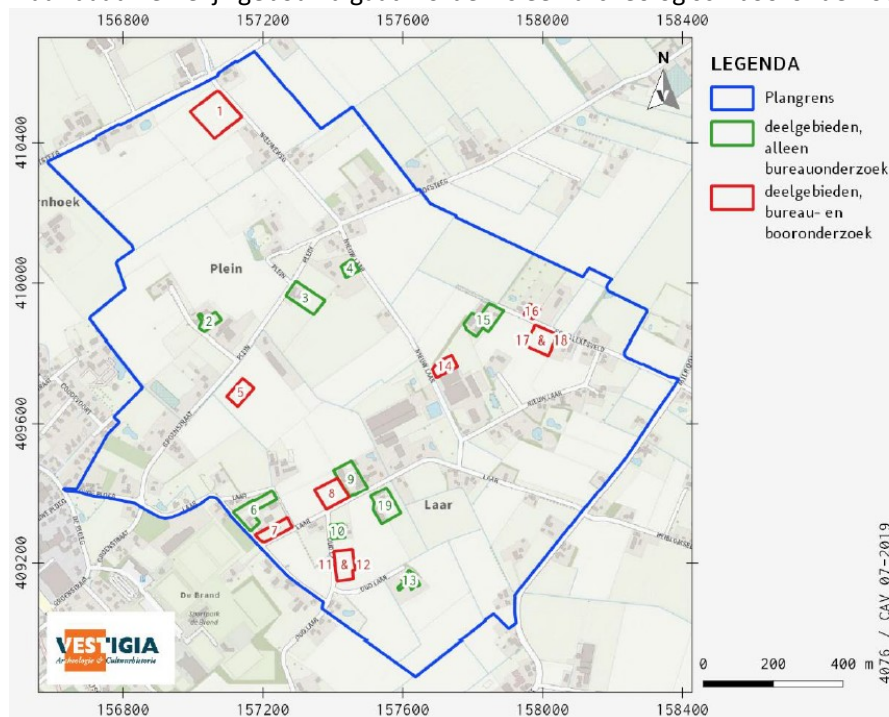
- Plein 30: langgevelboerderij
- Nieuw Laar 25: boerderij
- Zandstraat 53: schuur
- Plein 13: krukboerderij

De krukboerderij Plein 15 is aangemerkt als Rijksmonument.

Archeologisch vooronderzoek

Voor het hele plangebied is een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd (*Bijlage bij de toelichting van het bestemmingsplan*). Doel van het archeologisch vooronderzoek was vast te stellen of er in het plangebied sprake is (of kan zijn) van archeologische resten die door de ingrepen verstoord dreigen te worden en, indien mogelijk, uitspraken te doen over de waarde hiervan.

Voor de 19 locaties die op dit moment een agrarische bestemming hebben en die straks de enkelbestemming wonen of bedrijf krijgen en voor locaties waar de functieaanduiding in het nieuwe bestemmingsplan gaat wijzigen is een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. Voor 10 locaties waar daadwerkelijk gebouwd gaat worden is een archeologisch booronderzoek uitgevoerd.

Figuur 30: Onderzoeklocaties archeologisch onderzoek (bron: BOOT)

In de volgende Tabel 11 zijn de conclusies van het archeologisch onderzoek samengevat:

Tabel 11: Conclusies archeologisch bureau- en booronderzoek en advies dubbelbestemming

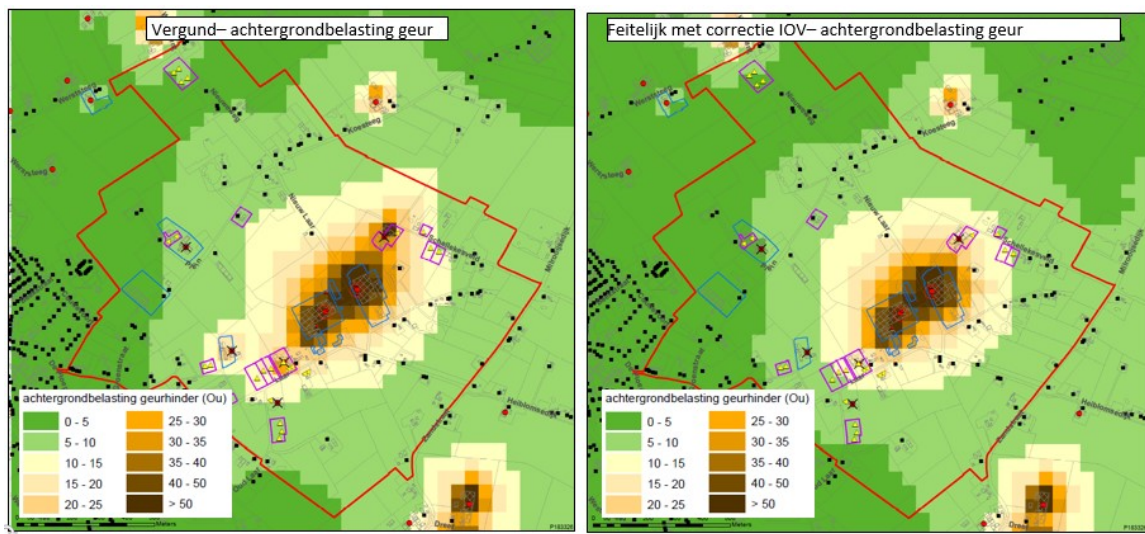
Nr	Locatie	Omvang m ²	Archeologische verwachting beleidskaart	Advies Archeologische verwachting op basis bureauonderzoek	Advies Archeologische verwachting op basis bureau en booronderzoek	Advies Archeologische dubbelbestemming
1	NW van Nieuweweg 6	10.250	laag	laag	laag	geen
2	Plein 15	1.900	hoog	hoog	n.v.t.	ja
3	Plein 26	4.950	laag/middelhoog	laag/middelhoog	n.v.t.	ja
4	Plein 30	1.500	laag	laag	n.v.t.	geen
5	Tussen Plein 29 en 30	3.000	laag	laag	laag	geen
6	Laar 19	5.000	middelhoog	middelhoog	n.v.t.	ja
7	Laar 19	3.000	laag/middelhoog	laag/middelhoog	laag	geen
8	ZW van Laar 27	4.600	laag	laag	laag	geen
9	Laar 27	2.900	middelhoog	middelhoog	n.v.t.	ja
10	Oud Laar 17	1.500	laag	laag	n.v.t.	geen
11	Z van Oud Laar 17	1.500	laag	laag	laag	geen
12	Z van Oud Laar 17	3.000	laag	laag	laag	geen
13	Oud Laar 11	1.500	middelhoog	middelhoog	n.v.t.	ja
14	Nieuwe Laar 5A	800	laag/middelhoog	laag/middelhoog	laag	geen
15	Schellekesveld 2	4.960	laag	laag	n.v.t.	geen
16	O van Schellekesveld 7	1.250	laag	laag	laag	geen
17	O van Schellekesveld 2	1.500	laag	laag	laag	geen
18	O van Schellekesveld 2	1.500	laag	laag	laag	geen
19	Laar 32/32A	3.500	hoog/middelhoog /laag	middelhoog/laag	n.v.t.	ja

Gezien de aangetroffen verstoringen binnen het plangebied, het ontbreken van archeologische indicatoren in de boringen, en de aangetroffen landschappelijke situatie kan worden gesteld dat de kans op het aantreffen van een (intacte) archeologische vindplaats klein is.

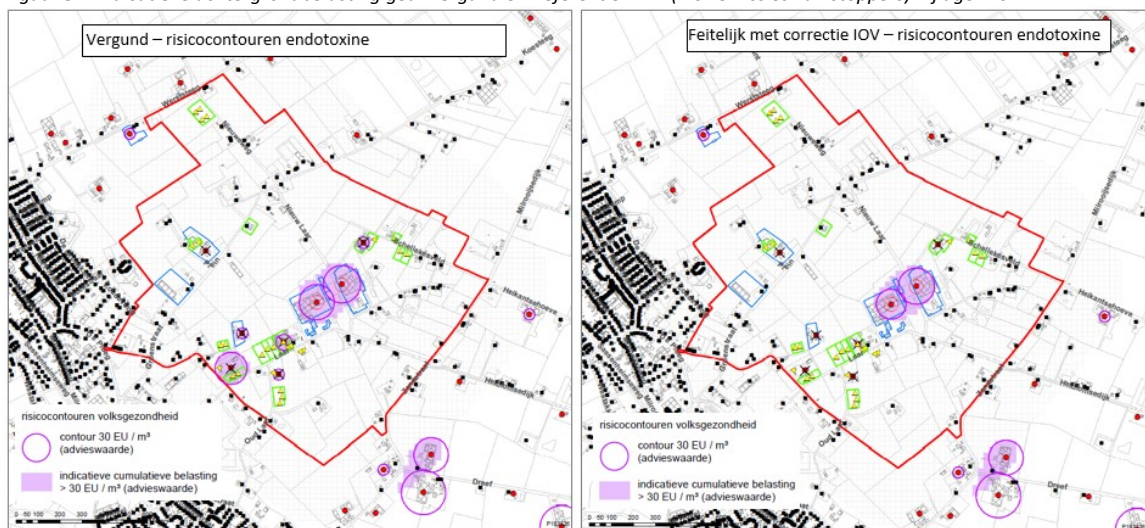
4.6.7 Leefbaarheid en gezondheid

Door de combinatie van verschillende intensieve veehouderijen en relatief veel burgerwoningen in de omgeving, is in het gebied Laar- Nieuw Laar in Berlicum sprake van een overbelaste situatie door geur, fijnstof en zware verkeersbewegingen en beleving daarvan door omwonenden.

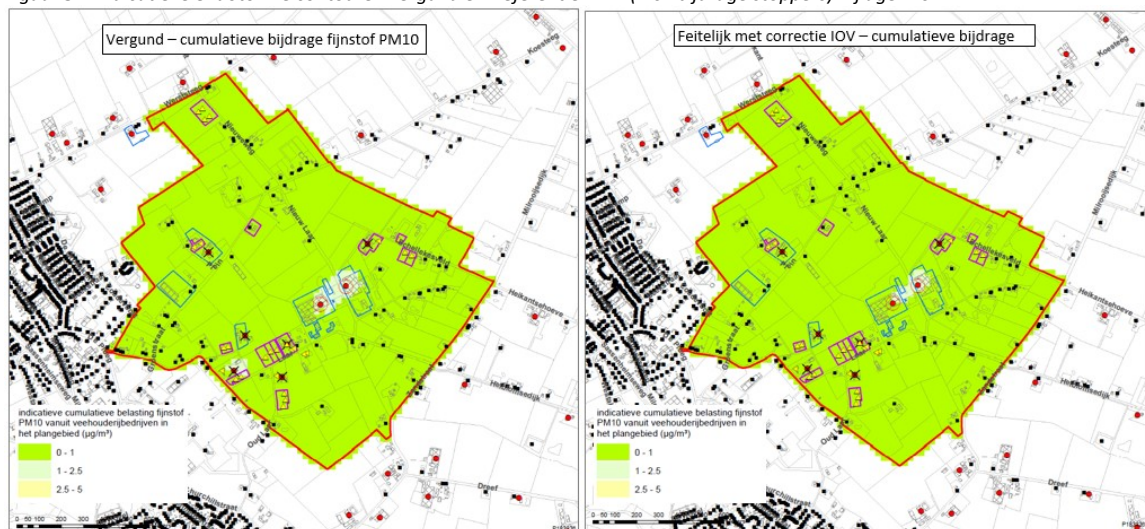
Met name door de direct omwonenden van de intensieve veehouderijen wordt overlast in de vorm van geur, fijnstof, ongedierte (vliegen), verkeersonveilige situaties en geluid ervaren. Daarnaast maken omwonenden zich zorgen over hun gezondheidssituatie vanwege mogelijke negatieve effecten van geur, fijnstof, ammoniak en risico op infectieziekten.

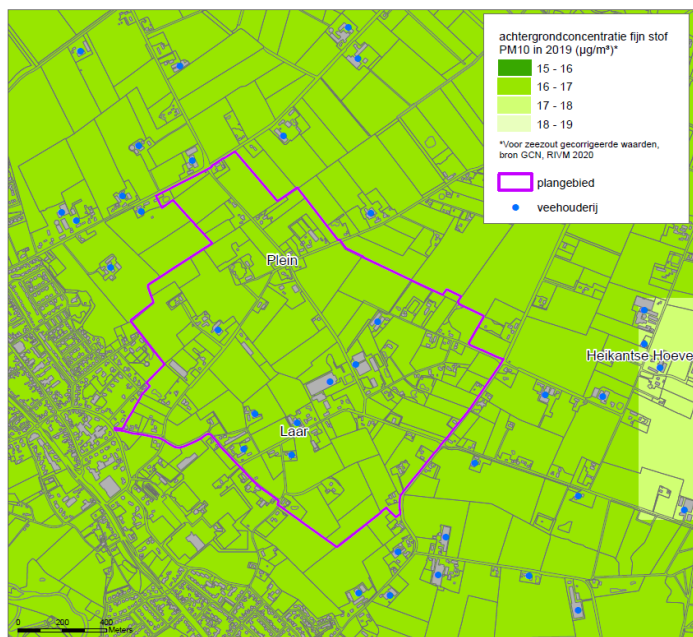
Figuur 31: Indicatieve achtergrondbelasting geur vergund en Referentie MER (incl. emissies van stoppers) Bijlage B-6

Figuur 32: Indicatieve endotoxine contouren vergund en Referentie MER (incl. bijdrage stoppers) Bijlage B-6

Figuur 33: Indicatieve bijdrage concentratie fijnstof (PM10) van veehouderijen vergund en Referentie MER (incl. stoppers) Bijlage B-6

Figuur 34: Kaart bestaande achtergrondconcentraties PM10 (Bron: RIVM, 2020)

In hoofdstuk 6 worden de emissie gerelateerde milieueffecten, met name geur, fijn stof en endotoxinen ten gevolge van veehouderij nader gekwantificeerd.

5 Variantenstudie en alternatieven

5.1 Inleiding

Het MER moet inzicht geven in de milieueffecten van de geboden ontwikkelruimte in het bestemmingsplan. Het gaat daarbij om de onderdelen van het bestemmingsplan waarbij er sprake kan zijn van belangrijke gevolgen voor het milieu. In het kader van een m.e.r. wordt als basisregel gehanteerd dat alles waarover een nieuw besluit kan worden genomen onderdeel is van het voornemen. Toegespitst op het MER, dat vooral ingaat op de milieueffecten van de veehouderij en de nieuwe Ruimte voor Ruimte woningen betekent dit dat het voornemen is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- De begrenzing van de bouw- en gebruiksmogelijkheden op de verschillende locaties. Hoeveel planologische ruimte wordt er geboden voor uitbreidingen zonder dat hiervoor een nieuwe planologische procedure hoeft te worden doorlopen?
- Welke flexibiliteitsmogelijkheden biedt het plan? Welke besluiten kan het college nemen zonder dat hiervoor een nieuw besluit van de raad (vaststelling bestemmingsplan) nodig is? Hierbij gaat het om de ontheffings- en wijzigingsbevoegdheden van het college voor uitbreiding ten aanzien van met name veehouderijactiviteiten en mestverwerking.

Het bestemmingsplan maakt in ruil voor het beëindigen van veehouderijen Ruimte voor Ruimte woningen en woningsplitsingen mogelijk. En bevat verder nog enkele kleinschalige ontwikkelingen zoals niet-agrarische bedrijvigheid en de realisatie van een groene zone. Hierin zijn geen alternatieven te onderscheiden. Deze onderdelen van het planvoornemen zijn in alle alternatieven hetzelfde. De mogelijk significant nadelige milieueffecten van het bestemmingsplan zijn hoofdzakelijk gevolg van de twee blijvende varkenshouderijen Laar 31 en nieuw Laar 5a, waarvoor verschillende varianten en alternatieven onderzocht worden. De variantenstudie ziet dan ook alleen toe op de varkenshouderijen Laar 31 en Nieuw Laar 5a.

In de periode 2019-2020 is het eerste deel van dit MER al tot stand gekomen, waaronder deze variantenstudie. De wijzigingen in de definitieve bedrijfsontwikkelingsplannen van 2021 van beide blijvende veehouderijen doen geen afbreuk aan de conclusies van de variantenstudie en de hieruit volgende alternatievenafweging. Het heeft geen toegevoegde waarde om de variantenstudie in dit hoofdstuk aan de definitieve bedrijfsontwikkelingsplannen aan te passen. Gevolg hiervan is wel dat de dieraantallen, emissies en uittredesnelheden in de variantenstudie enigszins afwijken van de alternatieven, die wel gebaseerd zijn op de definitieve plannen, waarvoor in hoofdstuk 6 de milieueffecten zijn uitgewerkt.

Concept-aanvragen ten behoeve van de SUN-subsidie

De varkenshouderijen Laar 31 en Nieuw Laar 5a nemen deel aan de Subsidieregeling urgentiegebieden Noord-Brabant (SUN). In de NRD is als voorkeursvariant uitgegaan van de eerste concept-aanvragen waarvoor SUN-subsidie is toegekend. Beide bedrijven hebben in deze concept-aanvragen een uitbreiding onder andere de uittredesnelheid tot 9 m/s verhoogd om daarmee de geurbelasting in de omgeving te verlagen tot een vergunbaar niveau.

Voorafgaand aan de uitwerking van de variantenstudie in dit MER is de voorkeursvariant voor Laar 31 al op een aantal belangrijke punten gewijzigd. De uittredesnelheid was al verlaagd naar 7 m/s en om tot een vergunbaar niveau te komen zijn diercategorieën gewijzigd en is het aantal dierplaatsen verkleind. De uitwerking van de variantenstudie in dit hoofdstuk wijkt daardoor af van de voorkeursvariant die in de NRD vermeld staat. De definitieve voorkeursvariant van december 2021 (en in hoofdstuk 6) wijkt zowel af van deze variantenstudie als van de NRD.

De voorkeursvariant voor Nieuw Laar 5a was ten tijde van de uitwerking van deze variantenstudie nog steeds gelijk aan de voorkeursvariant in de NRD (uittredesnelheid 9 m/s). Het was destijds niet geheel zeker dat de beoogde uitbreiding ook daadwerkelijk aangevraagd en in procedure gebracht zou gaan worden, vanwege de daarvoor noodzakelijke aankoop van ammoniakrechten ten behoeve van externe saldering en van stalderingsmeters. De uitwerking van de variantenstudie in dit hoofdstuk wijkt daardoor niet af van de voorkeursvariant die in de NRD vermeld staat. De definitieve voorkeursvariant van april 2021 (en in hoofdstuk 6) wijkt wel af van de NRD en deze variantenstudie. De uittredesnelheid is verlaagd tot ca. 7,5 m/s, het totale aantal dierplaatsen is hetzelfde gebleven.

5.2 Variantenstudie

In een MER worden redelijkerwijs te beschouwen alternatieven onderzocht. Daarbij moeten in ieder geval de maximale mogelijkheden van het plan meegenomen worden. Voorafgaand aan de alternatiefontwikkeling worden enkele varianten voor de uitbreidende veehouderijen Laar 31 en Nieuw Laar 5a met elkaar vergeleken. In deze paragraaf zijn de effecten van een verhoogde uittredesnelheid en van een zogenaamd dubbel emissiearm systeem (een brongericht emissiearm stalsysteem in de stal gecombineerd met een luchtwasser) beoordeeld. Navolgend wordt uitgelegd waarom deze varianten worden onderzocht.

1. Verhoging uittredesnelheid ventilatielucht bij luchtwassers

Het verhogen van de uittredesnelheid van de ventilatielucht heeft een positief effect op de verdunning en verspreiding van de geuremissie in de buitenlucht en heeft daardoor een verlagend effect op de geurbelasting in de omgeving van de veehouderij.

De huidige geurregeling gaat uit van gemiddelde ventilatiesnelheden. De uittredesnelheid waarmee in V-stacks gerekend moet worden is de gemiddelde uitstroomsnelheid van het emissiepunt. Volgens de gebruikershandleiding voor V-stacks wordt deze berekend aan de hand van de diameter van de uitstroomopeningen en de standaard gemiddelde ventilatiedebieten per dier. Het verhogen van de uittredesnelheid is in het berekeningsmodel 'V-stacks Vergunningen' mogelijk tot 10 m/s (technisch zijn hogere snelheden mogelijk).

In de varkenshouderijpraktijk stuurt de klimaatcomputer de ventilatoren aan op basis van instellingen voor een optimaal stalklimaat en varieert de hoeveelheid stallucht die geventileerd wordt. Het stalklimaat wordt meerdere factoren beïnvloed, zoals bijvoorbeeld het weer, maar ook door de aanwezige varkens en de staluitvoering. Zo wordt in een warme zomerperiode maximaal geventileerd (hogere snelheden dan vergund) en in een koude winterperiode minimaal geventileerd (lagere snelheden dan vergund).

Luchtwassers hebben bij een standaard uitvoering grote uitstroomopeningen om de weerstand die overbrugd moet worden door de ventilatoren zo laag mogelijk te houden. Daardoor hebben luchtwassers standaard lage uitstroomsnelheden van <1 m/s tot hooguit 4 m/s. Bij het verhogen van uittredesnelheden wordt in beginsel geadviseerd om niet hoger te gaan dan 4 m/s, omdat dit conform het wettelijk voorgeschreven berekeningsmodel V-stacks de gemiddelde ventilatiesnelheid betreft.

Hoe hoger de uittredesnelheid in de vergunning, hoe groter de onzekerheid. Door de variatie in ventilatie zal de werkelijke geurbelasting op bepaalde momenten hoger zijn dan de berekende, vergunde geurbelasting. Op bepaalde momenten kan toch geurhinder ervaren worden in de omgeving, terwijl de varkenshouder geheel volgens de vergunning handelt. Dit betekent dat het verhogen van de uittredesnelheid volgens de wettelijke systematiek niet geschikt is voor het oplossen van een overbelaste situaties in gemengd gebied met veel burgerwoningen, zoals in het Laar – Nieuw Laar.

Het verhogen van de uittredesnelheid als verbetermaatregel in een urgentiegebied moet dus met extra waarborgen omkleedt worden en daarvoor zijn (bovenwettelijke) maatregelen noodzakelijk zodat de verhoogde uittredesnelheid het hele jaar door (altijd) gehaald wordt. Daarbij moet de maatregel uitvoerbaar, controleerbaar en handhaafbaar zijn.

De verbrede reikwijdte van het bestemmingsplan o.b.v. de Crisis- en herstelwet biedt de gemeente de mogelijkheid om deze bovenwettelijke maatregelen te eisen en te waarborgen in het plan op dusdanige wijze dat de ondernemer ook na vergunningverlening en realisatie verantwoordelijk blijft voor het halen van de hoge uittredesnelheden.

De ondernemer kan kiezen uit twee bewezen technische maatregelen, die allebei in de veehouderijpraktijk toegepast worden:

1. *De ventilatoren voor de luchtwasser en in het emissiepunt regelbare smoorkleppen.*
Door de regelbare smoorkleppen wordt het oppervlak van het emissiepunt variabel en beweegt deze mee met de variatie in ventilatie. De ventilatoren duwen de stallucht door de luchtwasser heen. Een meetwaaier in het emissiepunt achter de luchtwasser meet en continu de snelheid van de ventilatielucht die uit de luchtwasser komt. De computer is ingesteld op de gewenste uittredesnelheid en door middel van datalogging wordt de uittredesnelheid continu bewaakt. De smoorkleppen worden aangestuurd zodra de snelheid onder de ingestelde waarde komt en verkleinen de opening zodat de snelheid weer boven de ingestelde waarde komt.

Omdat het ventilatiesysteem computergestuurd is, kunnen instellingen eenvoudig gecontroleerd worden. Het is ook mogelijk waarden 'realtime' uit te lezen, zodat steekproefsgewijs gecontroleerd kan worden. Het systeem wordt in de praktijk toegepast en daaruit blijkt dat een uittredesnelheid van 7 m/s haalbaar is. Voor verhoogde snelheden rond de 9 m/s is dit systeem niet geschikt. Bijkomend voordeel van dit systeem is dat de geluidsemisatie van de ventilatoren gedempt wordt door het filterpakket van de luchtwasser en dat het energieverbruik niet veel zal toenemen.

Nadelen zijn de extra investeringskosten en het extra periodiek onderhoud om een goede werking van de smookkleppen te kunnen waarborgen. Het is voor de ondernemer belangrijk dat een goede werking gewaarborgd is omdat dit direct invloed heeft op het stalklimaat. Dit systeem neemt de onzekerheden omtrent de uittredesnelheid en geurbelasting weg en is een geschikte verbetermaatregel om de geurbelasting in het gebied te verlagen.

2. *De ventilatoren achter de luchtwasser met een cascaderегeling*

Door de ventilatoren achter de luchtwasser te plaatsen zijn hogere snelheden mogelijk, omdat het emissiepunt gevormd wordt door de ventilatiekokers, het emissiepunt oppervlak een stuk kleiner is dan de opening van de luchtwasser en daardoor de uittredesnelheid hoger wordt. De ventilatoren trekken de stallucht door de luchtwasser heen.

Standaard draaien alle ventilatoren tegelijk en varieert de snelheid van de ventilatoren. Bij een cascaderегeling stuurt een meetventilator de overige ventilatoren aan. Als de ventilatiebehoefte toeneemt loopt het toerental van de meetventilator op tot de maximale capaciteit is bereikt en schakelt op dat moment een ventilator in die direct op vol vermogen gaat draaien, waarbij het toerental is ingesteld op de gewenste uittredesnelheid. De meetventilator schakelt vervolgens terug naar 0 waarna het toerental weer op loopt tot maximaal en vervolgens een volgende ventilator bijschakelt. Ook deze gaat meteen op vol vermogen draaien. Bij maximumventilatie zullen alle ventilatoren op vol vermogen draaien.

Bij minimumventilatie is het mogelijk dat alleen de regelventilator draait. Om de verhoogde snelheid ook in deze situatie te kunnen garanderen moet deze regelventilator begrensd worden op minimaal de gewenste uittredesnelheid. Om te voorkomen dat door te veel ventileren in de stal tocht ontstaat moet een bypass aangebracht worden, zodat buitenlucht aangezogen kan worden. Omdat het ventilatiesysteem computergestuurd is, kunnen ook bij deze toepassing de instellingen eenvoudig gecontroleerd worden. Het is ook mogelijk waarden 'realtime' uit te lezen, zodat steekproefsgewijs gecontroleerd kan worden.

Nadeel van dit systeem is dat de geluidsemissie hoger zal zijn, omdat de ventilatoren achter de luchtwasser zitten en niet gedempt worden. Extra stille ventilatoren en/of geluiddempers zijn beschikbaar, maar dit betekent extra investeringskosten voor de ondernemer. Het energieverbruik neemt beperkt toe, doordat bij een cascaderегeling geen hoge weerstanden ontstaan die overbrugd moeten worden door de ventilatoren. Ook is het plaatsen van ventilatoren achter de luchtwasser minder geschikt bij een luchtwasser met een chemische wasstap, omdat door het gebruik van zwavelzuur in de luchtwasser de ventilatoren aangetast worden door corrosie en deze eerder vervangen zullen moeten worden. Het grootste voordeel van dit systeem is dat hoge snelheden van 9-10 m/s technisch haalbaar en controleerbaar zijn.

2. Brongericht emissiearm stalsysteem gecombineerd met luchtwassers

In de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) staan emissiearme stalsystemen en nageschakelde technieken (zoals luchtwassers), die met elkaar gecombineerd kunnen worden. De emissiearme stalsystemen voor varkens zijn volop in ontwikkeling, maar de erkende stalsystemen die in de Rav staan opgenomen halen niet de verdergaande emissiereducties van luchtwassers. Door een verdergaand emissiearm stalsysteem te combineren met een gecombineerde biologische luchtwasser met 85% ammoniakreductie, 45% geurreductie en 80% fijn stof reductie kunnen stalemissies maximaal gereduceerd worden. Of een dubbel emissiearm stalsysteem een redelijkerwijs te beschouwen alternatief is hangt af van de te behalen milieuwinst.

In de praktijk zijn er financiële en praktische bezwaren om stalsystemen te combineren. Een emissiearm stalsysteem combineren met luchtwassers betekent dubbele investeringskosten, die terug verdiend moeten kunnen worden. Bijvoorbeeld doordat de extra emissiereductie ervoor zorgt dat geen ammoniakrechten aangekocht hoeven te worden ten behoeve van externe saldering. Verder zijn er emissiearme stalsystemen erkend die in de praktijk voor problemen blijken te zorgen. Bijvoorbeeld stalsystemen met minder mestopslagcapaciteit dan de diepe traditionele mestputten, maar er is geen ruimte op het bedrijf voor een mestbassin. Toepassing van chemicaliën in de mest vormt een onzekere factor voor de mestafzet en een rioleringsystemen vergroten de kans op verstoppingen. Momenteel zijn meerdere brongerichte emissiearme stalsystemen in ontwikkeling, maar dit zijn nog geen stalsystemen die breed toepasbaar zijn binnen de varkenshouderij en die zich in de praktijk reeds bewezen hebben.

In deze variantenstudie wordt onderzocht wat voor het planvoornemen de laagst mogelijke milieubelasting kan zijn door een combinatie van brongerichte emissiearme stalsystemen en een luchtwasser. Hierbij wordt uitgegaan van stalsystemen die redelijkerwijs toepasbaar zijn. Financiële en praktische afwegingen worden niet betrokken in dit PlanMER.

Ten aanzien van ammoniak kan extra emissiereductie gehaald worden door toepassing van een brongerichte emissiearm stalsysteem in combinatie met een luchtwasser. Dit geldt ook voor fijn stof en geur, maar wel in mindere mate. Ten aanzien van geuremissies hangt de extra te behalen geurwinst af van de aanwezige diercategorie. De regeling geurhinder en veehouderij kent voor fokzeugen namelijk geen onderscheid tussen emissiearme stalsystemen en gangbare stalsystemen. Alleen bij gespeende biggen, opfokzeugen en vleesvarkens kan een extra geurreductie behaald worden. Op Laar 31 en Nieuw Laar 5a wordt het grootste deel van de geuremissie veroorzaakt door fokzeugen.

Voor zowel Laar 31 als Nieuw Laar 5a geldt dat de bestaande stallen niet gerenoveerd hoeven te worden en dat stalsystemen niet aangepast hoeft te worden om te kunnen voldoen aan de Brabantse staleisen in de IOV. Bij de variantenstudie wordt daarom eerst het effect van een dubbel emissiearm systeem in alleen de nieuw te bouwen stallen beoordeeld. Aanvullend wordt inzichtelijk gemaakt wat de extra reductie van emissies is als ook de bestaande stallen worden voorzien van een brongericht emissiearm stalsysteem én een gecombineerde luchtwasser.

5.2.1 Varianten Laar 31 (H)

Omdat de verhoogde uittredesnelheid te kunnen waarborgen is door initiatiefnemer de beoogde uittredesnelheid aangepast naar 7 m/s (in de NRD staat een verhoging tot 9 m/s). Een lagere uittredesnelheid geeft een hogere geurbelasting. Om toch tot een vergunbare situatie te komen is het beoogde aantal gespeende biggen verkleind (t.o.v. de beoogde situatie in de NRD).

Dit resulteert in de volgende varianten:

- Variant Hv1: Planvoornemen met uittredesnelheid verhoogd tot 7 m/s;
- Variant Hv2: als Hv1, maar dan met een lagere uittredesnelheid van 4 m/s;
- Variant Hv3: als Hv1 maar dan met toepassing van een brongericht emissiearm stalsysteem i.c.m. een gecombineerde luchtwasser (met reductie van 85% ammoniak - 45% geur - 80% fijnstof);
- Variant Hv4: als Hv3, maar dan met een lagere uittredesnelheid (4 m/s).

5.2.2 Varianten Nieuw Laar 5a (S)

Voor Nieuw Laar 5a is ten tijde van uitwerken van deze variantenstudie de voorkeursvariant – nog gebaseerd op 9 m/s - niet gewijzigd ten opzichte van de NRD en vormt daarom het uitgangspunt in de variantenstudie. Dit resulteert in de volgende varianten:

- Variant Sv1: Planvoornemen met uittredesnelheid van 9 m/s;
- Variant Sv2: als Sv1, maar dan met een uittredesnelheid van 4 m/s;
- Variant Sv3: als Sv1 maar dan met toepassing van een brongericht emissiearm stalsysteem i.c.m. een gecombineerde luchtwasser (met reductie van 85% ammoniak - 45% geur - 80% fijnstof) als nageschakelde techniek;
- Variant Sv4: als Sv3, maar dan met een lagere uittredesnelheid (4 m/s).

De te beschouwen varianten worden onderling vergeleken voor de maatgevende indicatoren: geur, ammoniak, fijn stof, geluid en energieverbruik.

5.2.3 Variantenstudie geur

Geuremissie

In navolgende Tabel 12 staan voor Laar 31 en Nieuw Laar 5a de geuremissies van de verschillende varianten (conform de concept-plannen in de periode 2019-2020). Een brongericht emissiearm stalsysteem gecombineerd met een gecombineerde luchtwasser (dubbel emissiearm) geeft voor kraamzeugen, guste en dragende zeugen en dekberen geen extra reductie van de geuremissie. Voor beide bedrijven geldt dat alleen voor de gespeende biggen, opfokzeugen en vleesvarkens een extra reductie van de geuremissie valt te behalen.

Tabel 12: Variantenvergelijking geuremissie Laar 31 (H) en Nieuw Laar 5a (S), gebaseerd op concept-plannen 2019-2020

Geuremissie [OU_E/sec]			
Varianten Laar 31			
Referentie	Hv1/Hv2	Hv3/Hv4	Hv3/Hv4
MER (ref 3)		<i>Nieuwe stallen</i>	<i>Hele bedrijf</i>
		<i>dubbel emissiearm</i>	<i>dubbel emissiearm</i>
46.707	63.093	63.093	58.383

Geuremissie [OU_E/sec]			
Varianten Nieuw Laar 5a			
Referentie	Sv1/Sv2	Sv3/Sv4	Sv3/Sv4
MER (ref 3)		<i>Nieuwe stal</i>	<i>Hele bedrijf</i>
		<i>dubbel emissiearm</i>	<i>dubbel emissiearm</i>
42.923	41.957	41.747	35.442

Bij Laar 31 levert het voorzien van een dubbel emissiearm systeem in alleen de nieuwe stallen geen extra reductie van de geuremissie op ten opzichte van het uitsluitend toepassen van een gecombineerde luchtwasser. Als het hele bedrijf wordt voorzien van een dubbel emissiearm stalsysteem dan levert dat een extra reductie van de geuremissie van -4.710 OU (-7,5%).

Bij Nieuw Laar 5a levert het voorzien van een dubbel emissiearm systeem in alleen de nieuwe vleesvarkensstal een extra reductie van de geuremissie op van -210 OU (-0,5%). Als het hele bedrijf wordt voorzien van een dubbel emissiearm systeem levert dit een extra reductie van de geuremissie op van -6.515 OU (-15,5%).

Geurbelasting

Voor de variantenstudie inzake de uittredesnelheid (9 m/s versus 4 m/s) is voor Laar 31 en Nieuw Laar 5a afzonderlijk van elkaar het effect van de uittredesnelheid op de individuele geurbelasting (voorgrondbelasting) en de cumulatieve geurbelasting (achtergrondbelasting) berekend en inzichtelijk gemaakt. In de volgende Tabel 13 is een selectie van de woningen met de hoogste geurbelasting opgenomen en geeft inzicht in het effect van het verhogen van de uittredesnelheid op de voorgrondbelasting ten gevolge van het specifieke bedrijf.

Tabel 13: Variantenvergelijking voorgrondbelasting geur Laar 31 en Nieuw Laar 5a, gebaseerd op concept-plannen 2019-2020

Voorgrondbelasting [OU_E/m³]		Laar 31		Nieuw Laar 5a	
GGO adres	Norm	<i>Hv1</i>	<i>Hv2</i>	<i>Sv1</i>	<i>Sv2</i>
		<i>7 m/s</i>	<i>4 m/s</i>	<i>9 m/s</i>	<i>4 m/s</i>
Laar 34	7	6,0	8,9	2,3	3,7
Laar 36	7	5,4	8,2	2,4	3,9
Laar 29	7	5,0	7,3	1,8	2,8
Nieuw Laar 8	7	5,1	7,8	4,7	7,1
Nieuw Laar 15	10	6,0	8,8	3,4	5,9
Nieuw Laar 25	-	5,0	7,2	7,7	10,6
Schellekensveld 2	-	4,0	5,9	5,2	7,4
RvR-woning R17	-	4,4	6,2	1,7	2,5
RvR-woning R18	-	2,9	4,4	3,4	4,7

Een uittredesnelheid van 7 m/s resp. 9 m/s t.o.v. 4 m/s geeft bij beide bedrijven op de bepalende woningen een extra geurwinst van ongeveer -1 OU tot -3 OU (voorgrondbelasting). Het verhogen tot 4 m/s als verbetermaatregel is beide bedrijven niet voldoende om alle overbelaste situaties op te heffen. Bij een uittredesnelheid van 7 m/s (H) tot 7,5 m/s (S) is wel mogelijk om op alle woningen aan de voorgrondnormen te voldoen, indien nodig in combinatie met een verhoging van de emissiepunten.

Tabel 14: Variantenvergelijking achtergrondbelasting geur Laar 31 en Nieuw Laar 5a, gebaseerd op concept-plannen 2019-2020

Achtergrondbelasting [OU_E/m^3]			
GGO adres	Norm	Hv1 + Sv1 7+9 m/s	Hv2 + Sv2 4 m/s
Laar 34	10	8,31	12,19
Laar 36	10	9,50	11,92
Laar 29	10	8,97	13,23
Nieuw Laar 8	10	11,55	14,83
Nieuw Laar 15	10	11,03	16,00
Nieuw Laar 25	10	16,09	20,13
Schellekensveld 2	10	11,15	16,16
RvR-woning R17	10	8,84	11,85
RvR-woning R18	10	7,34	10,31

Een uittredesnelheid van 7 en 9 m/s t.o.v. 4 m/s levert op de meest bepalende woningen een extra geurwinst van ongeveer -2,5 OU tot -5 OU (ongeveer -15% tot -30%) achtergrondbelasting. Een hogere uittredesnelheid van 7 m/s lost niet alle overbelaste situaties op, maar zorgt er wel voor dat ter plaatse van alle geplande RvR-woningen aan de norm kan worden voldaan.

Conclusie variantenstudie geur

Uittredesnelheid

- Hoe hoger de uittredesnelheid, hoe lager de geurbelasting in de omgeving.
- Het verhogen tot 4 m/s is niet voldoende om, in combinatie met de voorgenomen uitbreidingen, alle overbelaste situaties op te lossen.
- Een uittredesnelheid van 7 m/s (H) resp. 9 m/s (S) geeft een significante verlaging van de achtergrondbelasting, maar lost ook niet alle overbelaste situaties op.
- Een verhoogde uittredesnelheid mogelijk in combinatie met een verhoging van de emissiepunten zorgt er voor dat ter plaatse van alle geplande RvR-woningen aan de (achtergrond)norm worden voldaan.
- Verhogen van de uittredesnelheid is als verbetermaatregel essentieel voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan, maar brengt ook onzekerheden met zich mee die om extra waarborgen vragen. De (standaard) uittredesnelheid van 4 m/s moet daarom betrokken worden in de alternatievenafweging.

Dubbel emissiearm stalsysteem

- Beide bedrijven zijn zeugenhouderijen. Voor fokzeugen zijn geen brongerichte emissiearme stalsystemen beschikbaar waarmee extra geurwinst te behalen.
- Alleen de nieuwe stallen voorzien van een dubbel emissiearm systeem levert voor wat betreft geurhinder bij beide bedrijven geen merkbare verbetering voor de omgeving op.
- Het hele bedrijf voorzien van een dubbel emissiearm stalsysteem geeft bij de gespeende biggen en opfokzeugen wel extra geurwinst, maar de te behalen geurwinst is nog steeds zeer beperkt, zeker in verhouding met de totale geuremissies.
- Een dubbel emissiearm stalsysteem wordt voor het aspect geur niet beschouwd als een redelijkerwijs te beschouwen alternatief in dit PlanMER. Voor Laar 31 is dit wel in het projectMER van december 2021 beoordeeld als uitvoeringsalternatief.

5.2.4 Variantenstudie ammoniak en stikstof

Ammoniakemissie

In alle varianten wordt een gecombineerde luchtwasser met 85% ammoniakreductie toegepast. Bij toepassing van een brongericht emissiearm stalsysteem en een gecombineerde luchtwasser kan voor alle diercategorieën (behalve dekberen) een extra ammoniakreductie behaald worden.

Tabel 15: Ammoniakemissie varianten Laar 31 (H), gebaseerd op concept-plan 2019-2020

Ammoniakemissie [kg NH₃/jaar]			
Varianten Laar 31			
Referentie MER (ref 3)	Hv1/Hv2	Hv3/Hv4	Hv3/Hv4
Voortoets Wnb (ref 2)		Nieuwe stallen dubbel emissiearm	Hele bedrijf dubbel emissiearm
1.951	3.655	2.457	1.397
3.572			

Bij Laar 31 levert een dubbel emissiearm systeem bij alleen de nieuwe stallen een extra reductie van de ammoniakemissie op van 1.198 kg NH₃ (-32%).

Het hele bedrijf voorzien van een dubbel emissiearm stalsysteem levert een extra reductie van de ammoniakemissie op van – 2.258 NH₃ (-62%).

Tabel 16: Ammoniakemissie varianten Nieuw Laar 5a (S), gebaseerd op concept-plan 2019-2020

Ammoniakemissie [kg NH₃/jaar]			
Varianten Nieuw Laar 5a			
Referentie MER (ref 3)	Sv1/Sv2	Sv3/Sv4	Sv3/Sv4
Voortoets Wnb (ref 2)		Nieuwe stal dubbel emissiearm	Hele bedrijf dubbel emissiearm
984	1.931	1.661	703
984			

Bij Nieuw Laar 5a levert een dubbel emissiearm systeem in alleen de nieuwe stal een extra reductie op van -270 kg NH₃ (-14%).

Het hele bedrijf voorzien van een dubbel emissiearm systeem levert een extra reductie van de ammoniakemissie op van -1.228 NH₃ (-63%).

Externe saldering ammoniak

Voor beide bedrijven geldt dat de (Wnb-)vergunde en de feitelijk aanwezige ammoniakemissies nodig zijn om tot een vergunde situatie voor de Wet natuurbescherming en tot een uitvoerbaar bestemmingsplan te kunnen komen. Voor Nieuw Laar 5a geldt zonder dubbel emissiearm stalsysteem al dat extern gesaldeerd moet worden met aangekochte ammoniakrechten van stoppende veehouderijen elders in de omgeving. Laar 31 kan zonder dubbel emissiearm stalsysteem volstaan met intern salderen, maar zal bij met extra emissiereductie ook ammoniak moeten aankopen voor externe saldering. Bij externe saldering worden de ammoniakrechten 30% afgeroomd, hetgeen winst is voor de natuur en voor de directe omgeving van de saldogevende

veehouderij. Maar binnen het plangebied Laar-Nieuw Laar wordt hiermee geen milieu- en gezondheidswinst behaald. Een dubbel emissiearm stalsysteem betekent daarentegen wel extra aankoop van ammoniakrechten en een dubbele, maar niet rendabele investering. Het zal voor de ondernemers naar verwachting niet mogelijk zijn om hiervoor financiering te verkrijgen. Dit is dus geen uitvoerbare en geen realistische variant.

Onzekerheden t.a.v. de ammoniakemissie uit brongerichte emissiearme stalsystemen

In het CDM-advies 'stikstofverliezen uit mest in stallen en mestopslagen' van 18 juni 2020 wordt aangegeven dat de CBS-studie aangeeft dat de effectiviteit van emissiearme stallen, om ammoniakemissies te beperken, minder groot lijkt dan eerder bepaald. Diverse onafhankelijke signalen uit de praktijk bevestigen dat beeld, maar het ontbreekt aan robuuste metingen van de ammoniakemissies uit emissiearme stallen om de implicaties van de CBS-studie volledig kwantitatief te duiden. Het CDM adviseert een vervolgonderzoek. Dit betekent dat er onzekerheden zijn over de effectiviteit van brongerichte emissiearme stalsystemen in de praktijk en dit betekent dat er ook onzekerheden zijn ten aanzien van de berekende extra reductie van ammoniakemissie door het toepassen van een brongericht emissiearm stalsysteem i.c.m. een luchtwasser.

Ammoniak en secundair fijnstof

Uit het onderzoek Veehouderij en Gezondheid Omwonenden (VGO-onderzoek) blijkt dat mensen in het hele VGO-gebied een verminderde longfunctie hebben wanneer de ammoniakconcentratie in de lucht hoog is. Waarschijnlijk is het niet het ammoniak (NH₃) zelf dat dit effect veroorzaakt, maar fijnstofdeeltjes die worden gevormd doordat ammoniak met andere stoffen in de lucht reageert. De Gezondheidsraad geeft in 2018 in de adviezen 'Gezondheidswinst door schonere lucht' en 'Gezondheidsrisico's rond veehouderijen: vervolgadvisie' het volgende aan:

“Omdat secundair fijnstof zich pas na enige tijd vormt en zich dan reeds over grotere afstanden heeft verspreid, is het niet te verwachten dat concentraties secundair fijnstof op zeer lokale schaal direct rond veehouderijen significant hoger zijn dan op grotere afstand. Het is daarom niet aannemelijk dat de gezondheidsrisico's als gevolg van secundair fijnstof voor omwonenden van veehouderijen significant afwijken van die van mensen die verder afwonen.”

Op basis van deze adviezen moet worden aangenomen dat de afname in ammoniakemissie door toepassen van een dubbel emissiearm stalsysteem en afname van de ammoniakconcentratie door verhoogde uittredesnelheid geen positief effect voor de gezondheid zal hebben. En zoals hiervoor al is toegelicht zullen voor de Wet natuurbescherming ammoniakrechten aangekocht moeten worden waardoor hoe dan ook geen positief gezondheidseffect binnen het plangebied behaald kan worden.

Conclusie variantenstudie ammoniak

- Voor beide bedrijven geldt dat de ammoniakemissie gereduceerd kan worden door toepassing van een dubbel emissiearm systeem in alleen de nieuwe stallen of in alle stallen. De afname in ammoniakemissie heeft geen positief effect op de secundaire fijnstof concentratie en de volksgezondheid binnen het plangebied, maar heeft wel een positief effect op de stikstofdepositie ter plaatse van stikstofgevoelige natuur.
-

- Het hele bedrijf voorzien van een dubbel emissiearm stalsysteem resulteert voor beide bedrijven in een beperkt afname van de ammoniakemissie en daarmee de stikstofdepositie op stikstofgevoelige natuurgebieden. Beide veehouderijen zullen echter (extra) ammoniakrechten moeten aankopen voor externe saldering om een Wnb-vergunning te kunnen verkrijgen en om tot een uitvoerbaar bestemmingsplan te komen. Bij externe saldering worden aangekochte ammoniakrechten afgeroomd, hetgeen winst is voor de natuur. Maar dit levert per saldo geen gezondheidswinst op binnen het plangebied zelf. De hiervoor benodigde dubbele investering is niet rendabel en daarmee is een dubbel emissiearm stalsysteem geen realistische variant.
- Het verhogen van de uittredesnelheid geeft naar verwachting slechts een (beperkte) verlaging van de stikstofdepositie op natuurgebieden. Nadelige effecten voor stikstofgevoelige habitats in Natura2000 gebieden kunnen ook voorkomen worden door toepassing van extern salderen. Het verhogen van de snelheid zal geen positief effect hebben op de secundaire fijnstof concentratie en de volksgezondheid binnen het plangebied, aangezien secundair fijnstof niet op korte afstand van de emissiepunten maar in de hogere luchtlagen gevormd wordt.
- Varianten worden ten aanzien van ammoniak aan elkaar gelijk gesteld in de alternatievenafweging, echter de variant met een dubbel emissiearm stalsysteem wordt voor het aspect ammoniak buiten beschouwing gelaten.

5.2.5 Variantenstudie fijn stof

In alle varianten wordt een gecombineerde luchtwasser met 80% fijn stof reductie toegepast. Enkele brongerichte emissiearme stalsystemen reduceren ook fijn stof, zij het in zeer beperkte mate.

Tabel 17: Fijn stof emissie varianten Laar 31 (H), gebaseerd op concept-plan 2019-2020

Fijn stof emissie [kg PM ₁₀ /jaar]			
Varianten Laar 31			
Referentie	Hv1/Hv2	Hv3/Hv4	Hv3/Hv4
MER (ref 3)		Nieuwe stal	Hele bedrijf
		dubbel emissiearm	dubbel emissiearm
147.627	202.102	202.102	192.502

Bij Laar 31 levert het alle stallen voorzien van een dubbel emissiearm systeem een extra fijn stof winst van -9.600 kg PM₁₀ (-5%). Alleen de nieuwe stallen voorzien van een dubbel emissiearm systeem levert geen extra reductie op.

Tabel 18: Fijn stof emissie varianten Nieuw Laar 5a (S), gebaseerd op concept-plan 2019-2020

Fijn stof emissie [kg PM ₁₀ /jaar]			
Varianten Nieuw Laar 5a			
Referentie	Sv1/Sv2	Sv3/Sv4	Sv3/Sv4
MER (ref 3)		Nieuwe stal	Hele bedrijf
		dubbel emissiearm	dubbel emissiearm
185.425	113.330	112.658	110.578

Bij Nieuw Laar 5a levert het alle stallen voorzien van een dubbel emissiearm systeem een extra fijn stof winst van $-2.752 \text{ kg PM}_{10}$ (-2,4%). Alleen de nieuwe stal voorzien van een dubbel emissiearm systeem levert een extra reductie op van -672 kg PM_{10} (-0,6%).

Conclusie variantenstudie fijn stof

- Voor beide bedrijven geldt dat de extra fijn stof winst die behaald kan worden door toepassing van een dubbel emissiearm systeem klein is en geen wezenlijke invloed zal hebben op de bronbijdrage aan de achtergrondconcentraties in de omgeving van de veehouderijen.
 - Omdat het verschil in milieueffecten tussen beide varianten en de milieuwinst van beide varianten beperkt is, worden ze in de alternatievenafweging ten aanzien van het aspect fijnstof aan elkaar gelijk gesteld.
-

5.2.6 Variantenstudie geluid

De variantenstudie ziet ten aanzien van geluid toe op de directe hinder van geluidemissie door ventilatoren (ten gevolge van het verhogen van de uittredesnelheid) en de indirecte hinder van geluidemissie door extra verkeersbewegingen (ten gevolge van kleinere mestopslagcapaciteit in de stal bij toepassing van een brongericht emissiearm stalsysteem).

Directe hinder door ventilatoren bij verhoogde uittredesnelheid

De minimaal te installeren ventilatiecapaciteit wordt bepaald op basis van de maximale ventilatienormen van het Klimaatplatform en is voor alle varianten hetzelfde, aangezien een goed stalklimaat gegarandeerd moet zijn. In warme perioden zullen de ventilatoren op een hoger toerental draaien dan in koudere perioden. Hoe lager het toerental van de ventilator, hoe lager de geluidsproductie. Bij een standaard dimensionering van gecombineerde, biologische luchtwassers is de uittredesnelheid laag en varieert meestal van $<1 \text{ m/s}$ tot ongeveer 3 m/s . Dit komt door het grote emissiepunt-oppervlak. Het voordeel van ventilatoren voor de luchtwasser is dat de geluidemissie van de ventilatoren gedempt wordt door het filterpakket van de luchtwasser.

De uittredesnelheid verhogen kan door het emissiepunt te verkleinen. Met de ventilatoren voor de luchtwasser is de te behalen verhoging beperkt tot ongeveer 7 m/s , maar dan moet gewerkt worden met regelbare smoorkleppen. Alternatief is de ventilatoren achter de luchtwasser te plaatsen. Nadeel bij ventilatoren achter de luchtwasser is dat de ventilatoren niet gedempt worden door het filterpakket van de luchtwasser en meer geluidsemisatie plaatsvindt. Hiervoor zijn twee reducerende maatregelen mogelijk:

1. Meer ventilatiecapaciteit installeren dan dat nodig is (overdimensionering). Dan kunnen de ventilatoren op een lager toerental draaien en is de totale geluidsemisatie lager.
2. De ventilatoren kunnen voorzien worden van geluidsdempers.

Laar 31

De variantenstudie ziet ten aanzien van de directe hinder toe op de geluidsemisatie van de ventilatoren bij 7 m/s en bij 4 m/s . In Hv1/Hv3 is de uittredesnelheid continu 7 m/s door middel van automatische smoorkleppen. Hierbij worden de ventilatoren voor de luchtwassers geplaatst. In

Hv2/Hv4 is de uittredesnelheid 4 m/s, waarbij de ventilatoren voor de luchtwasser worden geplaatst zonder regelbare kleppen. In beide varianten wordt de geluidemissie gedempt door de filterpakketten van de luchtwassers. Tussen beide varianten zijn geen wezenlijke verschillen ten aanzien van directe geluidhinder.

Nieuw Laar 5a

De verhoogde uittredesnelheid wordt behaald door de ventilatoren achter de luchtwasser te plaatsen en te voorzien van een cascaderегeling (= variant Sv1 / Sv3). Bij de variant 4 m/s kunnen de ventilatoren voor de luchtwasser geplaatst worden. De geluidemissie door ventilatoren zal hoger zijn bij 9 m/s of 7 m/s dan bij 4 m/s. Een hogere geluidemissie kan met technische maatregelen (geluidsarmere ventilatoren en/of geluidsdempers) gereduceerd worden, maar dit wordt vanuit kosten oogpunt alleen gedaan als dit ook noodzakelijk is voor de vergunbaarheid. Uitgangspunt is dat variant 9 m/s mogelijk resulteert in een hogere geluidsbelasting dan variant 4 m/s en daarmee is uittredesnelheid van belang voor het aspect geluid in de alternatievenafweging.

Verkeersbewegingen (indirecte hinder)

Bij een brongericht emissiearm stalsysteem is minder mestopslagcapaciteit in de stal aanwezig en bij Nieuw Laar 5a betekent dit meer afvoerbewegingen in de reguliere bedrijfssituatie i.p.v. seizoensgebonden afvoer van mest, omdat geen mestverwerking en/of mestsilo aanwezig is. Verder zijn er geen verschillen in verkeersbewegingen tussen de varianten. Ten aanzien van verkeersbewegingen en indirecte hinder zijn de varianten gelijkwaardig aan elkaar.

Conclusie variantenstudie geluid

- Voor Laar 31 geldt dat bij variant 7 m/s de geluidemissie niet wezenlijk hoger zal zijn dan bij variant 4 m/s, aangezien de ventilatoren voor de luchtwasser zitten.
 - Voor Nieuw Laar 5a geldt dat variant 9 m/s de geluidemissie wel hoger kan zijn dan bij de variant 4 m/s, aangezien voor de verhoogde uittredesnelheid gekozen wordt voor ventilatoren achter de luchtwasser.
 - Een brongericht emissiearm stalsysteem betekent alleen voor Nieuw Laar 5a dat de transportbewegingen voor de reguliere mestafvoer zullen toenemen en daardoor mogelijk de indirecte hinder door verkeersbewegingen.
 - Voor Laar 31 is er geen verschil in milieueffecten tussen de varianten worden in de alternatievenafweging ten aanzien van het aspect geluid aan elkaar gelijk gesteld.
 - Voor Nieuw Laar 5a kan de variant met een dubbel emissiearm stalsysteem en variant 9 m/s (S) leiden tot een hogere geluidsbelasting in de omgeving. In de alternatievenafweging dient dit meegenomen te worden.
-

5.2.7 Variantenstudie energieverbruik

Ten aanzien van energieverbruik geldt voor beide bedrijven de vuistregel dat een hogere uittredesnelheid een hoger energieverbruik geeft, omdat emissiepunten worden verkleind en daardoor de weerstand in het ventilatiesysteem groter is. In de variantenvergelijking ligt het energieverbruik bij 4 m/s lager dan bij 7 m/s en 9 m/s.

Conclusie variantenstudie energie

- Voor beide bedrijven zal de variant met een dubbel emissiearm stalsysteem geen verschil opleveren ten aanzien van het energieverbruik.
- De variant 7 m/s en 9 m/s zal leiden tot een verhoogd energieverbruik t.o.v. 4 m/s omdat simpelweg de ventilatoren harder moeten draaien. En in perioden waarin minimaal geventileerd wordt moet in sommige situaties mogelijk buitenlucht aangezogen worden via een bypass om de hoge snelheid te kunnen realiseren zonder dat het te koud wordt in de stal of tocht ontstaat. Vanwege toepassing van regelbare smookkleppen of een cascaderегeling met ventilatoren achter de luchtwasser blijft de toename in energieverbruik nog redelijk beperkt doordat er minder grote weerstanden ontstaan die overbrugd moeten worden door de ventilatoren dan als er sprake is van een statische emissiepuntenverkleining met ventilatoren voor de luchtwasser.
- In de alternatievenafweging dient het aspect energie meegenomen te worden, echter de verschillen zijn beperkt. Het aspect energie weegt in de alternatievenafweging minder zwaar dan de aspecten die van invloed zijn op het woon- en leefklimaat.

5.3 Alternatievenafweging

Op basis van de conclusies van de variantenstudie wordt de toepassing van brongerichte emissiearme stalsystemen in combinatie met een luchtwasser buiten beschouwing gelaten. Deze toepassing levert te weinig milieuwinst tegen te hoge investeringskosten om te kunnen spreken van een redelijkerwijs te beschouwen alternatief.

Het verhogen van de uittredesnelheid heeft een wezenlijk verlagend effect op de geurbelasting in de directe omgeving. Een verhoogde snelheid van 7 - 8 m/s heeft een dusdanig positief effect op het woon- en leefklimaat in het plangebied dat deze effecten ook in beeld gebracht moeten worden. De (standaard)snelheid van 4 m/s kan beschouwd worden als een worstcase situatie die onderzocht moet worden.

Dit resulteert in de volgende te onderzoeken alternatieven / scenario's:

- Realistisch scenario: beide bedrijven ontwikkelen volgens plan o.b.v. 7 m/s.
- Maximaal scenario: beide bedrijven ontwikkelen volgens plan o.b.v. 4 m/s.

Consoliderend scenario

De uitwerking van het gebiedsplan in het bestemmingsplan heeft flinke vertraging opgelopen, door onder andere wijzigende wet- en regelgeving en jurisprudentie over stikstof en geur, de concretisering van de planvorming, onderhandelingen over Ruimte voor Ruimte woningen, wijzigingen in de plannen van de blijvende veehouderijen, individuele wensen van stoppende veehouders en burgers in het gebied, het niet bereiken van overeenstemming met buurtbewoners, toenemende weerstand bij omwonenden, verdere uitwerking van de landschappelijke inrichting van het gebied en onderhandelingen met de provincie over het mogen afwijken van het provinciaal beleid.

Daarbij vonden in de tussentijd politieke verschuivingen plaats op landelijk, provinciaal en gemeentelijk niveau. Ook is de maatschappelijke discussie over intensieve veehouderij is hoogst actueel geworden en verhard ten gevolge van de stikstof- en klimaatcrisis, boerenprotesten en door recente ontwikkelingen ten aanzien van geurhinder door veehouderijen mede ten gevolge van de Zembla-uitzendingen. In de tussentijd is ook nog de Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant (IOV) gewijzigd en de Ontwerp Omgevingsverordening Noord-Brabant gepubliceerd.

Aan dit MER wordt ten aanzien van de veehouderijen Laar 31 en Nieuw Laar 5a ook een consoliderend scenario toegevoegd, waarbij deze veehouderijen geen uitbreidingsruimte krijgen in het bestemmingplan, maar alleen de vergunde situatie wordt toegestaan. Dit scenario maakt inzichtelijk of bij een consoliderend bestemmingsplan ter plaatse van de nieuwe gevoelige bestemmingen sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat en of bestaande veehouderijen binnen en buiten het plangebied niet in de ontwikkelingsmogelijkheden worden beperkt.

In dit consoliderende scenario kunnen beide veehouderijen alleen de nog niet-gerealiseerde vergunde ruimte benutten. Voor Laar 31 zijn dit 15 dekberen, een open algenvijver en mestverwerking (er is vergunning verleend voor de verwerking van 40.000 m³ mest, maar vanwege rechtstreeks werkende provinciale regels (IOV) is alleen de verwerking van ter plaatse geproduceerde mest toegestaan en op basis van de vergunde dieraantallen en normen voor mestproductie per dier betreft dit ongeveer 7.700 m³ te verwerken drijfmest). Op Nieuw Laar 5a zijn 105 fokzeugen, 4 dekberen en 27 stuks rundvee niet-gerealiseerd maar wel vergund.

5.4 Toegepaste modellen

De berekeningen van de stikstofdeposities zijn uitgevoerd met AERIUS Calculator v2021 én het modelprogramma OPS-pro 4.5.2 (dit is het rekenmodel dat ook in Aerijs Calculator gebruikt wordt). Output is een grid met een 100*100m resolutie, waarmee de depositiekaarten gemaakt zijn. De (cumulatieve) stikstofbelasting op Natura 2000-gebieden en overige voor natuurgebieden is berekend door het grid te confronteren met de Natura 2000-gebieden en in een GIS-module op kaart inzichtelijk gemaakt.

De geurberekeningen in de alternatievenafweging en beoordeling milieueffecten zijn uitgevoerd met de rekenprogramma's V-stacks Gebied versie 2010 en versie 2022 en V-stacks Vergunning versie 2020, aangevuld met een GIS-module ontwikkeld door Pouderoyen Tonnaer. Deze GIS-module is

ontwikkeld om met minder handmatige handelingen de geurbelasting en de uitbreidingsruimte voor wat betreft geur voor een groter plangebied te berekenen en inzichtelijk te maken. In de modelberekeningen is uitgegaan van default V-Stacks parameters en een vaste ruwheid, zoals aangegeven op de kaarten in het MER. De achtergrondbelasting geur is berekend op de geurgevoelige objecten en een 25*25m grid voor kaartpresentaties. De geurberekeningen in de variantenstudie zijn uitgevoerd met V-stacks Gebied versie 2010. Dit programma was ten tijde van het uitvoeren van deze studie het beschikbare rekenmodel. Gezien het doel en de uitkomsten van deze variantenstudie (het beoordelen van het effect van een brongericht emissiearm stalsysteem i.c.m. een luchtwasser en het effect van het verhogen van de uittredesnelheid) heeft het geen meerwaarde en is er geen noodzaak om de berekeningen te actualiseren met de recentere V-stacks gebied versie 2022.

De fijnstof berekeningen voor de veehouderijactiviteiten zijn uitgevoerd met het rekenprogramma ISL3A versie 2020, aangevuld met een GIS-module ontwikkeld door Pouderoyen Tonnaer. Deze module is ontwikkeld om met minder handmatige handelingen de cumulatieve fijnstofbelasting van veehouderijen in een groter plangebied te berekenen. In de modelberekeningen is uitgegaan van default parameters en een vaste ruwheid, zoals aangegeven op de kaarten in het MER. Per alternatief is de cumulatieve fijnstofbelasting berekend op verblijfsobjecten en een 25*25m grid voor kaartpresentaties. Het programma ISL3A wordt jaarlijks geactualiseerd, met name vanwege de actualisatie van de achtergrondconcentraties (o.b.v. metingen). De achtergrondconcentraties in het plangebied hebben een dalende trend vanwege met name dalende emissiefactoren voor voertuigen, maar ook ter plaatse van gestopte veehouderijen. De berekeningsresultaten in dit planMER kunnen beschouwd worden als worstcase benadering. De milieueffecten zullen met toepassing van een actuelere versie van ISL3A minimaal gelijk zijn of lager. Het actualiseren van de ISL3A berekeningen heeft geen meerwaarde voor de beoordeling van de milieueffecten ten gevolge van het plan, aangezien het milieuthema luchtkwaliteit geen knelpunt vormt binnen het plangebied.

Voor alle berekeningen geldt dat de brongegevens afkomstig zijn uit het ProjectMER voor Laar 31 en de m.e.r.-aankomingsnotitie voor Nieuw Laar 5a. De hierin ontbrekende gegevens zijn afgeleid uit de rechtsgeldige vergunningen met bijbehorende bijlagen.

6 Milieueffecten

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op een analyse van de milieugebruiksruimte en de milieueffecten van de onderzochte scenario's binnen de geboden planologische mogelijkheden.

6.2 Verkeer en parkeren

6.2.1 Algemeen

Ten opzichte van de Wm-vergunde situatie in 2018/2019 zijn in de feitelijke situatie de verkeersbewegingen bij de gestopte veehouderijen weggefallen, met name de vrachtwagenbewegingen voor de aan- en afvoer van dieren, voer en mest. Dit zijn hooguit enkele vrachtwagens per etmaal en enkele tientallen vrachtwagens per week. Bij enkele gestopte veehouderijen valt ook de seizoensgebonden piekafvoer van mest en/of piekaanvoer van kuilvoer weg. De ontwikkelingsmogelijkheden binnen het bestemmingsplan (m.n. voor niet-agrarische bedrijven en recreatie) zijn beperkt en kleinschalig van aard en leiden niet tot een significante toename van verkeersbewegingen. Ook het cumulatieve effect hiervan is gering.

De ontwikkelscenario's geven alleen vanwege de mestverwerkingsactiviteit op Laar 31 een beperkte toename van (vracht)verkeer op de wegen binnen het plangebied. De aantallen varkens worden weliswaar uitgebreid, maar dit leidt niet tot een toename van verkeersbewegingen. Dit is vanwege het beter kunnen benutten van schaalvoordelen en bulktransporten.

6.2.2 Nieuwe woningen en nieuwe/uitgebreide bedrijfsbestemmingen

Verkeer en parkeren nieuwe woningen

De nieuwe woningen in het gebied woningen worden via een eigen oprit direct ontsloten op de bestaande wegen. De ontsluiting en bereikbaarheid van de woningen zijn daarmee gegarandeerd.

Met betrekking tot parkeren worden de parkeerkegetallen van CROW publicatie 317 aangehouden. Voor vrijstaande koopwoningen in het buitengebied geldt een minimale parkeernorm van 2,0 per woning (waarvan 0,3 parkeerplaatsen voor bezoekers). Op basis van CROW is een correctiefactor van toepassing van 1,8. Dit betekent dat er fysieke ruimte aanwezig moet zijn op het perceel voor 3 voertuigen.

Op het eigen perceel is voor de nieuwe woningen fysiek voldoende ruimte aanwezig voor drie opstelplekken. Hiermee kan worden voldaan aan de minimale parkeernorm ten behoeve van de toekomstige bewoners. Om te waarborgen dat daadwerkelijk wordt voorzien in de aanleg en het behoud van voldoende parkeergelegenheid is hiervoor in de regels een bepaling opgenomen.

De toevoeging van 16 Ruimte voor Ruimte woningen en 5 woningsplitsingen en ongeveer 0,88 ha aan oppervlakte nieuwe bedrijfsbestemming resulteert in een extra verkeersgeneratie. Echter dit hangt samen met het wegvallen van de verkeersgeneratie van de agrarische bedrijven die worden beëindigd. Per saldo is er een positief effect ten aanzien van de verkeersbewegingen ten opzichte van de vergunde situatie in 2018/2019.

Op basis van de kengetallen van de CROW Publicatie 381 hoofdstuk 4 kan op basis van kengetallen de verkeersgeneratie van de nieuwe woonbestemmingen bepaald worden.

Voor de vrijstaande woningen kan voor de verkeersgeneratie per weekdag minimaal 7,8 en maximaal 8,6 verkeersbewegingen per woning worden aangehouden. **Uitgaande van 23 nieuwe woningen zijn dit maximaal 198 lichte verkeersbewegingen per weekdagemaal.**

Verkeer en parkeren nieuwe / uitgebreide bedrijfsbestemmingen

Het plan voorziet in één nieuwe bedrijfsbestemming (eierverkoop en caravanopslag) en twee beperkte uitbreidingen van bestaande bedrijfsbestemmingen, in totaal 0,88 ha. Parkeren ten behoeve van een bedrijfsbestemming kan geheel op eigen terrein plaatsvinden.

Binnen de bestemming 'bedrijf' is bezoekers- en arbeidsextensieve bedrijvigheid in de milieucategorie 2 en 3 toegestaan. Voor 'bedrijven bezoekers- en arbeidsextensief' is in de CROW publicatie 381 hoofdstuk 4 voor de verkeersgeneratie per weekdag minimaal 3,9 en maximaal 5,7 verkeersbewegingen per 100 m² BVO als kengetal opgenomen. **Uitgaande van de volledige 0,88 ha zijn dit maximaal 502 verkeersbewegingen per weekdagemaal.** Gezien het type bedrijvigheid is op de betreffende locaties sprake van hoofdzakelijk lichte verkeersbewegingen.

Verkeer en parkeren uitbreiding recreatie Schellekensveld 7

De bestaande mini-camping op Schellekensveld 7 wordt uitgebreid van 10 standplaatsen naar 35 standplaatsen en er wordt gemoderniseerd met 220 m² aan nieuwe bebouwing voor sanitair en gemeenschappelijke ruimte (feitelijk is 20 m² bebouwing al aanwezig).

De parkeernorm voor een camping bedraagt volgens de vastgestelde 'Beleidsregels parkeernormen Sint-Michielsgestel' 1,2 parkeerplaatsen per standplaats. Volgens het CROW (publicatie 381) is dit kengetal exclusief 10 procent voor gasten van bezoekers. De theoretische parkeerbehoefte bedraagt dan $35 \times 1,2 + 10\% =$ afgerond 47 parkeerplaatsen. Als we ervan uitgaan dat bij elke kampeerplaats een auto geparkeerd kan worden, moeten er dus 12 parkeerplaatsen zijn voor bezoekers, personeel en dergelijke. Op het terrein lijkt hiervoor voldoende ruimte voor beschikbaar, maar deze parkeerplaatsen moeten wel (conform CROW-richtlijnen) ingericht worden.

Voor toeristische standplaatsen voor mobiele kampeermiddelen op campings in het buitengebied noemt CROW-publicatie 317 een verkeersgeneratie van 0,4 verkeersbewegingen per weekdagemaal per standplaats. Door de uitbreiding neemt de verkeersgeneratie toe met **14 lichte verkeersbewegingen** per weekdagemaal.

Totale maximale extra verkeersgeneratie door oprichting/uitbreiding wonen, bedrijvigheid (geen veehouderij) en recreatie:

- Wonen: maximaal 198 lichte verkeersbewegingen per weekdagemaal.
- Bedrijf: maximaal 502 lichte verkeersbewegingen per weekdagemaal
- Recreatie: maximaal 14 lichte verkeersbewegingen

Totaal afgerond: 714 lichte verkeersbewegingen per weekdagemaal

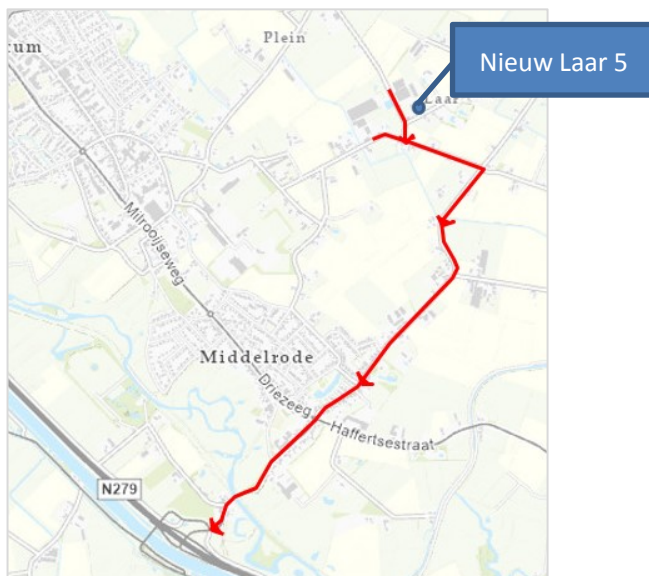
6.2.3 Uitbreiding veehouderijen Laar 31 en Nieuw Laar 5a

parkeren veehouderijen Laar 31 en Nieuw Laar 5a

Parkeren vindt in het huidige situatie plaats op het erf van beide veehouderijen en dat blijft ongewijzigd. Hiervoor is voldoende ruimte op eigen terrein.

Ontsluiting en rijroutes

De woning waar het verkeer van zowel Laar 31 als Nieuw Laar 5a langs rijdt is de woning Nieuw Laar 5. Het lichte verkeer zal in verschillende richtingen aan- en afrijden, het vrachtverkeer rijdt hoofdzakelijk via Laar, Zandstraat richting de N279. Betreffende wegen zijn geschikt voor zwaar verkeer, aangezien deze rijroute door meer (landbouw)bedrijven wordt gebruikt. De verkeersbewegingen vinden voornamelijk in de dagperiode plaats. Een enkele keer vindt er een transport plaats voor 7u (bijvoorbeeld afvoer varkens of aanvoer voer).

Figuur 35: Rijroute (vracht)verkeer Laar 31 en Nieuw Laar 5a

Verkeersbewegingen Laar 31 en Nieuw Laar 5a consoliderend scenario

Als alleen de niet-gerealiseerde, vergunde dierplaatsen op Nieuw Laar 5a gerealiseerd worden dan kan dit in theorie op jaarbasis resulteren in een beperkte toename van verkeersbewegingen vanwege een grotere mestproductie en meer benodigd voer. Maar over het algemeen geldt dat schaalvoordelen benut worden en dat het aantal verkeersbewegingen per etmaal niet zal wijzigen.

De niet-benutte vergunde ruimte resulteert in een toename van 18 lichte verkeersbewegingen en 24 zware verkeersbewegingen. Zie volgende tabellen.

Tabel 19: Verkeersbewegingen feitelijke situatie Laar 31 en Nieuw Laar 5a

Verkeersbewegingen per etmaal feitelijke situatie			
	Laar 31 *	Nieuw Laar 5a **	Cumulatief Laar 31 en Nieuw Laar 5a
Vrachtwagen en tractor (zwaar)	18	16	34
Personenauto / Bestelwagen (licht)	32	12	44
Incidenteel zwaar verkeer: aanvoer CCM	max. 20	max. 22	max. 42

* Gegevens Laar 31 zijn afgeleid van het akoestisch onderzoek van 19 nov 2021

** Gegevens Nieuw Laar 5a zijn afgeleid van het akoestisch onderzoek van 10 okt 2018

Tabel 20: Verkeersbewegingen vergunde situatie Laar 31 en Nieuw Laar 5a

Verkeersbewegingen per etmaal vergunde situatie incl. niet gerealiseerde ruimte			
	Laar 31 *	Nieuw Laar 5a **	Cumulatief Laar 31 en Nieuw Laar 5a
Vrachtwagen en tractor (zwaar)	42	16	58
Personenauto / Bestelwagen (licht)	50	12	62
Incidenteel zwaar verkeer: aanvoer CCM	max. 20	max. 22	max. 42

* Gegevens Laar 31 zijn afgeleid van het akoestisch onderzoek van 19 nov 2021

** Gegevens Nieuw Laar 5a zijn afgeleid van het akoestisch onderzoek van 10 okt 2018

Het aantal verkeersbewegingen wordt voor de varkenshouderijactiviteiten vooral bepaald door aan- en afvoer door vrachtwagens en personen- en bestelauto's van bezoekers, personeel en leveranciers. De ontwikkelscenario's geven alleen vanwege de mestverwerkingsactiviteit op Laar 31 een toename van (vracht)verkeer op de wegen binnen het plangebied. De aantallen varkens worden weliswaar uitgebreid, maar dit leidt volgens opgave van de veehouders niet tot een toename van verkeersbewegingen. Dit is vanwege het beter kunnen benutten van schaalvoordelen en bulktransporten. Het realistisch en het maximaal scenario zijn aan elkaar gelijk. Een deel van de verkeersbewegingen zullen in de praktijk niet dagelijks maar gespreid plaatsvinden.

In het realistisch scenario en het maximaal scenario neemt het aantal lichte verkeersbewegingen niet toe. Het aantal zware verkeersbewegingen nemen ten opzichte van de feitelijke situatie toe ten gevolge van de mestverwerkingsactiviteiten op Laar 31 met **10 extra vrachtwagens per etmaal**. Dit is ongeveer +30% ten opzichte van de feitelijke situatie.

Tabel 21: Verkeersbewegingen feitelijke situatie en realistisch scenario Laar 31

Verkeersbewegingen per etmaal		
	Realistisch en maximaal scenario Laar 31 *	Realistisch en maximaal scenario Nieuw Laar 5a **
Vrachtwagen en tractor <i>mestverwerking</i>	12	-
<i>varkenshouderij</i>	14	16
Personenauto /bestelbus	32	12
Totaal zwaar per etmaal	26	16
Totaal licht per etmaal	32	12
Incidenteel zwaar verkeer: seizoensgebonden aanvoer CCM	max. 4	max. 22

* Gegevens zijn afgeleid van het akoestisch onderzoek van 19 nov 2021 en het projectMER van dec 2021

** Gegevens zijn afgeleid van het akoestisch onderzoek van 10 okt 2018 en de m.e.r.-aanmeldingsnotitie van juni 2021

Tabel 22: Cumulatieve verkeersbewegingen scenario's

Cumulatieve verkeersbewegingen Laar 31 en Nieuw Laar 5a per etmaal			
	Feitelijke situatie	Consoliderend scenario	Realistisch en maximaal scenario
Totaal zware voertuigen	34	58	42
Totaal lichte voertuigen	44	62	44
Incidenteel zwaar verkeer seizoensgebonden	max. 42	max. 42	max. 42

De verkeersgeneratie is bepaald op basis van alle beschikbare akoestische onderzoeken bij de geldende omgevingsvergunningen en bij het Project-MER van Laar 31 en de Aanmeldnotitie m.er. van Nieuw Laar 5a.

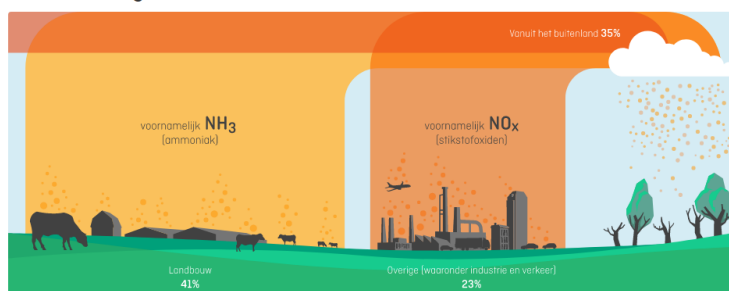
De verkeersaantallen zijn voor Laar 31 komen in de vergunde situatie hoger uit dan in de ontwikkelscenario's. Dit geeft een vertekend beeld, aangezien de dieraantallen en de hoeveelheid te verwerken mest in het ontwikkelscenario groter zijn dan in het consoliderend scenario. Op basis van de beschikbare gegevens die zijn aangeleverd door de veehouder zijn de verkeersaantallen voor het consoliderend scenario herleid en daardoor slechts indicatief en globaal (en daardoor een ruime overschatting), aangezien van de vergunde situatie met alleen de verwerking van ter plaatse geproduceerde mest geen uitwerking van verkeer beschikbaar is gesteld. De verkeersgeneratie ten aanzien van mestverwerking is puur ter indicatie verrekend op basis van 20% (ongeveer 7.700 m³ mestverwerking toegestaan i.p.v. de vergunde 40.000 m³ mestverwerking). De verkeersgeneratie in het ontwikkelscenario is een actuele, concrete opgave van de veehouder en wordt beschouwd als een realistische opgave.

6.3 Stikstof en Natura2000 gebieden

6.3.1 Kaders stikstof en Natura2000

Voor stikstofeffecten op gevoelige natuurgebieden is de Wet natuurbescherming en de Wet ammoniak en veehouderij bepalend. De mogelijkheden voor ontwikkeling van veehouderijen in de gemeente Sint-Michielsgestel worden in belangrijke mate bepaald door de eisen en randvoorwaarden die voortvloeien uit de Wet natuurbescherming en het landelijke en provinciale stikstofbeleid.

Stikstofdepositie stikstofgevoelige Natura-2000 gebieden Nederland

Bron: RIVM

Om de stikstofdepositie op Natura2000 gebieden te verminderen worden generieke maatregelen gericht op NO_x en NH₃ en gebiedsgerichte maatregelen gericht op NH₃ genomen. Emissiereductie per eenheid ammoniak levert meer 'stikstofwinst' op dan emissiereductie per eenheid NO_x, omdat ammoniak gemiddeld genomen dicht bij de bron neerslaat.

Natura 2000 is de verzamelnaam voor het netwerk van Europese natuurgebieden. Natura 2000-gebieden vallen onder de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn en zijn in nationale wetgeving verankerd in de Wet Natuurbescherming 2017. De Europese Unie heeft zich als doel gesteld om bedreigde soorten en habitats te beschermen. Aan de hand van een lijst met meest kwetsbare soorten zijn opgaven opgelegd aan de landen binnen de Europese Unie. De landelijke opgave is inmiddels vertaald naar gebieden in de vorm van zogenaamde aanwijzingsbesluiten.

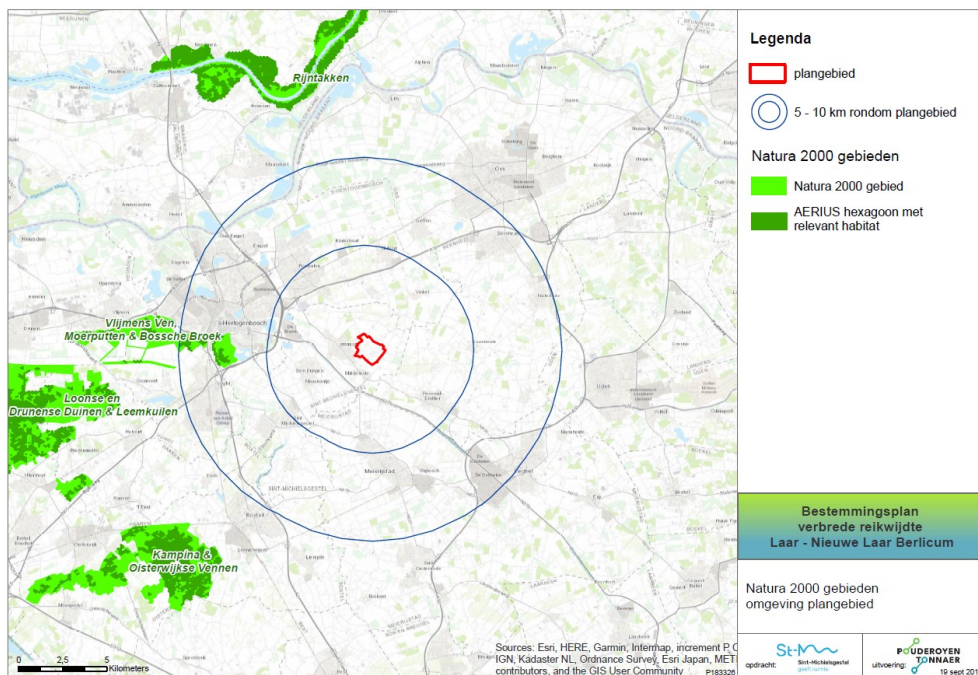
Bij de vaststelling van het bestemmingsplan buitengebied dient de gemeenteraad rekening te houden met de gevolgen die het plan kan hebben voor de Natura2000-gebieden. Een besluit mag alleen genomen indien de raad zich op grond van de Voortoets / Passende beoordeling ervan heeft verzekerd dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zullen worden aangetast. Zekerheid bestaat wanneer er wetenschappelijk gezien redelijkerwijs geen twijfel is over de afwezigheid van schadelijke gevolgen.

Als schadelijke gevolgen niet kunnen worden uitgesloten, kan het plan worden vastgesteld c.q. de vergunning alsnog worden verleend aan de hand van de 'ADC- criteria'. De criteria geven aan dat bij mogelijke significante negatieve gevolgen alleen vergunning verleend kan worden wanneer aan alle volgende criteria wordt voldaan: A) het ontbreken van alternatieve oplossingen; D) dwingende redenen van groot openbaar belang; C) met het voorschrift verbonden aan de vergunning dat de initiatiefnemer compenserende maatregelen vooraf en tijdig treft.

6.3.2 Natura 2000 gebieden

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek (Habitatrichtlijngebied) ligt op ca. 7 km afstand ten westen van het plangebied. Op circa 14 km liggen ten westen en zuidwesten de Natura 2000-gebieden Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen (habitatrichtlijngebied) en Kampina & Oisterwijkse Vennen (Vogel- en Habitatrichtlijngebied).

Gezien de afstand van het plangebied tot Natura 2000-gebieden zijn alleen (mogelijke) effecten door stikstofdepositie relevant en kan afkomstig zijn van NH₃- en NO_x-emissies. Overige effecten zoals verstoring voor Natura2000 gebieden is op voorhand uit te sluiten gezien de grote afstand.

Figuur 36: Natura 2000 gebieden in de omgeving (met 5 km en 10 km contouren).

Al jaren is er in Natura 2000-gebieden een overschot aan stikstofdepositie. Dit is schadelijk voor de natuur. Herstelmaatregelen moeten er voor zorgen dat de instandhoudingsdoelen voor de Natura 2000-gebieden worden gerealiseerd. Een toename van stikstofdepositie is niet toegestaan op stikstofgevoelige habitattypen in Natura2000 gebieden als het niet zeker is dat de toename in stikstofdepositie geen nadelige gevolgen heeft voor de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied. Dit belemmert de vergunningverlening voor economische activiteiten.

Daarom hebben het Rijk en de provincies het Programma Aanpak Stikstof (PAS) ontwikkeld. Het PAS is op 1 juli 2015 in werking getreden en op 29 mei 2019 onverbindend verklaard door de Raad van

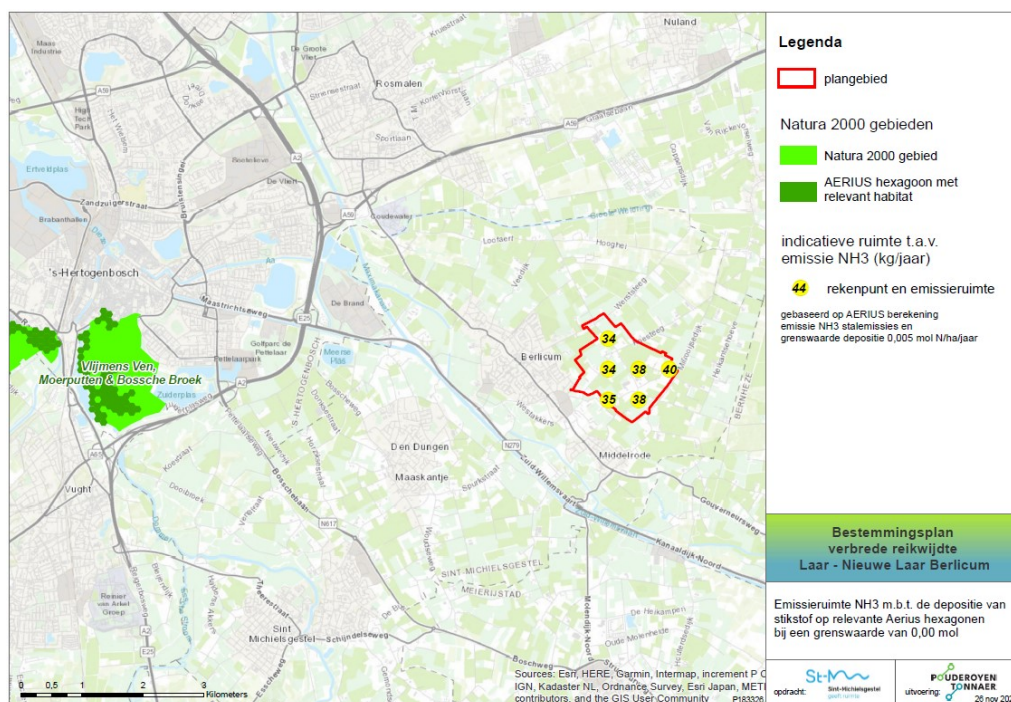
State ². De stikstofuitspraak legde bouwprojecten en het verlenen van vergunningen stil. Het kabinet kwam daarop in november 2019 met maatregelen om de stikstofuitstoot te verminderen. Zodat de vergunningverlening weer op gang kon komen, zoals verlagen van de maximumsnelheid op snelwegen, de Regeling sanering varkenshouderij en de vrijwillige opkoopregeling van veehouderijen met een piekbelasting op Natura2000 gebieden, maar ook subsidieregeling voor stalaanpassingen.

Bij minstens de helft van de stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden, moet de stikstofdepositie in 2030 onder de kritische depositiewaarden (KDW) liggen. In 2018 heeft circa 78% van de stikstofgevoelige natuurgebieden een te hoge stikstofdepositie, uitgaande van de KWD-norm (*bron: Rijksoverheid*). De benodigde uitstootdaling komt voor de helft van maatregelen die het kabinet al heeft genomen. Circa 10% neemt het Klimaatakkoord voor zijn rekening. Aanvullende maatregelen moeten zorgen voor de andere 40%. Naast de maatregelen voor het verminderen van stikstofuitstoot aan de bron, zet het kabinet ook in op natuurbehoud en –herstel. (*bron: RIVM*)

6.3.3 Milieugebruiksruimte stikstof (ammoniak)

De milieugebruiksruimte ten aanzien van ammoniak is de uitbreidingsruimte die veehouderijen hebben zonder dat er sprake is van een significante toename in stikstofdepositie op Natura2000 gebieden. In Figuur 37 is de milieugebruiksruimte op een aantal willekeurige locaties binnen het plangebied weergegeven, uitgedrukt in een toename van de ammoniakemissie tot het bereiken van de depositiedrempel $< 0,005$ mol N/ha/jaar (= geen significante toename van de stikstofdepositie). Het Natura2000 gebied Kampina & Oisterwijkse Vennen ligt op ca. 7 km afstand en is bepalend voor de milieugebruiksruimte binnen het plangebied: ca. 34-40 kg NH₃/jaar en ca. 455-558 kg NO_x/jaar.

² ECLI:NL:RVS:2019:1603 en ECLI:NL:RVS:2019:1604, Raad van State, 29 mei 2019

Figuur 37: Indicatieve emissieruimte NH₃ bij grenswaarde van 0,005 mol/ha/jaar, uitgedrukt in NH₃ emissie in kg/jaar (Bijlage B-5).

Provinciale eisen m.b.t. de emissie van ammoniak uit stallen

Op provinciaal niveau en specifiek voor de veehouderijen heeft de provincie Noord-Brabant een verordening Stikstof en Natura 2000 vastgesteld, sinds 2017 opgegaan in de Verordening natuurbescherming en sinds 2019 opgenomen in de Interim omgevingsverordening. De verordening stelt (extra) technische eisen aan stallen die qua emissiereductie verder gaan dan de vereisten uit Besluit emissiearme huisvesting. Nieuwe stallen worden getoetst aan de streefwaarden die in de bijlagen bij de verordening zijn genoemd en de toepassing van stallen/technieken met een ammoniakemissie per dier die ligt onder die streefwaarden. In juli 2017 is de verordening aangescherpt, omdat met name de beoogde reductie van stikstofdepositie op Natura2000 gebieden niet of niet snel genoeg gerealiseerd zou worden. De provincie had besloten de datum waarop verouderde stallen moeten voldoen aan de emissie reducerende eisen naar voren te halen en te stellen op 1 januari 2022. In het Bestuursakkoord 2020-2023 heeft het nieuwe provinciebestuur vervolgens besloten deze datum op te schuiven naar 1 januari 2024 en niet meer te kijken naar emissie op stalniveau, maar op bedrijfsniveau (intern salderen). Door deze beleidswijziging zullen naar verwachting minder veehouders gaan stoppen en zal de piek van het aantal stoppende veehouderijen verschuiven naar eind 2023. Door het mogelijk maken van gemiddeld op bedrijfsniveau voldoen zullen er tot 2024 meer bedrijven besluiten door te gaan.

Voor varkensbedrijven zijn brongerichte emissiearme stalsystemen en luchtwassers beschikbaar en toepasbaar waarmee de emissiereductie gerealiseerd kan worden. Varkensbedrijven kunnen hiermee uitbreiden in dierplaatsen zonder dat er sprake hoeft te zijn van een toename van de ammoniakemissie. Er zijn op dit moment veel ontwikkelingen gaande ten aanzien van de ontwikkeling van nieuwe, emissie reducerende stalsystemen. Daarom zal op 1 januari 2024 in een evaluatie van de verordening bekeken worden of voor bepaalde diercategorieën meer tijd nodig is en mogelijk de datum van aanpassen van verouderde stallen opnieuw uitgesteld worden. Daarnaast wordt nog onderzocht of ook andere maatregelen (bijvoorbeeld aanvullende voer- en managementmaatregelen) ingezet kunnen worden om aan de eisen te voldoen.

Om mogelijke effecten te duiden is in Tabel 23 voor een aantal diersoorten weergegeven wat 100 kg ammoniakemissieruimte in dieraantallen betekent. In deze tabel is dit weergegeven op basis van:

- de emissie bij toepassing van traditionele stalsystemen;
- de emissie indien voldaan wordt aan de landelijke emissie eisen voor bestaande stallen (Besluit emissiearme huisvesting, kolom a);
- de emissie indien voldaan wordt aan de eisen voor nieuwe stallen uit de provinciale omgevingsverordening;
- de emissie indien uitgegaan wordt van de laagst mogelijke emissie (op basis van in de Regeling Ammoniak en Veehouderij vermelde systemen).

Tabel 23: Aantal dieren die samen een emissie van 100 kg NH₃/jaar veroorzaken bij verschillende emissie-eisen (bronnen: Besluit emissiearme huisvesting, provinciale omgevingsverordening, Rav)

Aantal dieren per 100 kg emissie, per type stal				
Diercategorie	Traditionele stallen	Landelijke eisen Beh <u>bestaande</u> stallen	Provinciale eisen voor <u>nieuwe</u> stallen	Minimale emissies vergunbaar (Rav)
Melk- en kalfkoeien	8	8	14	20
Vleesvarkens	33	63	222	667
Fokzeugen	12 - 24	35 - 38	77 - 159	238 - 476
Gespeende biggen	145	476	1.000	3.333
Leghennen (niet-batterij)	317	800	3.125	4.000

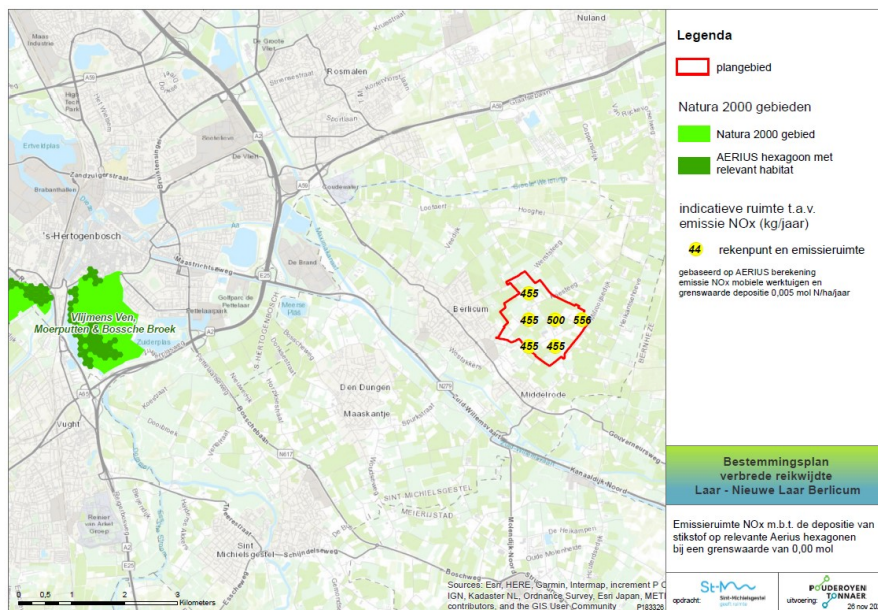
De uitbreidingsruimte binnen het plangebied is met circa 34-40 kg NH₃ zeer beperkt, omdat de stikstofdepositie niet significant mag toenemen op de Natura2000 gebieden (<0,005 mol N/ha/jaar). Dit betekent bij toepassing van een stalsysteem met de laagst mogelijk emissie (ongeacht of dit een stalsysteem of techniek betreft die in de praktijk daadwerkelijk wordt toegepast) een maximale uitbreidingsruimte voor ongeveer 75-88 vleesvarkens (op 85% lw) of 54-63 fokzeugen (op lw85%) of 6-8 paarden of 50-57 schapen.

Geconcludeerd kan worden dat een uitbreiding in het plangebied zeer beperkt gepaard kan gaan met een uitbreiding in ammoniakemissie. Voor o.a. Laar 11 zal het mogelijk zijn de gewenste 35 schapen te houden binnen de milieugebruiksruimte die aanwezig is. Voor de twee blijvende varkenshouderijen is uitbreiding alleen mogelijk binnen het eigen, huidige emissieplafond, door inzet van emissiearme (of emissiearmere) stallen (intern salderen) of door aankoop van ammoniakrechten elders (extern salderen). Op Laar 31 zijn nog mogelijkheden voor interne saldering omdat er nog luchtwassers met 70% ammoniakreductie aanwezig zijn. Vervangen door luchtwassers met 85% ammoniakreductie zal gepaard gaan met extra investeringen in emissiearme stalsystemen die mogelijk al eerder moeten worden gedaan dan op basis van bestaande regelgeving. Vanwege provinciale staleisen t.a.v. ammoniakemissies moeten de 70% luchtwassers vervangen worden voor 85% luchtwassers in de periode 2024-2028.

Bij extern salderen zal per saldo de stikstofdepositie op de Natura2000 gebieden niet toenemen en ontstaan geen significant nadelige effecten op Natura2000 gebieden. Bij toepassing van externe saldering gelden strenge regels, waaronder 30% afroming en wegvallen van latente ruimte. Dit betekent dat externe saldering altijd zal resulteren in verlaging van de stikstofdepositie.

6.3.4 Milieugebruiksruimte stikstof (stikstofoxiden)

De milieugebruiksruimte ten aanzien van stikstofoxiden (NOx) is de uitbreidingsruimte voor met name voertuigen, mobiele werktuigen en stookinstallaties (NOx komt vrij bij verbrandingsprocessen van fossiele brandstoffen), zonder dat er sprake is van een significante toename in stikstofdepositie op Natura2000 gebieden. In Figuur 38 is de milieugebruiksruimte op een aantal willekeurige locaties binnen het plangebied weergegeven, uitgedrukt in een toename van de ammoniakemissie tot het bereiken van de depositiedrempel $< 0,005$ mol N/ha/jaar (= geen significante toename van de stikstofdepositie). Het Natura2000 gebied Kampina & Oisterwijkse Vennen is voor het grootste deel van het plangebied bepalend voor de milieugebruiksruimte.

Figuur 38: Indicatieve emissieruimte bij grenswaarde van 0,005 mol/ha/jaar, uitgedrukt in NOx emissie in kg/jaar (Bijlage B-5).

De uitbreidingsruimte binnen het plangebied is met circa 455-556 kg NOx voldoende voor NOx-emissies van tijdelijke bouw- en aanlegactiviteiten en een toename van verkeergeneratie voor wonen en de toegestane bedrijfsfunctie binnen het plangebied. Nieuwe bebouwing (woningen en bedrijfsgebouwen) moeten gasloos worden uitgevoerd (geen stookinstallaties) en zullen geen toename in NOx-emissie geven.

Voor (middel)grote stookinstallaties zoals een WKK-installatie is de uitbreidingsruimte mogelijk beperkt, omdat de stikstofdepositie niet significant mag toenemen op de Natura2000 gebieden ($< 0,005$ mol N/ha/jaar). Uitbreiding in NOx-emissie boven de milieugebruiksruimte kan alleen door middel van externe saldering met ammoniak van veehouderijen. Ook bij extern salderen zal per saldo de stikstofdepositie op de Natura2000 gebieden niet toenemen en ontstaan geen significant nadelige effecten op Natura2000 gebieden. Bij toepassing van externe saldering gelden strenge regels, waaronder 30% afroming en wegvallen van latente ruimte. Dit betekent dat externe saldering altijd zal resulteren in verlaging van de stikstofdepositie. Het is alleen nog niet besloten of in het nieuwe stikstofbeleid het uitruilen van ammoniak van stoppende veehouderijen voor een toename in stikstofoxiden toegestaan gaat worden. Indien dit wordt toegestaan zal externe saldering altijd resulteren in verlaging van de stikstofdepositie.

6.3.5 Effecten scenario's

Stikstofeffecten door NOx zijn ondergeschikt aan de stikstofeffecten ten gevolge van NH3. Ten aanzien van NOx biedt het bestemmingsplan geen wezenlijke ontwikkelingsmogelijkheden voor stikstofrelevante activiteiten in de gebruiksfase. Het van Laar 31 zijn wel significante NOx-emissies. Zonder stikstofemissieplafond kan het bestemmingsplan niet worden vastgesteld. In deze paragraaf worden de effecten ten gevolge van ammoniakemissies uit veehouderijen voor de twee scenario's uitgewerkt. Dit is een plantoets en staat los van de vergunbaarheid op basis van de Wet natuurbescherming.

Beide veehouderijen hebben een rechtsgeldige Wnb-vergunning. Uit de uitspraak van de Raad van State van 20 januari 2021 (ECLI:NL:RVS:2021:71) volgt dat voor intern salderen geen natuurvergunning nodig is. Voor de beoogde situatie op Nieuw Laar 5a wordt intern én extern gesaldeerd. Hiervoor zijn door de ondernemer ammoniakrechten van de veehouderij Onrooi 12 in Boxtel aangekocht, zodat de benodigde Wnb-vergunning of Omgevingsvergunning 'natuur' verleend kan worden. Op Laar 31 wordt alleen intern gesaldeerd binnen de rechtsgeldige Wnb-vergunning, met hierin ook de niet-gerealiseerde activiteiten waaronder de mestverwerking. Op basis van de provinciale beleidsregels voor saldering mag de niet-gerealiseerde, vergunde ruimte gebruikt worden voor interne saldering en daardoor is per saldo geen sprake van een toename in stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitattypen in Natura2000 gebieden en is voor Laar 31 geen nieuwe Wnb-vergunning nodig.

In tabel 24 is zijn de totale ammoniakemissies binnen het plangebied voor de verschillende referentiesituaties en de ontwikkelscenario's weergegeven. In de ontwikkelscenario's geldt dat als er geen emissieplafond wordt opgenomen t.o.v. de feitelijke situatie binnen het plangebied een toename in ammoniakemissie zal optreden.

Tabel 24: Ammoniakemissies totaal binnen het plangebied scenario's t.o.v. de referentiesituaties

	Vergund Wm (inclusief stoppers)	Vergund Wnb	Huidige situatie feitelijk, planologisch legaal (plantoets)	Huidige situatie feitelijk met eisen IOV	Realistisch scenario en maximaal scenario
Ammoniak (kg NH3/jr)	zie §4.2	L31: 5.420 ¹	L31: 3.572	L31: 1.951	L31: 3.797 ¹
	Tot.	NL5a: 984	NL5a: 984	NL5a: 984	NL5a: 2.114 ²
	10.615	Tot. 6.404	Tot. 4.556	Tot. 2.935	Tot 5.941
% t.o.v.					
vergund Wm			43% van Wm	28% van Wm	56% van vergund Wm
vergund Wnb			71% van Wnb	46% van Wnb	93% van vergund Wnb
feitelijke situatie					130% van huidige, feitelijke situatie

¹ Totale ammoniakemissie Laar 31 door varkens, mestverwerking, wkk en verkeer (Bron Bijlagen bij ProjectMER december 2021)

² Zonder ammoniakemissie locatie Onrooi 12 Boxtel voor externe saldering

Laar 31 heeft in het ProjectMER AERIUS verschilberekeningen opgenomen waaruit blijkt dat bij het voorkeursalternatief met 7 m/s (= realistisch scenario) en het uitvoeringsalternatief met 4 m/s (= maximaal scenario) ten opzichte van de rechtsgeldige Wnb-vergunning sprake is van een afname van

de stikstofdepositie op Natura2000 gebieden en het Natuurnetwerk. Uit verschilberekeningen met als referentie de feitelijke situatie volgt dat bij het voorkeursalternatief en het uitvoeringsalternatief met 4 m/s op meerdere Natura2000 gebieden sprake is van een toename van 0,01 mol N/ha/jaar. Bij het uitvoeringsalternatief met 4 m/s is op het Natura2000 gebied Vlijmens Ven, Moerputten en Bossche Broek sprake van een toename van 0,02 mol N/ha/jaar.

Nieuw Laar 5a heeft in de aanmeldnotitie m.e.r.-beoordeling met een AERIUS verschilberekening aangetoond dat de beoogde situatie leidt tot een toename van stikstofdepositie op Natura2000 gebieden en daaruit kan geconcludeerd worden dat ook op het Natuurnetwerk sprake zal zijn van een toename in stikstofdepositie. Door aankoop van ammoniakrechten van de veehouderij op de locatie Onrooi 12 in Boxtel wordt door middel van externe saldering ervoor gezorgd dat per saldo geen toename van stikstofdepositie op Natura2000 gebieden zal optreden.

In Tabel 25 is de berekende stikstofdepositie van de feitelijke situatie en de ontwikkelscenario's afzonderlijk voor Laar 31 en Nieuw Laar 5a weergegeven, met daarbij het berekende verschil. De AERIUS berekeningen zijn bijgevoegd in Bijlage B-5.

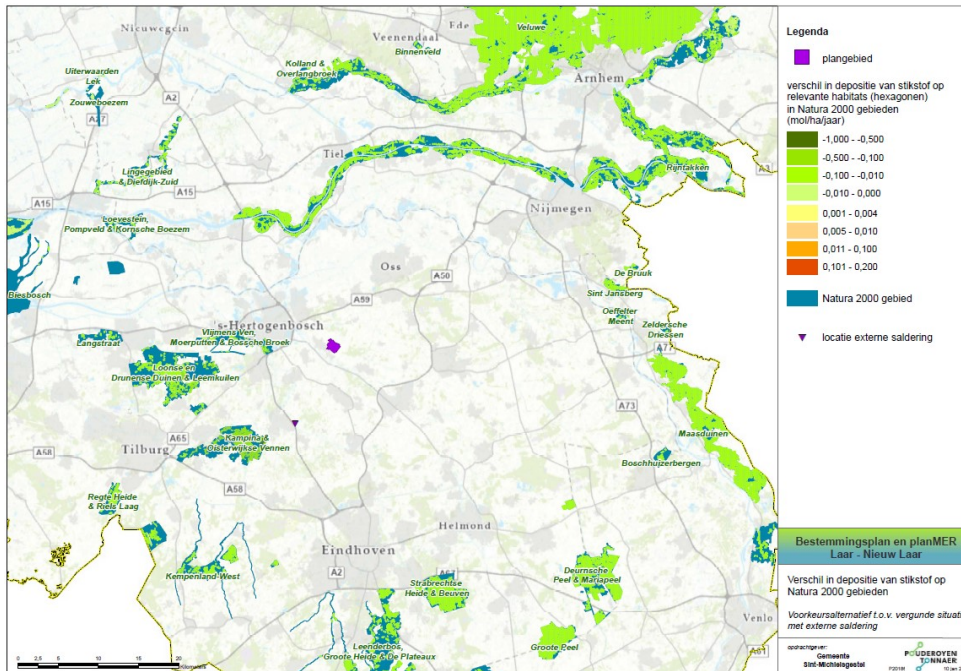
Tabel 25: Stikstofdepositie ontwikkelscenario's t.o.v. de feitelijke situatie (berekend op hectare met hoogste verschil)

Natuurgebied	Feitelijke situatie L31	Realistisch scenario L31	Maximaal scenario L31	Feitelijke situatie NL5a+O12	Realistisch scenario NL5a	Maximaal scenario NL5a
Vlijmens ven, Moerputten & Bossche Broek	0,17	0,19 <i>+0,02</i>	0,19 <i>+0,02</i>	0,04	0,03 <i>-0,01</i>	0,03 <i>-0,01</i>
Rijntakken	0,18	0,20 <i>+0,02</i>	0,20 <i>+0,02</i>	0,07	0,08 <i>+0,01</i>	0,08 <i>+0,01</i>
Veluwe	0,13	0,14 <i>+0,01</i>	0,14 <i>+0,01</i>	0,07	0,07 <i>0,00</i>	0,07 <i>0,00</i>
Loonse en Drunense duinen & Leemkuilen	0,13	0,14 <i>+0,01</i>	0,14 <i>+0,01</i>	0,04	0,04 <i>0,00</i>	0,03 <i>-0,01</i>
Natuurnetwerk	4,10	4,04 <i>-0,06</i>	4,15 <i>+0,05</i>	1,66	2,77 <i>+1,11</i>	2,94 <i>+1,28</i>
Natuurnetwerk	8,78	9,18 <i>+0,40</i>	9,40 <i>+0,62</i>	3,52	6,94 <i>+3,42</i>	7,20 <i>+3,68</i>

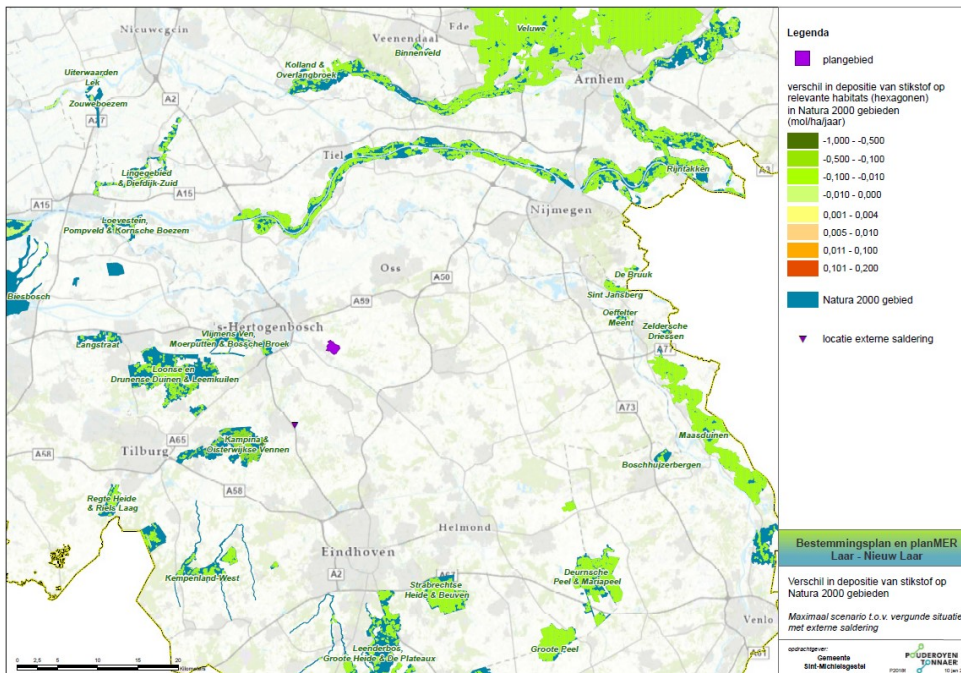
Uit Tabel 25 blijkt volgt dat beide ontwikkelscenario's ten opzichte van de feitelijke situatie (incl. externe saldering) gepaard gaat met een toename van de stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden en op het Natuurnetwerk. Een uittredesnelheid van 7 m/s of 4 m/s maakt voor de stikstofdepositie op Natura2000 gebieden geen verschil, maar wel voor de dichterbij gelegen natuurgebieden in het Natuurnetwerk, waarbinnen ook zeer kwetsbare gebieden aanwezig zijn.

In navolgende figuren is aan de hand van de resultaten van voornoemde AERIUS berekeningen en o.b.v. de resultaten in Tabel 25 het (indicatieve) cumulatieve verschil in stikstofdepositie door Laar 31 en Nieuw Laar 5a inzichtelijk gemaakt. De kaarten zijn ook opgenomen in Bijlage B-5.

Verschil ontwikkelscenario's t.o.v. Wnb-vergund

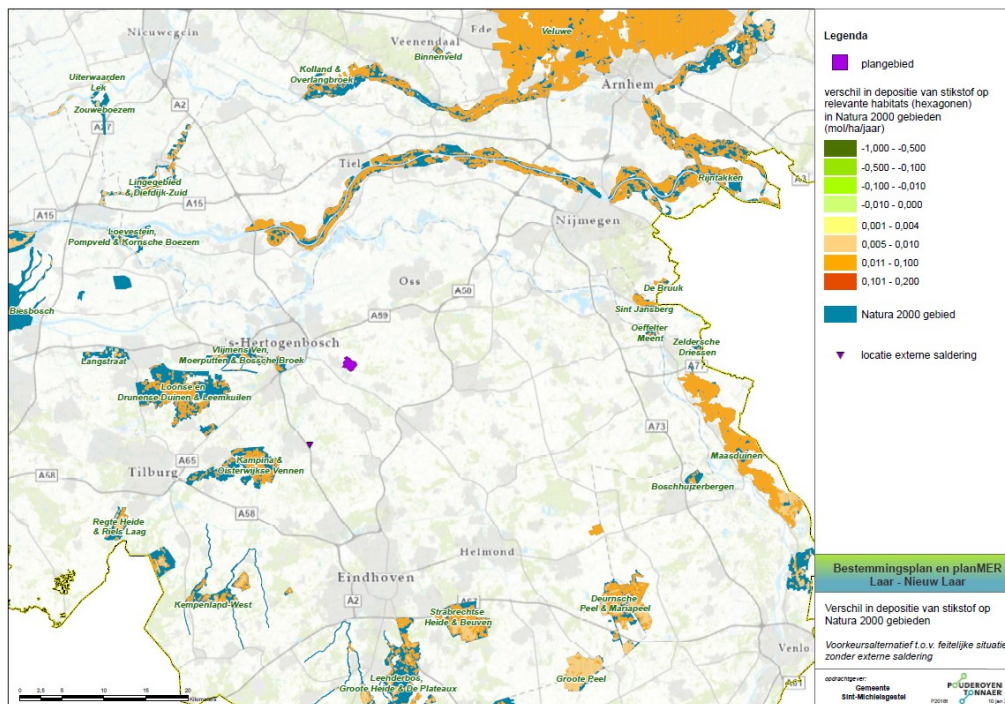

Figuur 39: Verschil in stikstofdepositie realistisch scenario t.o.v. Wnb-vergunde situatie

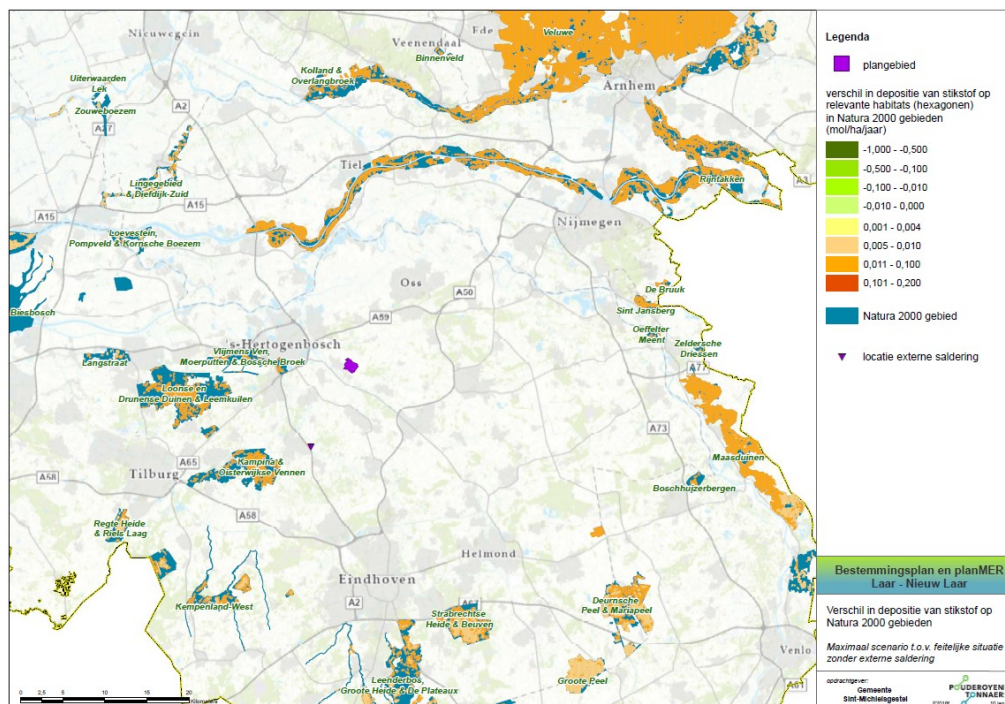

Figuur 40: Verschil in stikstofdepositie maximaal scenario t.o.v. Wnb-vergunde situatie

Verschil ontwikkelscenario's t.o.v. feitelijk zonder externe saldering

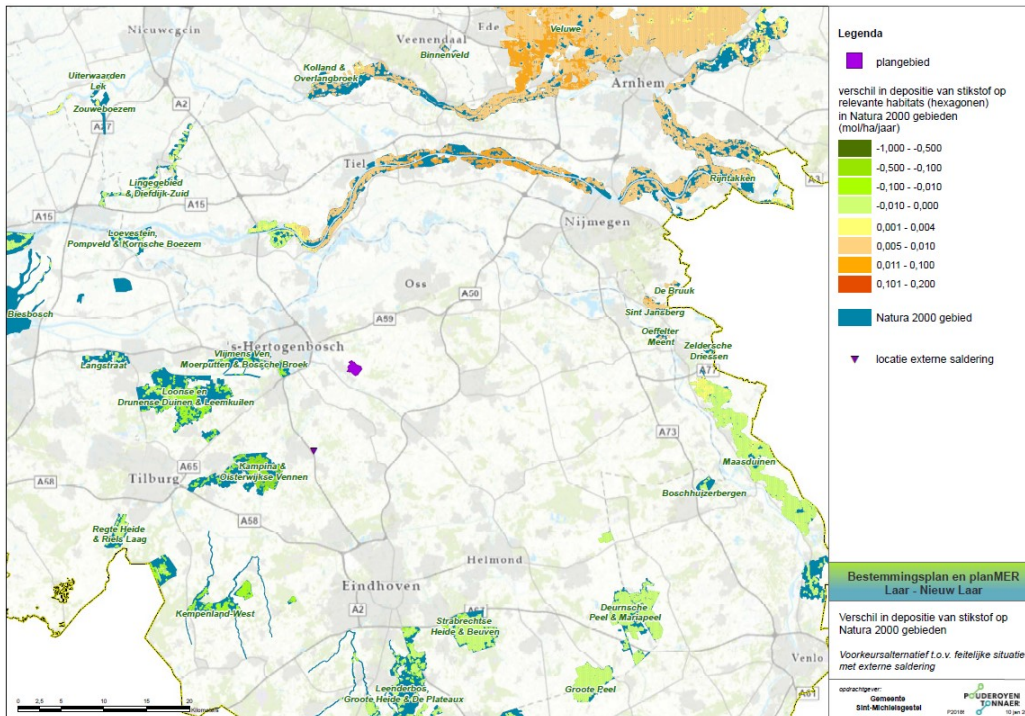

Figuur 41: Verschil in stikstofdepositie realistisch scenario t.o.v. feitelijke situatie zonder externe saldering

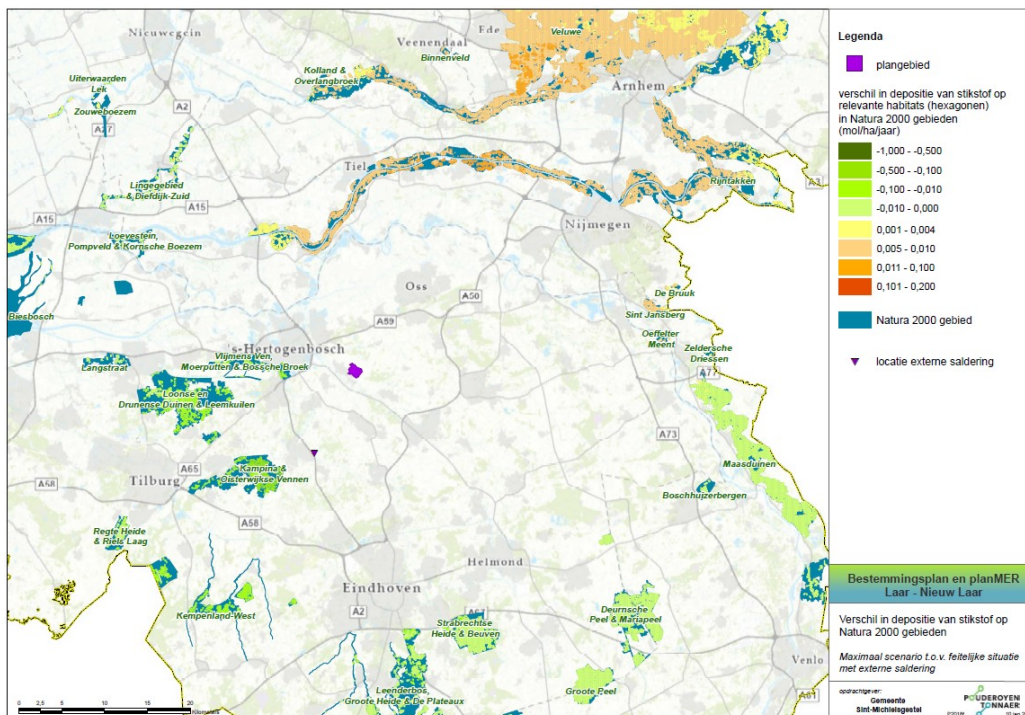

Figuur 42: Verschil in stikstofdepositie maximaal scenario t.o.v. feitelijke situatie zonder externe saldering

Verschil ontwikkelscenario's t.o.v. feitelijk met externe saldering

Figuur 43: Verschil in stikstofdepositie realistisch scenario t.o.v. feitelijke situatie met externe saldering

Figuur 44: Verschil in stikstofdepositie maximaal scenario t.o.v. feitelijke situatie met externe saldering

6.3.6 Betekenis voor het bestemmingsplan

Zonder een stikstofplafondregeling in het bestemmingsplan is niet uit te sluiten dat een toename van de stikstofdepositie leidt tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken van beschermde natuurgebieden (Natura2000 gebieden en Natuurnetwerk). Of de beperkte toename in stikstofdepositie ten opzichte van de feitelijke situatie ook daadwerkelijke nadelige effecten heeft voor de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura2000 gebieden kan blijken uit een ecologisch onderzoek. Een dergelijk onderzoek is echter niet uitgevoerd.

Stikstofplafondregeling in het bestemmingsplan

Het bestemmingsplan maakt het voor veehouderijen mogelijk om hun veestapel uit te breiden en/of te wijzigen onder meer door de benutting van de nog niet gerealiseerde bouw mogelijkheden. Evenwel geldt bij deze gebruiksmogelijkheden dat de ten tijde van de vaststelling van het bestemmingsplan bestaande stikstofemissie op bedrijfsniveau niet mag toenemen. De reden daarvoor is gelegen in het feit dat een toename van ammoniakemissie kan leiden tot een toename van stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden. Door die toename zijn significante effecten op voor stikstofgevoelige habitattypen en -soorten niet zonder meer uit te sluiten vanwege de veelal hoge achtergronddepositie binnen Natura 2000-gebieden. Om het bestemmingsplan in overeenstemming met de Wet natuurbescherming te kunnen vaststellen is een stikstofemissieplafond in de gebruiksregels van het bestemmingsplan noodzakelijk. Op basis van de begripsbepalingen mag een toename van ammoniakemissie, NOx-emissie én stikstofdepositie niet zijn toegestaan.

Als de stikstofplafondregeling in het bestemmingsplan wordt gebaseerd op de ammoniakemissie, Rav-codes én stikstofdepositie van een onherroepelijke Wnb-vergunning dan volgt uit de voortoets Wnb (plantoets) dan nadelige effecten voor stikstofgevoelige habitattypen in Natura2000 gebieden zijn uit te sluiten. Dit is de zogenaamde één-op-één inpassing van de onherroepelijke Wnb-vergunning. Laar 31 kan volstaan met interne saldering binnen het stikstofplafond van de reeds aanwezige onherroepelijke Wnb-vergunning. Eén op één inpassen van deze vergunning is uitvoerbaar. Uit jurisprudentie volgt dat voor intern salderen geen natuurvergunning nodig is.

Voor de uitbreiding op Nieuw Laar 5a wordt intern én extern gesaldeerd. Hiervoor zijn ammoniakrechten van de veehouderij Onrooi 12 aangekocht, zodat de benodigde Wnb-vergunning verleend kan worden. Als de Wnb-vergunning voor de uitbreiding onherroepelijk is op moment van vaststelling van het bestemmingsplan dan kan deze ook één op één ingepast worden. Zolang dit niet het geval is wordt de huidige omgevingsvergunning van 2020 in het bestemmingsplan ingepast.

Uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan voor de veehouderij

Voor Laar 31 is het plan uitvoerbaar door middel van één op één inpassing van de aanwezige onherroepelijke Wnb-vergunning. Nieuw Laar 5a heeft een nieuwe Wnb-vergunning nodig en moet hiervoor extern salderen. Voor één op één inpassing moet de Wnb-vergunning onherroepelijk zijn voorafgaand aan het vaststellen van het bestemmingsplan. Indien dit niet het geval is wordt de omgevingsvergunning van 2020 (met vvgb) ingepast en zal voor de beoogde uitbreiding een omgevingsvergunning voor de natuuractiviteit én het (buitenplans) afwijken van het bestemmingsplan nodig zijn.

6.4 Geur

6.4.1 Kadereur

Bij het verlenen van vergunningen voor veehouderijen en in de ruimtelijke ordening moet rekening worden gehouden met geuroverlast van veehouderijen. De op 1 januari 2007 in werking getreden Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) vormt hiervoor het beoordelingskader. Deze wet geeft aan hoe bij een aanvraag voor een milieuvergunning de geuremissies uit veehouderijstallen en de geurbelasting op geurgevoelige objecten moet worden meegenomen. Daarnaast heeft deze wet consequenties voor de wijze waarop in ruimtelijke plannen het aspect geurbelasting door veehouderijen een rol speelt.

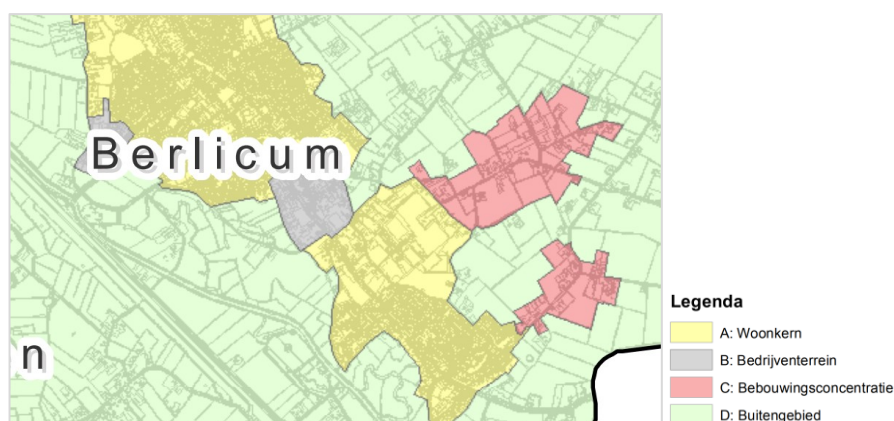
Gemeenten kunnen op grond van de Wet geurhinder en veehouderij binnen een bepaalde bandbreedte variëren met de bescherming van geurgevoelige objecten. Als een gemeente geen gebruik maakt van deze bevoegdheid of besluit geen eigen, afwijkende waarde, vast te stellen, gelden de vaste wettelijke waarden. De Wgv stelt eisen aan de maximale geurbelasting die de veehouderij mag veroorzaken op een gevoelig object zoals een woning. De geuremissie en -belasting worden uitgedrukt in zogenaamde Odour Units (OU's). Voor bepaalde veehouderijbedrijven (geen intensieve veehouderij, zoals melkrundveebedrijven) geldt een vaste afstand die in acht genomen dient te worden. Deze afstand bedraagt ten aanzien van geurgevoelige objecten binnen de bebouwde kom 100 meter en voor geurgevoelige objecten buiten de bebouwde kom 50 meter.

Tabel 26: Wettelijke normen Wet geurhinder en veehouderij voor het plangebied

Type geurgevoelig object en diersoort	Binnen/buiten bebouwde kom	Wettelijke normen
Ruimte voor Ruimte woning op kavel van gestopte veehouderij met sloop		
Alle dieren	Binnen bebouwde kom	100 m
	Buiten bebouwde kom	50 m
Bedrijfswoning behorende bij een veehouderij		
Alle dieren	Binnen bebouwde kom	100 m
	Buiten bebouwde kom	50 m
Voormalige bedrijfswoning bij een veehouderij die op of na 19 maart 2000 is gestopt		
Alle dieren	Binnen bebouwde kom	100 m
	Buiten bebouwde kom	50 m
Voormalige bedrijfswoning bij een veehouderij die voor 19 maart 2000 is gestopt		
Dieren met geuremissie factor	Binnen bebouwde kom, concentratiegebied	3 Ou
	Buiten bebouwde kom, concentratiegebied	14 Ou
Dieren zonder geuremissiefactor	Binnen bebouwde kom	100 m
	Buiten bebouwde kom	50 m
Burgerwoningen en overige geurgevoelige objecten		
Dieren met geuremissie factor	Binnen bebouwde kom, concentratiegebied	3 Ou
	Buiten bebouwde kom, concentratiegebied	14 Ou
Dieren zonder geuremissiefactor	Binnen bebouwde kom	100 m
	Buiten bebouwde kom	50 m

Verordening geurhinder en veehouderij 2017 gemeente Sint Michielsgestel

De gemeente Sint-Michielsgestel heeft gebruik gemaakt van haar bevoegdheid om eigen normen en afstanden vast te stellen. Op 19 februari 2017 heeft de gemeenteraad van Sint-Michielsgestel een gemeentelijke geurverordening en een beleidsregel voor geur en ruimtelijke plannen vastgesteld. De geurverordening en de beleidsregel zijn beiden op 17 maart 2017 in werking getreden. De vier te onderscheiden gebieden zijn woonkernen, bedrijventerreinen, bebouwingsconcentraties en buitengebied. Deze zijn aangeduid op bijbehorende kaart (Normenkaart behorende bij de Verordening geurhinder en veehouderij 2017 gemeente Sint-Michielsgestel). In Figuur 45 een uitsnede van deze kaart ter hoogte van Berlicum en het plangebied.

Figuur 45: Uitsnede Normenkaart bij geurverordening gemeente Sint-Michielsgestel 2017

De afwijkende gemeentelijke geurnormen zijn:

A. Woonkernen	2,0 Ou
B. Bedrijventerrein	5,0 Ou
C. Bebouwingsconcentraties	7,0 Ou (hier liggen de veehouderijen Laar 31 en Nieuw Laar 5a)
D. Buitengebied	10,0 Ou

De afwijkende gemeentelijke vaste afstanden zijn:

A. Woonkernen en B. Bedrijventerrein	
- (voormalige) bedrijfswoning bij veehouderij:	>50 m
- overige geurgevoelige objecten:	>100 m
C. Bebouwingsconcentraties en D. Buitengebied	
- (voormalige) bedrijfswoning bij veehouderij:	>25 m
- overige geurgevoelige objecten:	>50 m

Voor bedrijfswoningen bij veehouderijen en voormalige bedrijfswoningen waarvan op of na 19 maart 2000 de veehouderij beëindigd is geldt buiten de bebouwde kom een afwijkende afstand van 40 meter, onder de voorwaarden dat het uitsluitend dezelfde diercategorie betreft als in de vergunde situatie op 16 maart 2017 en het aantal dierplaatsen en locatie tussen de wettelijke 50 meter en afwijkende 40 meter afstand tot het geurgevoelig object niet afwijkt van de vergunde situatie op 16 maart 2017 (= vergunde situatie op het moment voorafgaand aan het in werking treden van de geurverordening van 2017).

Voor Laar 31 is dit de vergunning van 2 oktober 2017. Deze vergunning bevat een toename in het aantal dierplaatsen ten opzichte van de voorgaande omgevingsvergunning van 15 november 2012. Voor Nieuw Laar 5a is dit de omgevingsvergunning van 24 maart 2020. Deze vergunning bevat een toename van het aantal dierplaatsen en een wijziging van diercategorieën ten opzichte van voorgaande omgevingsvergunning van 5 februari 2013.

Dit betekent dat de afwijkende vaste afstand van 40 meter in de geurverordening (voor bedrijfswoningen bij veehouderijen en voormalige bedrijfswoningen waarvan op of na 19 maart 2000 de veehouderij beëindigd is) niet van toepassing is op het planvoornemen, maar de wettelijke vaste afstand van 50 meter buiten de bebouwde kom.

Beleidsregel geur en ruimtelijke plannen 2017 gemeente Sint Michielsgestel

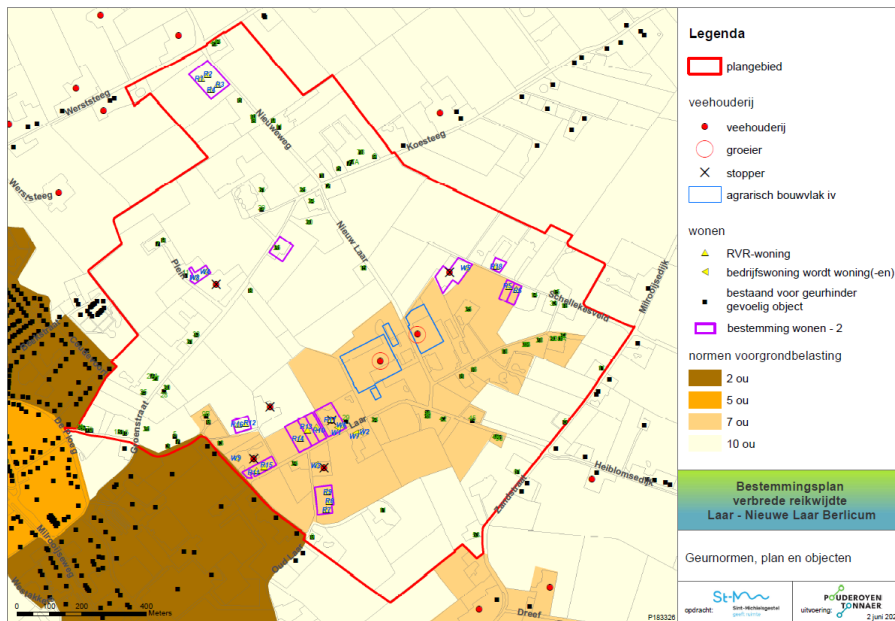
Bij het beoordelen van ruimtelijke initiatieven en plannen worden, als vertaling van het criterium 'een aanvaardbaar woon- en leefklimaat' uit stallen van veehouderijen, onderstaande waarden (Tabel 27) gehanteerd als toetswaarden die gelden ter plaatse van geurgevoelige objecten. Bij deze beoordeling worden alleen de dieren mee berekend waarvoor in de Regeling geurhinder en veehouderij een emissiefactor vastgesteld is.

Tabel 27: Toetswaarden aanvaardbaar woon- en leefklimaat in de gemeente Sint-Michielsgestel

Gebied	Achtergrondbelasting		Voorgroundbelasting		
	Goed	Slecht	Goed	Afweegbaar	Slecht
Woonkernen	0 – 5 ou	>5 ou	0 – 2 ou	nvt	>2 ou
Bedrijventerreinen	0 – 10 ou	>10 ou	0 – 2 ou	2 – 5 ou	>5 ou
Bebouwingsconcentraties	0 – 10 ou	>10 ou	0 – 5 ou	5 – 7 ou	>7 ou
Buitengebied	0 – 10 ou	>10 ou	0 – 7 ou	7 – 10 ou	>10 ou

Voor alle normen en afstanden geldt dat deze alleen bij ontwikkelingen van veehouderijen of nieuwe ruimtelijke functies aan de orde zijn als toetsingscriterium. Er is in de huidige wet- en regelgeving geen verplichting opgenomen voor bedrijven om aan de norm te gaan voldoen. Als intensieve veehouderijen een geurbelasting hebben die hoger is dan de geurnorm, hoeven ze niet aan de norm te voldoen, uitgaand van de Wet geurhinder en veehouderij en het Activiteitenbesluit. Via de zogenaamde 50% regeling moet een uitbreiding van het aantal dieren wel gepaard gaan met een gedeeltelijke afname van de geurbelasting. Eerder opgebouwde rechten t.a.v. de maximale geurbelasting zijn in die regelgeving op deze wijze beschermd.

Voor bedrijfswoningen en voormalige bedrijfswoningen waarvan op of na 19 maart 2000 de veehouderij beëindigd is stelt de beleidsregel geen geurnormen, maar een minimale vaste afstand van 25 meter buiten de bebouwde kom.

Figuur 46: Geurnormenkaart met RvR-woningen

6.4.2 Milieugebruiksruimte geur

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) verbiedt het overschrijden van de geurnorm bij gevoelige objecten en beperkt daarmee de milieugebruiksruimte voor (intensieve) veehouderijen. Bij bestaande overschrijdingen hoeft niet direct voldaan te worden. Als een veehouderij gaat uitbreiden mag 50% van de behaalde geurwinst gebruikt worden voor de uitbreiding (de zogenaamde 50%-regeling). De geurbelasting is afhankelijk van de afstand van gevoelige objecten tot veehouderijen en de geuremissie. Net zoals voor ammoniak zullen veehouderijen die willen groeien in dierplaatsen gebruik moeten maken van emissie reducerende technieken en/of maatregelen moeten treffen om de geurbelasting te beperken ('end-of-pipe' maatregelen zoals verhogen van uitredesnelheden en/of emissiepunten). Hiervoor zijn technieken beschikbaar en vergunbaar, maar zullen ook vanuit bedrijfseconomisch oogpunt betaalbaar moeten zijn.

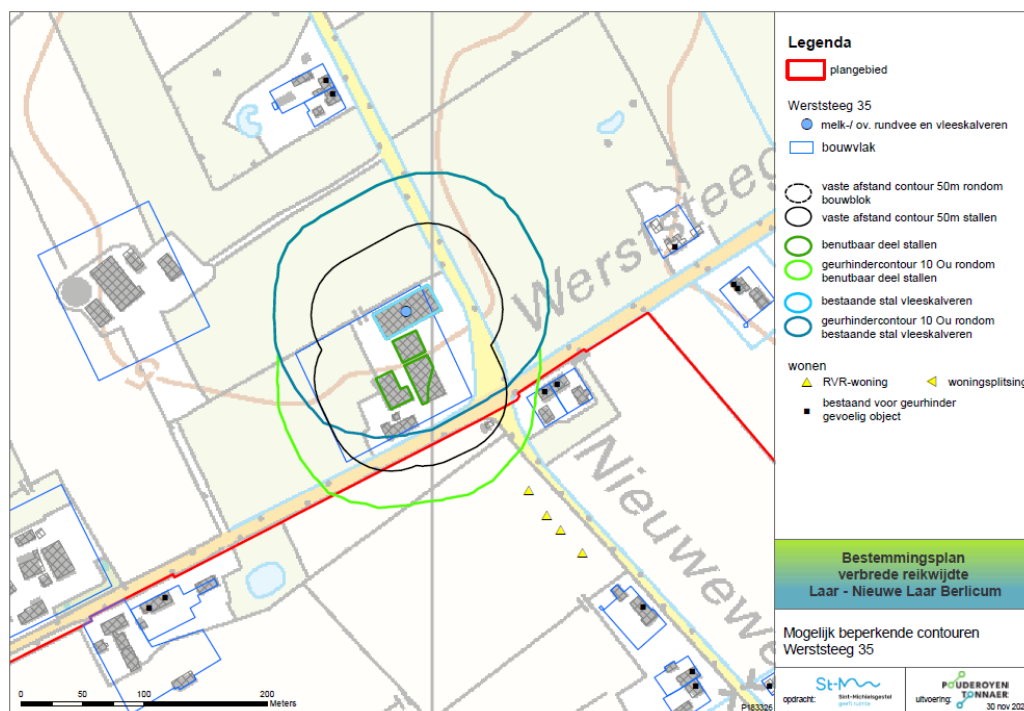
Crisis- en herstelwet (Chw) en Schone Lucht Akkoord (SLA)

De Crisis- en herstelwet en het Schone Lucht Akkoord bieden de gemeente de mogelijkheid om de geursituatie te verbeteren. Niet alleen bij ontwikkelende veehouderijen en veehouderij die actief het geurprobleem willen oplossen, maar ook bij 'stilzittende' bedrijven. In de provincie Noord-Brabant is er experimenteerruimte voor overbelaste situaties vanwege veehouderij (21e tranche van het Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet). De gemeente kan maatregelen aan veehouderijen opleggen om de overbelasting naar de omgeving toe te beperken, zoals het voorschrijven van geur reducerende maatregelen als sprake is van onaanvaardbare geurhinder en de nadelige gevolgen van geuremissies verder kunnen worden beperkt vanwege ontwikkeling technische mogelijkheden. De gemeente krijgt bij onaanvaardbare geurhinder ook de mogelijkheid om vergunningvoorschriften te wijzigen en zelfs de vergunning geheel of gedeeltelijk in te trekken. Om te bepalen of sprake is van onaanvaardbare geurhinder moet rekening worden gehouden met lokaal geurbeleid, historie van klachten, de bestaande en de verwachte geurhinder van de veehouderij en de kosten en baten van de technische voorzieningen en gedragsregels in de veehouderij. Verder komt er ruimte om te experimenteren met innovatieve technieken.

Deze experimenteerruimte voorziet ook in de mogelijkheid om af te wijken van de geurregels in de Wet geurhinder en veehouderij en het Activiteitenbesluit. De gemeente kan afwijken van de zogeheten '50%-regeling' voor geur. Deze experimenteerruimte is nog in ontwikkeling. De gemeente heeft echter nu al mogelijkheden om te anticiperen op de Omgevingswet. Zo heeft de gemeente onder de Omgevingswet meer beleidsvrijheid bij het bepalen van het beschermingsniveau van verschillende geurgevoelige objecten en kan de gemeente een omgevingswaarde vastleggen voor geur.

Geurcontouren Werststeeg 35 in relatie tot nieuwe RvR woningen Groeneweg

In figuur 47 zijn de geurcontouren van rundveehouderij Werststeeg 35 in beeld gebracht. De vaste afstandscoutour van 50 meter ligt buiten het bestemmingsvlak wonen. De 10 OU contour rondom de benutbare delen van de stallen overlapt het beoogde bestemmingsvlak wonen, waardoor deze contour op de verbeelding moet worden overgenomen met de aanduiding 'geurgevoelige objecten uitgesloten'. Hiermee wordt gewaarborgd dat de veehouderij niet in de ontwikkelingsmogelijkheden beperkt wordt door de nieuwe Ruimte voor Ruimte woningen en dat er sprake is van een goed woon- en leefklimaat volgens de beleidsregel.

Figuur 47: Geurcontouren Werststeeg 35

6.4.3 Ontwikkeling geuremissie

De vergunde situatie in 2018/2019 is de situatie ten tijde van de gedoogregeling van het Besluit emissiearme huisvesting (Beh) op basis waarvan oude stallen uiterlijk op 1 januari 2020 leeg of aangepast moesten zijn. In die periode zijn alle stoppende veehouderijen in het plangebied ook feitelijk beëindigd, waardoor de feitelijke geurbelasting kleiner is geworden. Zolang de omgevingsvergunningen niet zijn ingetrokken en het bestemmingsplan niet is gewijzigd kan een gestopte veehouderijlocatie nog doorstarten, onder de voorwaarde dat de stallen voldoen aan de maximale emissiewaarden in het Beh en de staleisen van de provincie Noord-Brabant.

Veehouderij Laar 31 moet vanwege de Brabantse staleisen uiterlijk 2024 de luchtwassers met 70% ammoniakreductie vervangen door luchtwassers met minimaal 85% ammoniakreductie. Deze aanpassing geeft geen extra reductie van geuremissie, omdat de huidige biologische 70%-luchtwasser al 45% geur reduceert. Mogelijk gaat deze autonome ontwikkeling wel gepaard met een (beperkte) uitbreiding in dierplaatsen. Hiervoor is een verhoging van de uittredesnelheid en een vormverandering van het bouwblok noodzakelijk, aangezien binnen het bestaande bouwvlak nauwelijks uitbreidingsruimte aanwezig.

Nieuw Laar 5a voldoet al aan de provinciale staleisen. In de feitelijke situatie met autonome ontwikkeling wijzigt de geuremissie in de autonome ontwikkeling niet ten opzichte van de feitelijke situatie op dit moment. Het realistisch en maximaal scenario zorgen ten opzichte van de feitelijke situatie voor een toename van de geuremissie. Hierbij wordt vergunde, niet-benutte ruimte maximaal opgevuld.

Tabel 28: Geuremissies referenties en scenario's (alleen stalemissies)

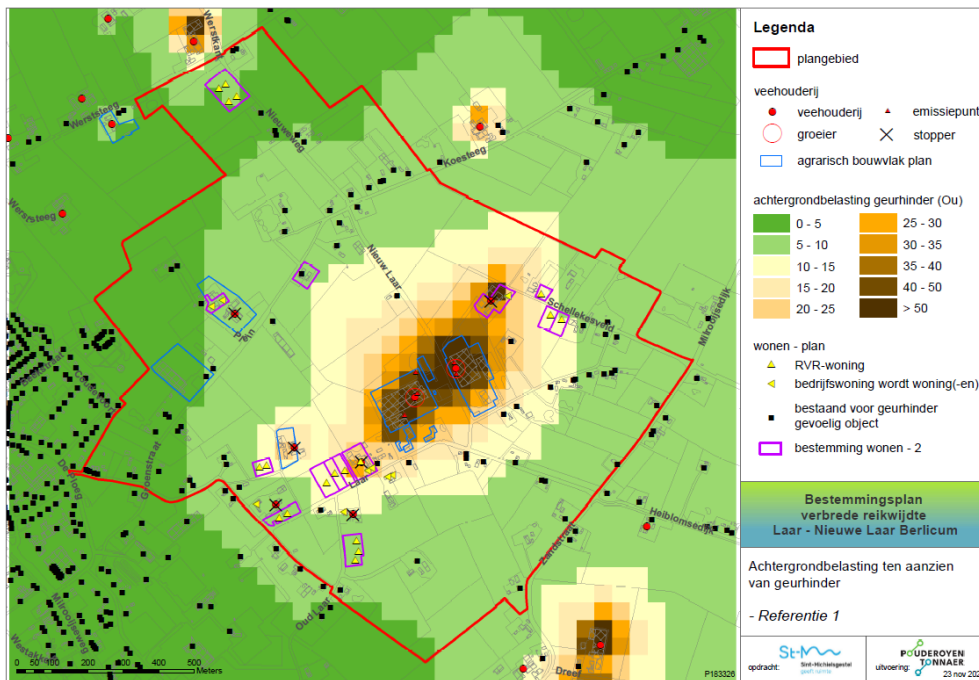
	Vergunde situatie 2018/2019	Feitelijke situatie	Consoliderend scenario	Realistisch en maximaal scenario
Geur	46.861 Laar 31	46.707 L31	46.861 L 31	63.094 L31
(OU/m ³)	42.923 Nieuw Laar 5a	41.495 NL5a	42.923 NL5a	44.402 NL5a
	7.590 Laar 11 *	-	-	-
(% t.o.v. feitelijk)	6.272 Laar 27 *	-	-	-
	15.106 Schellekensveld 2 *	-	-	-
	2.116 Oud Laar 17	-	-	-
	748 Laar 19	-	-	-
	Totaal 121.616	Totaal 88.202	Totaal 89.784	Totaal 107.496
	(138%)	(100%)	(102%)	(122%)

* Gecorrigeerd voor BOP Actieplan ammoniak (Beh)

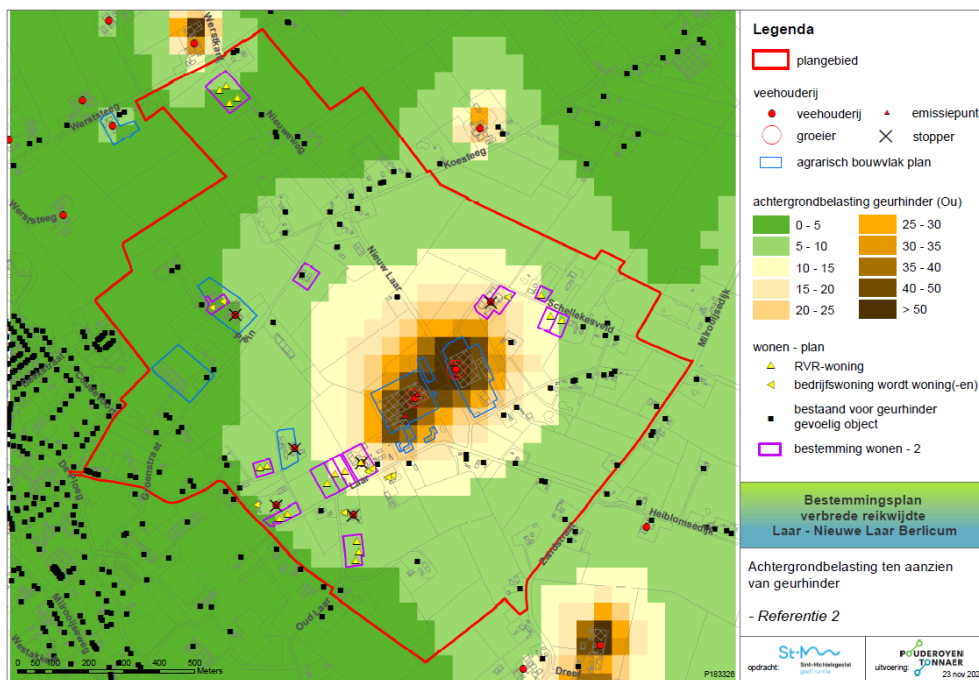
6.4.4 Referentiesituaties

In Figuur 48 t/m 50 is de achtergrondbelasting geur in de vergunde situatie 2018/2019 (de vertreksituatie van het gebiedsplan) en huidige feitelijke situatie (met en zonder correctie o.b.v. eisen IOV voor Laar 31) weergegeven. Het betreft de cumulatieve geurbelasting vanuit stallen, niet van (vergunde, niet gerealiseerde) mestverwerkingsactiviteiten.

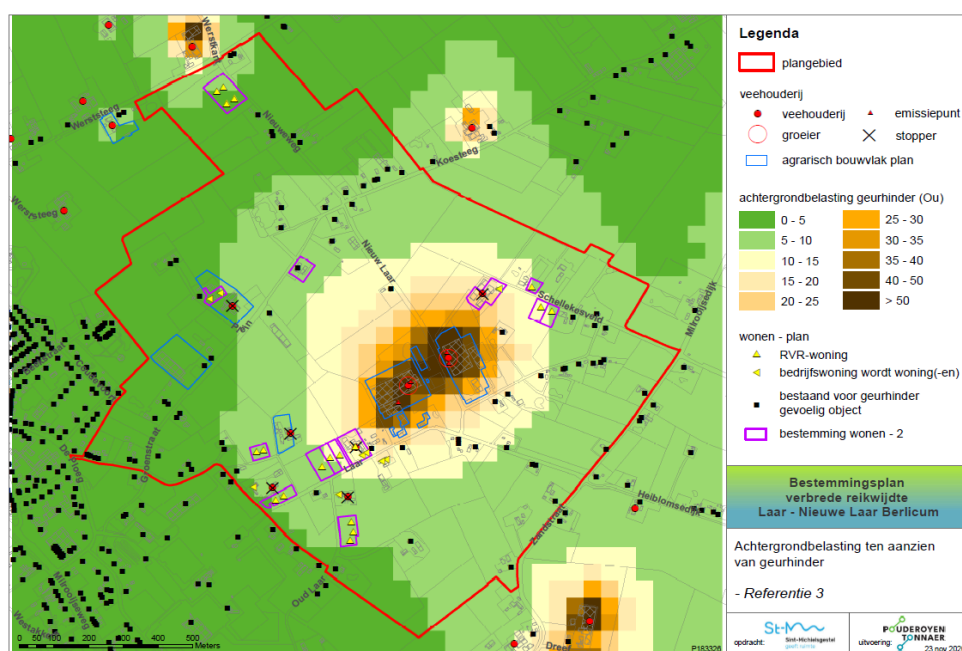
Op deze figuren is te zien dat alle veehouderijen binnen het plangebied één geurcontour vormden, met als grootste bijdrage de geurutstoot van de twee blijvende veehouderijen. Er is in alle referentiesituaties sprake van overbelaste woningen. De berekende waarden zijn weergegeven in de vergelijkingstabellen voor de ontwikkelscenario's.

Figuur 48: Indicatieve achtergrondbelasting in de vergunde situatie 2018/2019 (uitgangssituatie gebiedsvisie Laar-Nieuw Laar)
Zie ook deel B, bijlage B-6.

Figuur 49: Indicatieve achtergrondbelasting geur in de feitelijke situatie (zie ook deel B, bijlage B-6)

Figuur 50: Indicatieve achtergrondbelasting geur in de feitelijke situatie met correctie eisen IOV (zie ook deel B, bijlage B-6)

De vergunde situatie 2018/2019 geeft de achtergrondbelasting van geur weer ten tijde van het opstellen van de geurgebiedsvisie en de gedoogregeling van het Besluit emissiearme huisvesting (Beh) op basis waarvan oude stallen uiterlijk op 1 januari 2020 leeg of aangepast moesten zijn. In de tussentijd zijn alle stoppende veehouderijen in het plangebied ook feitelijk beëindigd, waardoor de feitelijke geurcontour kleiner is geworden. Zolang de omgevingsvergunning niet is ingetrokken en het bestemmingsplan niet is gewijzigd kan een gestopte veehouderijlocatie nog doorstarten, onder de voorwaarde dat de stallen voldoen aan de maximale emissiewaarden in het Beh.

Veehouderij Laar 31 moet uiterlijk 2024 de luchtwassers met 70% ammoniakreductie vervangen door luchtwassers met minimaal 85% ammoniakreductie. Deze aanpassing geeft geen extra reductie van geuremissie omdat de huidige biologische luchtwasser al 45% geur reduceert. Mogelijk gaat deze autonome ontwikkeling wel gepaard met een uitbreiding in dierplaatsen en daardoor ook in geuremissie om zo de investering terug te kunnen verdienen. Hiervoor is een verhoging van de uittredesnelheid noodzakelijk, want er is binnen het bestaande bouwvlak weinig uitbreidingsruimte aanwezig. Nieuw Laar 5a voldoet al aan de provinciale stalen.

6.4.1 Effecten consoliderend scenario

In het consoliderend scenario is vooral de geurbelasting op de nieuwe geurgevoelige objecten en functies van belang. In Tabel 29 staat de berekende voorgrondbelasting door de vergunde situatie van Laar 31 en Nieuw Laar 5a opgenomen en vergeleken met de geurnormen volgens de geurverordening.

Tabel 29: Voorgrondbelasting geur uit stallen Laar 31 en Nieuw Laar 5a consoliderend scenario (vergund)

Geurgevoelig object	Type	Geurnorm [Ou]	Consoliderend scenario	
			Voorgrondbelasting	Voorgrondbelasting
			Laar 31	Nieuw Laar 5a
RVR 01-nieuw	RVR	10	1	0,9
RVR 02-nieuw	RVR	10	1	0,9
RVR 03-nieuw	RVR	10	1,1	1,0
RVR 04-nieuw	RVR	10	1,1	1,0
RVR 05-nieuw	RVR	7	3,7	5,4
RVR 06-nieuw	RVR	7	3,5	5,0
RVR 07-nieuw	RVR	7	2,6	1,6
RVR 08-nieuw	RVR	7	2,9	1,8
RVR 09-nieuw	RVR	7	3,1	1,9
RVR 10-nieuw	RVR	7	5,6	2,6
RVR 11-nieuw	RVR	7	2,2	1,3
RVR 12-nieuw	RVR	10	2,7	1,6
RVR 13-nieuw	RVR	7	4,9	2,4
RVR 14-nieuw	RVR	7	4,1	2,1
RVR 15-nieuw	RVR	7	2,4	1,4
RVR 16-nieuw	RVR	10	2,6	1,5
RVR 17-nieuw op kavel	RVR	>50m	7,8	3,1
RVR 18-nieuw	RVR	10	3,9	5,7
Laar 27	A wordt W	> 50m	7,7	3,2
Bij Laar 27 splitsing	A wordt W	> 50m	8,6	3,3
Laar 32- stopper 2002	A wordt W	> 50m	8,2	3,6
Laar 32A splitsing	A wordt W	> 50m	6,6	2,9
Schellekesveld 2	A wordt W	> 50m	5,1	8,6
Plein 15	A wordt W	> 50m	1,7	1,0
Bij Plein 15 splitsing	A wordt W	> 50m	1,9	1,1
Oud Laar 17	A wordt W	> 50m	3,9	2,0
Laar 19	A wordt W	> 50m	2,0	1,2
Laar 11	A wordt B	> 50m	3,4	1,9
<i>Bestaande woningen die overbelast zijn</i>				
Laar 29	W	7	10,0	3,6
Laar 34	W	7	10,9	4,9
Laar 36	W	7	8,1	5,9
Laar 38	W	7	7,6	5,5
Nieuw Laar 8	W	7	6,7	9,3
Nieuw Laar 25	W	7	6,4	12,5

A = Agrarisch, W = Wonen, B = Bedrijf, RvR = Ruimte voor Ruimte woning

Geurbelasting is berekend met V-stacks vergunningen v2020

Coördinaten woningen zijn vanwege de gebiedsgerichte benadering van dit PlanMER gebaseerd op middelpunt van het BAG-object.

Voor vergunningverlening / vergunningaanvraag dient de aanvrager te toetsen op dichtstbijzijnde gevel van de woning.

Omgekeerde werking consoliderend scenario i.r.t. de geurverordening

Alle nieuwe RvR-woningen, woningsplitsingen en te herbestemmen bedrijfswoningen liggen op meer dan 50 meter van de rand van het bouwblok met functieaanduiding intensieve veehouderij van Laar 31 en Nieuw Laar 5a.

De kortste afstand is de afstand tussen de afgesplitste woning Laar 32a en de rand van het bouwblok met functie intensieve veehouderij van Laar 31 en die bedraagt ongeveer 52 meter. De kortste afstand tussen Laar 27 (woningsplitsing) en bouwblok Laar 31 bedraagt ongeveer 83 meter. De RVR-woning op Laar 27 komt ten westen van de bestaande woning en dus op grotere afstand.

Nieuw Laar 5a ligt op meer dan 100 meter van alle nieuwe geurgevoelige objecten en te herbestemmen bedrijfswoningen.

Figuur 51: Afstand tussen bouwvlak Laar 31 en gevel Laar 32a (links) en gevel Laar 27 (rechts)

Op alle nieuwe geurgevoelige objecten kan worden voldaan aan de geurnormen en vaste afstanden conform de geurverordening van 2017. In het consoliderend scenario zijn wel een aantal bestaande burgerwoningen overbelast, hetgeen betekent dat beide veehouderijen in hun ontwikkelingsmogelijkheden beperkt worden door deze bestaande, overbelaste woningen. Het toevoegen van nieuwe geurgevoelige objecten aan het plangebied levert ten aanzien van geur geen extra beperkingen op voor de ontwikkelingsmogelijkheden van beide veehouderijen. Om te beoordelen of ter plaatse van de nieuwe geurgevoelige functies sprake is van een aanvaardbaar leefklimaat moet worden getoetst aan de Beleidsregel geur en ruimtelijke plannen 2017 gemeente Sint-Michielsgestel.

Beoordeling achtergrondbelasting en woon- en leefklimaat

Voor bedrijfswoningen en voormalige bedrijfswoningen waarvan op of na 19 maart 2000 de veehouderij beëindigd is stelt de gemeentelijke beleidsregel geen geurnormen, maar een minimale vaste afstand van 25 meter buiten de bebouwde kom. In het bestemmingsplan betreft dit alle woningsplitsingen en te herbestemmen bedrijfswoningen van gestopte veehouderijen. Deze liggen allemaal op meer dan 25 meter van de bouwvlakken met functieaanduiding intensieve veehouderij van Laar 31 en Nieuw Laar 5a.

Voor woningen die gebouwd zijn op de kavel van een veehouderij die op of na 19 maart 2000 beëindigd is en samenhangen met de sloop van de bedrijfsgebouwen van de veehouderij stelt de beleidsregel geen geurnormen, maar een minimale vaste afstand van 50 meter buiten de bebouwde kom. In het bestemmingsplan betreft dit RVR017 en deze voldoet ook ruim aan de minimale afstand.

In voorgaande Tabel 29 is de voorgrondbelasting geur op de Ruimte voor Ruimte woningen in het planvoornemen weergegeven. In het consoliderend scenario is volgens de gemeentelijke beleidsregel het leefklimaat ter plaatse van RVR10 afweegbaar (t.g.v. voorgrondbelasting Laar 31) en ter plaatse van RVR05 en RVR06 (t.g.v. voorgrondbelasting Nieuw Laar 5a). Ter plaatse van alle andere RvR-woningen is het leefklimaat 'goed' volgens de beleidsregel.

Voor het leefklimaat dient ook de achtergrondbelasting beschouwd te worden. In Tabel 30 is de indicatieve achtergrondbelasting geur op de Ruimte voor Ruimte woningen in het planvoornemen weergegeven. Het betreft de cumulatieve geurbelasting vanuit stallen. De vergunde geurbelasting door mestverwerking op Laar 31 wordt afzonderlijk beoordeeld.

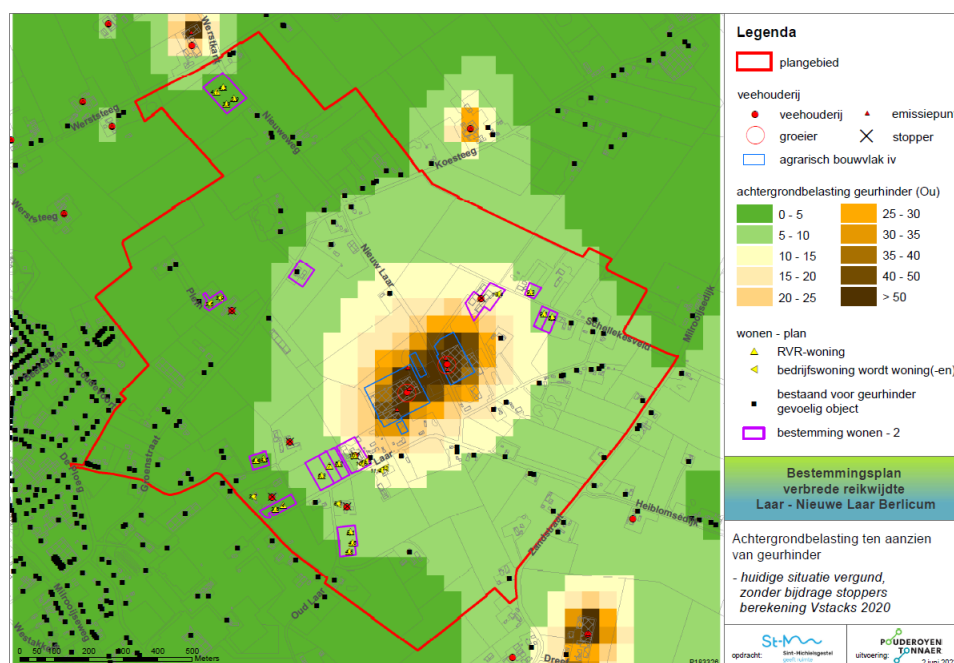
Het consoliderend scenario voldoet ten aanzien van de achtergrondbelasting van geur uit stallen ter plaatse van de nieuwe gevoelige bestemmingen (Ruimte voor Ruimte woningen, woningsplitsingen en te herbestemmen bedrijfswoningen) aan de toetswaarden in de Beleidsregel geur en ruimtelijke plannen 2017 gemeente Sint-Michielsgestel.

Tabel 30: Toets achtergrondbelasting aan Beleidsregel geur en ruimtelijke plannen 2017 gemeente Sint-Michielsgestel

Geurgevoelig object	Toetswaarde beleidsregel	Consoliderend scenario Laar 31 en Nieuw Laar 5a vergund	
	OU / meters	OU *	Leefklimaat **
RVR 01-nieuw	0-10	4,07	goed
RVR 02-nieuw	0-10	4,29	goed
RVR 03-nieuw	0-10	3,93	goed
RVR 04-nieuw	0-10	3,94	goed
RVR 05-nieuw	0-10	9,14	r.goed
RVR 06-nieuw	0-10	8,33	r.goed
RVR 07-nieuw	0-10	4,51	goed
RVR 08-nieuw	0-10	4,79	goed
RVR 09-nieuw	0-10	5,09	goed
RVR 10-nieuw	0-10	8,24	r.goed
RVR 11-nieuw	0-10	3,76	goed
RVR 12-nieuw	0-10	4,65	goed
RVR 13-nieuw	0-10	7,05	goed
RVR 14-nieuw	0-10	6,28	goed
RVR 15-nieuw	0-10	4,00	goed
RVR 16-nieuw	0-10	4,39	goed
RVR 17-nieuw op kavel veehouderij	> 50 m	> 50 m	-
RVR 18-nieuw	0-10	9,30	r.goed

* Geurbelasting is berekend met V-stacks gebied v2022

** Classificatie naar leefklimaat o.b.v. Bijlage 6 en 7 Handreiking Wet geurhinder en veehouderij

Figuur 52: Achtergrondbelasting consolidierend scenario (Laar 31 en Nieuw Laar 5a vergund)

Cumulatie met geurbelasting stallen met geurbelasting uit mestverwerking Laar 31

Door de rechtstreeks werkende regels in de provinciale IOV mag alleen ter plaatse geproduceerde mest worden verwerkt en geen mest van derden. Binnen de inrichting wordt op basis van de huidige vergunde dieren aantallen circa 7.700 m³ mest geproduceerd. Daarnaast is er vergunning voor 120 ton/jaar algenkweek in een open vijver. Voor het ProjectMER van december 2021 voor Laar 31 is een geuronderzoek uitgevoerd door Buro Blauw (*rapportnr BL2021.10419.01-c02, 16 dec 2021*). Hierin is onderzoek gedaan naar het verwerken van 15.000 m³ (eigen) mest. In het onderzoeksrapport zijn aangevraagde activiteiten en bijbehorende kengetallen uitgewerkt en toegelicht en op basis daarvan is zijn de geuremissies bepaald. Op basis van het geurbeleid van de provincie Noord-Brabant zijn de emissies vermenigvuldigd met factor 2, aangezien de emissies niet zijn ingeschat op basis van metingen of algemeen aanvaarde kengetallen. De algenkweek vindt plaats in een gesloten systeem i.p.v. de vergunde kweekvijver, waardoor geurhinder wordt voorkomen.

Tabel 31: Samenvatting emissies voorgenomen verwerking 15.000 m³ eigen mest Laar 31

(bron: Rapport geuronderzoek tabel 4.3, Buro Blauw, 16 dec 2021)

Beschrijving	Emissie na correctie [Mou _{E(H)} c/u]	Duur [uur/jaar]
Aanvoer co-product	25,0	40
Aanvoer champost	0,3	194
Composteren	33,5	6.240
Afvoer gecomposteerd product	7,1	260
Verlading concentraat	22,2	160
Luchtwater continu	12,6	8.760
WKK	4,0	8.000

Tabel 32: Berekende geurconcentraties 98-percentiel voorgenomen verwerking (aangevraagd A = 15.000 m³ eigen mest) Laar 31 (bron: Rapport geuronderzoek tabel 4.3, Buro Blauw, 16 dec 2021)

ID	Adres	Vigerend	98-percentiel [ou _E (H)/m ³]		Richt-/Grenswaarde
			Aangevraagd (A)	Aangevraagd (B)	
1	Laar 29 A, Berlicum	1,1	0,1	0,3	0,5 / 1
2	Laar 34, Berlicum	1,3	0,1	0,2	0,5 / 1
3	Laar 36, Berlicum	1,0	0,1	0,2	0,5 / 1
4	Nieuw Laar 8, Berlicum	0,7	0,1	0,3	0,5 / 1
5	Nieuw Laar 25, Berlicum	0,5	0,3	0,4	0,5 / 1
6	Nieuw Laar 15, Berlicum	0,5	0,3	0,4	0,5 / 1
7	Coudenborch 12, Berlicum	0,1	0,0	0,0	0,25 / 0,5
8	Christinastraat 2, Berlicum	0,1	0,0	0,0	0,25 / 0,5
9	Rand sportpark, Berlicum	0,1	0,0	0,1	0,25 / 0,5
10	Kantine sportpark, Berlicum	0,1	0,0	0,0	0,25 / 0,5

De berekende geurconcentratie (geurbelasting) ligt lager dan de provinciale richtwaarde geur voor nieuwe situaties conform de Beleidsregel industriële geur Noord-Brabant. De berekende geurbelasting ten gevolge van de geuremissie uit stallen is ook uitgedrukt als een 98-percentiel waarde. Voor een indicatieve beoordeling van het cumulatieve effect zouden beide berekende waarden bij elkaar opgeteld kunnen worden voor een indicatie. Uitgaande van een maximale berekende bijdrage aan de achtergrondbelasting van +0,3 OU_E/m³ door mestverwerking op bestaande woningen, zal het cumulatieve effect ter plaatse van de verder weg gelegen bestaande en nieuwe woningen lager zijn.

De optelling van de berekende geurbelasting uit stallen met de bijdrage van maximaal 0,3 OU_E/m³ door mestverwerking resulteert op geen enkele RvR-woning in een overschrijding van de toetswaarde van 10 Ou.

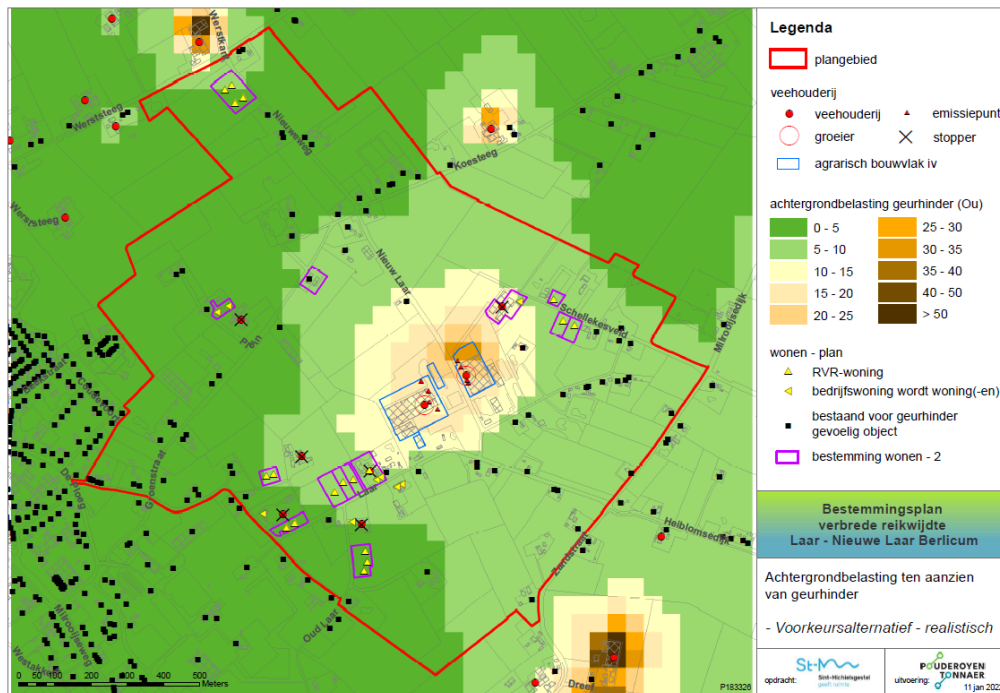
6.4.2 Effecten realistisch en maximaal scenario (ontwikkelscenario's)

In Deel B-B6 zijn de geurkaarten voor de twee ontwikkelscenario's opgenomen. Deze kaarten verbeelden de gegevens in de bijbehorende tabellen.

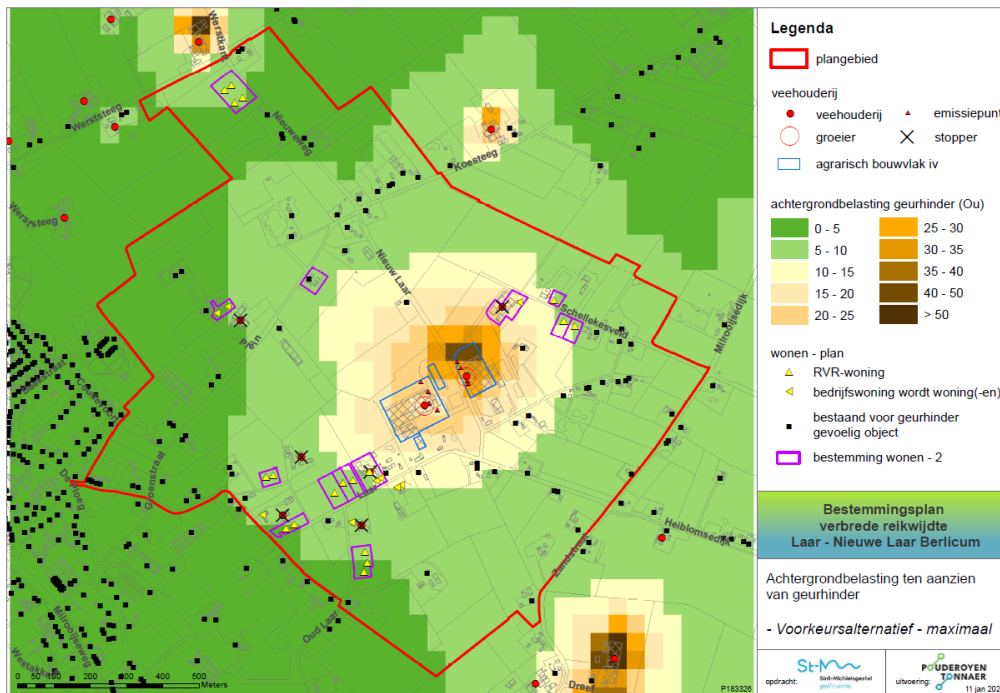
Achtergrondbelasting geur uit stallen

In de volgende figuren en Tabel 33 worden de referentiesituaties vergeleken met de ontwikkelscenario's. De berekende achtergrondbelasting is berekend met V-stacks gebied v2010. Begin 2022 is een geactualiseerde versie verschenen, V-stacks Gebied v2022.

Alle referenties en scenario's zijn berekend in zowel V-stacks Gebied v2010 als v2022. Echter uit de vergelijking van de referentiesituaties blijkt dat v2022 onnavolgbare uitkomsten geeft. De vergunde situatie 2018/2019 (Ref 1; met geur van de stoppers) geeft op een aantal woningen een lagere geurbelasting dan de feitelijke situatie (Ref 2; zonder geur van de stoppers). Het lijkt erop dat sprake is van een zogenaamde 'bug' in het rekenprogramma. Het komt wel duidelijk naar voren dat v2022 in de ontwikkelscenario's lagere waarden berekend dan v2010. Daarom is gekozen om de vergelijking van de milieueffecten (kaarten en tabel) te baseren op de waarden die zijn berekend in v2010. Aangezien het maximaal scenario de worstcase situatie betreft worden van dit ontwikkelscenario ook de waarden weergegeven die zijn berekend met de nieuwe V-stacks Gebied v2022.

Figuur 53: Indicatieve achtergrondbelasting geur realistisch scenario (zie ook deel B, bijlage B-6)

Figuur 54: Indicatieve achtergrondbelasting geur maximaal scenario (zie ook deel B, bijlage B-6)

Tabel 33: Achtergrondbelasting geur uit stallen en classificatie woon- en leefklimaat voor referentiesituaties en ontwikkelscenario's op selectie van geurgevoelige objecten (de volledige lijst met getoetste geurgevoelige objecten is opgenomen in deel B, bijlage B-6)

Geurgevoelig object		Vergunde situatie 2018/2019 Ref 1		Feitelijke situatie (met en zonder staleisen IOV) Ref 2 en 3		Realistisch scenario		Maximaal Scenario		
		Geur v2010 [OU]	Leef-klimaat	Geur V2010 [OU]	Leef-klimaat	Geur V2022 [OU]	Leef-klimaat	Geur V2010 [OU]	Leef-klimaat	Geur v2022 [Ou]
RVR R01-nieuw	RVR	5,32	goed	5,17	goed	3,94	goed	5,43	goed	4,25
RVR R02-nieuw	RVR	5,45	goed	5,27	goed	4,08	goed	5,55	goed	4,37
RVR R03-nieuw	RVR	5,09	goed	4,79	goed	3,69	goed	4,04	goed	4,14
RVR R04-nieuw	RVR	5,08	goed	4,78	goed	3,65	goed	4,02	goed	4,10
RVR R05-nieuw	RVR	10,61	r.goed	9,14	r.goed	7,84	goed	9,32	r.goed	4,50
RVR R06-nieuw	RVR	12,33	r.goed	10,51	r.goed	7,14	goed	8,85	r.goed	4,82
RVR R07-nieuw	RVR	6,64	goed	5,21	goed	3,58	goed	4,77	goed	4,93
RVR R08-nieuw	RVR	7,03	goed	5,57	goed	3,73	goed	5,08	goed	7,19
RVR R09-nieuw	RVR	7,70	r.goed	6,16	goed	3,86	goed	5,60	goed	3,95
RVR R10-nieuw	RVR	19,59	matig	10,40	r.goed	5,69	goed	8,88	r.goed	5,04
RVR R11-nieuw	RVR	7,22	goed	5,07	goed	3,10	goed	5,00	goed	6,50
RVR R12-nieuw	RVR	12,92	r.goed	6,57	goed	3,80	goed	7,06	goed	5,85
RVR R13-nieuw	RVR	14,62	matig	9,54	r.goed	5,16	goed	8,19	r.goed	4,25
RVR R14-nieuw	RVR	12,37	r.goed	8,31	r.goed	4,59	goed	7,39	goed	4,37
RVR R15-nieuw	RVR	7,49	r.goed	5,40	goed	3,25	goed	5,34	goed	4,19
RVR R16-nieuw	RVR	11,43	r. goed	6,20	goed	3,67	goed	6,56	goed	4,86
RVR R17-nieuw op kavel Laar 27	RVR	-	-	-	-	6,84	r. goed	10,52	r.goed	8,77
RVR R18-nieuw	RVR	13,11	matig	10,08	r.goed	8,17	goed	9,46	r.goed	9,29
Laar 27	A wordt W	20,08	t.slecht	14,37	matig	6,59	r.goed	10,46	r.goed	8,72
Bij Laar 27	A wordt W	21,50	t.slecht	15,06	matig	7,03	r.goed	10,87	r.goed	9,13
Laar 32	A wordt W	15,69	matig	13,24	matig	7,04	goed	9,51	r.goed	8,99
Laar 32A	A wordt W	15,60	matig	13,61	matig	7,47	goed	9,61	r.goed	9,49
Schellekesveld 2	A wordt W	30,20	slecht	16,00	matig	11,45	r.goed	15,08	matig	12,67
Plein 15	A wordt W	5,19	goed	4,41	goed	2,56	z.goed	4,64	goed	3,39
Bij Plein 15	A wordt W	5,45	goed	4,76	goed	2,66	goed	4,89	goed	3,59
Oud Laar 17	A wordt W	10,82	r.goed	7,79	r.goed	4,22	goed	6,81	goed	5,65
Laar 19	A wordt W	7,10	goed	5,06	goed	3,08	goed	5,12	goed	3,95
Laar 11	A wordt B	18,47	matig	7,79	r.goed	4,38	goed	7,89	r.goed	5,55
Schellekesveld 14	W	8,83	r.goed	7,58	r.goed	6,05	goed	7,72	r.goed	7,18
Schellekesveld 7	W	15,97	matig	11,04	r.goed	8,55	r.goed	10,47	r.goed	9,99
Laar 29	W	22,49	t.slecht	16,98	t.slecht	7,74	r.goed	11,98	r.goed	9,98
Laar 34	W	17,98	matig	17,15	t.slecht	9,49	r.goed	11,07	r.goed	11,92
Laar 36	W	14,71	matig	13,77	matig	9,63	r.goed	11,93	r.goed	11,65
Laar 38	W	13,94	matig	13,21	matig	8,96	r.goed	11,29	r.goed	10,81
Laar 42	W	12,14	matig	11,76	matig	7,52	goed	10,34	r.goed	8,81
Laar 45	W	10,48	r.goed	9,89	r.goed	6,59	goed	8,64	r.goed	7,61
Nieuw Laar 8	W	17,12	matig	16,52	matig	11,77	r.goed	13,37	matig	12,87

Nieuw Laar 15	W	14,98	matig	14,44	matig	10,55	r.goed	15,46	matig	14,21
Nieuw Laar 16	W	16,14	matig	15,38	matig	10,65	r.goed	12,84	r.goed	11,76
Nieuw Laar 18	W	11,89	r.goed	11,23	r.goed	8,02	r.goed	10,75	r.goed	9,12
Nieuw Laar 25	W	22,96	t.slecht	21,36	t.slecht	17,20	r.goed	17,50	matig	16,74

A = Agrarisch, W = Wonen, B = Bedrijf, RvR = Ruimte voor Ruimte woning
v2010 = V-stacks Gebied versie2010 v2022 = V stacks Gebied versie 2022
Coördinaten woningen zijn vanwege de gebiedsgerichte benadering van dit
PlanMER gebaseerd op middelpunt van het BAG-object. Voor vergunningverlening
/ -aanvraag dient de aanvrager te toetsen op dichtstbijzijnde gevel van de woning.

achtergrond- belasting (ou)	kans op geurhinder	beoordeling leefklimaat
0 - 3.0	< 5 %	zeer goed
3.1 - 7.4	5 - 10 %	goed
7.5 - 13.1	10 - 15 %	redelijk goed
13.2 - 20.0	15 - 20 %	matig
20.1 - 28.3	20 - 25 %	tamelijk slecht
28.4 - 38.5	25 - 30 %	slecht
38.6 - 50.7	30 - 35 %	zeer slecht
>50.7	>35 %	extreem slecht

Zoals in paragraaf 6.4.1 is beschreven hanteert de gemeente Sint-Michelsgestel voor een goed woon- en leefklimaat in bebouwingsconcentraties en buitengebied een achtergrondbelasting van 0-10 OU. De achtergrondbelasting ligt in het realistisch en maximaal scenario ter plaatse van de nieuwe RvR-woningen en de nieuwe woonbestemmingen door woningsplitsing onder de 10 OU.

De bedrijfswoningen van de gestopte veehouderijen voldoen allemaal ruim aan de minimale afstand van 25 meter, maar de achtergrondbelasting ligt in het realistisch scenario en het maximaal scenario berekend met v2022 ook op of onder de 10 Ou.

Een aantal bestaande burgerwoningen zijn overbelast in de vergunde situatie 2018/2019 en enkele van deze woningen zijn dat nog steeds in de feitelijke situatie. In het realistisch scenario wordt de overbelaste situatie ter plaatse van een aantal van deze bestaande woningen opgelost en onder de 10 OU gebracht (o.a. Laar 29a, Nieuw Laar 8 en Schellekensveld 7). Bij enkele bestaande burgerwoningen op Nieuw Laar blijft de achtergrondbelasting nog boven de 10 OU, maar hier is wel sprake van een verbetering van het woon- en leefklimaat (in het realistisch scenario alleen Nieuw Laar 15 en Nieuw Laar 25).

In het maximaal scenario bedraagt ter plaatse van RVR017 (RVR-woning op kavel Laar 27), Laar 27 en Schellekensveld 2 de met V-stacks gebied v2022 berekende achtergrondbelasting minder dan 10 OU. Voor deze woningen geldt op basis van de 'Beleidsregel geur en ruimtelijke ontwikkelingen' echter geen geurnorm, maar een minimale afstand van 50 meter voor RvR017 en 25 meter voor de voormalige bedrijfswoningen Laar 27 en Schellekensveld 2. Hieraan wordt ruim voldaan.

Cumulatie met geur uit mestverwerking Laar 31

In paragraaf 6.4.3 is de geurbelasting door mestverwerking op Laar 31 inzichtelijk gemaakt op basis van de informatie in het ProjectMER van december 2021 en een geuronderzoek uitgevoerd door Buro Blauw (rapportnr BL2021.10419.01-c02, 16 dec 2021). In het onderzoeksrapport zijn aangevraagde activiteiten en bijbehorende kengetallen uitgewerkt en toegelicht en op basis daarvan is zijn de geuremissies bepaald. Op basis van het geurbeleid van de provincie Noord-Brabant zijn de emissies vermenigvuldigd met factor 2, aangezien de emissies niet zijn ingeschat op basis van metingen of algemeen aanvaarde kengetallen. De algenkweek vindt plaats in een gesloten systeem i.p.v. de vergunde kweekvijver, waardoor geurhinder wordt voorkomen.

De berekende geurconcentratie (geurbelasting) ligt in het realistisch scenario lager dan de provinciale richtwaarde geur voor nieuwe situaties conform de Beleidsregel industriële geur Noord-Brabant. Er ontstaan geen overschrijdingen ter plaatse van omliggende woningen. De berekende geurbelasting ten gevolge van de geuremissie uit stallen is ook uitgedrukt als een 98-percentiel waarde. Voor een indicatieve beoordeling van het cumulatieve effect zouden beide berekende waarden bij elkaar opgeteld kunnen worden. In onderstaande Tabel 34 staan alle woningen waarvoor in het rapport van Buro Blauw de geurconcentratie door mestverwerking is berekend. De berekende geurbelasting door mestverwerking en de indicatie van de cumulatieve geurbelasting van stallen en mestverwerking (achtergrondbelasting) geven een grove indicatie van de maximale cumulatieve geurbelasting en het effect op het leefklimaat. Dit rapport bevat geen berekende waarden op de RVR-woningen en te herbestemmen woningen.

Tabel 34: Indicatie van de cumulatieve geurbelasting [98-percentiel] realistisch scenario

Cumulatie indicatieve achtergrondbelasting geur uit stallen en 15.000 m³ mestverwerking - Realistisch scenario [98-percentiel OU_E/m³]			
	Stallen	Mestverwerking	Indicatie cumulatieve geurbelasting
Laar 34 en Laar 36	7,74	0,1	7,84
Nieuw Laar 8	9,43	0,1	9,53
Nieuw Laar 15	10,89	0,3	11,19
Nieuw Laar 25	12,29	0,3	12,59

Uitgaande van een maximale berekende bijdrage aan de achtergrondbelasting van +0,3 OU_E/m³ door mestverwerking op bestaande woningen, zal het cumulatieve effect ter plaatse van de verder weg gelegen bestaande en nieuwe woningen lager zijn. Op basis van de beoordeling van het leefklimaat in de ontwikkelsenario's zal de optelling / cumulatie met de bijdrage van maximaal 0,3 OU_E/m³ geen effect hebben op de beoordeling van het leefklimaat ter plaatse van met name de nieuwe woonbestemmingen.

Voorgrondbelasting Laar 31

Tabel 35: Voorgrondbelasting geur **Laar 31** en classificatie woon- en leefklimaat voor ontwikkelscenario's op selectie van geurgevoelige objecten (de volledige lijst met getoetste geurgevoelige objecten is opgenomen in deel B, bijlage B-6)

Geurgevoelig object	Geur-norm	Type	Feitelijke situatie		Realistisch scenario			Maximaal Scenario		
			Geur OU	Leef-klimaat	Geur OU	Leef-klimaat	Toetswaarde beleidsregel	Geur OU	Leef-klimaat	Toetswaarde beleidsregel
RVR R01-nieuw	10	RVR	1,0	goed	0,6	z.goed	goed	1,2	goed	goed
RVR R02-nieuw	10	RVR	1,0	goed	0,6	z.goed	goed	1,2	goed	goed
RVR R03-nieuw	10	RVR	1,1	goed	0,6	goed	goed	1,2	goed	goed
RVR R04-nieuw	10	RVR	1,1	goed	0,7	goed	goed	1,2	goed	goed
RVR R05-nieuw	7	RVR	3,7	matig	2,9	r.goed	goed	4,3	matig	goed
RVR R06-nieuw	7	RVR	3,5	matig	2,6	r.goed	goed	4,1	matig	goed
RVR R07-nieuw	7	RVR	2,6	r.goed	1,5	goed	goed	2,5	r.goed	goed
RVR R08-nieuw	7	RVR	2,9	r.goed	1,6	goed	goed	2,8	r.goed	goed
RVR R09-nieuw	7	RVR	3,1	matig	1,8	r.goed	goed	3,0	r.goed	goed
RVR R10-nieuw	7	RVR	5,6	t.slecht	3,7	matig	goed	5,0	t.slecht	goed
RVR R11-nieuw	7	RVR	2,2	r.goed	1,6	goed	goed	2,3	r.goed	goed
RVR R12-nieuw	10	RVR	2,7	r.goed	2,1	r.goed	goed	2,9	r.goed	goed
RVR R13-nieuw	7	RVR	4,9	t.slecht	3,4	matig	goed	4,6	matig	goed
RVR R14-nieuw	7	RVR	4,1	matig	2,9	r.goed	goed	3,9	matig	goed
RVR R15-nieuw	7	RVR	2,4	r.goed	1,7	r.goed	goed	2,5	r.goed	goed
RVR R16-nieuw	10	RVR	2,6	r.goed	2,0	r.goed	goed	2,8	r.goed	goed
RVR R17-nieuw	7	RVR	7,8	slecht	4,7	matig	>50m	6,4	t.slecht	>50m
RVR R18-nieuw	10	RVR	3,9	matig	3,0	matig	goed	4,5	t.slecht	goed
Laar 27	7	A wordt W	7,7	z.slecht	4,5	matig	>25m	6,3	t.slecht	>25m
Bij Laar 27	7	A wordt W	8,5	-	4,8	matig	>25m	6,7	slecht	>25m
Laar 32	7	A wordt W	8,2	-	4,3	matig	>25m	6,9	slecht	>25m
Laar 32A	7	A wordt W	6,5	z.slecht	4,0	t.slecht	>25m	5,7	slecht	>25m
Schellekesveld 2	10	A wordt W	5,1	-	4,0	matig	>25m	6,0	t.slecht	>25m
Plein 15	10	A wordt W	1,7	-	0,9	goed	>25m	1,8	r.goed	>25m
Bij Plein 15	10	A wordt W	1,9	-	1,0	goed	>25m	2,0	r.goed	>25m
Oud Laar 17	7	A wordt W	3,9	-	2,3	r.goed	>25m	3,6	matig	>25m
Laar 19	7	A wordt W	2,0	r.goed	1,5	goed	>25m	2,2	r.goed	>25m
Laar 11	10	A wordt B	3,4	matig	2,6	r.goed	>25m	3,5	matig	>25m
Relevante bestaande overbelaste woningen (door Laar 31)										
Laar 34	7	W	10,9	z.slecht	6,5	t.slecht	nvt	9,2	z.slecht	nvt
Laar 36	7	W	8,1	slecht	5,8	t.slecht	nvt	8,7	z.slecht	nvt
Laar 38	7	W	7,6	slecht	5,4	t.slecht	nvt	8,1	slecht	nvt
Laar 29	7	W	10,0	z.slecht	5,3	t.slecht	nvt	7,6	slecht	nvt

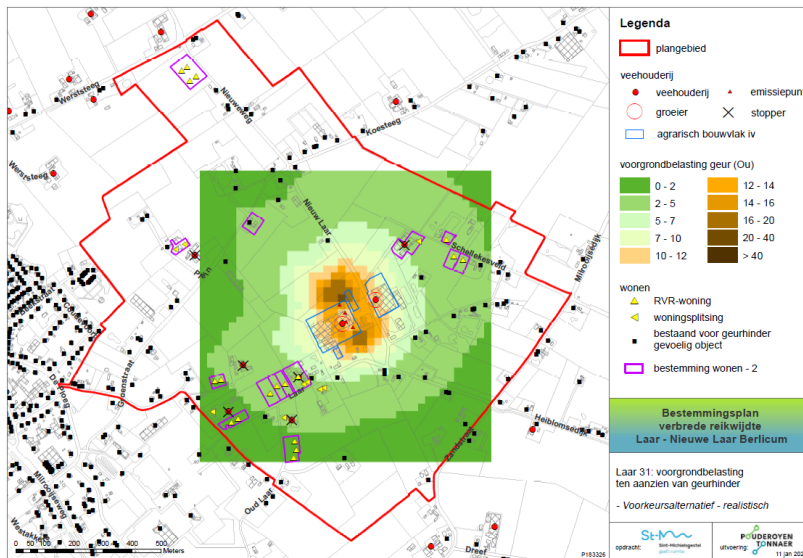
A = Agrarisch, W = Wonen, B = Bedrijf, RvR = Ruimte voor Ruimte woning

Berekend met V-stacks Vergunning v2020

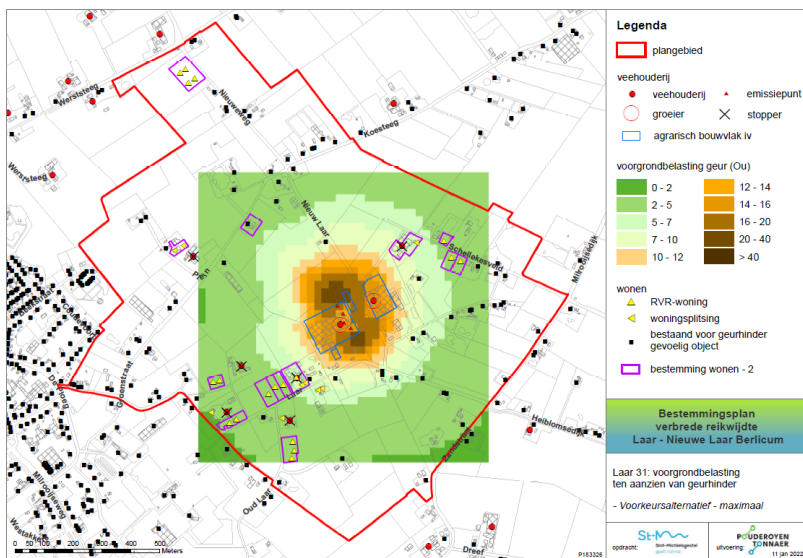
Coördinaten woningen zijn vanwege de gebiedsgerichte benadering van dit PlanMER gebaseerd op middelpunt van het BAG-object. Voor vergunningverlening

/-aanvraag dient de aanvrager te toetsen op dichtstbijzijnde gevel van de woning.

voorgnd-belasting (ou)	kans op geurhinder	beoordeling leefklimaat
0 - 0,7	< 5 %	zeer goed
0,7 - 1,6	5 - 10 %	goed
1,6 - 2,9	10 - 15 %	redelijk goed
2,9 - 4,5	15 - 20 %	matig
4,5 - 6,3	20 - 25 %	tamelijk slecht
6,3 - 8,6	25 - 30 %	slecht
8,6 - 11,4	30 - 35 %	zeer slecht
>11,4	>35 %	extrem slecht

Figuur 55: Voorgrondbelasting Laar 31 - realistisch scenario

Figuur 56: Voorgrondbelasting Laar 31 - maximaal scenario

De voorgrondbelasting door Laar 31 krijgt in het realistisch scenario ter plaatse van alle nieuwe woonbestemmingen de toetswaarde ‘goed’. In het realistisch scenario is volgens de beleidsregel van de gemeente ter plaatse van alle nieuwe woonbestemmingen sprake van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat ten aanzien van de voorgrondbelasting geur door Laar 31.

Net als bij de achtergrondbelasting is de berekende bijdrage aan de geurbelasting door de voorgenomen mestverwerking klein (maximaal +0,3 OU/m³). Dit heeft geen invloed op de beoordeling van het leefklimaat en de toets aan de beleidsregel in Tabel 35.

Voorgrondbelasting Nieuw Laar 5a

Tabel 36: Voorgrondbelasting geur **Nieuw Laar 5a** en classificatie woon- en leefklimaat voor ontwikkelscenario's op selectie van geurgevoelige objecten (de volledige lijst met getoetste geurgevoelige objecten is opgenomen in deel B, bijlage B-6)

Geurgevoelig object	Geur-norm gebied	Best.	Feitelijke situatie		Realistisch scenario			Maximaal Scenario		
			Geur OU	Leef-klimaat	Geur OU	Leef-klimaat	Toetswaarde beleidsregel	Geur OU	Leef-klimaat	Toetswaarde beleidsregel
RVR R01-nieuw	10	RVR	1,0	goed	0,5	goed	goed	0,9	goed	goed
RVR R02-nieuw	10	RVR	0,9	goed	0,5	goed	goed	0,9	goed	goed
RVR R03-nieuw	10	RVR	1,0	goed	0,5	goed	goed	0,9	goed	goed
RVR R04-nieuw	10	RVR	1,0	goed	0,5	goed	goed	0,9	goed	goed
RVR R05-nieuw	7	RVR	5,4	t.slecht	2,9	r.goed	goed	4,4	matig	goed
RVR R06-nieuw	7	RVR	5,0	t.slecht	2,7	r.goed	goed	4,0	matig	goed
RVR R07-nieuw	7	RVR	1,6	goed	0,8	goed	goed	1,3	goed	goed
RVR R08-nieuw	7	RVR	1,7	r.goed	0,8	goed	goed	1,4	goed	goed
RVR R09-nieuw	7	RVR	1,8	r.goed	0,8	goed	goed	1,4	goed	goed
RVR R10-nieuw	7	RVR	2,6	r.goed	1,4	goed	goed	2,1	r.goed	goed
RVR R11-nieuw	7	RVR	1,3	goed	0,8	goed	goed	1,2	goed	goed
RVR R12-nieuw	10	RVR	1,6	goed	1,0	goed	goed	1,4	goed	goed
RVR R13-nieuw	7	RVR	2,4	r.goed	1,4	goed	goed	2,0	r.goed	goed
RVR R14-nieuw	7	RVR	2,1	r.goed	1,2	goed	goed	1,8	r.goed	goed
RVR R15-nieuw	7	RVR	1,4	goed	0,8	goed	goed	1,2	r.goed	goed
RVR R16-nieuw	10	RVR	1,5	goed	0,9	goed	goed	1,3	r.goed	goed
RVR R17-nieuw	7	RVR	3,1	matig	1,7	r.goed	>50m	2,5	r.goed	>50m
RVR R18-nieuw	10	RVR	5,7	t.slecht	3,2	matig	goed	4,7	t.slecht	goed
Laar 27	7	A wordt W	3,1	matig	1,6	goed	>25m	2,5	r.goed	>25m
Bij Laar 27	7	A wordt W	3,3	matig	1,7	r.goed	>25m	2,6	r.goed	>25m
Laar 32	7	A wordt W	3,5	matig	1,7	r.goed	>25m	2,7	r.goed	>25m
Laar 32A	7	A wordt W	2,8	r.goed	1,5	r.goed	>25m	2,3	r.goed	>25m
Schellekesveld 2	10	A wordt W	8,7	z.slecht	4,9	t.slecht	>25m	7,2	slecht	>25m
Plein 15	10	A wordt W	1,1	goed	0,5	z.goed	>25m	0,9	goed	>25m
Bij Plein 15	10	A wordt W	1,1	goed	0,5	z.goed	>25m	0,9	goed	>25m
Oud Laar 17	7	A wordt W	2,0	r.goed	1,0	goed	>25m	1,6	goed	>25m
Laar 19	7	A wordt W	1,3	goed	0,8	goed	>25m	1,1	goed	>25m
Laar 11	10	A wordt B	1,9	r.goed	1,1	goed	>25m	1,6	goed	>25m
Relevante bestaande overbelaste woningen (door Nieuw Laar 5a)										
Nieuw Laar 8	7	W	9,6	z.slecht	4,1	matig	nvt	6,5	slecht	nvt
Nieuw Laar 25	7	W	12,6	ext.slecht	6,3	t.slecht	nvt	9,8	z.slecht	nvt

A = Agrarisch, W = Wonen, B = Bedrijf, RvR = Ruimte voor Ruimte woning

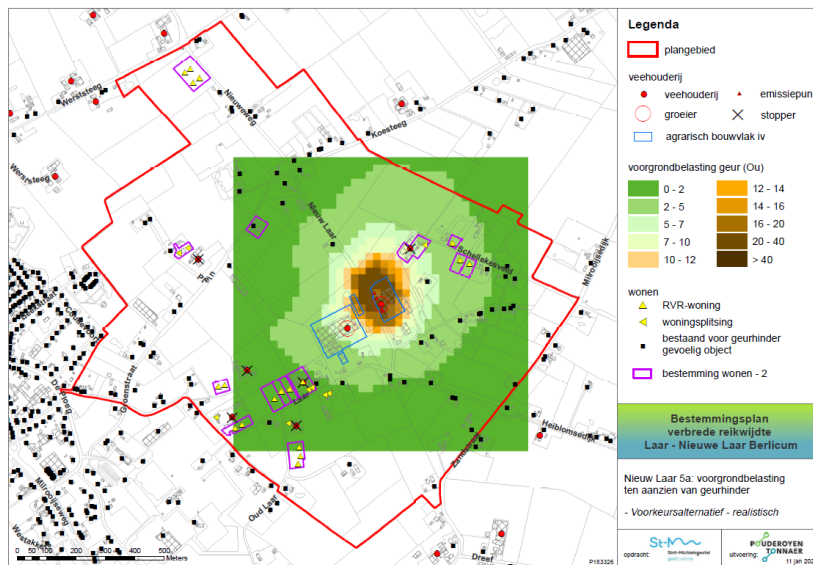
Berekend met V-stacks Vergunning v2020

Coördinaten woningen zijn vanwege de gebiedsgerichte benadering van dit PlanMER

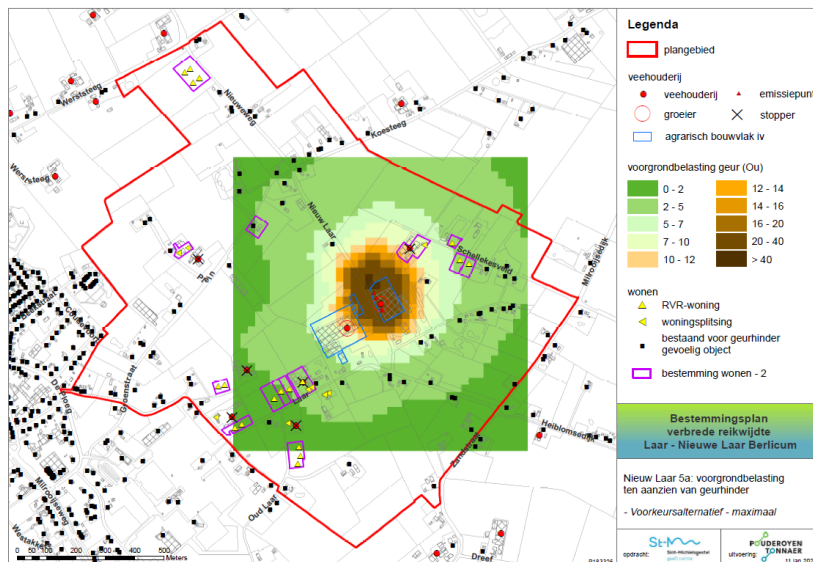
gebaseerd op middelpunt van het BAG-object. Voor vergunningverlening

/-aanvraag dient de aanvrager te toetsen op dichtstbijzijnde gevel van de woning.

voorgond-belasting (ou)	kans op geurhinder	beoordeling leefklimaat
0 - 0,7	< 5 %	zeer goed
0,7 - 1,8	5 - 10 %	goed
1,8 - 2,9	10 - 15 %	redelijk goed
2,9 - 4,5	15 - 20 %	matig
4,5 - 6,3	20 - 25 %	tamelijk slecht
6,3 - 8,6	25 - 30 %	slecht
8,6 - 11,4	30 - 35 %	zeer slecht
>11,4	>35 %	extreem slecht

Figuur 57: Voorgndbelasting Nieuw Laar 5a realistisch scenario

Figuur 58: Voorgndbelasting Nieuw Laar 5a maximaal scenario

De voorgndbelasting door Nieuw Laar 5a krijgt in het realistisch en maximaal scenario ter plaatse van alle nieuwe woonbestemmingen de toetswaarde 'goed'. In de ontwikkelsenario's zijn de bestaande burgerwoningen Nieuw Laar 15 en 25 niet meer overbelast door de voorgndbelasting van Nieuw Laar 5a.

6.4.3 Betekenis voor het bestemmingsplan

In het bestemmingsplan moet voorkomen worden dat de geurbelasting kan toenemen en dat het woon- en leefklimaat verslechtert, met name ter plaatse van woningen waar al sprake is van een (te) hoge achtergrondbelasting.

Omdat Laar 31 en Nieuw Laar 5a de niet-benutte vergunde ruimte (latente ruimte) inzetten voor de beoogde uitbreiding neemt de geuremissie in de ontwikkelscenario's toe ten opzichte van de feitelijke situatie. Als in het bestemmingsplan de veehouderijbedrijven Laar 31 en Nieuw Laar 5a specifiek bestemd worden op basis van diercategorie, stalsysteem/type luchtwater (Rav-code) en dieraantallen, dan kan de totale geuremissie in de toekomst niet verder toenemen en de behaalde geurwinst binnen het plangebied en op de individuele bedrijven niet terug opgevuld worden tot de geldende geurnormen. Dit zou namelijk kunnen door de uittredesnelheid verder te verhogen tot de maximale 10 m/s. Hierdoor kan de geuremissie toenemen zonder dat de geurbelasting toeneemt en ontstaat ten aanzien van geur mogelijk ruimte voor uitbreiding in dieraantallen.

Uit de beoordeling van de achtergrondbelasting en voorgrondbelasting blijkt dat het realistisch scenario leidt tot verbetering van de ter plaatse van bestaande woningen en dat de overbelaste situaties worden opgelost. In het maximaal scenario is dit niet overal het geval, waaruit blijkt dat de verhoging van de uittredesnelheid de bepalende verbetermaatregel voor geur is.

In het realistisch en maximaal scenario is het leefklimaat 'goed' conform de gemeentelijke beleidsregel ter plaatse van alle nieuwe woonbestemmingen.

In het consoliderend scenario is het leefklimaat volgens de beleidsregel 'afweegbaar' voor RVR05 en RVR06 (t.g.v. voorgrondbelasting Nieuw Laar 5a) en voor RVR10 (t.g.v. voorgrondbelasting Laar 31)

Om te kunnen garanderen dat de geurbelasting op basis waarvan het plan wordt vastgesteld ook in werkelijkheid gehaald wordt kunnen zowel middelvoorschriften (met betrekking tot de technische uitvoering van het ventilatiesysteem en monitoringsplicht voor een goede werking) als doelvoorschriften (met betrekking tot een maximale geurbelasting op maatgevende woningen) opgenomen worden in het bestemmingsplan.

Verlaging geurbelasting door maatregelen uitstroomopeningen (out-of-pipe maatregelen)

Niet alleen de afstand tot woningen, maar ook de uitvoering van het emissiepunt van de stal (de uitstroomopening waar de geventileerde stallucht naar buiten komt) heeft invloed op de mate van verdunning en daarmee de geurbelasting in de omgeving. Het ombuigen van een horizontale uitstroom naar een verticale uitstroom, het verhogen van de uitstroomopening (schoorsteenhoogte) en het verhogen van de uittredesnelheid van de ventilatielucht heeft een positief effect op de verdunning en verspreiding van de geuremissie in de buitenlucht en heeft daardoor een verlagend effect op de geurbelasting.

Het verhogen van de uittredesnelheid is reken-technisch binnen de huidige regelgeving en in V-stacks vergunning mogelijk tot 10 m/s, maar dit betekent niet dat bij verhoogde snelheden de werkelijke geurbelasting nooit hoger is dan de berekende geurbelasting. De uittredesnelheid waarmee in V-stacks gerekend wordt betreft namelijk de gemiddelde uitstroomsnelheid van het emissiepunt, die wordt volgens de gebruikershandleiding voor V-stacks berekend aan de hand van de diameter van de uitstroomopeningen en de standaard ventilatiedebieten per dier.

Luchtwassers hebben overwegend lage uitstroomsnelheden vanwege de grote uitstroomopeningen. Hoe hoger de uittredesnelheid waarmee gerekend wordt, hoe groter het risico dat in bepaalde perioden van het jaar (met name dichtbij de stallen) sprake is van geurhinder. Met name in koudere perioden wanneer stallen minimaal geventileerd worden is de uittredesnelheid veel lager dan de gemiddelde uittredesnelheid waarmee gerekend wordt.

Bij het verhogen van uittredesnelheden wordt daarom in beginsel geadviseerd om niet hoger te gaan dan 4 m/s (dit is conform het wettelijk voorgeschreven berekeningsmodel V-stacks de gemiddelde ventilatiesnelheid bij verticale uitstroom). In de zomerperiode wordt maximaal geventileerd (hogere snelheden) en in de winterperiode wordt minimaal geventileerd (lagere snelheden). Hoe groter het verschil tussen de gemiddelde uittredesnelheid waarmee de geurbelasting berekend wordt en werkelijke uittredesnelheid bij minimumventilatie, hoe groter de kans dat een hogere geurbelasting optreedt dan waarvoor vergunning is verleend en geurhinder ervaren wordt door omwonenden. Met aanvullende technische maatregelen zoals regelbare smoorkleppen kan de verhoogde uittredesnelheid het hele jaar door gegarandeerd worden, maar daarbij wordt maximaal 7 m/s geadviseerd. Verhogen tot 9 tot 10 m/s is ook mogelijk, maar jaarrond deze snelheid garanderen brengt technische uitdagingen en daardoor onzekerheden met zich mee. Daarom wordt een hogere uittredesnelheid (dan de geadviseerde maximale 7 m/s) in beginsel niet gezien als geschikte verbetermaatregel voor het structureel oplossen van een geurknelpunt, zeker niet als dit gepaard gaat met een uitbreiding in dieren.

Voorkomen moet worden dat na realisatie van het gebiedsplan geuroverlast ervaren wordt, terwijl de veehouderijen wel aantoonbaar conform de vergunning in werking zijn. Dit is mogelijk door op te nemen dat de verhoogde uittredesnelheid jaarrond aantoonbaar gehaald moet worden. Het opnemen van een maximale geurbelasting op maatgevende woningen is moeilijker te controleren dan de uittredesnelheid (dit kan via de klimaatcomputer namelijk eenvoudig gemonitord en gelogd worden).

6.5 Fijn stof en endotoxinen

6.5.1 Kaders fijn stof en endotoxinen

Kaders fijn stof

Fijn stof wordt gezien als één van de meest schadelijke stoffen van luchtverontreiniging. Tot fijn stof worden in de lucht zwevende deeltjes kleiner dan 10 micrometer (PM₁₀) gerekend. Fijn stof blijft in de lucht zweven en bestaat uit deeltjes van verschillende grootte, van verschillende herkomst, met een verschillende chemische samenstelling. Concentratie van veehouderijen kan de kans op overschrijding van de fijn stof normen verhogen.

Alle ontwikkelingen van de afgelopen jaren op het gebied van luchtkwaliteit (o.a. fijn stof) hebben in 2007 geleid tot een aanpassing van de Wet milieubeheer op het gebied van de luchtkwaliteitseisen. Het Besluit en de Regeling "Niet In Betekenende Mate bijdragen (luchtkwaliteitseisen)" zijn in 2007 in werking getreden en het Besluit luchtkwaliteit 2005 is komen te vervallen. Deze wetwijziging zorgde voor uitsluiting van het stand-still beginsel (zoals was opgenomen in het Besluit Luchtkwaliteit 2005). Het stand-still beginsel hield in dat een situatie die voldoet aan de normen, toch niet mag verslechteren tot aan de norm. Uitsluiting van dit beginsel ten aanzien van luchtkwaliteit betekent dat de luchtkwaliteit mag worden 'opgevuld' tot aan de grenswaarde.

Het Besluit Niet In Betekende Mate en de bijbehorende NIBM-regeling bieden bedrijven de mogelijkheid uit te breiden en meer fijn stof te emitteren, tot een toename van maximaal 1,2 microgram (3% van de grenswaarde) op het beoordelingspunt. Hierdoor ontstaat de ongewenste situatie dat overschrijdingen blijven bestaan of dat er nieuwe knelpunten kunnen ontstaan. In een publicatie van de Staatscourant van 21 maart 2013 zijn gebieden in de gemeenten Nederweert, Asten, Deurne, Barneveld, Ede, Renswoude en Scherpenzeel aangeduid waar de NIBM-regeling niet meer van toepassing zal zijn. In de gemeente Sint-Michelsgestel is de NIBM-regeling niet door het Rijk aangepast.

Medio 2008 is het verspreidingsmodel ISL3A uitgekomen, aangevuld met de handreiking en per 24 december 2008 is ook het te hanteren toetsingskader vastgelegd in de Regeling beoordeling luchtkwaliteit 2007. In het toetsingskader is opgenomen dat de concentratie van fijn stof uitsluitend wordt beoordeeld op woonlocaties en op locaties die voor het publiek toegankelijk zijn. Een bedrijfswoning van een veehouderij wordt ook beschermd tegen de belasting van fijn stof afkomstig van veehouderijen in de omgeving. Alleen de eigen bedrijfswoning wordt niet beschermd tegen de belasting van fijn stof afkomstig van de eigen veehouderij.

Met behulp van dit toetsingskader en de tabel met emissiefactoren fijn stof kan en zal de gemeente de milieuaanvragen toetsen op het onderwerp fijn stof.

Voor fijn stof gelden de volgende landelijke normen:

- Een jaargemiddelde concentratie van 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ fijn stof in de buitenlucht.
- Een daggemiddelde concentratie van 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ welke maximaal 35 keer per jaar mag worden overschreden.

De wettelijke grenswaarden voor luchtkwaliteit liggen een stuk hoger dan de gezondheidkundige advieswaarden. Het aspect gezondheid komt aan bod in paragraaf 6.7

Zeer fijn stof (PM_{2,5})

In de EU richtlijn luchtkwaliteit van 2008 zijn normen opgenomen voor zeer fijn stof (PM_{2,5}). Deze zijn in de Wet milieubeheer overgenomen. PM_{2,5} is naar huidige inzichten schadelijker voor de gezondheid dan PM₁₀. De Europese aanpak van PM_{2,5} richt zich op een algemene vermindering van concentraties in stedelijke achtergrondgebieden. Dit bereikt men via een nationale streefwaarde en een nationale blootstellingsconcentratieverplichting, in combinatie met een streef- en grenswaarde.

Voor de vergunningverlening van veehouderijen is alleen de jaargemiddelde grenswaarde van 25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ als jaargemiddelde concentratie belang. Deze geldt vanaf 1 januari 2015, naast de grenswaarden voor PM₁₀. De grenswaarde voor PM_{2,5} vraagt geen aanvullende toetsing voor de agrarische sector. De emissie van primair PM_{2,5} uit veehouderijen is beperkt in verhouding tot de emissie van PM₁₀. Als de luchtkwaliteit aan de PM₁₀ normen voldoet, dan geldt dit ook voor de PM_{2,5} normen. Daarbij ligt de achtergrondconcentratie voor PM_{2,5} in Nederland ruimschoots onder de grenswaarde. Uit onderzoek van RIVM blijkt dat bij een PM₁₀-concentratie lager dan 32,5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ de kans op een overschrijding van de PM_{2,5} norm kleiner dan 1% is.

Uit informatie van de Commissie voor de m.e.r. volgt dat de emissie voor primair PM_{2,5} grofweg gelijkgesteld kan worden aan 20% van de PM₁₀ emissies. Daarnaast is er nog een geringe bijdrage van secundair PM_{2,5} dat ontstaat door de omzetting van geëmitteerd NH₃ in NH₄-deeltjes.

De richtwaarde voor $PM_{2,5}$ vanuit de veehouderij komt dan effectief overeen met ongeveer 77 % van de grenswaarde voor PM_{10} , ofwel $30 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Besluit emissiearme huisvesting (maximale emissiewaarden fijn stof voor pluimvee)

Op dit moment worden steeds meer technische maatregelen om de emissie van fijn stof te beperken ontwikkeld. Naast beschikbaarheid zal de economische en technische haalbaarheid van deze technieken toenemen. Op den duur kunnen daardoor een deel van deze technieken als Best Beschikbare Techniek (BBT) worden aangemerkt. Het ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft voor pluimvee maximale emissiewaarden opgenomen in het Besluit emissiearme huisvesting veehouderij (in werking getreden sinds augustus 2015). De uitbreiding en wijziging van bestaande bedrijven en bij bouw van nieuwe stallen moet voldaan worden aan de maximale emissiewaarden voor fijn stof.

Kaders endotoxinen

De blootstelling aan stoffen uit de veehouderij kunnen leiden tot negatieve gezondheidseffecten. Volgens de Gezondheidsraad is endotoxine een goede indicator voor de blootstelling van omwonenden van veehouderijen aan stoffen uit stallen die een negatieve invloed hebben op de luchtwegen. Tegelijk met het VGO-rapport is in juli 2016 het rapport 'Emissies van endotoxinen uit de veehouderij (fase 3a)' bekend gemaakt. Dit rapport beschrijft het resultaat van metingen aan de emissies van endotoxinen uit de veehouderij. Endotoxinen zijn deeltjes van de celwand van (dode) gramnegatieve bacteriën. Endotoxinen vormen een onderdeel van het fijn stof dat afkomstig is uit veehouderijen.

Vooruitlopend op de ontwikkeling van een landelijk toetsingskader heeft het Ondersteuningsteam Veehouderij en Volksgezondheid de 'Notitie Handelingsperspectieven Veehouderij en Volksgezondheid: Endotoxine toetsingskader 1.0' (Toetsingskader endotoxinen) opgesteld. Dit toetsingskader is opgesteld als handreiking bij vergunningverlening aan veehouderijen, maar kan ook gebruikt worden in de ruimtelijke ordening. Een verhoogd risico voor de volksgezondheid kan spelen bij de ontwikkeling van een veehouderij, maar ook bij de realisatie van een nieuwe gevoelige bestemming in de omgeving van een veehouderij. Uitgangspunt van het toetsingskader is de advieswaarde van de Gezondheidsraad van $30 \text{ EU}/\text{m}^3$ voor endotoxinen. In het toetsingskader zijn afstanden bepaald die een te hoge blootstelling aan endotoxinen zullen voorkomen. Voor vleeskuikens, legkippen en vleesvarkens zijn afstandsgrafieken opgesteld, aan de hand waarvan op basis van de fijnstofemissie in kilogrammen per jaar kan worden bepaald welke afstand tot gevoelige objecten moet worden aangehouden.

Naast de individuele contouren per bedrijf moet ook de cumulatie met andere bedrijven in de omgeving betrokken worden in de beoordeling. In het toetsingskader is niet voorzien in een berekeningswijze voor cumulatie, zodat uitgegaan moet worden van een kwalitatieve beoordeling. Om toch een beeld te geven van de cumulatieve endotoxinen-blootstelling zijn de afstandsgrafieken voor een $30 \text{ EU}/\text{m}^3$ belasting, d.w.z. de bij de grafieken behorende vergelijkingen, wiskundig vertaald naar formules. Met deze formules kan de belasting op een object door emissie van een veehouderij berekend worden. Dit geeft een indicatie van waar de advieswaarde van $30 \text{ EU}/\text{m}^3$ mogelijk overschreden wordt.

De gehanteerde formules voor een indicatie van de concentratie endotoxinen:

```

Vleeskuikens
  afstand = 6.46065585 * (emissie ^ 0.49242746)
Leghennen
  afstand = 14.1291356 * (emissie ^ 0.31511434)
Vleesvarkens
  afstand = 60.0608184 * Ln(emissie) - 231.712643
vleeskuikens
  belasting = (30 * emissie) / (e ^ (Ln(afstand / 6.46065585) / 0.49242746))
leghennen
  belasting = (30 * emissie) / (e ^ (Ln(afstand / 14.1291356) / 0.31511434))
vleesvarkens
  belasting = (30 * emissie) / (e ^ ((afstand + 231.712643) / 60.0608184))

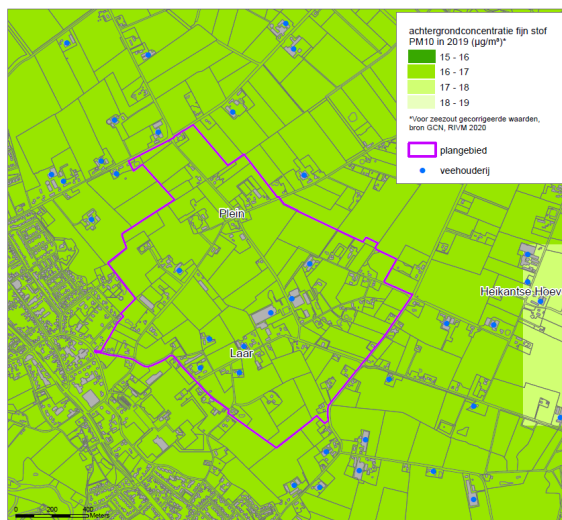
```

Ten aanzien van de te beschermen objecten (woningen) wordt aangesloten bij de fijn stof systematiek hetgeen betekent dat ook getoetst moet worden op de bedrijfswoningen van andere veehouderijen. Bedrijfswoning(en) bij veehouderijen worden niet beschermd tegen de emissies van het eigen bedrijf, maar wel tegen emissies van andere veehouderijen.

6.5.2 Milieugebruiksruimte fijn stof en endotoxinen

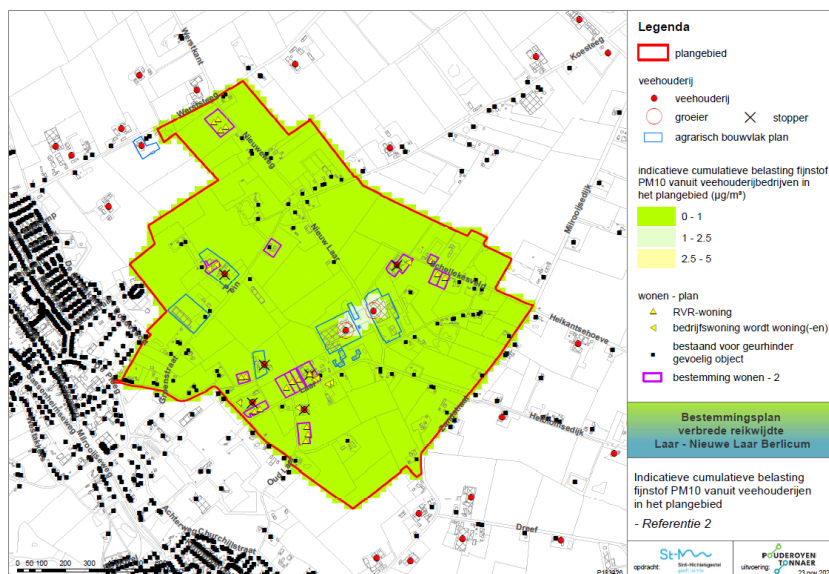
Fijn stof

De achtergrondconcentratie fijn stof (PM₁₀) ligt volgens de Grootschalige Concentratiekaart Nederland (GCN) in vrijwel het hele plangebied rond de 16 -17 µg/m³. De achtergrondconcentraties liggen in het hele plangebied ruim onder de grenswaarde van 40 µg/m³ en daalt volgens de GCN in het jaar 2025 tot de gezondheidskundige WHO-advieswaarde van 15 µg/m³. De achtergrondconcentratie zeer fijn stof (PM_{2,5}) ligt volgens de GCN binnen het hele plangebied rond de 8-9 µg/m³ en ligt ruim onder de grenswaarde van 25 µg/m³ en zal de komende jaren ook verder dalen richting de gezondheidskundige advieswaarde.

Figuur 59: Kaart bestaande achtergrondconcentraties PM10 (Bron: RIVM, 2020)

De indicatieve, cumulatieve bijdrage vanuit veehouderijen is inzichtelijk gemaakt. Hieruit volgt dat de bijdrage vanuit veehouderijen binnen het plangebied klein is ten opzichte van de heersende achtergrondconcentratie (bijdrage ligt in de range van 0-1 µg/m³).

Figuur 60: Indicatieve, cumulatieve bijdrage PM10 vanuit veehouderijen in de feitelijke situatie (zie ook deel B, bijlage B-7)

In het plangebied is geen sprake van een (dreigende) normoverschrijding. Hier wordt ruimschoots voldaan aan de grenswaarden uit de Wet milieubeheer. De gezondheidskundige advieswaarden worden benaderd. Er is in het plangebied voldoende milieugebruiksruimte aanwezig ten aanzien van PM₁₀ en NO₂/NO_x. Er is ter plaatse van het plangebied sprake van een goed woon- en leefklimaat en gezien de lage achtergrondconcentratie is er geen sprake van een verhoogd gezondheidsrisico ten gevolge van fijnstof (PM₁₀) door de bestaande veehouderijen. Ten aanzien van fijn stof is binnen het plangebied nog milieugebruiksruimte aanwezig. Fijn stof is geen beperkende factor voor de ontwikkelingsmogelijkheden van de veehouderijen.

6.5.3 Effecten scenario's

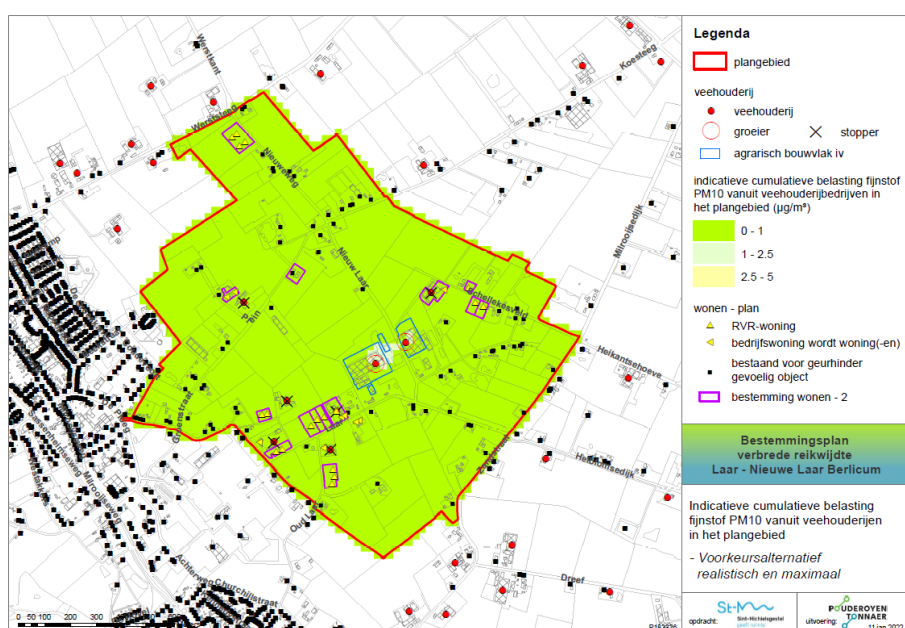
Fijnstofemissies

Tabel 37: Fijnstof emissies totaal plangebied in scenario's t.o.v. de referentiesituaties

	Vergunde situatie 2018/2019 Ref 1	Feitelijke situatie (zonder en met AO) Ref 2 en Ref 3	Consoliderend scenario	Realistisch en maximaal scenario
Fijnstof	180 Laar 31	148 Laar31	180 Laar 31	182 Laar31
emissie	194 Nieuw Laar 5a	185 Nieuw Laar 5a	194 Nieuw Laar 5a	127 Nieuw Laar 5a
(kg/jaar)	50 Laar 11 *	-	-	-
en	86 Laar 27 *	-	-	-
% t.o.v.	72 Schellekensveld 2 *	-	-	-
feitelijke	14 Oud Laar 17	-	-	-
situatie	185 Laar 19	-	-	-
	9 Plein 13-15	-	-	-
	Totaal 790 (237%)	Totaal 333 (100%)	Totaal 374 (112%)	Totaal 309 (93%)

* Gecorrigeerd voor BOP Actieplan ammoniak (Beh)

Op Laar 31 is naast varkenshouderij ook mestverwerking vergund en onderdeel van het planvoornemen. Binnen de mestverwerkingsloods worden enkele producten opgeslagen waar stof bij vrij kan komen. Voor de emissie factoren hiervan is aansluiting gezocht bij het rapport "Emissiefactoren van stof bij de open overslag van stortgoederen, emissiefactoren voor fijnstof; rapportnummer R86/205". Gelet op het drogestofpercentage is voor digestaat en champost uitgegaan van stofklasse S5 en voor de compost van S3. De overige producten betreffen allemaal vochtige producten waarbij geen sprake is van stofemissie. De lucht van de mestverwerkingsloods wordt afgezogen en naar een luchtwasser en een nageschakelde biofilter. Gezien het feit dat de ingaande lucht van een biofilter nagenoeg stofvrij dient te zijn en de biofilter een vochtige omgeving is valt niet te verwachten dat er enige vorm van fijnstof uit de biofilter komt. Enige vorm van emissie die wel kan plaatsvindt, is diffuse emissie wanneer de deur(en) van de loods geopend zijn voor het doorlaten van voertuigen. De bijdrage is ten opzichte van de stalemissies te verwaarlozen.

Figuur 61: Indicatieve cumulatieve belasting PM10 vanuit veehouderijen - realistisch en maximaal scenario (Deel B, bijlage B-7)

Verkeer en Besluit- en regeling NIBM

In het kader van een goede ruimtelijke ordening wordt onder andere onderzocht wat de luchtkwaliteit is ter plaatse van de voorgenomen ontwikkelingen en of er sprake is van een dreigende normoverschrijding. Ten aanzien van verkeer zijn de grenswaarden voor stikstofdioxide NO₂, fijn stof PM₁₀ en zeer fijn stof PM_{2,5} van belang. In het besluit NIBM staat vermeld dat een project NIBM is bij een toename van maximaal 3% van de grenswaarde (zijnde 1,2 µg/m³) voor de jaargemiddelde concentratie NO₂ en PM₁₀. Wanneer een project als NIBM kan worden beschouwd, vormt de luchtkwaliteit in beginsel geen belemmering voor de doorgang van dat project. Met de 'Regeling niet in betekenende mate bijdragen zijn categorieën aangewezen die in elk geval NIBM bijdragen aan de concentraties in de buitenlucht. In de Regeling NIBM is een lijst met categorieën van gevallen (inrichtingen, kantoor- en woningbouwlocaties) opgenomen die Niet in betekenende mate (NIBM) bijdragen aan de luchtverontreiniging. Deze gevallen kunnen zonder toetsing aan de grenswaarden voor het aspect luchtkwaliteit uitgevoerd worden.

Ook als het bevoegd gezag op een andere wijze, bijvoorbeeld door berekeningen, aannemelijk kan maken dat het geplande project NIBM bijdraagt, kan toetsing aan de grenswaarden voor luchtkwaliteit achterwege blijven.

De regeling geeft concrete getallen voor plannen die gaan over bijvoorbeeld de bouw van woningen en/of kantoren. De grens voor woningbouwplannen ligt bij 3%. Als er twee ontsluitingswegen zijn, mag een grens van 3.000 woningen worden gehanteerd. Plannen hebben pas een negatief effect op de luchtkwaliteit, zodra de verkeersgeneratie in ruime mate toeneemt. Ter vergelijking: een effect op de luchtkwaliteit hoeft pas aangetoond te worden als de bouw van 1.500 woningen of 66.667 m² kantoor en de daarmee gepaard gaande verkeersgeneratie plaatsvindt. Het bestemmingsplan ziet toe op 21 nieuwe woningen en 8.800 m² extra bedrijfsbestemming met een beperkte verkeersaantrekkende werking.

Uit paragraaf 6.2 volgen als worstcase (inclusief seizoensgebonden vrachtverkeer voor aanvoer CCM op Laar 31) **756 extra verkeersbewegingen per weekdagemaal, waarvan 24 extra vrachtverkeer (=3,2%)**. Om te bepalen of de NO₂- en PM₁₀-emissie ten gevolge van een toename van verkeersbewegingen aan te merken is als 'Niet In Betekenende Mate', kan de NIBM-tool van het Ministerie van I&M / InfoMil gebruikt worden. De rekentool wordt jaarlijks geactualiseerd en rekent met worstcase gegevens. Dit staat toegelicht in de Handleiding NIBM-tool van InfoMil. Met de rekentool wordt het effect van de toename van verkeersbewegingen door het plan inzichtelijk gemaakt.

Worst-case berekening voor de bijdrage van het extra verkeer als gevolg van een plan op de luchtkwaliteit, GCN2022		
Jaar van planrealisatie		2023
Extra verkeer als gevolg van het plan		
Extra voertuigbewegingen (weekdaggemiddelde)		756
Aandeel vrachtverkeer		3,2%
Maximale bijdrage extra verkeer	NO ₂ in µg/m ³	0,66
	PM ₁₀ in µg/m ³	0,13
Grens voor "Niet In Betekenende Mate" in µg/m ³		1,2
Conclusie		
De bijdrage van het extra verkeer is niet-in-betekenende-mate; geen nader onderzoek nodig		

Bron: NIBM-tool 2022 InfoMil

Het omslagpunt voor extra verkeer ligt bij 756 extra verkeersbewegingen op een aandeel vrachtverkeer van 9,7% (daarboven geeft de NIBM-tool: 'de bijdrage van het extra verkeer mogelijk in betekende mate; nader onderzoek is noodzakelijk'). Dit betekent dat er voldoende marge is voor eventueel (incidenteel) extra vrachtverkeer, onder andere ten behoeve van de niet-agrarische bedrijfsbestemmingen en recreatiebestemmingen.

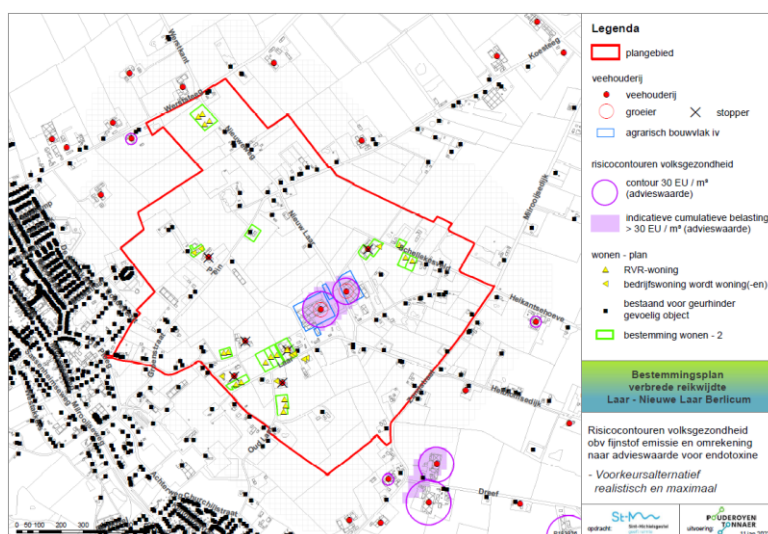
Het omslagpunt voor extra verkeersbewegingen ligt met maximaal 24 zware verkeersbewegingen op 1.735 extra verkeersbewegingen met aandeel zwaar verkeer van 1,5%. Uitgaande van aandeel zwaar verkeer van 3,2% ligt het omslagpunt op 1.370 extra verkeersbewegingen. In ieder geval geven de omslagpunten aan dat er voldoende marge is om te kunnen oordelen dat het extra verkeer ten gevolge van het plan ruim onder de 3% grens voor PM₁₀ of NO₂ ligt en het plan ten aanzien van verkeer 'niet in betekenende mate' (NIBM) bijdraagt aan de luchtverontreiniging.

Fijn stof - endotoxinen

Voor het MER is de analyse op basis van de werkwijze uit het rapport 'Emissies van endotoxinen uit de veehouderij (fase 3a)' uitgevoerd. Daarbij zijn de afstandsgrafieken toegepast op dezelfde manier als in het voornoemde rapport en de daarin opgenomen tabel welke aangeeft voor welke diersoort welke grafiek gebruikt moet worden. Dit betreft enkel pluimvee en varkens; voor de overige diersoorten is de fijnstof emissie vele malen lager en niet relevant.

De gemeente Sint-Michielsgestel past in de praktijk dit toetsingskader endotoxinen toe, echter dit is geen landelijke wet- en regelgeving. Op basis van het voorlopig toetsingskader mag in bestaande situaties waar woningen binnen de endotoxinen-risicocontour van één of meerdere veehouderijen liggen, de fijn stof emissie van de veehouderij niet toenemen. Hierbij wordt vanuit het voorzorgbeginsel uitgegaan van een worstcase benadering en geen rekening gehouden met de verspreiding van fijn stof- endotoxinen.

Figuur 62 geeft de indicatieve individuele en cumulatieve risicocontouren (30 EU/m^3) weer. Deze risico-contouren liggen rondom Laar 31 en Nieuw Laar 5a. Er is sprake van cumulatie tussen de individuele contouren. Er liggen geen nieuwe of bestaande woningen binnen de individuele en de cumulatieve risico-contouren. Er zijn voor de bestaande en nieuwe woningen geen verhoogde gezondheidsrisico's ten gevolge van endotoxinen uit stallen.

Figuur 62: Indicatieve endotoxine-risicocontouren vanuit veehouderijen - realistisch en maximaal scenario (Deel B, bijlage B-7)

6.5.4 Betekenis voor het bestemmingsplan

Er zijn voor de bestaande en nieuwe woningen geen verhoogde gezondheidsrisico's ten gevolge van endotoxinen uit stallen. De gemeente hanteert het voorlopig endotoxine toetsingskader bij vergunningenprocedures (omgevingsvergunning) en ruimtelijke procedures voor veehouderijen en voor nieuwe kwetsbare functies in de omgeving van veehouderijen. Met toepassing van dit toetsingskader kan een toename van het blootstellingsrisico voorkomen worden, maar andersom ook worden voorkomen dat bij functiewijzigingen op VAB-locaties woningen of andere gevoelige functies binnen endotoxine risico-contouren worden toegevoegd (voorkomen van een toename van het aantal blootgestelden).

Het endotoxine toetsingskader 1.0 voorkomt niet dat de fijnstofemissie door de veehouderijen kan toenemen. De gemeente kan wel sturen op het voorkomen van een toename en daardoor te hoge blootstelling aan fijn stof en endotoxinen door in het bestemmingsplan voor beide veehouderijen het aantal dieren en stalsysteem / type luchtwasser (Rav-code) specifiek vast te leggen.

6.6 Geluid

6.6.1 Kaders geluid

Bij het aspect geluid in het ruimtelijk spoor gaat het om bescherming van mensen tegen geluidhinder, maar ook tegen gezondheidseffecten door geluid. In de ruimtelijke ordening wordt voor functies deels bescherming tegen geluid geboden door de Wet geluidhinder (Wgh) en deels door de Wro/Wabo (in het kader van een goede ruimtelijke ordening). Door de gemeente Sint-Michielsgestel is geen gemeentelijk geluidbeleid opgesteld.

De geluidbelasting in het buitengebied wordt voornamelijk bepaald door de agrarische bedrijven, bestemmings- en doorgaand verkeer. De geluidbelasting van de agrarische bedrijven (vooral ventilatoren en laden/lossen bij intensieve veehouderijen) wordt gereguleerd via de vergunningverlening. Hierdoor wordt voorkomen dat op gevoelige objecten en terreinen (zoals woningen in het buitengebied) geluidhinder boven de gestelde grenswaarde komt.

Op basis van algemeen beschikbare gegevens kan globaal ingeschat worden of en waar (indicatief) de veehouderijen van invloed kunnen zijn op de bestaande en nieuwe geluidgevoelige functies: bebouwde kom, geluidgevoelige gebouwen en terreinen, woningen en stiltegebieden.

Volgens het VNG-handboek Bedrijven en Milieuzonering (2009) bedraagt voor het thema geluid de aan te houden afstand minimaal 50 meter tussen een inrichting en een gevoelige functie (zoals wonen). Is de afstand groter, dan wordt de kans op directe geluidhinder (uit ventilatoren en dergelijke) snel kleiner. Wel kan er sprake zijn van indirecte hinder (geluidhinder door extra verkeersbewegingen).

Wet geluidhinder (Wgh)

De Wet geluidhinder biedt het kader voor de bescherming van geluidsgevoelige gebouwen (o.a. woningen) en geluidsgevoelige terreinen tegen het geluid van wegverkeer (niet 30 km wegen), spoorwegen en gezondeerde industrieterreinen. In situaties waarop de Wgh niet van toepassing is (bijvoorbeeld bij bedrijven die niet op Wgh-gezondeerd bedrijventerrein liggen; in dit plan zijn dit Laar 31 en Nieuw Laar 5a) vind de bescherming tegen geluid via de invulling van 'een goede ruimtelijke ordening' plaats (Wro/Wabo).

Bij het realiseren van een geluidsgevoelige bestemming nabij een bedrijf (niet gelegen op een gezondeerd industrieterrein) is de Wgh niet van toepassing. In deze situatie zijn in de ruimtelijke onderbouwing voor het aspect geluid de volgende punten van belang:

- Een aanvaardbaar akoestisch klimaat bij de nieuwe geluidsgevoelige bestemming.

- De planologische rechten (akoestische mogelijkheden) van het bestemmingsplan voor het perceel waarop het bestaande bedrijf is gevestigd. Worden deze niet onredelijk ingeperkt?
- De "akoestische milieubelangen" van het bestaande bedrijf in de omgevingsvergunning of op basis van het Activiteitenbesluit.

In de afweging gaat het om een aanvaardbaar akoestisch klimaat voor de nieuwe woningen enerzijds en het niet onredelijk inperken van de gebruiksmogelijkheden van omliggende bestemmingen anderzijds. In de beoordeling van een aanvaardbaar akoestisch klimaat kan aangesloten bij bestaande toetsingskaders voor vergunningverlening. Cumulatieve effecten moeten ook bij de beoordeling betrokken worden.

Handreiking industrielawaai en vergunningverlening

De geluidsbelasting door de inrichtingen Laar 31 en Nieuw Laar 5a moeten aan de Handreiking industrielawaai en vergunningverlening worden getoetst. Volgens deze handreiking worden bij het vaststellen van grenswaarden drie elementen onderscheiden:

- De richtwaarde welke afhankelijk is van de aard van de omgeving;
- De grenswaarde van 50 dB(A) waarboven in het algemeen in toenemende mate hinder zal optreden;
- De ontheffingen van bovengenoemde waarden op grond van een bestuurlijk afwegingsproces.

Voor zowel nieuwe als bestaande inrichtingen geldt dat bij een eerste toetsing de aanbevolen richtwaarden gehanteerd dienen te worden. Het plangebied Laar-Nieuw Laar kenmerkt zich als 'landelijke omgeving'. Hiervoor zijn de volgende richtwaarden van toepassing:

Tabel 38: Richtwaarden Handreiking industrielawaai en vergunningverlening

Langtijdgemiddeld geluidsniveau $L_{ar,LT}$	Dag	Avond	Nacht
Landelijke omgeving	40 dB(A)	35 dB(A)	30 dB(A)
Maximaal geluidsniveau L_{max}	Dag	Avond	Nacht
Landelijke omgeving	70 dB(A)	65 dB(A)	60 dB(A)

Overschrijding van de richtwaarde is mogelijk tot het referentieniveau van het omgevingsgeluid. Dit referentieniveau wordt ter plaatse door metingen bepaald of berekend uit de optredende geluidbelasting door het wegverkeer. De hoogste van de beide waarden is maatgevend voor het referentieniveau van het omgevingsgeluid. Ook moeten beperkingen gesteld worden aan het optredende maximale geluidsniveau. Gestreefd dient te worden naar het voorkomen van incidentele verhogingen van het geluid groter dan 10 dB(A) ten opzichte van het equivalente niveau over de betreffende periode. Lagere maximale geluidsniveaus worden, gezien de van nature aanwezige geluiden, niet als hinderlijk beschouwd. In die gevallen waarbij niet aan de grenswaarden kan worden voldaan, kunnen op basis van de afwijkingsbevoegdheid wegens bijzondere omstandigheden hogere maximale geluidsniveaus worden vergund.

Circulaire beoordeling geluidhinder wegverkeer (indirecte hinder)

Van een inrichting kan een verkeersaantrekkende werking uitgaan. Dat kan geluidshinder tot gevolg hebben voor woningen die zich langs de aan- en afrijroutes van de desbetreffende inrichting bevinden. Verkeersaantrekkende werking wordt ook indirecte hinder genoemd.

Dit verkeer dient, volgens de circulaire Beoordeling geluidhinder wegverkeer in verband met vergunningverlening Wet Milieubeheer (Minister van VROM, Staatscourant 29 februari 1996, nr. 44 / Schrikkelcirculaire), beoordeeld te worden op basis van de equivalente geluidsniveaus door de berekende etmaalwaarde te toetsen aan de voorkeurgrenswaarde van 50 dB(A) en indien noodzakelijk geacht na bestuurlijke afweging aan de maximale grenswaarde van 65 dB(A). Dit houdt in dat aan het geluidsniveau uitsluitend een maximum wordt gesteld in de vorm van een gemiddelde geluidsbelasting in een etmaal. Er is geen maximum meer gesteld aan het piekniveau.

6.6.2 Milieugebruiksruimte geluid

Het plangebied grenst aan de woonkern Berlicum. Binnen het plangebied is sprake van gemengde activiteiten; een combinatie van wonen, agrarische bedrijvigheid en lichte bedrijfsactiviteiten. Er zijn binnen het plangebied geen scholen en zorginstellingen aanwezig. Lokaal kan ter plaatse van woningen nabij de agrarische bedrijven sprake zijn van geluidhinder als gevolg van de agrarische bedrijfsvoering. Binnen het plangebied of in de omgeving van het plangebied zijn geen stiltegebieden aangewezen. De VNG-publicatie Bedrijven en milieuzonering is een handig hulpmiddel voor het vormgeven en beoordelen van de situatie bij bedrijven. Deze hanteert een richtafstand voor geluid van maximaal 50 meter.

Laar 31

De naastgelegen woningen Laar 29A en 29B liggen binnen 50 meter van de varkensstallen van Laar 31. Deze woningen worden gesloopt en wegbestemd. Alle overige woningen liggen op meer dan 50 meter van de bedrijfsgebouwen (varkenstallen en mestverwerkingsloods). De dichtstbij gelegen bestaande woningen Laar 34 en Laar 29 liggen op ca. 90 meter van de varkenstallen. Verder liggen alle woningen op meer dan 100 meter van de varkenstallen.

Nieuw Laar 5a

De dichtstbij gelegen woning Nieuw Laar 5 ligt op ca. 90 meter van de varkenstallen. Verder liggen alle woningen op meer dan 100 meter van de varkenstallen. Op basis van milieuzonering is er in de huidige situatie voldoende afstand tussen de milieubelastende activiteiten op beide veehouderijen en bestaande woningen binnen het plangebied. Dit geeft aan dat gezien de afstanden en ligging van functies ten aanzien van geluid wel milieugebruiksruimte aanwezig is. Hoe groot deze exact is, is niet bepaald. Wel blijkt uit de akoestische onderzoeken van beide veehouderijen dat de berekende geluidbelasting op omliggende woningen in de feitelijke situatie ruim binnen de richtwaarden blijft.

6.6.3 Effecten scenario's

De geluidsbelasting binnen het plangebied ziet toe op de directe hinder door geluidsbronnen binnen de inrichtingen Laar 31 en Nieuw Laar 5a en de indirecte hinder door verkeersbewegingen van en naar deze inrichting. Overige locaties binnen het plangebied kunnen buiten beschouwing worden gelaten, omdat de stoppende veehouderijen feitelijk al zijn beëindigd en er geen sprake meer is van bedrijfsmatige geluidsemissies en verkeersbewegingen. De beoordeling van de geluidseffecten binnen het plangebied kan beperkt worden tot de veehouderijen Laar 31 en Nieuw Laar 5a.

Verkeersbewegingen

In de ontwikkelscenario's hebben alleen Laar 31 en Nieuw Laar 5a nog relevante verkeersbewegingen. De verkeersbewegingen voor de nieuw te realiseren woningen binnen het plangebied zijn beperkt en gaan op in het heersende verkeersbeeld. In paragraaf 6.2 zijn de verkeersbewegingen van en naar de inrichtingen Laar 31 en Nieuw Laar 5a beschreven. In het realistisch scenario en het maximaal scenario neemt het aantal lichte verkeersbewegingen niet toe. Het aantal zware verkeersbewegingen nemen ten opzichte van de feitelijke situatie toe ten gevolge van de mestverwerkingsactiviteiten op Laar 31. Deze toename bedraagt met +10 vrachtwagens per (week)dag een toename van ongeveer 30% ten opzichte van de feitelijke situatie.

Geluidsemissie ventilatoren bij een verhoogde uittredesnelheid

De minimaal te installeren ventilatiecapaciteit wordt bepaald op basis van de maximale ventilatienormen van het Klimaatplatform en is voor alle varianten hetzelfde, aangezien een goed stalklimaat gegarandeerd moet zijn. In warme perioden zullen de ventilatoren op een hoger toerental draaien dan in koudere perioden. Hoe lager het toerental van de ventilator, hoe lager de geluidsproductie. Bij een standaard dimensionering van gecombineerde, biologische luchtwassers is de uittredesnelheid laag en varieert meestal van <1 m/s tot ongeveer 3 m/s. Dit komt door het grote emissiepunt-oppervlak. Het voordeel van ventilatoren voor de luchtwasser is dat de geluidsemissie van de ventilatoren gedempt wordt door het filterpakket van de luchtwasser.

De uittredesnelheid verhogen kan door het emissiepunt te verkleinen. Met de ventilatoren voor de luchtwasser is de te behalen verhoging beperkt tot ongeveer 7 m/s, maar dan moet gewerkt worden met regelbare smoorkleppen. Laar 31 heeft voor deze optie gekozen in het ProjectMER en de aan te vragen situatie. In het ProjectMER is een akoestisch onderzoek voor de voorgenomen situatie bijgevoegd (*Akoestisch onderzoek Laar 31 te Berlicum, Rapportnummer 2832ao5719 v4, 19 nov 2021*).

Alternatief is de ventilatoren achter de luchtwasser te plaatsen met toepassing van een cascaderегeling. Nieuw Laar 5a heeft hiervoor gekozen in de aanmeldnotitie m.e.r. en de aan te vragen situatie. Nadeel bij ventilatoren achter de luchtwasser is dat de ventilatoren niet gedempt worden door het filterpakket van de luchtwasser en meer geluidsemissie plaatsvindt. Hiervoor zijn twee reducerende maatregelen mogelijk, maar deze brengen extra kosten met zich mee:

1. Meer ventilatiecapaciteit installeren dan dat nodig is (overdimensionering). Dan kunnen de ventilatoren op een lager toerental draaien en is de totale geluidsemissie lager.
2. De ventilatoren kunnen voorzien worden van geluidsdempers.

In de aanmeldnotitie m.e.r. voor Nieuw Laar 5a worden geen geluid reducerende maatregelen beschreven. Er is ook geen akoestisch onderzoek bijgevoegd t.b.v. de voorgenomen situatie (= ontwikkelscenario).

Akoestisch worden het realistisch en maximaal scenario aan elkaar gelijkgesteld. Het maximaal scenario is gericht op de situatie dat de verhoogde snelheden niet gehaald worden, waarbij de standaard 4 m/s van toepassing is. Het maximaal scenario gaat uit van dezelfde geluidsbronnen als het realistisch scenario. De toerentallen van de ventilatoren zijn ook in beide scenario's aan elkaar gelijk, aangezien bij Laar 31 met smoorkleppen wordt gewerkt en bij Nieuw Laar 5a met cascaderегeling.

Industrie- en verkeerslawaai inrichting Laar 31

Ten aanzien van de directe hinder zijn de ventilatoren de belangrijkste geluidsbronnen binnen de inrichting. In het realistisch scenario is de uittredesnelheid continu 7 m/s, door middel van automatische smookkleppen. De ventilatoren worden voor de luchtwassers geplaatst. In het maximaal scenario is de standaard uittredesnelheid van 4 m/s aangehouden, waarbij de ventilatoren voor de luchtwasser kunnen worden geplaatst zonder regelbare kleppen.

In beide scenario's wordt de geluidsemissie gedempt door de filterpakketten van de gecombineerde luchtwassers. Tussen beide varianten zijn geen wezenlijke verschillen ten aanzien van directe geluidhinder. Verder zijn er op het bedrijf nog andere stationaire geluidsbronnen aanwezig ten behoeve van met name de mestverwerking: mixers, pompen, vijzels, luchtwassers, wkk's en andere installaties, machines en apparaten. Alle stationaire geluidsbronnen zijn in pandig gesitueerd geluidemissies maximaal worden beperkt. Verder vinden er laad- en losactiviteiten plaats binnen de inrichting.

Voor een uitgebreide omschrijving van de bronnen wordt verwezen naar het akoestisch onderzoek bij het ProjectMER (*Akoestisch onderzoek Laar 31 te Berlicum, Rapportnummer 2832ao5719 v4, 19 nov 2021*). De volgende tabellen zijn afkomstig uit het akoestisch onderzoek bij het ProjectMER (en geeft de geluidsbelasting door Laar 31 weer in het realistisch scenario. Het langtijdgemiddeld geluidsniveau in de representatieve bedrijfssituatie voldoet aan de etmaalwaarde van 40 dB(A) op de omliggende gevoelige objecten en ook het maximale geluidsniveau van 70 dB(A) wordt niet overschreden. De indirecte hinder voldoet in de feitelijke situatie ook aan de voorkeursgrenswaarde van 50 dB(A).

Tabel 39: Berekende geluidsbelasting directe hinder – feitelijke situatie Laar 31

Toetspunt	Dag		Avond		Nacht	
	L _{Ar, LT} dB(A)	L _{Amax} dB(A)	L _{Ar, LT} dB(A)	L _{Amax} dB(A)	L _{Ar, LT} dB(A)	L _{Amax} dB(A)
<i>Grenswaarde</i>	40	70	35	65	30	60
Laar 29	30	45	30	33	25	33
Laar 29a	32	43	30	33	26	33
Laar 29b	33	42	31	33	27	33
Laar 34	27	45	28	34	24	34
Laar 36	35	46	27	33	22	33
Nieuw Laar 5	39	49	30	41	25	41
Nieuw Laar 15	38	54	26	35	22	35
Nieuw Laar 25	34	52	26	36	21	36
Sportpark	19	36	14	23	10	23
Sportpark - kantine	15	33	11	20	6	20
50 meter noord	42	52	30	38	25	38
50 meter oost	45	62	33	49	28	49
50 meter zuid	37	54	29	35	25	35
50 meter west	35	48	30	34	26	34

Tabel 40: Berekende geluidsbelasting directe hinder - realistisch scenario Laar 31

Toetspunt	Dag		Avond		Nacht	
	L _{Ar, LT} dB(A)	L _{Amax} dB(A)	L _{Ar, LT} dB(A)	L _{Amax} dB(A)	L _{Ar, LT} dB(A)	L _{Amax} dB(A)
Grenswaarde	40	70	35	65	30	60
Laar 29	31	35	29	32	26	32
Laar 29a	33	46	30	33	27	33
Laar 29b	33	52	31	34	27	34
Laar 34	32	59	31	33	27	33
Laar 36	36	49	30	36	26	36
Nieuw Laar 5	40	53	33	43	30	43
Nieuw Laar 15	35	47	31	34	28	34
Nieuw Laar 25	32	48	28	34	25	34
Sportpark	21	34	18	23	15	23
Sportpark - kantine	18	30	14	20	12	20
50 meter noord	42	56	38	43	33	40
50 meter oost	44	59	36	49	33	49
50 meter zuid	38	61	30	35	27	35
50 meter west	36	43	31	34	27	34

Tabel 41: Berekende geluidsbelasting indirecte hinder – feitelijke situatie Laar 31

Toetspunt	Dag	Avond	Nacht	Etmaal
	L _{Ar, LT} dB(A)	L _{Ar, LT} dB(A)	L _{Ar, LT} dB(A)	L _{Etmaal} dB(A)
Voorkeursgrenswaarde	50	45	40	50
Nieuwe Laar 5 - RBS	45	27	23	45

Tabel 42: Berekende geluidsbelasting indirecte hinder – realistisch scenario Laar 31

Toetspunt	Dag	Avond	Nacht	Etmaal
	L _{Ar, LT} dB(A)	L _{Ar, LT} dB(A)	L _{Ar, LT} dB(A)	L _{Etmaal} dB(A)
Voorkeursgrenswaarde	50	45	40	50
Nieuwe Laar 5 - RBS	42	29	25	42

Industrie- en verkeerslawaai Nieuw Laar 5a

Voor een uitgebreide omschrijving van de bronnen wordt verwezen naar het akoestisch onderzoek dat is uitgevoerd voor de verleende omgevingsvergunning van 2020 (*Akoestisch onderzoek industrielawaai Nieuw Laar 5a Berlicum, projectnr 218-BNi5a-il-v2, 10 oktober 2018, M&A Omgeving BV*). De belangrijkste geluidsbronnen binnen het bedrijf zijn laden en lossen en de ventilatie van de stallen (luchtwassers). De feitelijke situatie komt wat betreft geluidsbronnen overeen met de vergunde situatie die is onderzocht in het akoestisch onderzoek. In de feitelijke situatie worden geen verhoogde uittredesnelheden toegepast en zitten de ventilatoren voor de luchtwassers en wordt de geluidsemissie van de ventilatoren gedempt door de filterpakketten van de luchtwasser.

De verhoogde uittredesnelheid wordt in het realistisch scenario behaald door de ventilatoren achter de luchtwasser te plaatsen en te voorzien van een cascaderегeling. Bij de variant 4 m/s kunnen de ventilatoren wel voor de luchtwasser geplaatst worden. De geluidsemissie door ventilatoren zal hierdoor hoger zijn bij het realistisch scenario dan bij het maximaal scenario. Een hogere geluidsemissie kan met technische maatregelen (geluidsarmere ventilatoren en/of geluidsdempers) gereduceerd worden, maar dit wordt vanuit kosten oogpunt alleen gedaan als dit ook noodzakelijk is voor de vergunbaarheid. In de aanmeldnotitie m.e.r.-beoordeling worden geen geluid reducerende maatregelen benoemd.

Tabel 43: Berekende geluidsbelasting directe hinder – feitelijke situatie Nieuw Laar 5a

Immissiepunt	L _{A,r,LT} [dB(A)]			L _{A,max} [dB(A)]		
	dag	avond	nacht	dag	avond	nacht
1. Nieuw Laar 5	32	29	22	47	42	47
2. Nieuw Laar 8	24	26	18	37	40	42
3. Nieuw Laar 16	28	25	17	40	38	42
4. Nieuw Laar 25	28	26	21	42	36	46
5. Schellekesveld 2	32	23	18	49	35	44
6. Laar 35	31	35	30	45	50	57
7. Ref. Punt op 50 m west	56	51	47	71	65	74
8. Ref. Punt op 50 m noord	45	40	36	61	54	64
NORMERING	40	35	30	70	65	60

Het langtijdgemiddeld geluidsniveau in de representatieve bedrijfssituatie voldoet aan de etmaalwaarde van 40 dB(A) op de omliggende gevoelige objecten en ook het maximale geluidsniveau van 70 dB(A) wordt in de feitelijke situatie niet overschreden.

Uit de berekeningsresultaten voor de indirecte hinder blijkt dat op de maatgevende woning Nieuw Laar 5 maximaal een geluidniveau van 48 dB(A) optreedt. Dit betekent dat wordt voldaan aan de voorkeursgrenswaarde van 50 dB(A).

In de m.e.r.-beoordelingsnotitie voor de voorgenomen ontwikkeling (=realistisch scenario) staat het volgende uitgewerkt voor geluid: *“De geluidsproductie is in hoofdzaak afkomstig van transportbewegingen, laden en lossen van producten en ventilatoren. In de representatieve bedrijfssituatie wordt het aantal vervoersbewegingen bepaald door enkele personen- en bestelauto's, tractoren en met name een aantal vrachtwagens per etmaal. De meeste geluidsbronnen zoals ventilatoren, laden/lossen voer en varkens zijn aan de westzijde van de inrichting gelegen. Het dichtstbijzijnde gevoelige object vanaf dit punt is gelegen op meer dan 100 meter en de verkeersbewegingen vinden voornamelijk in de dagperiode plaats. Aangaande voorstaande is de verwachting reëel dat aan de geluidsgrenswaarde kan worden voldaan. Een akoestisch rapport wordt toegevoegd aan de aanvraag Omgevingsvergunning zodat de geluidsbelasting als gevolg van de veranderingen op het bedrijf inzichtelijk worden gemaakt.”*

Wel is in de m.e.r.-beoordelingsnotitie een inschatting gemaakt van de verkeersgeneratie in het realistisch scenario (zie uitwerking in paragraaf 6.2). Hieruit volgt dat in het realistisch scenario en het maximaal scenario het aantal verkeersbewegingen niet toe neemt. Dit betekent dat de indirecte hinder niet zal wijzigen in beide ontwikkelscenario's.

De enige geluidsbron binnen de inrichting die wijzigt in de ontwikkelscenario's zijn de ventilatoren. Er komt een nieuwe stal bij, dus het aantal ventilatoren neemt toe. (Deze nieuwe stal ligt echter wel aan de noordzijde van de inrichting en in afwaartse richting van de maatgevende woningen). En de ventilatoren worden in het realistisch scenario achter de luchtwasser geplaatst vanwege de verhoogde uittredesnelheid. Dit betekent dat een toename van de geluidbelasting niet uitgesloten kan worden. Hoe groot de toename ten opzichte van de feitelijke situatie zal zijn is niet berekend.

6.6.4 Toets wegverkeerslawaai op nieuwe woningen

De nieuwe woningen en woningsplitsingen moeten getoetst worden voor wegverkeerslawaai om te beoordelen of in het kader van een goede ruimtelijke ordening sprake is van een aanvaardbaar akoestisch woon- en leefklimaat. Artikel 82 tot en met 85 van de Wet geluidhinder geven nadere uitleg met betrekking tot de geluidbelasting in nieuwe situaties:

- Is de geluidbelasting lager dan de voorkeursgrenswaarde dan legt de Wet geluidhinder geen restricties op aan het plan.
- Indien de voorkeursgrenswaarde wordt overschreden, maar de geluidbelasting lager is dan de maximale ontheffingswaarde, kan de gemeente ontheffing verlenen indien maatregelen, gericht op het terugbrengen van de geluidbelasting tot de voorkeursgrenswaarde, op overwegende bezwaren stuiten van stedenbouwkundige, verkeerskundige, vervoerskundige, landschappelijke of financiële aard.

Wanneer het college van B&W een hogere waarde vaststelt, zullen er in het vervolgtraject zodanige maatregelen moeten worden opgenomen dat de geluidbelasting in geluidgevoelige ruimten niet meer bedraagt dan 33 dB. Voor nog niet-geprojecteerde geluidgevoelige objecten zijn de normen weergegeven in navolgende tabel.

Door Target Advies is een akoestisch onderzoek verricht (Akoestisch onderzoek toets Wet geluidhinder Bestemmingsplan Laar-Nieuw Laar, projectnummer 20190022.01, 29 november 2022).

De geluidbelasting ten gevolge van het wegverkeer op de wegen Groeneweg, Plein, Nieuw Laar en Oud Laar overschrijdt de voorkeursgrenswaarde van 48 dB op geen enkele gevel van het bouwplan. Ter plaatse van het bouwvlak van 2 RvR woningen aan Laar (RVR11 en RVR15) en de 4 RvR woningen aan de Nieuweweg (RVR01, RVR02, RVR03 en RVR04) overschrijdt de geluidbelasting als gevolg van wegverkeer op de Laar respectievelijk Nieuweweg de voorkeursgrenswaarde van 48 dB. Op de rand van het bouwvlak wordt ook de maximale ontheffingswaarde van 53 dB voor nieuwbouw in buitenstedelijk gebied overschreden. Het is echter niet realistisch dat op dergelijk korte afstand van de wegzijde woningen worden gerealiseerd. Indien de rooilijn van de woningen dichterbij aan de weg komen dan de 48 dB contour, maar de 53 dB contour niet overschrijdt, is het mogelijk om een beschikking hogere waarde aan te vragen bij de gemeente indien er overwegende bezwaren zijn de geluidbelasting door overdrachts- en bronmaatregelen terug te brengen tot de voorkeursgrenswaarde. Realistisch gezien zijn er geen doeltreffende en betaalbare overdrachts- of bronmaatregelen toe te passen. Daarom moet een hogere waarde verleend worden conform artikel 110a, lid 5 van de Wet geluidhinder. Alternatief is het bouwvlak buiten de 48 dB contour leggen.

Tabel 44: Conclusies akoestisch onderzoek wegverkeerslawaai (bron: Target Advies, 29 nov 2022)

(Spoor)weg	Voorkeursgrenswaarde	Maximale ontheffingswaarde	Overschrijding voorkeursgrenswaarde	Dove gevel	Maximale hogere waarde	Aantal woningen
Laar	48 dB	53 dB	5 dB	-	53 dB	2
Nieuweweg	48 dB	53 dB	5 dB ¹	- ¹	53 dB ¹	4

¹ ervan uitgaande dat de rooilijn de 53 dB contour aan de rand van het bouwvlak niet overschrijdt

In het kader van een goede ruimtelijke ordening is de cumulatie bepaald inclusief alle gemodelleerde geluidbronnen. Ter bepaling van de milieukwaliteit in de omgeving is deze gecumuleerde waarde getoetst aan de 'methode Miedema'. Op de meeste locaties is sprake van een kwalificatie 'goed/redelijk' en daarmee van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Ter plaatse van de overschrijdingen van de voorkeursgrenswaarde is sprake van gecumuleerde waarden van maximaal 59 dB, waarmee sprake is van de kwalificatie 'matig'. Voor deze locaties dient bezien te worden of maatregelen mogelijk zijn. Daar maatregelen aan de bron en overdrachtsmaatregelen op overwegende bezwaren stuiten, dient de oplossing gezocht te worden in geluidwerende maatregelen in gevel en dak. Bij toepassing van de juiste geluidwerende materialen en maatregelen (bij voornoemde RvR woningen) en standaard bouwmaterialen bij de rest van het plan is een binnenniveau van 33 dB gewaarborgd. Tevens beschikt elk bouwplan over een geluidluwe gevel/buitenruimte. Daarmee is er sprake van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Het effect van de extra woningen binnen het plan is ten hoogste 1 dB en daarmee is het plan niet relevant voor het akoestisch klimaat in en rond bestaande woningen binnen en in de omgeving van het bestemmingsplan.

6.6.5 Betekenis voor het bestemmingsplan

Op basis van de beschikbare gegevens en akoestische onderzoeken kan het cumulatieve effect tussen Laar 31 en Nieuw Laar 5a ten aanzien van industrielawaai en wegverkeerslawaai niet bepaald worden. Ook ontbreken de beoordelingen van de geluidbelasting ter plaatse van de nieuwe woningen. Op basis van de berekende geluidbelasting op de maatgevende (bestaande) woningen en de situering van de nieuwe woningen op grotere afstand van beide veehouderijen kan wel geconcludeerd worden dat de geluidbelasting ter plaatse van nieuwe woningen lager zal zijn.

In het bestemmingsplan kan door het opnemen van functieaanduidingen en te zorgen dat er geen latente ruimte meer zit binnen de bouwblokken in ieder geval voorkomen worden dat geluidsbronnen dichterbij woningen worden gesitueerd.

Directe geluidhinder kan worden beperkt door extra geluid emissiebeperkende maatregelen via de vergunningverlening te eisen. Indirecte geluidhinder (wegverkeer) kan worden beperkt door de routing van het vrachtverkeer en locatie van inritten in relatie tot nabij gelegen geluidgevoelige functies te sturen.

Ten aanzien van de 4 RvR woningen aan de Nieuweweg (RVR01, RVR02, RVR03 en RVR04) moet een hogere waarde verleend worden conform artikel 110a, lid 5 van de Wet geluidhinder. Ten aanzien van 2 RvR woningen aan Laar (RVR11 en RVR15) is het bouwvlak verplaatst tot achter de 48 dB contour.

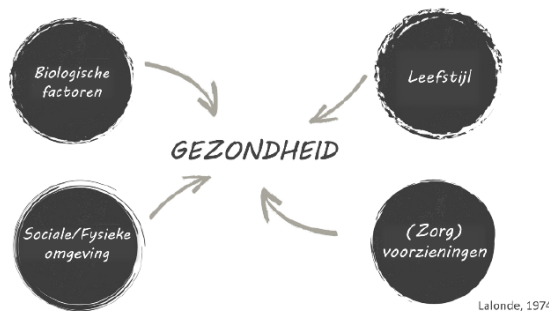
6.7 Gezondheid

Wat beïnvloedt gezondheid?

Hoewel gezondheidsklachten altijd bij een individu tot uiting komen, reiken de oorzaken ervan gewoonlijk verder. Door Lalonde (*Lalonde, Marc. A new perspective on the health of Canadians. A working document. Ottawa: Government of Canada, 1974*) is een model ontwikkeld, waarin factoren worden onderscheiden die in vergaande mate iemands gezondheidstoestand bepalen:

- Persoonsgebonden biologische factoren; genetische factoren, geslacht, etc.
- Factoren die met leefstijl en gedrag te maken hebben; het betreft het samenspel tussen “gunstig” en “ongunstig” gedrag (voeding, bewegen, roken, alcohol & drugs etc.).
- Fysieke en sociale omgeving; factoren die van buiten onszelf op ons inwerken.
- Fysieke omgeving: woon- en werkomstandigheden, milieu.
- Sociale omgeving: partner, sociaaleconomische status, vrienden, familie.
- Toegang tot (zorg)voorzieningen: de invloed van het medisch handelen (toegang, prijs, kwaliteit etc.).

Deze factoren hebben niet alleen rechtstreeks hun invloed op gezondheid, maar beïnvloeden ook elkaar.

Gezondheid kan floreren in een omgeving die dit mogelijk maakt. In een gezonde leefomgeving:

- Wordt de druk op gezondheid beperkt: Dit is de benadering vanuit de huidige milieuwetgeving. Activiteiten kunnen allerlei onbedoelde neveneffecten hebben waartegen gezondheid beschermd moet worden. Er worden grenzen gesteld aan de maximale belasting op het gebied van o.a. luchtverontreiniging, geluid, geur, bodemverontreiniging, externe veiligheid. Ook beneden de wettelijke grenzen kunnen gezondheidsklachten veroorzaakt worden.
- Voelen mensen zich prettig: Want niet alleen de afwezigheid van belastende factoren maakt een omgeving gezond. Aspecten zoals welbevinden, hinder en sociale veiligheid spelen een grote rol in de bescherming én bevordering van gezondheid.
- Wordt gezond leven gemakkelijk gemaakt voor iedereen: De omgeving moet uitnodigen tot gezond gedrag zoals bewegen, ontmoeten, gezonde voeding, en moet toegang bieden tot voorzieningen. Dit bevordert de gezondheid. Daarbij moet de omgeving aansluiten bij de vermogens van de bewoners, ook voor gevoelige groepen (equity-principe).

Het produceren van goederen, producten en diensten kan onbedoelde nadelige consequenties hebben voor gezondheid. Door grenzen te stellen aan de maximale belasting op het gebied van luchtverontreiniging, geluid, geur, gewasbeschermingsmiddelen, bodemverontreiniging,

waterverontreiniging, externe veiligheid e.d. worden deze onbedoelde consequenties beperkt. Om een inschatting te maken van gezondheidsrisico's wordt binnen de medische milieukunde gebruik gemaakt van de keten van oorzaak en effecten doorlopen. Consumenten hebben behoefte aan melk, vlees, eieren, plantaardige producten. Daarvoor houden ondernemers dieren en worden gewassen geteeld om deze producten te kunnen leveren (activiteiten). Het houden van dieren gaat gepaard met de uitstoot van stoffen in de omgeving (milieudruk). Boomteelt en vaste plantenteelt op open grond gaat gepaard met gebruik van gewasbeschermingsmiddelen die tijdens het spuiten kunnen verwaaien (drift). De uitstoot van stoffen verspreidt zich vervolgens in de leefomgeving (milieukwaliteit). Mensen worden onder andere blootgesteld aan stoffen door deze via de lucht in te ademen. Dit inademen van stoffen kan leiden tot nadelige gezondheidseffecten. Dat is afhankelijk van om welke stoffen het gaat; de hoeveelheden die mensen binnenkrijgen; hoe vaak dat het geval is; en óók de aanleg/gevoeligheid van de persoon die de stoffen binnenkrijgt.

Ook de risicobeleving kan sterk verschillen van persoon tot persoon. In het algemeen geldt dat hierop allerlei factoren meespelen, bijvoorbeeld van welke bronnen de verontreiniging afkomt, wat de binding is met de bron en lokale omgeving, of er opbrengsten tegenover staan en wat de lokale omstandigheden zijn.

Resultaten onderzoek relatie tussen veehouderij en gezondheid (VGO-onderzoek)

Hoewel er al het nodige onderzoek is uitgevoerd, bestaan er ook nog veel vragen over de relatie tussen veehouderijen en de gezondheid van omwonenden. In de afgelopen jaren is er in Nederland groot onderzoek uitgevoerd onder de naam Veehouderij en gezondheid omwonenden (VGO).

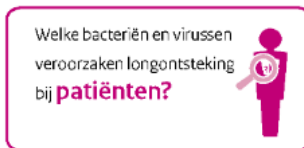
ONDERZOEK VEEHOUDERIJ EN GEZONDHEID OMWONENDEN 2018-2021

Mensen die in de buurt van geitenhouderijen wonen hebben vaker een longontsteking. **Waardoor komt dat?**

Door de hiernaast genoemde vragen te beantwoorden, willen we hier meer duidelijkheid over krijgen.

Bron: RIVM

Welke bacteriën en virussen veroorzaken longontsteking bij **patiënten?**

Welke mogelijke ziekteverwekkers komen voor bij **geitenhouders?**

Welke mogelijke ziekteverwekkers vinden we **waar** en **wanneer** op **bedrijven?**

Vergelijken van verschillende soorten bedrijven. Wat zorgt voor het mogelijke **risico?**

Onderzocht is of het wonen in de buurt van veehouderijen effect kan hebben op de gezondheid van de omwonenden. Hieruit komen een aantal positieve en een aantal negatieve gezondheidseffecten naar voren. Uit alle VGO Livestock farming and the health of local residents onderzoeken gezamenlijk komen de volgende resultaten:

- *Meer longontsteking:* Rond geitenhouderijen komt vaker longontstekingen voor. In sommige onderzoeken zien we dat ook voor pluimveehouderijen, maar in mindere mate dan bij geitenhouderijen. Gemiddeld zijn er elk jaar 1650 mensen met een longontsteking op 100.000 inwoners. Van de 1650 longontstekingen worden er ruim 200 veroorzaakt doordat mensen in de buurt wonen van geitenhouderij of pluimveehouderij. In het kader van een goede ruimtelijke ordening dient de gemeente een afweging te maken of er sprake is van een goed woon- en leefklimaat ter plaatse van het plangebied.
- *COPD:* Dicht bij veehouderijen wonen minder mensen met COPD, een chronische ziekte aan de longen. Daar staat tegenover dat de mensen in deze omgeving die wel COPD hebben, daar vaker en/of ernstigere complicaties van hebben.
- *Minder astma en allergie:* Bij mensen die dicht bij een veehouderij wonen komen astma en neusallergie minder voor.
- *Niet vaker ziekteverwekkers:*
Een aantal ziekteverwekkers komen niet vaker voor bij mensen die dichtbij veehouderijen wonen in vergelijking met de algemene bevolking. Het gaat om hepatitis E-virus infecties, de resistente ESBL Extended spectrum beta-lactamases -bacteriën en Clostridium difficile. Resistente bacteriën zijn ongevoelig voor een aantal antibiotica en daarom moeilijker te behandelen.
- *Verminderde longfunctie:* Het wonen in de buurt van veehouderijen heeft een nadelig effect op de longfunctie. De verlaging van de longfunctie wordt gevonden bij mensen die veel veehouderijen in hun directe omgeving hebben, vooral bij de groep met 15 of meer bedrijven binnen een kilometer afstand. Dit verband hangt vooral samen met aantal veehouderijen rond de woning en niet duidelijk met specifieke veehouderijtypen. Het meest waarschijnlijk is dat deze longfunctieveranderingen samenhangen met de blootstelling aan stof en micro-organismen (endotoxine) direct rond de veehouderijbedrijven. Daarnaast blijkt dat een verhoogde concentratie ammoniak in de lucht, afkomstig van de veehouderij, een verband laat zien met afname van de longfunctie. Waarschijnlijk is het niet het ammoniak zelf dat dit effect veroorzaakt, maar fijnstofdeeltjes die worden gevormd doordat ammoniak met andere stoffen in de lucht reageert ('secundair fijn stof'). De gevonden verlagingen in longfunctie hebben klinisch gezien weinig betekenis, maar het soort effecten zijn wel vergelijkbaar met de schadelijke gezondheidseffecten van verkeer in een stad.

De VGO-onderzoeken I, II en III hebben invloed op het beleid voor veehouderijen. Het Kabinet zet onder andere in op een maatschappelijk innovatieprogramma voor duurzame veehouderij. Ook zullen nieuwe fijn stof beperkende maatregelen versneld erkend worden. Om de ammoniakemissie uit stallen terug te dringen wordt aanscherping van de reductie-eisen voorgesteld. Gemeenten hebben ondersteuning in de belangenafweging gekregen in de vorm van de 'Handreiking veehouderij en volksgezondheid'.

Signalen meer longkanker door fijnstof Brabantse veehouderijen?

Op dit moment is in de wetenschappelijke literatuur geen directe relatie beschreven tussen longkanker en veehouderij. GGD Bureau GMV vindt in een verkennend onderzoek geen aanwijzingen voor meer longkanker in gebieden met veel veehouderij. Ook een rapport van het RIVM (*Janssen et al., 2016 zie p.48*) laat zien dat de longkankersterfte in het oosten van Brabant juist lager is dan in het westen van Brabant, terwijl juist in het oosten van Brabant veel veehouderijen zijn. Op basis hiervan lijkt een relatie met de veehouderij minder logisch. Om hier gefundeerde uitspraken over te doen is een onderzoek nodig over rookgedrag. Momenteel loopt hiernaar geen onderzoek.

Q-koorts

Q-koorts wordt veroorzaakt door de bacterie *Coxiella burnetii* en is een zoönose. Dit betekent dat de bacterie van dier op mens wordt overgedragen. In Nederland zijn geiten en schapen de belangrijkste besmettingsbron. Ook andere dieren kunnen voor besmetting zorgen, met name dieren met smalle hoeven. De bacterie verspreidt zich voornamelijk via de lucht. Mensen raken besmet door het inademen van de bacterie. Sinds Q-koorts uitbraak in de periode 2007-2010 moeten geiten- en schapenhouderijen met meer dan 50 dieren of met dieren die in aanraking komen met publiek (bijvoorbeeld een kinderboerderij, zorgboerderij of agrarische kinderopvang) een aantal verplichte maatregelen treffen, met name de dieren jaarlijks vaccineren.

COVID-19 (Coronavirus)

Er zijn op dit moment geen aanwijzingen dat landbouwhuisdieren een rol spelen in de verspreiding van COVID-19. Wel is gebleken dat nertsen besmet kunnen raken door mensen, of besmetting andersom ook kan plaatsvinden is niet bekend. Er is geen reden om aan te nemen dat het virus zich bij dieren op andere wijze verspreidt dan het tussen mensen doet, namelijk via druppels in de lucht. Er is daarom geen reden om aan te nemen dat het virus zich over grotere afstanden zal verspreiden. In luchtmonsters die zijn genomen buiten de stal werd geen virus aangetoond, ook niet bij besmette nertsbedrijven. Besmetting van mens op mens is nog steeds de belangrijkste overdrachtsroute in de huidige coronapandemie.

Het is niet bekend of mensen die dichtbij veehouderijen wonen extra vatbaar zijn voor het coronavirus. Het is ook niet bekend of in gebieden met veel luchtverontreiniging (ongeacht de bron) het risico op besmetting groter is of dat patiënten een ernstiger ziektebeeld hebben. In het algemeen is er wel een relatie tussen slechtere luchtkwaliteit en het vaker voorkomen van luchtweginfecties. Luchtverontreiniging kan tevens naast longziekten leiden tot het ontstaan van hart- en vaatziekten. Mensen met longziekten en hart- en vaatziekten behoren tot de risicogroepen. Luchtverontreiniging is dus wel een plausibele risicofactor voor COVID-19, maar er kunnen ook andere risicofactoren een rol spelen (mens-mens contact en leeftijd).

Het is belangrijk rekening te houden met het onderscheid tussen een effect op het aantal besmettingen en een effect op de ernst en het verloop van de klachten. De hypothese waar nader onderzoek naar nodig is, is dat luchtkwaliteit (bijvoorbeeld concentratie fijnstof, ammoniak, of NO₂) mogelijk een rol speelt bij de verspreiding van het virus, de vatbaarheid voor het virus, verergering van klachten en het verloop van COVID-19. Er is meer tijd nodig om goed te onderzoeken wat de (oorzakelijke) relatie is tussen luchtkwaliteit en het vaker voorkomen en/of een ernstiger verloop van COVID-19. Door dergelijk onderzoek uit te voeren in internationaal verband kan de zeggingskracht van de onderzoeksresultaten vergroot worden (Kamerbrief 4 mei).

Het ministerie van LNV heeft het RIVM Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu gevraagd de onderzoeksmogelijkheden te verkennen naar de relatie luchtkwaliteit, veehouderij en COVID-19.

Fijn stof en endotoxinen

Fijn stof is een verzameling in de lucht zwevende deeltjes, onder andere door verkeer, veehouderij en stookinstallaties. In het algemeen geldt dan ook, hoe kleiner de stofdeeltjes hoe schadelijker voor gezondheid. Fijn stof wordt getoetst aan de grenswaarden in de Wet milieubeheer. Echter, het gezondheidsadvies van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) voor fijn stof bestaat uit een maximum jaargemiddelde concentratie van 15 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Het WHO advies stelt de gezondheid van de mens centraal en is scherper dan die van de EU. De EU hanteert ook 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, maar hanteert wel een scherpere streefwaarde dan de norm zelf.

Endotoxinen vormen een onderdeel van het fijn stof dat afkomstig is uit veehouderijen. Vooruitlopend op de ontwikkeling van een landelijk toetsingskader is een voorlopig toetsingskader endotoxinen opgesteld. Uitgangspunt van het toetsingskader is de advieswaarde van de Gezondheidsraad van 30 EU/m³ voor endotoxinen. In het toetsingskader zijn afstanden bepaald die een te hoge blootstelling aan endotoxinen zullen voorkomen. Voor vleeskuikens, legkippen en vleesvarkens zijn afstandsgrafieken opgesteld, aan de hand waarvan op basis van de fijnstofemissie in kilogrammen per jaar kan worden bepaald welke afstand tot gevoelige objecten moet worden aangehouden (zogenaamde endotoxine risicocontouren). Buiten de risicocontouren (rekening houden met mogelijke cumulatieve effecten) is er geen sprake van een verhoogd blootstellingsrisico. Indien binnen de risicocontour van een veehouderij bestaand woningen of gevoelige objecten aanwezig zijn is het op basis van het toetsingskader endotoxinen voor de veehouderij niet toegestaan om uit te breiden in fijn stof emissie. Zie voor de effectbeoordeling ten aanzien van fijn stof en endotoxinen paragraaf 6.5.

Geur

De normen uit de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) en de relatie tussen de berekende geurbelasting en de te verwachten hinder aan de hand van de toelichting en handreiking Wgv niet zondermeer overeenkomen met de strengere gezondheidskundige advieswaarden van GGD GHOR Nederland of de verwachte mate van geurhinder op basis van GGD-IRAS onderzoek. GGD-Nederland heeft in het kader van het uitgevoerd onderzoek uit 2014 (GGD en IRAS) en de landelijke evaluatie van de geurregelgeving een advies gegeven m.b.t. de maximale hoogte t.a.v. de achtergrondbelasting van geur. Zij gaan daarbij uit van een maximale achtergrondbelasting van circa 5 Ou voor objecten binnen de bebouwde kom en 10 Ou voor objecten buiten de bebouwde kom. Aanvullend op de gegevens en kaarten wordt een overzicht gegeven van op welke locaties en hoeveel personen worden blootgesteld aan situaties boven de gezondheidskundige advieswaarden van GGD GHOR NL om zo de gezondheidsimpact op basis van deze strengere advieswaarden inzichtelijk te maken. Zie voor de effectbeoordeling ten aanzien van geur paragraaf 6.4.

De gemeente Sint-Michielsgestel gebruikt de volgende documenten bij de toetsing van gezondheid in relatie tot ontwikkelingen en procedures voor veehouderijen:

- De Handreiking veehouderij en volksgezondheid. Indien uit het stappenplan van deze handreiking blijkt dat een advies van de GGD nodig is, zal deze worden aangevraagd en betrokken worden in de besluitvorming.

- Omgekeerd wordt deze notitie ook gebruikt bij het toetsen van planologische procedures voor nieuwe gevoelige functies in de buurt van veehouderijen (woon- en leefklimaat).
- De Notitie Handelingsperspectieven Veehouderij en Volksgezondheid: Endotoxine toetsingskader 1.0 (het voorlopig endotoxine toetsingskader). Deze notitie wordt bij alle aanvragen van veehouderijen, zowel in het kader van de Wet milieubeheer, de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht als bij planologische procedures toegepast. Omgekeerd wordt deze notitie ook gebruikt bij het toetsen van planologische procedures voor nieuwe gevoelige functies in de buurt van veehouderijen (woon- en leefklimaat).
 - Geactualiseerde versies van voornoemde documenten.

Ten aanzien van effecten van veehouderij op de gezondheid zijn nog kennishiaten. Een wettelijk toetsingskader voor de effecten van veehouderij op de gezondheid ontbreekt. Er bestaan geen concrete normen of aan te houden afstanden die in acht genomen moeten worden bij ruimtelijke plannen. Uit de VGO-onderzoeken blijkt een correlatie tussen de afstand van omwonenden tot veehouderijen in de buurt en gezondheidsklachten van deze omwonenden. Leemten in kennis m.b.t. de causaliteit (oorzaak en gevolg) leiden er toe dat er vooralsnog geen beoordeling kan zijn van risico's die verbonden zijn aan extra blootstelling. Er lopen vervolgonderzoeken in het kader van VGO en er loopt nader onderzoek naar de vraag hoe de uitstoot en verspreiding van endotoxinen gemeten of berekend kan worden met het oog op toekomstige beoordelingsinstrumentarium en normstelling. Aan de Gezondheidsraad is een adviesvraag voorgelegd over de aanpak van ammoniak in relatie tot de vorming van secundair fijnstof. Mogelijk wordt er een onderzoek gestart naar de relatie tussen luchtvervuiling en COVID-19. Door het hiaat aan kennis over veehouderij en gezondheidsrisico's is er geen heldere effectbeoordeling van de scenario's te geven, zeker niet op het schaalniveau van een planMER.

De gezondheidseffecten door veehouderijen worden verminderd door de gestopte veehouderijen (herbestemming en intrekken van vergunningen) en in de ontwikkelscenario's door de verbetermaatregelen bij de twee blijvende varkenshouderijen. Door specifiek de dieraantallen, diersoorten en stalsystemen met de verhoogde uittredesnelheid vast te leggen wordt omschakeling naar bijvoorbeeld risicovollere diersoorten zoals geiten en pluimvee voorkomen en is ook een toename van emissies en immissies niet meer mogelijk.

Ligging geitenhouderijen in de omgeving van de nieuwe woningen

Uit de VGO-onderzoeken (zie toelichting in het onderstaande kader) volgt dat in de nabijheid van een geitenhouderij (afstand variërend van 1,5 km tot 2 km) sprake is van een verhoogd risico op longontsteking, dat groter wordt naarmate de afstand tot de geitenhouderij kleiner wordt. De Gezondheidsraad geeft aan dat hiervoor geen wetenschappelijke onderbouwing is. Zodra de onderzoeken duidelijkheid geven over de oorzaak van de extra gezondheidsrisico's bij geitenhouderijen kunnen specifieke maatregelen worden ingezet om het risico voor omwonenden te doen verminderen. Naar verwachting zijn de onderzoeken pas eind 2024 afgerond. Bij ruimtelijke besluiten – moet altijd worden afgewogen of er sprake is van een 'goede ruimtelijke ordening'. Eén van de leidende principes is dat een aanvaardbaar woon- en leefklimaat geborgd moet zijn. Gezondheid is hier een belangrijk onderdeel van. Het is uit voorzorg niet gewenst om gevoelige objecten te bouwen binnen 2 km rond geitenhouderijen met meer dan 50 geiten, uit voorzorg om gezondheidsrisico's te voorkomen. Binnen een straal van 2 km rondom de nieuwe woonbestemmingen bevinden zich geen geitenhouderijen.

6.8 Externe veiligheid

De doelstelling van het externe veiligheidsbeleid (Regeling externe veiligheid inrichtingen) is het realiseren van een veilige woon- en leefomgeving door het beheersen van risico's van industriële activiteiten met opslag en transport van gevaarlijke stoffen. Het beleid is er op gericht te voorkomen dat er te dicht bij gevoelige bestemmingen activiteiten met gevaarlijke stoffen plaatsvinden. Voor de beoordeling van een ruimtelijk plan moet voor externe veiligheid worden vastgesteld of het plangebied is gelegen binnen het invloedsgebied van specifieke risicovolle inrichtingen, relevante transportroutes voor het vervoer van gevaarlijke stoffen of relevante buisleidingen. Toetsingskaders zijn het "Besluit externe veiligheid inrichtingen" (Bevi), het "Besluit externe veiligheid transportroutes" (Bevt) en het "Besluit externe veiligheid buisleidingen" (Bevb). Daarnaast zijn in het Activiteitenbesluit veiligheidsafstanden genoemd die rond stationaire risicobronnen, niet zijnde een Bevi-inrichting, moeten worden aangehouden. In het beoordelingskader voor externe veiligheid staan twee kernbegrippen centraal: het plaatsgebonden risico en het groepsrisico:

- **Plaatsgebonden risico (PR):** Het plaatsgebonden risico geeft de kans, op een bepaalde plaats, om te overlijden ten gevolge van een ongeval bij een risicovolle activiteit. Het PR kan op de kaart van het gebied worden weergegeven met zogeheten risicocontouren: lijnen die punten verbinden met eenzelfde PR. Binnen de 10⁻⁶ contour (welke als wettelijk harde norm geldt) mogen geen kwetsbare objecten geprojecteerd worden. Voor beperkt kwetsbare objecten geldt de 10⁻⁶ contour niet als grenswaarde, maar als een richtwaarde.
- **Groepsrisico (GR):** Het groepsrisico is een maat voor de kans dat bij een ongeval een groep slachtoffers valt met een bepaalde omvang (10 personen of meer). Het GR is daarmee een maat voor de maatschappelijke ontwrichting. Het GR wordt bepaald binnen het invloedsgebied van een risicovolle activiteit. Voor het groepsrisico geldt een verantwoordingsplicht. Dit houdt in dat een wijziging met betrekking tot planologische keuzes moet worden onderbouwd en verantwoord door het bevoegd gezag.

Aan de hand van de provinciale risicokaart is de aanwezigheid van risicobronnen beoordeeld. Hieruit blijkt dat het plangebied buiten invloedsgebieden van Bevi-bedrijven, wegen en spoorwegen ligt. De beoogde herontwikkeling van het plangebied heeft geen negatieve gevolgen voor de inzet van hulpdienstverleningen en zelfredzaamheid van personen binnen het plangebied.

Figuur 63: Uitsnede risicokaart (bron: www.risicokaart.nl)

Vervoer van gevaarlijke stoffen

Vervoer van gevaarlijke stoffen over wegen vindt in de gemeente plaats over de A2 en de A67. Deze wegen zijn gelegen op meer dan 3,5 km afstand van het plangebied. Dit betreft een zodanige afstand dat beïnvloeding normaliter niet plaats zal vinden. In de omgeving van het plangebied liggen geen wegen die deel uitmaken van het Basisnet weg. Over de wegen in en rond het plangebied kunnen incidenteel gevaarlijke stoffen worden vervoerd. Gezien de (zeer) lage vervoersintensiteit levert dit geen relevante risico's op. In de wijde omgeving van het plangebied zijn geen hoogspanningslijnen, spoorwegen of waterwegen gelegen waarover transport van gevaarlijke stoffen plaatsvindt. Deze aspecten hebben geen invloed binnen het plangebied.

Risicovolle inrichtingen

In en nabij het plangebied zijn geen inrichtingen gevestigd, die vallen onder de werkingssfeer van het Besluit risico's zware ongevallen (BRZO). In de omgeving van het plangebied zijn ook geen inrichtingen gelegen waarbinnen gevaarlijke stoffen worden opgeslagen. Er is geen sprake van belemmeringen vanwege de aanwezigheid van risicovolle inrichtingen.

Buisleidingen

Midden in het plangebied ligt een hogedruk aardgasleiding die in beheer is bij de Gasunie (Z-523-01: 12 inch, 40 bar). In het bestemmingsplan is de 'veiligheidszone – leiding' op de verbeelding opgenomen. Ter plaatse is de bouw van kwetsbare objecten niet toegestaan. De bouw van beperkt kwetsbare objecten is hier ook niet toegestaan, met uitzondering van de herbouw van bestaande beperkt kwetsbare objecten op dezelfde locatie. De nieuwe RvR-woningen zijn buiten de veiligheidszone gesitueerd.

Externe veiligheid in relatie tot de voorgenomen mestvergister op Laar 31

Bij mestvergisting gelden grotere afstanden voor gevaar dan bij mestverwerking/mestscheiding. De milieuzonering voor gevaar gaat uit van de rand van het bestemmingsvlak / functieaanduiding.

Voor grootschalige biogasinstallaties gelden plaatsgebonden risicocontouren (PR) van 10-6 per jaar die gemeten worden vanaf de bron. In 2010 heeft het RIVM in opdracht van de VROM-inspectie een aantal QRA berekeningen van fictieve inrichtingen uitgevoerd (RIVM, 2010). De in deze studie berekende risicocontouren van 10-6 per jaar liggen maximaal op 50 meter van de bron (= middelpunt van de reactor/gashouder). Deze afstand is overgenomen in de Handreiking covergisting van mest (InfoMil, 2010). Binnen deze 50 meter contour vanaf middelpunt vergisters zijn geen woningen aanwezig of gesitueerd. Alle bestaande en beoogde nieuwe woningen liggen op meer dan 200 meter afstand van de vergisters.

Als de gasopslag volledig is gevuld en het niet mogelijk is al het biogas te benutten in de gasmotor dan kan er overdruk in de gasopslag optreden. Als de gasmotor bijvoorbeeld uitvalt, blijft de productie van biogas een tijd doorgaan, ook als de vergister wordt stopgezet. Het is daarom nodig overdrukbeveiliging toe te passen. Dit kan door toepassing van een overdrukventiel gevolgd door afblaasinrichting of een fakkel. Op Laar 31 is gekozen voor een gesloten fakkelsysteem waarbij de volledige vlam in een omhulsel blijft. Hierdoor is de vlam niet zichtbaar en blijft de ontbrandingstemperatuur hoog, waardoor een optimale verbranding plaatsvindt.

De mestvergistingsinstallatie op Laar 31 veroorzaakt gezien de ruime afstand tussen vergisters en woningen en de aanwezigheid van een overdrukbeveiliging geen verhoogde veiligheidsrisico's voor de omgeving.

Betekenis voor het bestemmingsplan

In het bestemmingsplan is de 'veiligheidszone – leiding' op de verbeelding opgenomen. Ter plaatse is de bouw van kwetsbare objecten niet toegestaan. De bouw van beperkt kwetsbare objecten is hier ook niet toegestaan, met uitzondering van de herbouw van bestaande beperkt kwetsbare objecten op dezelfde locatie. De nieuwe RvR-woningen zijn buiten de veiligheidszone gesitueerd.

De mestvergistingsinstallatie wordt specifiek aangeduid en begrensd op de verbeelding waardoor de ruime afstanden tot woningen gegarandeerd zijn en veiligheidsrisico's binnen het plangebied kunnen worden uitgesloten.

6.9 Flora en fauna

In zijn algemeenheid is bij ruimtelijke ingrepen sprake van directe, indirecte, tijdelijke en permanente effecten. Onder directe effecten worden effecten verstaan waarmee planten en dieren rechtstreeks te maken krijgen. Verlies van habitat en kwaliteit zijn directe effecten en bovendien permanent. Indirecte effecten betreffen onder andere verstoring, waarbij de aanwezigheid van mensen, licht en geluid een rol speelt. Verstoring tijdens bouwwerkzaamheden zijn tijdelijk, maar verstoringen kunnen ook een permanent karakter hebben.

De Wnb kent drie algemene beschermingsregimes waarin de voorschriften van de Vogelrichtlijn, Habitatrictlijn en twee verdragen (Bern en Bonn) zijn geïmplementeerd en waarin aanvullende voorschriften zijn gesteld voor de dier- en plantensoorten die niet onder die specifieke voorschriften vallen, maar wel bescherming behoeven:

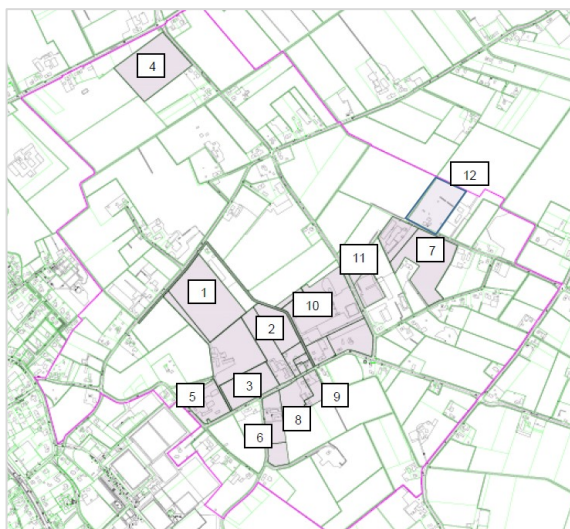
- Vogels: Dit zijn alle vogels in de zin van de Vogelrichtlijn (paragraaf 3.1 van de Wnb) en de onder de voormalige Flora- en faunawet benoemde vogelsoorten waarvan het nest jaarrond werd beschermd.
- Internationaal beschermde soorten: dit zijn alle dieren en planten, genoemd in de bijlagen bij de Habitatrictlijn en de verdragen van Bern en Bonn (paragraaf 3.2 van de Wnb). Zie hiervoor de uitwerkingen in paragraaf 6.3.
- Overige beschermde soorten: dit zijn soorten genoemd in de bijlage bij de Wnb, die niet onder de reikwijdte van paragraaf 3.2 vallen (paragraaf 3.3 van de Wnb). Hieronder vallen onder meer de 'algemene' soorten die onder de voormalige Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen waren vrijgesteld. Vrijwel al deze soorten zijn door de provincie vrijgesteld voor ruimtelijke ingrepen.

Provincies hebben de bevoegdheid om bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen voor nationaal beschermde soorten (Provinciale staten van Noord-Brabant, 2016). Er is dan geen ontheffing nodig voor werkzaamheden. Voor soorten die ook niet in de bijlagen van de Wnb worden genoemd, fungeert de zorgplichtbepaling (artikel 1.11 Wnb) als vangnet. Op grond van deze bepaling moeten schadelijke handelingen voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving in beginsel achterwege worden gelaten, dan wel moeten maatregelen worden

genomen om schadelijke gevolgen (zoveel mogelijk) te voorkomen. Eventuele schade aan in het wild levende planten en dieren dient beperkt te worden middels het nemen van mitigerende maatregelen. Als mitigatie niet voldoende is om schade te voorkomen is het verplicht de resterende schade te compenseren.

Quickscan flora en fauna i.k.v. gebiedsvisie Laar-Nieuw Laar

In het kader van de gebiedsvisie is binnen het plangebied een quickscan flora en fauna uitgevoerd (Quickscan flora en fauna Gebiedsvisie Laar – Nieuw Laar te Berlicum, Rapportnummer 18-0133, juli 2018, Staro BV). Vervolgens is in 2021 een actualisatie van de quickscan uitgevoerd (Quickscan flora en fauna Gebiedsvisie Laar – Nieuw Laar te Berlicum, Rapportnummer 21-0099, 12 april 2021, Staro BV) Dit rapport is bijgevoegd als bijlage bij de toelichting bij het bestemmingsplan. Alle ontwikkellocaties zijn hierin onderzocht.

Figuur 64: Onderzochte locaties in quickscan flora en fauna 2018

Met deze quickscan is in beeld gebracht of zich binnen het plangebied beschermde soorten bevinden waarmee in het kader van de natuurwetgeving rekening gehouden dient te worden. Het onderzoek bestaat uit literatuuronderzoek naar mogelijk voorkomende soorten en uit veldonderzoek.

Tabel 45: Bevindingen flora en fauna quickscan 2021 (Staro BV)

Soort(groep)	Bescherming	Functie plangebied	Mogelijk effect	Ontheffing nodig	Maatregelen
Bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander	§3.3 Wnb	Land- en overwinterings-habitat	Ja	Nee, algehele vrijstelling	Voldoen aan de zorgplicht, zie §4.2.5
Alpenwater-salamander, kamsalamander, poelkikker	§3.3 Wnb en §3.2 Wnb	Land- en overwinterings-habitat	Ja	Nee, op voorwaarde uitvoeren maatregelen	Werken buiten kwetsbare perioden, en behouden poel, zie §5.3
Grote modderkruiper	§3.3 Wnb	Leefgebied	Mogelijk	Nee, op voorwaarde uitvoeren maatregelen	Aanleggen duiker onder inritten en ongeschikt maken watergangen voor werkzaamheden, zie §5.3
Vogels	§3.1 Wnb (nest niet jaarrond beschermd)	Foerageer- en broedgebied	Ja	Nee, op voorwaarde uitvoeren maatregelen	Verwijderen en/of snoeien van vegetatie buiten het broedseizoen
Steenuil	§3.1 Wnb (nest jaarrond beschermd)	Foerageer- en broedgebied	Ja	Nee	-
Vleemuizen	§3.2 Wnb	Foerageer-gebied	Nee	-	-
Vleemuizen	§3.2 Wnb	Vaste rust- en verblijfplaatsen	Ja	Ja	Ontheffing aanvragen en mitigerende maatregelen nemen
Egel, konijn, algemene muizensoorten	§3.3 Wnb	Leefgebied en verblijfplaatsen	Ja	Nee, op voorwaarde uitvoeren maatregelen	Voldoen aan de zorgplicht, zie §5.3
Wezel en hermelijn	§3.3 Wnb	Leefgebied en verblijfplaatsen	Ja	Nee, op voorwaarde uitvoeren maatregelen	Zie §5.3
Das	§3.3 Wnb	Leefgebied en verblijfplaatsen op locatie 19	Ja	Nee, op voorwaarde uitvoeren maatregelen mitigatieplan	Opstellen mitigatieplan en voorkomen overtreding Wnb

Uit de quickscan in 2018 volgde dat mogelijk steenuilterritoria aanwezig zijn. Hiertoe is nader onderzoek uitgevoerd om uit te wijzen of steenuilen nestelen en foerageren in het plangebied en welke mitigerende maatregelen genomen dienen te worden om negatieve effecten op steenuil te verzachten of voorkomen.

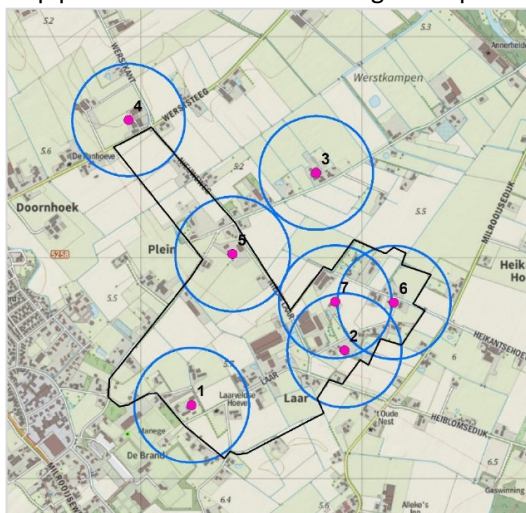
Het plangebied is verder geschikt als broed- en foerageergebied voor diverse vogelsoorten. Verder is het plangebied geschikt als fourageergebied voor vleermuizen en kan het gebied leefgebied vormen voor algemeen voorkomende zoogdieren als (spits)muis, egel, vos, konijn, bunzing, wezel, hermelijn en steenmarter. Van bunzing, vos en steenmarter zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen.

Nader onderzoek naar steenuilen

In navolging op de quickscan flora en fauna van 2018 is een nader onderzoek gedaan naar steenuilen (*Effectbeoordeling ontwikkelingslocaties op aanwezige steenuilterritoria te Berlicum, rapportnr P18-0336, juni 2019, Staro BV*). Dit rapport is ook bijgevoegd als bijlage bij de toelichting bij het bestemmingsplan.

Op basis van de verzamelde waarnemingen is er geoordeeld dat zeven territoria zich deels of geheel binnen het plangebied bevinden. Op twaalf locaties binnen het plangebied zijn maatregelen voorzien als uitvloeisel van de gebiedsvisie. Op vijf van de zeven steenuilterritoria worden effecten verwacht door de uit te voeren maatregelen. Twee van de zeven functionele leefgebieden kunnen als gevolg van de maatregelen niet meer in stand worden gehouden. Het vernietigen van deze leefgebieden dient gecompenseerd te worden. Bij vijf van de zeven steenuilterritoria is verstoring van de territoriumhouders aan de orde.

Binnen het onderzoeksgebied zijn er mogelijkheden om compensatiegebieden voor de steenuil aan te wijzen- en te ontwikkelen. Het gebied ten westen van Laar 11 kan mogelijk ontwikkeld worden tot steenuilenhabitat, aangezien er kwalitatief interessante foerageergebieden reeds aanwezig zijn. Voor territorium 7 kan er mogelijk aansluiting worden gezocht met de landschappelijke inpassing van Laar 31. Voor het verstoren van steenuilen dient er een ontheffing te worden aangevraagd van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Ook dienen mitigerende maatregelen te worden genomen om verstoring van steenuilen tegen te gaan. Denk hierbij aan het plaatsen van schermen tussen werkzaamheden en de nestkast, en/of essentiële leefgebieden. Deze maatregelen kunnen in samenspraak met een ecooloog of uilenskundige worden opgesteld. Aanbevolen wordt om deze stap pas uit te voeren zodra het gebiedsplan volledig is uitgekristalliseerd.

Figuur 65: Ligging zeven steenuil territoria

Als vervolg op dit steenuilenonderzoek is een mitigatie- en compensatieplan steenuil opgesteld (*Memo mitigatie- en compensatieplan steenuil Berlicum, 9 oktober 2019, Staro BV*). Deze memo is ook bijgevoegd als bijlage bij de toelichting bij het bestemmingsplan. In deze memo worden concrete inrichtingsvoorstellen gedaan.

Nader vleermuizenonderzoek Laar 11 en Laar 27

Om eventuele overtreding van de huidige Wet natuurbescherming te kunnen voorkomen, is een nader onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen op Laar 11 en Laar 27. (*Memo's Resultaten onderzoek vleermuizen Laar 11 en Laar 27 te Berlicum, projectnr P18-0237, 12 november 2018, Staro BV*). Deze memo's zijn ook bijgevoegd als bijlage bij de toelichting bij het bestemmingsplan.

Tijdens de veldbezoeken zijn foeragerende gewone dwergvleermuizen aangetroffen binnen en rondom het plangebied. De geplande werkzaamheden hebben geen effect op het foerageergebied van gewone dwergvleermuizen. In de omgeving van het plangebied is en blijft voldoende even geschikt foerageergebied voor vleermuizen aanwezig.

Tijdens het onderzoek is een territorium van een baltsende gewone dwergvleermuis waargenomen binnen het plangebied. Het is daarom niet uit te sluiten dat een paarverblijfplaats van een gewone dwergvleermuis aanwezig is. Vermoedelijk bevindt de paarverblijfplaats zich in het gedeelte van de boerderij Laar 11 dat in gebruik genomen wordt als woonhuis. Indien bij het splitsen van de boerderijwoning één of beide van deze werkzaamheden zal worden uitgevoerd is het noodzakelijk dat een ontheffing van de Wet natuurbescherming wordt verkregen en dienen maatregelen te zijn genomen. Bij Laar 27 kunnen deze paarverblijfplaatsen voorkomen in de stallen en het woonhuis. Ook hier geldt dat bij (sloop)werkzaamheden het noodzakelijk is dat een ontheffing van de Wet natuurbescherming wordt verkregen en dienen maatregelen te zijn genomen. Binnen het plangebied is een vliegroute van de gewone dwergvleermuis ten westen van de woning aangetroffen. De voorgenomen plannen hebben echter geen effect op de vliegroute.

Quickscan flora en fauna i.k.v. sloop stallen Laar 31

Ter plaatse van Laar 31 is een afzonderlijk flora en faunaonderzoek gedaan naar de aanwezigheid van beschermde soorten in de te slopen stallen en bijgevoegd als bijlage bij het ProjectMER (*Quickscan flora en fauna Laar 31 Berlicum, rapportnr. 21016.QFF01, 29 januari 2021, BNL advies*). Uit dit onderzoek volgt dat er geen beschermde soorten of verblijfplaatsen van beschermde soorten zijn aangetroffen en dat er geen aanleiding is om een aanvullend flora- en faunaonderzoek uit te voeren.

6.10 Klimaatadaptatie en verduurzaming

Het klimaat verandert, ook in Nederland. De zeespiegel stijgt, de temperatuur gaat omhoog, het wordt droger en tegelijkertijd wordt de neerslag intenser en extremer. Voor de gemeente is het belangrijk zicht te hebben op de kwetsbaarheid van een gebied voor klimaatverandering. Want klimaatverandering beïnvloedt de veiligheid, gezondheid en economie.

Met inzicht in de risico's wordt ook duidelijk welke (ruimtelijke) maatregelen nodig zijn. De klimaateffectatlas bevat een diversiteit aan kaarten, met informatie over mogelijke effecten, risico's en kwetsbare functies. Deze informatie kan in het milieueffectrapport worden gebruikt bij de beoordeling van effecten.

Uit deze klimaateffectatlas volgen voor het plangebied geen grote knelpunten op gebiedsniveau, ook niet voor de komende jaren:

- Geen kans op overstromingen;
- Weinig tot geen wateroverlast, ook niet door inundatie;
- Lage grondwaterstanden;
- Het potentieel maximaal neerslagtekort is beperkt;
- Overwegend laag risico op droogtestress;
- Geen hittestress.

Binnen het plangebied zijn geen grootschalige duurzame energiebronnen aanwezig (zoals windmolens of zonneweiden) en deze maken ook geen onderdeel uit van het plan. De nieuwbouw woningen worden gasloos uitgevoerd, maximaal geïsoleerd en mogelijk voorzien van zonnepanelen. Meekoppel-mogelijkheden binnen het gebied zijn niet onderzocht voor de ontwikkelscenario's.

Laar 31: De mestverwerking en –vergisting met wkk en algenkweek kan beschouwd worden als een verduurzamingsmaatregel. Door het verwerken en vergisten van ter plaatse geproduceerde mest wordt biogas gewonnen. Bij verbranding van dit biogas in een warmtekrachtkoppeling wordt groene stroom opgewekt. Door de mestscheiding wordt het water uit de mest gehaald en de kuubs mest / digestaat sterk gereduceerd waardoor zware transportbewegingen voor de afvoer van mest beperkt worden. De vrijgekomen warmte uit de mestvergistingsinstallatie wordt ingezet voor algenteelt. Het spuiwater uit de luchtwassers voorziet de algenkweek van nutriënten. De gekweekte algen worden voor een deel gebruikt in het varkensvoer. Ook wordt er duurzame energie opgewekt door nog te plaatsen zonnepanelen. Laar 31 is in het ontwikkelscenario grotendeels zelfvoorzienend op het gebied van energie (warmte en elektriciteit). Hier staat echter wel een uitbreiding in varkens tegenover, wat weer zorgt voor een toename energieverbruik, maar ook verbruik van grondstoffen en water en productie van afvalstoffen.

Nieuw Laar 5a: in de aanmeldnotitie m.e.r.-beoordeling worden geen verduurzamingsmaatregelen benoemd. Ten aanzien van duurzaamheid zou het verbetereffect ten aanzien van duurzaamheid groter zijn als de drijfmest van Nieuw Laar 5a via pijpleidingen afgevoerd zou worden naar de mestverwerkingsinstallatie van Laar 31 en dat opgewekte stroom en warmte terug geleverd zou worden. Gezien de ligging van de stallen en mestverwerking is dit uitvoerbaar, echter dit maakt geen onderdeel uit van de beoogde plannen.

Hemelwater

Volgens het gemeentelijke rioleringsplan moet bij een toename verhard oppervlak van meer dan 250 m² (daken, bestrating) compenserende waterberging gerealiseerd worden. Norm is 60 mm per m² verhard oppervlak.

Gemiddelde RVR kavel is 1.500 m² kavel, waarvan 200 m² hoofdgebouw, 150 m² bijgebouw, 150 m² terreinverharding = gemiddeld 500 m² verhard oppervlak per woning. Uitgaande van 60 mm te bergen per m² = 30 m³ per woning te bergen hemelwater. Hiervoor staat in de planregels een voorwaardelijke verplichting opgenomen.

Bij de woningsplitsingen is geen sprake van bestaande verhard oppervlak, dus is geen compenserende waterberging nodig.

Veehouderijen Laar 31 en Nieuw Laar 5a hebben beiden in de beoogde plannen een voldoende grote waterberging opgenomen, waardoor schoon hemelwater afgekoppeld wordt en kan infiltreren en/of vertraagd wordt afgevoerd naar het oppervlaktewater. Dit is uitgewerkt in het ProjectMER van Laar 31 en Aanmeldnotitie m.e.r. van Nieuw Laar 5a.

6.11 Overige milieuaspecten

De aanleiding en focus van dit MER ligt bij de ontwikkelscenario's voor veehouderijen Laar 31 en Nieuw Laar 5a, met name in relatie tot het leefklimaat ter plaatse van bestaande en nieuwe woningen. De emissie gerelateerde aspecten zijn daarom het meest relevant voor dit MER en in voorgaande paragrafen afzonderlijk uitgewerkt en onderzocht.

Overige milieuaspecten zijn landschap, bodem, water, cultuurhistorie en archeologie, waarvoor in de paragrafen 4.6.4., 4.6.5 en 4.6.6 een beschrijving is opgenomen. Voor de verdere uitwerking van deze thema's wordt verwezen naar het bestemmingsplan en bijlagen bij de toelichting en regels van het bestemmingsplan.

7 Effectvergelijking

7.1 Beoordelingsschaal

De ontwikkelingen die mogelijk worden gemaakt door het bestemmingsplan leiden tot effecten voor het milieu. In het MER zijn de effecten van de onderzochte scenario's op verschillende aspecten in beeld gebracht en vergeleken met de referentiesituatie (feitelijke situatie met autonome ontwikkeling).

Per aspect worden één of meer criteria gebruikt voor de effectbeoordeling. De effecten worden kwalitatief beoordeeld met de zevenpunts-beoordelingsschaal zoals weergegeven in volgende tabel.

Tabel 46: Effectscores met omschrijving

Score	Omschrijving
++	Zeer positief ten opzichte van de referentiesituatie
+	Positief ten opzichte van de referentiesituatie
0/+	Licht positief ten opzichte van de referentiesituatie
0	Neutraal
0/-	Licht negatief ten opzichte van de referentiesituatie
-	Negatief ten opzichte van de referentiesituatie
--	Zeer negatief ten opzichte van de referentiesituatie

7.2 Effectscores

7.2.1 Verkeer

Tabel 47: Totale effectscores verkeer t.o.v. referentie

Criterium	Consoliderend scenario	Realistisch scenario	Maximaal scenario
Verkeersbewegingen Laar 31	-	-	-
Verkeersbewegingen Nieuw Laar 5a	0	0	0
Verkeersbewegingen totaal plangebied incl. wegvallen verkeer van en naar gestopte veehouderijen	+	+	+

In het realistisch scenario en het maximaal scenario neemt het aantal lichte verkeersbewegingen niet toe. Het aantal zware verkeersbewegingen nemen ten opzichte van de feitelijke situatie alleen toe op Laar 31. Deze toename bedraagt met +10 vrachtwagens per (week)dag ongeveer 30% ten opzichte van de feitelijke situatie.

7.2.2 Natuur (gebieden en soorten)

Tabel 48: Totale effectscores natuur t.o.v. referentie

Criterion	Consoliderend scenario	Realistisch scenario	Maximaal scenario
Stikstofdepositie op beschermingsgebieden Wet natuurbescherming (Natura2000)	0/-	0/-	0/-
Stikstofdepositie op Wav-gebieden en overige natuur	-	-	-
Verdroging in natuurgebieden	0	0	0
Soortenbescherming Wnb – flora en fauna	0	-	-
Ecologische waarde binnen het plangebied	0	+	+

In het realistisch scenario en het maximaal scenario neemt de stikstofdepositie op Natura2000 gebieden ten opzichte van de feitelijke situatie licht toe, ondanks de toepassing van interne en externe saldering. Op de dichterbij gelegen Wav-gebieden en Natuurnetwerk is deze toename groter, maar niet alle gebieden binnen het Natuurnetwerk zijn stikstofgevoelig. Een stikstofplafond in het bestemmingsplan zorgt ervoor dat er na vaststelling geen toename van stikstofemissie en – depositie op Natura2000 is toegestaan.

Ten aanzien van soorten in Natura2000 gebieden zijn er vanwege de grote afstanden geen effecten, maar binnen het plangebied zijn ondanks de landschappelijke verbeteringen en vergroten van ecologische waarde binnen het plangebied, op met name Laar 11, Laar 29 en Laar 19 nadelige effecten voor beschermde diersoorten steenuil en vleermuis. Hiervoor moeten mitigerende maatregelen getroffen worden en een Wnb-ontheffing verkregen worden.

7.2.3 Geur

Tabel 52: Totale effectscores geur – leefklimaat t.o.v. referentie

Criterion	Consoliderend scenario	Realistisch scenario	Maximaal scenario
Geuremissie	0/-	-	-
Leefklimaat bestaande woningen	0	+	0/+
Leefklimaat te herbestemmen (bedrijfs)woningen	0	++	+
Leefklimaat locaties nieuwe woningen	0	+	0/+

Zie navolgende tabellen voor een vergelijking van de berekende geurbelasting in de scenario's. Uit de beoordeling van de geurbelasting blijkt dat het realistisch scenario leidt tot de grootste verbetering van de ter plaatse van bestaande woningen en dat de overbelaste situaties worden opgelost. In het maximaal scenario is dit niet het geval, waaruit blijkt dat de verhoging van de uittredesnelheid in het realistisch scenario bepalend is als verbetermaatregel voor geur. In het realistisch en maximaal scenario is het leefklimaat ter plaatse van alle nieuwe woonbestemmingen 'goed' conform de gemeentelijke beleidsregel. In het consoliderend scenario is het leefklimaat volgens de beleidsregel 'afweegbaar' voor RVR05, RVR06 en RVR018 (t.g.v. voorgrondbelasting Nieuw Laar 5a) en voor RVR10 (t.g.v. voorgrondbelasting Laar 31).

Vergelijking scenario's voorgrondbelasting Laar 31

Tabel 49: Vergelijking voorgrondbelasting geur uit stallen Laar 31

Geurgevoelig object	Type	Geur norm [Ou]	Voorgrondbelasting Laar 31			
			Feitelijke situatie (met en zonder correctie IOV)	Consoliderend scenario (vergund)	Realistisch scenario	Maximaal scenario
RVR 01-nieuw	RVR	10	1,0	1	0,6	1,2
RVR 02-nieuw	RVR	10	1,0	1	0,6	1,2
RVR 03-nieuw	RVR	10	1,1	1,1	0,6	1,2
RVR 04-nieuw	RVR	10	1,1	1,1	0,7	1,2
RVR 05-nieuw	RVR	7	3,7	3,7	2,9	4,3
RVR 06-nieuw	RVR	7	3,5	3,5	2,6	4,1
RVR 07-nieuw	RVR	7	2,6	2,6	1,5	2,5
RVR 08-nieuw	RVR	7	2,9	2,9	1,6	2,8
RVR 09-nieuw	RVR	7	3,1	3,1	1,8	3,0
RVR 10-nieuw	RVR	7	5,6	5,6	3,7	5,0
RVR 11-nieuw	RVR	7	2,2	2,2	1,6	2,3
RVR 12-nieuw	RVR	10	2,7	2,7	2,1	2,9
RVR 13-nieuw	RVR	7	4,9	4,9	3,4	4,6
RVR 14-nieuw	RVR	7	4,1	4,1	2,9	3,9
RVR 15-nieuw	RVR	7	2,4	2,4	1,7	2,5
RVR 16-nieuw	RVR	10	2,6	2,6	2,0	2,8
RVR 17-nieuw op kavel	RVR	>50m	7,8	7,8	4,7	6,4
RVR 18-nieuw	RVR	10	3,9	3,9	3,0	4,5
Laar 27	A wordt W	> 50m	7,7	7,9	4,5	6,3
Bij Laar 27 splitsing	A wordt W	> 50m	8,5	8,8	4,8	6,7
Laar 32- stopper 2002	A wordt W	> 50m	8,2	8,2	4,7	6,9
Laar 32A splitsing	A wordt W	> 50m	6,5	6,6	4,0	5,7
Schellekesveld 2	A wordt W	> 50m	5,1	5,1	4,0	6,0
Plein 15	A wordt W	> 50m	1,7	1,7	0,9	1,8
Bij Plein 15 splitsing	A wordt W	> 50m	1,9	1,9	1,0	2,0
Oud Laar 17	A wordt W	> 50m	3,9	3,9	2,3	3,6
Laar 19	A wordt W	> 50m	2,0	2,0	1,5	2,2
Laar 11	A wordt B	> 50m	3,4	3,4	2,6	3,5
Overbelaste bestaande burgerwoningen door Laar 31						
Laar 34	W	7	10,9	10,9	6,5	9,2
Laar 36	W	7	8,1	8,1	5,8	8,7
Laar 38	W	7	7,6	7,6	5,4	8,1
Laar 29	W	7	10,0	10,0	5,3	7,6

Geurbelasting is berekend met V-stacks Vergunningen v2020

Coördinaten woningen zijn vanwege de gebiedsgerichte benadering van dit PlanMER gebaseerd op middelpunt van het BAG-object.

Voor vergunningverlening / vergunningaanvraag dient de aanvrager te toetsen op dichtstbijzijnde gevel van de woning.

Vergelijking scenario's voorgrondbelasting Nieuw Laar 5a

Tabel 50: Vergelijking voorgrondbelasting geur uit stallen Nieuw Laar 5a

Geurgevoelig object	Type	Geur norm [Ou]	Voorgrondbelasting Nieuw Laar 5a			
			Feitelijke situatie	Consoliderend scenario (vergund)	Realistisch scenario	Maximaal scenario
RVR 01-nieuw	RVR	10	1,0	0,9	0,5	0,9
RVR 02-nieuw	RVR	10	0,9	0,9	0,5	0,9
RVR 03-nieuw	RVR	10	1,0	1,0	0,5	0,9
RVR 04-nieuw	RVR	10	1,0	1,0	0,5	0,9
RVR 05-nieuw	RVR	7	5,4	5,4	2,9	4,4
RVR 06-nieuw	RVR	7	5,0	5,0	2,7	4,0
RVR 07-nieuw	RVR	7	1,6	1,6	0,8	1,3
RVR 08-nieuw	RVR	7	1,7	1,8	0,8	1,4
RVR 09-nieuw	RVR	7	1,8	1,9	0,8	1,4
RVR 10-nieuw	RVR	7	2,6	2,6	1,4	2,1
RVR 11-nieuw	RVR	7	1,3	1,3	0,8	1,2
RVR 12-nieuw	RVR	10	1,6	1,6	1,0	1,4
RVR 13-nieuw	RVR	7	2,4	2,4	1,4	2,0
RVR 14-nieuw	RVR	7	2,1	2,1	1,2	1,8
RVR 15-nieuw	RVR	7	1,4	1,4	0,8	1,2
RVR 16-nieuw	RVR	10	1,5	1,5	0,9	1,3
RVR 17-nieuw op kavel	RVR	>50m	3,1	3,1	1,7	2,5
RVR 18-nieuw	RVR	10	5,7	5,7	3,2	4,7
Laar 27	A wordt W	> 50m	3,1	3,2	1,6	2,5
Bij Laar 27 splitsing	A wordt W	> 50m	3,3	3,3	1,7	2,6
Laar 32- stopper 2002	A wordt W	> 50m	3,5	3,6	1,7	2,7
Laar 32A splitsing	A wordt W	> 50m	2,8	2,9	1,5	2,3
Schellekesveld 2	A wordt W	> 50m	8,7	8,6	4,9	7,2
Plein 15	A wordt W	> 50m	1,1	1,0	0,5	0,9
Bij Plein 15 splitsing	A wordt W	> 50m	1,1	1,1	0,5	0,9
Oud Laar 17	A wordt W	> 50m	2,0	2,0	1,0	1,6
Laar 19	A wordt W	> 50m	1,3	1,2	0,8	1,1
Laar 11	A wordt B	> 50m	1,9	1,9	1,1	1,6
Overbelaste bestaande burgerwoningen door Nieuw Laar 5a						
Nieuw Laar 8	W	7	9,6	9,3	4,1	6,5
Nieuw Laar 25	W	7	12,6	12,5	6,3	9,8

Geurbelasting is berekend met V-stacks Vergunningen v2020

Coördinaten woningen zijn vanwege de gebiedsgerichte benadering van dit PlanMER gebaseerd op middelpunt van het BAG-object.

Voor vergunningverlening / vergunningaanvraag dient de aanvrager te toetsen op dichtstbijzijnde gevel van de woning.

Tabel 51: Vergelijking achtergrondbelasting geur uit stallen Laar 31 en Nieuw Laar 5a

Geurgevoelig object	Type	Waarde goed leef-klimaat	Achtergrondbelasting Laar 31 en Nieuw Laar 5a				
			Feitelijk v2010	Consoliderend v2022	Realistisch v2022	Maximaal v2010	Maximaal v2022
RVR 01-nieuw	RVR	0-10	5,17	4,07	3,94	5,43	4,25
RVR 02-nieuw	RVR	0-10	5,27	4,29	4,08	5,55	4,37
RVR 03-nieuw	RVR	0-10	4,79	3,93	3,69	4,04	4,14
RVR 04-nieuw	RVR	0-10	4,78	3,94	3,65	4,02	4,10
RVR 05-nieuw	RVR	0-10	9,14	9,14	7,84	9,32	4,50
RVR 06-nieuw	RVR	0-10	10,51	8,33	7,14	8,85	4,82
RVR 07-nieuw	RVR	0-10	5,21	4,51	3,58	4,77	4,93
RVR 08-nieuw	RVR	0-10	5,57	4,79	3,73	5,08	7,19
RVR 09-nieuw	RVR	0-10	6,16	5,09	3,86	5,60	3,95
RVR 10-nieuw	RVR	0-10	10,40	8,24	5,69	8,88	5,04
RVR 11-nieuw	RVR	0-10	5,07	3,76	3,10	5,00	6,50
RVR 12-nieuw	RVR	0-10	6,57	4,65	3,80	7,06	5,85
RVR 13-nieuw	RVR	0-10	9,54	7,05	5,16	8,19	4,25
RVR 14-nieuw	RVR	0-10	8,31	6,28	4,59	7,39	4,37
RVR 15-nieuw	RVR	0-10	5,40	4,00	3,25	5,34	4,19
RVR 16-nieuw	RVR	0-10	6,20	4,39	3,67	6,56	4,86
RVR 17-op kavel	RVR	>50m	-	> 50 m	6,84	10,52	8,77
RVR 18-nieuw	RVR	0-10	10,08	9,30	8,17	9,46	9,29
Laar 27	A wordt W	> 25m	14,37	10,51	6,59	10,46	8,72
Bij Laar 27	A wordt W	> 25m	15,06	11,28	7,03	10,87	9,13
Laar 32	A wordt W	> 25m	13,24	12,05	7,04	9,51	8,99
Laar 32A	A wordt W	> 25m	13,61	12,05	7,47	9,61	9,49
Schellekesveld 2	A wordt W	> 25m	16,00	13,36	11,45	15,08	12,67
Plein 15	A wordt W	> 25m	4,41	3,59	2,56	4,64	3,39
Bij Plein 15	A wordt W	> 25m	4,76	3,87	2,66	4,89	3,59
Oud Laar 17	A wordt W	> 25m	7,79	5,69	4,22	6,81	5,65
Laar 19	A wordt W	> 25m	5,06	3,71	3,08	5,12	3,95
Laar 11	A wordt B	> 25m	7,79	5,49	4,38	7,89	5,55
Meest relevante overbelaste bestaande burgerwoningen							
Laar 34	W	nvt	17,15	15,04	9,49	11,07	11,92
Laar 36	W	nvt	13,77	12,58	9,63	11,93	11,65
Laar 38	W	nvt	13,21	11,81	8,96	11,29	10,81
Laar 29	W	nvt	19,23	16,32	7,74	12,83	11,63
Nieuw Laar 8	W	nvt	16,52	13,95	11,77	13,37	12,87
Nieuw Laar 15	W	nvt	14,44	12,56	10,55	15,46	14,21
Nieuw Laar 16	W	nvt	15,38	12,75	10,65	12,84	11,76
Nieuw Laar 18	W	nvt	11,23	9,58	8,02	10,75	9,12
Nieuw Laar 25	W	nvt	21,36	19,41	17,20	17,50	16,74

v2010 = V-stacks Gebied versie 2010 v2022 = V-stacks Gebied versie 2022

Coördinaten woningen zijn vanwege de gebiedsgerichte benadering van dit PlanMER gebaseerd op middelpunt van het BAG-object.

Voor vergunningverlening / vergunningaanvraag dient de aanvrager te toetsen op dichtstbijzijnde gevel van de woning.

7.2.4 Fijnstof en endotoxinen

Tabel 53: Totale effectscores fijnstof en fijn stof –endotoxinen t.o.v. referentie

Criterion	Consoliderend scenario	Realistisch scenario	Maximaal scenario
Fijnstof emissie	0/-	0/+	0/+
Bedrijfsvoering – bijdrage fijn stof concentratie	0	0	0
Bedrijfsvoering – bijdrage endotoxinen concentratie	0	0	0
Verkeer – bijdrage fijn stof	0	-	0
Verkeer – bijdrage fijn stof met stoppers	+	+	+

De indicatieve cumulatieve fijnstofbelasting ter plaatse van woningen is vanuit beide veehouderijen klein en in de ontwikkelsenario's ongeveer gelijk aan de feitelijke situatie. Er zijn voor de bestaande en nieuwe woningen ook geen verhoogde gezondheidsrisico's ten gevolge van endotoxinen uit stallen en die ontstaan ook niet in de ontwikkelsenario's. Het endotoxine toetsingskader 1.0 voorkomt niet dat de fijnstofemissie door veehouderijen kan toenemen. Met het stikstofplafond wordt wel indirect gestuurd op het voorkomen van een toename.

7.2.5 Geluid

Tabel 54: Totale effectscores geluid t.o.v. referentie

Criterion	Consoliderend scenario	Realistisch scenario	Maximaal scenario
Industrielawaai Laar 31	0/-	-	0/-
Industrielawaai Nieuw Laar 5a	0	-	0/-
Industrielawaai locaties stoppers	+	+	+
Indirecte hinder Laar 31	0	0/+	0/+
Indirecte hinder Nieuw Laar 5a	0	0	0
Indirecte hinder wegvallen verkeer stoppers	0/+	0/+	0/+

Op basis van de beschikbare gegevens en akoestische onderzoeken kan het cumulatieve effect van de geluidsemissies van Laar 31 en Nieuw Laar 5a ten aanzien van industrielawaai en wegverkeerslawaai niet bepaald worden.

Het wegvallen van de stationaire geluidsbronnen bij de gestopte veehouderijen levert met name bij naastgelegen woningen een verbetering. Bij Laar 31 en Nieuw Laar 5a neemt vanwege de uitbreidingen het aantal ventilatoren toe en worden de uittredesnelheden verhoogd. Bij Laar 31 bevinden de ventilatoren zich voor de luchtwasser en wordt de geluidsemissie gedempt. Uit berekeningen volgt een kleine toename van de geluidsbelasting. Bij Nieuw Laar 5a worden de ventilatoren achter de luchtwasser geplaatst en is er geen demping van de geluidsemissies. Er zijn geen berekeningsresultaten aanwezig waardoor er vanuit gegaan wordt dat de geluidsemissie toeneemt. In het realistisch scenario is de toename groter dan in het maximaal scenario.

In de ontwikkelscenario's neemt bij Laar 31 het aantal verkeersbewegingen toe, maar uit berekeningen volgt dat de geluidsbelasting ter plaatse van de bepalende woning voor indirecte hinder Nieuw Laar 5 afneemt. Als het effect van het wegvallen van zwaar verkeer van en naar de gestopte veehouderijen dan is er sprake van een licht positief effect.

Ten aanzien van 2 RvR woningen aan Laar (RVR11 en RVR15) en 4 RvR woningen aan de Nieuweweg (RVR01, RVR02, RVR03 en RVR04) moet een hogere waarde verleend worden conform artikel 110a, lid 5 van de Wet geluidhinder. Dit is voor alle drie de scenario's aan de orde.

7.2.6 Gezondheid

Tabel 55: Totale effectscores gezondheid t.o.v. referentie

Criterion	Consoliderend scenario	Realistisch scenario	Maximaal scenario
Veehouderij en gezondheid totaal plangebied, rekening houdend met stoppers	0/+	+	0/+
- ammoniak en gezondheid <i>rekening houdend met externe saldering en opvullen latente ruimte</i>	0	-	-
- geur en gezondheid ¹	0	+	0/+
- fijn stof en gezondheid	0	0	0
- endotoxinen en gezondheid	0	0	0
Externe veiligheid	0	0	0

¹ Uitgaande van gemeentelijke geurnormen in de geurverordening

Door de gestopte veehouderijen zijn de effecten voor de gezondheid binnen het plangebied in het algemeen positief. De verbetering wordt deels teniet gedaan doordat Laar 31 en Nieuw Laar 5a uitbreiden in varkens hiervoor latente vergunde ruimte inzetten voor met name ammoniak en geur. Nieuw Laar 5a heeft ammoniak aangekocht buiten het plangebied voor externe saldering voor de natuurvergunning, waardoor de ammoniakemissie binnen het plangebied feitelijk toeneemt. Ondanks dat de geuremissie toeneemt is wel sprake van een verbetering van het leefklimaat t.a.v. geur.

7.2.7 Klimaatadaptatie en verduurzaming

Tabel 56: Totale effectscores klimaatadaptatie en verduurzaming t.o.v. referentie

Criterion	Consoliderend scenario	Realistisch scenario	Maximaal scenario
Verduurzaming	0	0/+	0/+
Klimaatadaptatie	0	0	0

De effecten door klimaatadaptatie zijn in beide scenario's te beoordelen als neutraal (0). De mestverwerking met WKK en algenteelt en zonnepanelen op Laar 31 zijn wel verduurzamingsmaatregelen. Meekoppelkansen, o.a. met Nieuwe Laar 5a, worden niet benut. Op Nieuw Laar 5a vinden geen verduurzamingsmaatregelen plaats.

7.2.8 Overige milieuaspecten

Tabel 57: Totale effectscores overige milieuaspecten t.o.v. referentie

Criterion	Consoliderend scenario	Realistisch scenario	Maximaal scenario
Landschap	+	+	+
Bodem en water	0	0	0
Cultuurhistorie en archeologie	0	0	0

Ruimtelijke ontwikkelingen van met name veehouderijen kan vanwege verstening/bouwmassa van invloed zijn op de landschappelijke patronen/objecten en elementen. Het effect op archeologische waarden is beperkt, omdat gebieden met archeologische verwachtingswaarden zijn voorzien van een dubbelbestemming (Waarde – Archeologie), die het verrichten van onderzoek naar archeologische waarden verplicht stelt.

In de ontwikkelscenario's scenario's is de invloed van de ruimtelijke ontwikkelingen op landschap, cultuurhistorie en archeologie zeer beperkt ten opzichte van de feitelijke situatie, omdat ruimtelijke ontwikkelingen alleen mogelijk zijn wanneer voldaan wordt aan een breed scala aan landschappelijke en ruimtelijke kwaliteitseisen. Op alle ontwikkellocaties vindt een landschappelijke kwaliteitsverbetering plaats. De impact van uitbreiding van beide veehouderijen wordt gecompenseerd door een eigen landschappelijk inpassingsplan.

Oude agrarische bebouwing wordt bij enkele stoppers gesloopt. Hier staat tegenover dat de 18 nieuwe RvR-woningen de openheid van het gebied gedeeltelijk aantasten.

Binnen het plangebied ligt geen grondwaterbeschermingsgebied of verdrogingsgevoelige natuur. Er wordt geen boomteelt of andere nieuwe waterrelevante activiteiten planologisch mogelijk gemaakt. Op de veehouderijen worden o.b.v. het Activiteitenbesluit afdoende bodembeschermende maatregelen getroffen waardoor een verwaarloosbaar bodemrisico ontstaat.

Aelmans Eco B.V. heeft een verkennend bodem- en asbestonderzoek uitgevoerd ter plaatse van een 13-tal locaties binnen het plangebied. Aanleiding hiervoor zijn de bestemmingswijzigingen voor woningbouw. Tijdens de uitvoering van de bodemonderzoeken zijn - behoudens incidentele bijmengingen met puin- of baksteenresten- geen noemenswaardige verontreinigingen aangetroffen. Het effect van de ontwikkelscenario's op de bodem-, grond- en oppervlaktewaterkwaliteit is neutraal (0) beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie.

7.2.9 Totaal overzicht effectscores

Tabel 58: Totale effectscores t.o.v. referentie (feitelijke situatie met autonome ontwikkeling)

Criterion	Consoliderend scenario	Realistisch scenario	Maximaal scenario
Verkeer			
Verkeersbewegingen Laar 31	-	-	-
Verkeersbewegingen Nieuw Laar 5a	0	0	0
Verkeersbewegingen totaal plangebied incl. wegvallen verkeer van en naar gestopte veehouderijen	+	+	+
Natuur (gebieden en soorten)			
Stikstofdepositie op beschermingsgebieden Wet natuurbescherming (Natura2000)	0/-	0/-	0/-
Stikstofdepositie op Wav-gebieden en overige natuur	-	-	-
Verdroging in natuurgebieden	0	0	0
Soortenbescherming Wnb – flora en fauna	0	-	-
Ecologische waarde binnen het plangebied	0	+	+
Geur			
Geuremissie	-	-	-
Leefklimaat bestaande woningen	0	+	0
Leefklimaat te herbestemmen (bedrijfs)woningen	0	++	+
Leefklimaat locaties nieuwe woningen	0	+	0/+
Fijnstof en endotoxinen			
Fijnstof emissie	0/-	0/+	0/+
Bedrijfsvoering – bijdrage fijn stof concentratie	0	0	0
Bedrijfsvoering – bijdrage endotoxinen concentratie	0	0	0
Verkeer – bijdrage fijn stof	0	-	0
Verkeer – bijdrage fijn stof met stoppers	+	+	+

Vervolg Tabel 58: Totale effectscores t.o.v. referentie (feitelijke situatie met autonome ontwikkeling)

Criterion	Consoliderend scenario	Realistisch scenario	Maximaal scenario
Geluid			
Industrielawaai Laar 31	0/-	0/-	0/-
Industrielawaai Nieuw Laar 5a	0	-	0/-
Industrielawaai locaties stoppers	+	+	+
Indirecte hinder Laar 31	0	0/+	0/+
Indirecte hinder Nieuw Laar 5a	0	0	0
Indirecte hinder wegvallen verkeer stoppers	0/+	0/+	0/+
Klimaatadaptatie en verduurzaming			
Verduurzaming	0	0/+	0/+
Klimaatadaptatie	0	0	0
Gezondheid			
Veehouderij en gezondheid totaal plangebied, rekening houdend met stoppers	0/+	+	0/+

- ammoniak en gezondheid <i>rekening houdend met externe saldering en opvullen latente ruimte</i>	0	-	-
- geur en gezondheid ¹	0	+	0/+
- fijn stof en gezondheid	0	0	0
- endotoxinen en gezondheid	0	0	0
Externe veiligheid	0	0	0
Overige milieuaspecten			
Bodem en water	0	0	0
Landschap	+	+	+
Cultuurhistorie en archeologie	0	0	0

8 Leemten in kennis

8.1 Aangeleverde gegevens Laar 31 en Nieuw Laar 5a

Voor Laar 31 is namens [REDACTED] een ProjectMER aangeleverd in december 2021. Voor Nieuw Laar 5a is namens [REDACTED] een aanmeldnotitie m.e.r.-beoordeling ingediend met concept aanvraag omgevingsvergunning ingediend in april/juni 2021. Deze stukken zijn gericht op vergunningverlening en bevatten voor dit planMER niet de volledige of juiste informatie. Ook zijn nog onjuistheden en discrepanties vastgesteld in de stukken van beide veehouders.

Het ProjectMER van Laar 31 voldoet ook nog niet aan de eisen en randvoorwaarden die in de NRD genoemd staan en die benoemd zijn in de bijbehorende nota van zienswijzen. De aanmeldnotitie m.e.r. van Nieuw Laar 5a bevat geen uitwerking van de referentiesituatie, maar alleen van de beoogde situatie. De feitelijke situatie vormt echter de referentiesituatie voor het bestemmingsplan en het PlanMER en niet de Wm- of Wnb-vergunde situatie.

Voor Nieuw Laar 5a ontbreekt een akoestisch rapport waarin de beoogde situatie is doorgerekend. Dit maakt het onmogelijk om in het PlanMER de cumulatieve effecten door industrielawaai te laten berekenen en te beoordelen. Uit de stukken voor Nieuw Laar 5a valt ook niet op te maken hoe (en of) de verhoogde uittredesnelheid jaarrond gerealiseerd gaat worden en hoe de technische uitvoering eruit gaat zien en gewaarborgd kan worden en of dit controleerbaar en handhaafbaar is.

8.2 Nieuwe versie Aerius Calculator v2022

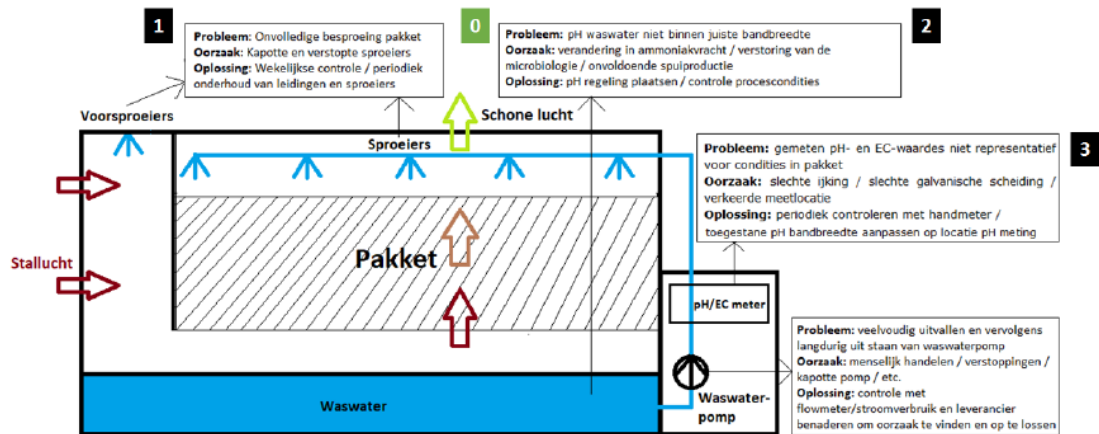
Sinds 20 januari 2022 is Aerius Calculator versie 2021 beschikbaar. Aerius Calculator versie 2022 verschijnt volgens aankondigingen op 26 januari 2023. Dit betekent dat voor definitieve besluitvorming, waaronder vaststelling van het bestemmingsplan, de stikstofberekeningen geactualiseerd moeten worden en uitgevoerd moeten zijn in versie 2022. Het kan zijn dat in de nieuwe versie afwijkende berekeningsresultaten ontstaan. Verder is het stikstofbeleid actueel en in ontwikkeling. Het is niet uit te sluiten dat de beleidsregels voor salderen nog worden gewijzigd.

8.3 Rendementen gecombineerde luchtwassers

Naar aanleiding van de evaluatie van de geurreggeving door de bestuurlijke werkgroep Verdaas is onderzoek verricht naar de rendementen van gecombineerde luchtwassers. Naar aanleiding van die onderzoeksresultaten zijn de ingeschatte geurrendementen van deze luchtwassers verlaagd van 85% naar 30-45% geurreductie en zijn de geuremissiefactoren naar boven bijgesteld. De berekende geurbelasting is hierdoor veel hoger dan de geurbelasting waarvan ten tijde van de vergunningverlening is uitgegaan. Ook zijn er concrete aanwijzingen dat de ammoniakrendementen ook niet volledig behaald worden. De Commissie Geurhinder en Veehouderij (Commissie Biesheuvel) heeft o.a. geadviseerd meer inzicht te bieden in de effectiviteit van luchtwassers en hierbij de

geurproductie in de stal te betrekken. In opdracht van het ministerie voert de WUR een onderzoek uit naar de mogelijkheden om de rendementen van combiluchtwassers te verbeteren.

De meest voorkomende technische problemen biologische combi-luchtwasser

Figuur 1 Overzicht van de meest voorkomende technische problemen bij biologische combi-wassers, de daarbij horende mogelijke oorzaken en de mogelijke oplossingen om dit beter te controleren of te verhelpen. Wageningen UR, 2021.

9 Monitoring en evaluatie

De gemeente heeft nog geen concrete invulling gegeven aan de wijze van borging, monitoring en evaluatie van de verbetermaatregelen: de verhoogde uittredesnelheden van Laar 31 en Nieuw Laar 5a. Dit zal ingevuld moeten worden in het definitieve bestemmingsplan.

Gemeente moet nog met beide veehouders overeenstemming bereiken over de wijze van monitoring en evaluatie, met name gericht op de verhoogde uittredesnelheid als verbetermaatregel en de waarborg dat de berekende milieubelasting en het daaraan gekoppelde verbeterde leefklimaat het hele jaar gegarandeerd behaald wordt en controleerbaar en handhaafbaar is voor de gemeente. En om te voorkomen dat beide veehouders voldoen aan het bestemmingsplan en de verleende vergunningen, maar dat er toch nog regelmatig (geur)hinder ervaren wordt door omwonenden.

10 Conclusies en aanbevelingen

De focus van dit PlanMER ligt op de mogelijke milieueffecten van de ontwikkelingsmogelijkheden die geboden worden aan de blijvende veehouderijen en de nieuwe woonbestemmingen (voor RvR-woningen, woningsplitsingen en te herbestemmen agrarische bedrijfswoningen) die samenhangen met de sanering van de overige veehouderijen in het gebied.

Uit de beoordeling van de milieueffecten volgt dat het aspect geur bepalend is voor verbeteringen ten gevolge van de veehouderijen Laar 31 en Nieuw Laar 5a ten opzichte van de huidige feitelijke situatie. De verbeteringen voor de verkeers- en milieuaspecten zijn mede het gevolg van de andere inmiddels gestopte veehouderijen.

In het consoliderend scenario (Laar 31 en Nieuw Laar 5a vergund) is ter plaatse van de nieuwe woonbestemmingen sprake van een goed of afweegbaar leefklimaat conform de gemeentelijke beleidsregel. In het consoliderende scenario is de voorgrondbelasting van Nieuw Laar 5a afweegbaar ter plaatse van RVR05, RVR06 en RvR018 (vanwege voorgrondbelasting Nieuw Laar 5a) en afweegbaar ter plaatse van RVR10 (vanwege voorgrondbelasting Laar 31). De gemeenteraad maakt uiteindelijk de afweging en heeft hierin beleidsvrijheid. Bij deze (belangen)afweging kan betrokken worden dat de cumulatieve achtergrondbelasting van stallen en mestverwerking ter plaatse van deze RvR-woningen wel voldoet aan de toetswaarde van 10 OU en dat de overschrijding van de toetswaarde klein is, aangezien de voorgrondbelasting onder de 6 Ou blijft.

In het realistisch scenario is sprake van een goed woon- en leefklimaat ter plaatse van alle nieuwe woonbestemmingen (RVR-woningen, woningsplitsingen en te herbestemmen woningen) voor zowel de voorgrond- als achtergrondbelasting. In het maximaal scenario is dit niet het geval voor de voorgrondbelasting. De verhoogde uittredesnelheid in het realistisch scenario is noodzakelijk om de ontwikkelingen van beide veehouderij aan te kunnen merken als verbetermaatregelen conform de doelen uit de gebiedsvisie Laar – Nieuw Laar. Het maximaal scenario geeft een kleine tot geen verbetering van het leefklimaat ter plaatse van de bestaande woningen.

Het realistisch scenario is dus alleen uitvoerbaar onder de voorwaarde dat de verhoogde uittredesnelheid het hele jaar door aantoonbaar gehaald wordt en dit afdoende gewaarborgd is in het bestemmingsplan. Aangezien uit het maximaal scenario volgt dat met 4 m/s ter plaatse van enkele nieuwe woonbestemmingen geen 'goed' woon- en leefklimaat is gegarandeerd, en daardoor niet aanvaardbaar is op basis van de gemeentelijke beleidsregel, moet de verhoogde uittredesnelheid van het realistisch scenario volledig gewaarborgd worden in het bestemmingsplan om tot een uitvoerbaar bestemmingsplan te komen. Om te kunnen garanderen dat met name de geurbelasting op basis waarvan het plan wordt vastgesteld ook in werkelijkheid gehaald wordt kunnen zowel middelvoorschriften (met betrekking tot de technische uitvoering van het ventilatiesysteem en monitoringsplicht voor een goede werking) als doelvoorschriften (met betrekking tot een maximale geurbelasting op maatgevende woningen) opgenomen worden in het bestemmingsplan. De wijze van borging en monitoring dient de gemeente nog uit te werken voor het definitieve bestemmingsplan.

De ontwikkelscenario's voor Laar 31 en Nieuw Laar 5a zijn niet noodzakelijk om de beoogde Ruimte voor Ruimte woningen, woningsplitsingen en te herbestemmen bedrijfswoningen planologisch mogelijk te maken. Deze zijn ook in het consoliderende scenario inpasbaar. Alleen ten aanzien van geur dient de gemeente op basis van de eigen beleidsregel voor geur en ruimtelijke ontwikkelingen een extra afweging te maken over de aanvaardbaarheid.

Tenslotte vormt het aspect stikstof in relatie tot de Wet natuurbescherming nog een aandachtspunt voor het bestemmingsplan. Ten opzichte van de feitelijke situatie (= referentie plantoets Wnb) is bij Laar 31 en Nieuw Laar 5a sprake van een kleine toename in stikstofdepositie op Natura2000 gebieden. Dit komt omdat beide veehouders latente vergunde ruimte inzetten voor interne saldering en waarbij Nieuw Laar 5a daarnaast ook extern saldeert.

Beide veehouders hebben de vergunbaarheid voor de Wnb getoetst aan de vigerende onherroepelijke natuurvergunningen, maar geen plantoets uitgevoerd. De referentie van de plantoets is de feitelijke, planologisch legale situatie en niet de vergunde situatie. Bij een stikstofdepositieplafondregeling die is gemaximaliseerd op de feitelijke ammoniakemissie en stikstofdepositie zijn er met name voor Nieuw Laar 5a geen planologische mogelijkheden voor de beoogde uitbreiding vanwege de externe saldering. Voor Laar 31 wel, aangezien hier kan worden volstaan met interne saldering en daardoor geen Wnb-vergunningplichtig project ontstaat. Echter voor Laar 31 moet nog beoordeeld worden of de interne saldering en met name de referentiehoeveelheid correct is.

